

II

(Komunikatai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR
ORGANŲ PRIIMTI KOMUNIKATAI

EUROPOS KOMISIJA

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

2022 m. valstybės pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai gairės

(2022/C 80/01)

Turinys

1.	ĮVADAS	8
2.	TAIKYMO SRITIS IR APIBRĖŽTYS	9
2.1	Taikymo sritis	9
2.2	Pagalbos priemonės, kurioms taikomos šios gairės	10
2.3	Gairių struktūra	11
2.4	Apibrėžtys	11
3.	PAGALBOS SUDERINAMUMO PAGAL SUTARTIES 107 STRAIPSNIO 3 DALIES C PUNKTĄ VERTINIMAS	21
3.1	Pozityvioji sąlyga: pagalba turi skatinti ekonominės veiklos plėtrą	22
3.1.1	Ekonominės veiklos, kurią priemonė skatina, apibrėžimas, jos teigiamas poveikis visai visuomenei ir, jei taikoma, svarba konkrečioms Sąjungos politikos kryptims	22
3.1.2	Skatinamasis poveikis	22
3.1.3	Nepažeidžiama jokia atitinkama Sąjungos teisės nuostata	23
3.2	Negatyvioji sąlyga: pagalba negali trikdyti prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui ...	23
3.2.1	Konkurencijos ir prekybos iškreipimo mažinimas	23
3.2.1.1	Pagalbos būtinumas	23
3.2.1.2	Tinkamumas	24
3.2.1.2.1	Tinkamumas palyginti su alternatyviomis politikos priemonėmis	25
3.2.1.2.2	Įvairių pagalbos priemonių tinkamumas	25

3.2.1.3	Proporcingumas	25
3.2.1.3.1	Sumavimas	27
3.2.1.4	Skaidrumas	27
3.2.2	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas	28
3.3	Teigiamo pagalbos poveikio ir neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai pasvėrimas	29
4.	PAGALBOS KATEGORIJOS	30
4.1	Pagalba išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti ir joms absorbuoti, įskaitant paramą atsinaujinančiųjų išteklių energijai ir energijos vartojimo efektyvumui didinti	30
4.1.1	Pagrindimas	30
4.1.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	31
4.1.2.1	Pagalba atsinaujinančiųjų išteklių energijai	31
4.1.2.2	Kita pagalba išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti ir joms absorbuoti bei energijos vartojimo efektyvumui didinti	31
4.1.3	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas	32
4.1.3.1	Pagalbos būtinumas	32
4.1.3.2	Tinkamumas	32
4.1.3.3	Tinkamumas finansuoti	32
4.1.3.4	Viešos konsultacijos	33
4.1.3.5	Proporcingumas	34
4.1.4	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	37
4.2	Pagalba pastatų energiniam naudingumui ir aplinkosauginiam veiksmingumui didinti	40
4.2.1	Pagalbos pagrindimas	40
4.2.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	40
4.2.3	Skatinamasis poveikis	41
4.2.4	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas	41
4.2.4.1	Tinkamumas	41

4.2.4.2	Proporcingumas	41
4.2.4.3	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	42
4.3	Pagalba netaršiam judumui	43
4.3.1	Pagalba netaršioms transporto priemonėms ir netaršiai mobiliajai paslaugų teikimo įrangai įsigyti ir nuomotis išperkamąja nuoma, taip pat transporto priemonėms ir mobiliajai paslaugų teikimo įrangai modernizuoti	43
4.3.1.1	Pagalbos pagrindimas	43
4.3.1.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	44
4.3.1.3	Skatinamasis poveikis	44
4.3.1.4	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas	44
4.3.1.4.1	Tinkamumas	44
4.3.1.4.2	Proporcingumas	44
4.3.1.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	46
4.3.2	Pagalba įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūrai diegti	47
4.3.2.1	Pagalbos pagrindimas	47
4.3.2.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	47
4.3.2.3	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas	47
4.3.2.3.1	Pagalbos būtinumas	47
4.3.2.3.2	Tinkamumas	48
4.3.2.3.3	Proporcingumas	48
4.3.2.4	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	49
4.4	Pagalba efektyviam išteklių naudojimui ir perėjimui prie žiedinės ekonomikos remti	51
4.4.1	Pagalbos pagrindimas	51
4.4.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	51
4.4.3	Skatinamasis poveikis	52
4.4.4	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas	53

4.4.4.1	Pagalbos būtinumas	53
4.4.4.2	Tinkamumas	53
4.4.4.3	Proporcingumas	53
4.4.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas	55
4.5	Pagalba taršos, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas, prevencijai arba mažinimui	55
4.5.1	Pagalbos pagrindimas	55
4.5.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	55
4.5.3	Skatinamasis poveikis	56
4.5.4	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas	56
4.5.4.1	Pagalbos būtinumas	56
4.5.4.2	Proporcingumas	57
4.5.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas	57
4.6	Pagalba teritorijoms, kuriose padaryta žala aplinkai, valyti, natūralioms buveinėms ir ekosistemoms rekultivuoti, biologinei įvairovei apsaugoti ar atkurti ir gamtos procesais pagrįstiems prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo sprendimams įgyvendinti	58
4.6.1	Pagalbos pagrindimas	58
4.6.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	58
4.6.3	Skatinamasis poveikis	59
4.6.4	Proporcingumas	59
4.7	Pagalba parafiskalinių ar kitų mokesčių sumažinimo forma	59
4.7.1	Pagalba aplinkosaugos arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo forma	60
4.7.1.1	Pagalbos pagrindimas	60
4.7.1.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	60
4.7.1.3	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas	60
4.7.1.3.1	Būtinumas	61
4.7.1.3.2	Tinkamumas	61

4.7.1.3.3	Proporcingumas	61
4.7.2	Pagalba aplinkos apsaugai parafiskalinių ar kitų mokesčių sumažinimo forma	62
4.7.2.1	Pagalbos pagrindimas	62
4.7.2.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	62
4.7.2.3	Skatinamasis poveikis	62
4.7.2.4	Proporcingumas	63
4.7.2.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas	63
4.8	Pagalba elektros energijos tiekimo saugumui didinti	63
4.8.1	Pagalbos pagrindimas	63
4.8.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	63
4.8.3	Skatinamasis poveikis	64
4.8.4	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas	64
4.8.4.1	Būtinumas	64
4.8.4.2	Tinkamumas	65
4.8.4.3	Tinkamumas finansuoti	65
4.8.4.4	Viešos konsultacijos	66
4.8.4.5	Proporcingumas	67
4.8.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	67
4.9	Pagalba energetikos infrastruktūrai	69
4.9.1	Pagalbos pagrindimas	69
4.9.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	70
4.9.3	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas	71
4.9.3.1	Pagalbos būtinumas ir tinkamumas	71
4.9.3.2	Proporcingumas	71
4.9.4	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	71

4.10	Pagalba centralizuotam šilumos ir vėsumos tiekimui	72
4.10.1	Pagalbos pagrindimas	72
4.10.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	72
4.10.3	Pagalbos būtinumas ir tinkamumas	73
4.10.4	Pagalbos priemonės proporcingumas	73
4.10.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas	74
4.11	Pagalba sumažinant elektros energijos mokesčius daug energijos naudojančioms vartotojams	74
4.11.1	Pagalbos pagrindimas	74
4.11.2	Taikymo sritis: mokesčiai, kurie gali būti sumažinti	75
4.11.3	Konkurencijos ir prekybos iškreipymo mažinimas	75
4.11.3.1	Tinkamumas finansuoti	75
4.11.3.2	Pagalbos priemonės proporcingumas	76
4.11.3.3	Valstybės pagalbos forma	76
4.11.3.4	Energijos vartojimo auditas ir vadybos sistemos	77
4.11.3.5	Pereinamojo laikotarpio taisyklės	77
4.12	Pagalba elektrinėms, naudojančioms anglis, durpes arba degiuosius skalūnus, uždaryti ir kasybos veiklai, susijusiai su anglių, durpių arba degių skalūnų gavyba, nutraukti	78
4.12.1	Pagalba ankstyvam pelningos anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimui	78
4.12.1.1	Pagalbos pagrindimas	78
4.12.1.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	79
4.12.1.3	Skatinamasis poveikis	79
4.12.1.4	Pagalbos būtinumas ir tinkamumas	79
4.12.1.5	Proporcingumas	79
4.12.1.6	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas	80

4.12.2	Pagalba išskirtinėms išlaidoms, susijusioms su nekonkurencingos anglies, durpių ir degiųjų skalūnų veiklos nutraukimu, padengti	80
4.12.2.1	Pagalbos pagrindimas	80
4.12.2.2	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	80
4.12.2.3	Pagalbos būtinumas ir tinkamumas	80
4.12.2.4	Skatinamasis poveikis ir proporcingumas	80
4.12.2.5	Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas	81
4.13	Pagalba tyrimams ar konsultavimo paslaugoms klimato, aplinkos apsaugos ir energetikos klausimais ...	81
4.13.1	Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys	81
4.13.2	Skatinamasis poveikis	81
4.13.3	Proporcingumas	82
5.	VERTINIMAS	82
6.	ATASKAITŲ TEIKIMAS IR STEBĖSENA	83
7.	TAIKYMAS	83
8.	PERŽIŪRA	83

1. ĮVADAS

1. Komisija Europos žaliąjį kursą laiko vienu iš svarbiausių politinių prioritetų, siekdama pertvarkyti Sąjungą į teisingą ir klestinčią visuomenę, pasižyminčią modernia, efektyviai išteklius naudojančia ir konkurencinga ekonomika, kurioje 2050 m. visai nebūtų grynojo išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio, o ekonomikos augimas būtų atsietas nuo išteklių naudojimo, nė vieno nepaliekant nuošalyje. 2019 m. Komisijos klimato srities užmojai sustiprinti priėmus Europos žaliojo kurso komunikatą ⁽¹⁾, kuriame nustatytas tikslas, kad iki 2050 m. nebūtų grynojo išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio. Siekdama, kad mūsų ekonomikoje ir visuomenėje neutralizuoti poveikį klimatui iki 2050 m. būtų siekiama teisingai, ekologiškai ir užtikrinant gerovę, Komisija taip pat pasiūlė iki 2030 m. grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti bent 55 proc., palyginti su 1990 m. ⁽²⁾ Šie plataus užmojo tikslai įtvirtinti Europos klimato teisės akte ⁽³⁾.
2. Pasiūlymais dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų dėl pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinio padedama siekti tų tikslų ⁽⁴⁾ ir užtikrinti, kad iki 2050 m. Sąjungos poveikis klimatui taptų neutralus.
3. Norint pasiekti poveikio klimatui neutralumo, prisitaikymo prie klimato kaitos, išteklių ir energijos vartojimo efektyvumo ir principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“ taikymo, žiediško, nulinės taršos ir biologinės įvairovės atkūrimo tikslus ir įgyvendinti visa tai lydinčią žaliąją pertvarką, reikės didžiulių pastangų ir tinkamos paramos. Norint įgyvendinti Komunikate dėl Europos žaliojo kurso išdėstytus užmojus, reikės didelių investicijų, be kita ko į atsinaujančiuosius energijos išteklius. Komisija apskaičiavo, kad norint pasiekti naujai padidintus 2030 m. klimato, energetikos ir transporto tikslus reikės 390 mlrd. EUR papildomų metinių investicijų, palyginti su 2011–2020 m. investicijomis ⁽⁵⁾, o kitiems aplinkosaugos tikslams pasiekti reikės dar 130 mlrd. EUR per metus, kaip apskaičiuota anksčiau ⁽⁶⁾. Dėl šio investicinio uždavinio masto reikia ekonomiškai efektyviai sutelkti ir privačiojo sektoriaus, ir viešąsias lėšas. Tai turės įtakos visiems sektoriams, taigi ir visai Sąjungos ekonomikai.
4. Konkurencijos politika, ypač valstybės pagalbos taisyklės, atlieka svarbų vaidmenį sudarant sąlygas ir prisidedant prie Sąjungos įgyvendinamų žaliojo kurso politikos tikslų. Komunikate dėl Europos žaliojo kurso konkrečiai nurodyta, kad valstybės pagalbos taisyklės bus peržiūrėtos siekiant atsizvelgti į tuos politikos tikslus, prisidėti prie ekonomiškai efektyvaus ir teisingo perėjimo prie poveikio klimatui neutralumo ir palengvinti laipsnišką iškastinio kuro atsakymą, kartu užtikrinant vienodas veiklos sąlygas vidaus rinkoje. Šios gairės tą peržiūrą atspindi.
5. Siekiant, kad dėl valstybės pagalbos nebūtų iškraipyta konkurencija vidaus rinkoje arba nekiltų grėsmė, kad ji bus iškraipyta, ir nebūtų daromas poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai, Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje nustatytas valstybės pagalbos draudimo principas. Vis dėlto tam tikrais atvejais tokia pagalba gali būti suderinama su bendrąja rinka remiantis Sutarties 107 straipsnio 2 ir 3 dalimis.
6. Pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį valstybės narės privalo pranešti apie valstybės pagalbą, išskyrus priemones, kurios tenkina bendrosios išimties reglamente, kurį Komisija priėmė pagal Tarybos reglamento (ES) 2015/1588 ⁽⁷⁾ 1 straipsnį, nustatytas sąlygas.
7. Šiose gairėse pateikiama informacija, kaip Komisija vertins pagalbos aplinkos apsaugai, įskaitant klimato apsaugą, ir energetikai priemonių, kurioms taikomas reikalavimas pranešti pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą, suderinamumą. Bet kokia nuoroda į aplinkos apsaugą šiose gairėse turėtų būti suprantama kaip nuoroda ne tik į aplinkos, bet ir klimato apsaugą.

⁽¹⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“ (COM/2019/640 final).

⁽²⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Platesnis Europos 2030 m. klimato srities užmojis. Investavimas į neutralaus poveikio klimatui ateitį žmonių labui“ (COM/2020/562 final).

⁽³⁾ 2021 m. birželio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1119, kuriuo nustatoma poveikio klimatui neutralumo pasiekimo sistema ir iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 401/2009 ir (ES) 2018/1999 (OL L 243, 2021 7 9, p. 1).

⁽⁴⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „55 % tikslas – pasiekiamas. ES 2030 m. klimato tikslo įgyvendinimas siekiant neutralizuoti poveikį klimatui“, COM(2021) 550 final.

⁽⁵⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/amendment-renewable-energy-directive-2030-climate-target-with-annexes_en.pdf

⁽⁶⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES ekonomika po COVID-19 pandemijos. Poveikis ekonomikos valdymui“ (COM(2021) 662 final).

⁽⁷⁾ 2015 m. liepos 13 d. Tarybos reglamentas (ES) 2015/1588 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo kai kurioms horizontalios valstybės pagalbos rūšims (OL L 248, 2015 9 24, p. 1).

8. Pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą pagalba priemonė gali būti pripažinta suderinama su vidaus rinka, jei tenkinamos dvi sąlygos: viena pozityvioji ir viena negatyvioji. Pozityvioji sąlyga yra reikalavimas, kad pagalba skatintų ekonominės veiklos plėtrą. Negatyvioji sąlyga yra reikalavimas, kad pagalba netrikdytų prekybos sąlygų taip, kad tai prieštarautų bendram interesui.
9. Visuotinai pripažįstama, kad konkurencingoms rinkoms labiau būdingas kainų, produkcijos ir išteklių naudojimo efektyvumas. Tačiau valstybės intervencija gali būti reikalinga siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tam tikros ekonominės veiklos, kuri be pagalbos visiškai nebūtų plėtojama arba būtų plėtojama ne tokiu pačiu tempu ar tokiomis pačiomis sąlygomis, plėtrai. Tokiu būdu intervencija prisidedama prie pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo.
10. Aplinkos apsaugos srityje išorinis poveikis aplinkai, informacijos trūkumai ir netinkamas koordinavimas reiškia, kad, nepaisant reguliavimo intervencijos, rinkos dalyviai priimdami sprendimus dėl vartojimo, investicijų ir gamybos gali atsižvelgti ne į visas ekonominės veiklos sąnaudas ir naudą. Toks rinkos nepakankamumas, t. y. situacija, kai savieigai paliktos rinkos veikiausiai neduos efektyvių rezultatų, nelemia optimalios vartotojų ir visos visuomenės gerovės, todėl aplinkos apsaugos lygis yra nepakankamas, kai ekonominė veikla vykdoma nesant valstybės paramos.
11. Valstybių narių valdžios institucijos turėtų užtikrinti, kad pagalbos priemonė, su ja susijusios sąlygos, jos priėmimo procedūros ir remiama veikla neprieštarautų Sąjungos aplinkos apsaugos teisės aktams. Valstybių narių valdžios institucijos taip pat turėtų užtikrinti, kad priimant sprendimus dėl pagalbos būtų galima konsultuotis su suinteresuota visuomene. Galiausiai asmenims ir organizacijoms turėtų būti suteikta galimybė nacionaliniuose teismuose užginčyti pagalbą ar jos įgyvendinimo priemones, jei jie gali pateikti įrodymų, kad nesilaikoma Sąjungos aplinkos apsaugos teisės aktų⁽⁸⁾.

2. TAIKYMO SRITIS IR APIBRĖŽTYS

2.1 Taikymo sritis

12. Šios gairės taikomos valstybės pagalbai, teikiamai siekiant sudaryti palankesnes sąlygas taip plėtoti ekonominę veiklą, kad būtų geriau apsaugoma aplinka, taip pat veiklai energetikos sektoriuje, kuriai taikoma Sutartis, jeigu tokioms pagalbos priemonėms taikomas šių gairių 2.2 skirsnis. Todėl šios gairės taip pat taikomos tiems sektoriams, kuriuose galioja specialios Sąjungos valstybės pagalbos taisyklės, jeigu tose specialiose Sąjungos taisyklėse nenustatyta kitaip arba nėra nuostatų dėl pagalbos aplinkos apsaugai arba pagalbos energetikos sektoriuje, kurios taikomos tai pačiai priemonei, – tokiu atveju pirmenybė teikiama atitinkamo sektoriaus taisyklėms. Šios gairės yra viršesnės už Aviacijos gairių⁽⁹⁾ 17 punkto b papunkčio nuostatą dėl pagalbos aplinkos apsaugai priemonių, taikomų dideliems oro uostams, kurių keleivių skaičius viršija 5 milijonus per metus.
13. Šios gairės netaikomos:
 - a) valstybės pagalbai aplinką tausojantiems gaminiams, mašinoms, įrangai arba transporto priemonėms projektuoti ir gaminti, siekiant, kad būtų sunaudojama mažiau gamtos išteklių, taip pat priemonėms, įgyvendinamoms gamyklose arba kituose gamybos įrenginiuose, kuriomis siekiama pagerinti saugą arba higieną⁽¹⁰⁾;
 - b) valstybės pagalbai moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms, kuriai taikomos taisyklės, nustatytos Valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms sistemoje⁽¹¹⁾;

⁽⁸⁾ Žr. Komisijos pranešimą dėl teisės kreiptis į teismą aplinkosaugos klausimais (OL C 275, 2017 8 18, p. 1) dėl Orhuso konvencijos dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais įgyvendinimo nacionaliniu lygmeniu.

⁽⁹⁾ Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos oro uostams ir oro transporto bendrovėms gairės“ (OL C 99, 2014 4 4, p. 3).

⁽¹⁰⁾ Pagalba aplinkos apsaugai apskritai turi mažesnę iškraipomąjį poveikį ir yra veiksmingesnė, jeigu ji teikiama aplinką tausojančių gaminių vartotojams ir (arba) naudotojams, o ne aplinką tausojančio gaminio gamintojui. Tai nedaro poveikio valstybių narių galimybei teikti pagalbą aplinkos apsaugai įmonėms, kad šios padidintų savo gamybos veiklos aplinkosauginį lygį.

⁽¹¹⁾ Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, technologinei plėtrai ir inovacijoms sistema“ (OL C 198, 2014 6 27, p. 1).

- c) valstybės pagalbai, kuriai taikomos taisyklės dėl valstybės pagalbos žemės ūkio ir miškininkystės sektoriams ⁽¹²⁾ arba žvejybos ir akvakultūros sektoriui ⁽¹³⁾;
- d) valstybės pagalbai branduolinei energetikai.
14. Pagalba aplinkos apsaugai ir energetikai negali būti teikiama sunkumų patiriančioms įmonėms, kaip apibrėžta Komisijos gairėse dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti ⁽¹⁴⁾.
15. Vertindama pagalbą įmonei, kuriai išduotas vykdomasis raštas sumoms išieškoti pagal ankstesnį Komisijos sprendimą, kuriuo skelbiama, kad pagalba yra neteisėta ir nesuderinama su vidaus rinka, Komisija atsižvelgs į pagalbos sumą, kuri dar nesusigrąžinta ⁽¹⁵⁾.

2.2 Pagalbos priemonės, kurioms taikomos šios gairės

16. Komisija nustatė keletą aplinkos apsaugos ir energetikos priemonių, kurioms skirta valstybės pagalba tam tikromis sąlygomis gali būti suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą, kategorijų:
- a) pagalba išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti ir joms absorbuoti, įskaitant paramą atsinaujinančiųjų išteklių energijai ir energijos vartojimo efektyvumui didinti;
 - b) pagalba pastatų energiniam naudingumui ir aplinkosauginiam veiksmingumui didinti;
 - c) pagalba netaršioms transporto priemonėms (skirtoms oro, kelių, geležinkelių, vidaus vandenų, jūrų transportui) ir netaršiai mobilijai paslaugų teikimo įrangai įsigyti ir nuomotis išperkamąja nuoma, taip pat transporto priemonėms ir mobilijai paslaugų teikimo įrangai modernizuoti;
 - d) pagalba netaršių transporto priemonių įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūrai diegti;
 - e) pagalba efektyviam išteklių naudojimui ir perėjimui prie žiedinės ekonomikos remti;
 - f) pagalba taršos, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas, prevencijai arba mažinimui;
 - g) pagalba teritorijoms, kuriose padaryta žala aplinkai, valyti, natūralioms buveinėms ir ekosistemoms rekultivuoti, biologinei įvairovei apsaugoti ar atkurti ir gamtos procesais pagrįstiems prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo sprendimams įgyvendinti;
 - h) pagalba parafiskalinių arba kitų mokesčių sumažinimo forma;
 - i) pagalba elektros energijos tiekimo saugumui didinti;
 - j) pagalba energetikos infrastruktūrai;
 - k) pagalba centralizuotam šilumos ir vėsumos tiekimui;
 - l) pagalba sumažinant elektros energijos mokesčius daug energijos naudojančioms vartotojams;
 - m) pagalba elektrinėms, naudojančioms anglis, durpes arba degiuosius skalūnus, uždaryti ir kasybos veiklai, susijusiai su anglių, durpių arba degių skalūnų gavyba, nutraukti;
 - n) pagalba tyrimams ar konsultavimo paslaugoms klimato, aplinkos apsaugos ir energetikos klausimais.

⁽¹²⁾ Europos Sąjungos valstybės pagalbos žemės ūkio ir miškininkystės sektoriams ir kaimo vietovėse gairės 2014–2020 m. (OL C 204, 2014 7 1, p. 1).

⁽¹³⁾ Komisijos komunikatas „Valstybės pagalbos žvejybos ir akvakultūros sektoriui tikrinimo gairės“ (OL C 217, 2015 7 2, p. 1).

⁽¹⁴⁾ Komisijos komunikatas „Gairės dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti“ (OL C 249, 2014 7 31, p. 1).

⁽¹⁵⁾ Žr. 1995 m. rugsėjo 13 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimo TWD / Komisija, sujungtos bylos T-244/93 ir T-486/93, ECLI: EU:T:1995:160, 56 punktą. Taip pat žr. Komisijos komunikatą „Komisijos pranešimas dėl neteisėtos ir nesuderinamos valstybės pagalbos susigrąžinimo“ (OL C 247, 2019 7 23, p. 1).

2.3 Gairių struktūra

17. 3 skyriuje nustatyti suderinamumo kriterijai, kurie taikomi bendrai įvairių kategorijų pagalbai, kuriai taikomos šios gairės. 3.2.1.3.1 skirsnis dėl sumavimo taikomas visų kategorijų pagalbai, kuriai taikomos šios gairės. 4 skyriuje nustatyti konkretūs suderinamumo kriterijai, taikomi pagalbos priemonėms, kurioms taikomi įvairūs šio skyriaus skirsniai. 3 skyriuje nurodyti suderinamumo kriterijai taikomi tada, kai 4 skyriaus konkrečiuose specialiuose skirsniuose nėra nustatyta konkretnių nuostatų.
18. Šiose gairėse nustatytos sąlygos, jei nenurodyta kitaip, taikomos pagalbos schemoms ir individualiai pagalbai, neatsižvelgiant į tai, ar pagalba teikiama pagal pagalbos schemą, ar *ad hoc*.

2.4 Apibrėžtys

19. Šiose gairėse vartojamų terminų apibrėžtys:
 - 1) *ad hoc* pagalba – ne pagal pagalbos schemą skirta pagalba;
 - 2) pagalbos intensyvumas – bendra pagalbos suma, išreikšta tinkamų finansuoti išlaidų procentine dalimi. Skaičiuojant turi būti įtraukiamos sumos prieš mokesčių ar kitų rinkliavų atskaitymą. Jeigu pagalba teikiama ne dotacijos forma, pagalbos suma turi atitikti pagalbos bendrąjį subsidijos ekvivalentą. Dalimis išmokama pagalba skaičiuojama pagal jos vertę suteikimo metu. Diskontuojant ir skaičiuojant pagalbos, teikiamos kaip lengvatinė paskola⁽¹⁶⁾, sumą, turi būti taikoma pagalbos suteikimo metu galiojusi pagrindinė palūkanų norma. Pagalbos intensyvumas skaičiuojamas kiekvienam pagalbos gavėjui;
 - 3) remiamos vietovės – vietovės, taikant Sutarties 107 straipsnio 3 dalies a ir c punktus, nurodytos patvirtintame regioninės pagalbos žemėlapyje tuo metu, kai skiriama pagalba;
 - 4) balansavimas – kalbant apie elektros energiją, tai balansavimas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/943⁽¹⁷⁾ 2 straipsnio 10 punkte;
 - 5) už balansą atsakinga šalis – už balansą atsakinga šalis, apibrėžta Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 14 punkte;
 - 6) biologinė įvairovė – biologinė įvairovė, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/852⁽¹⁸⁾ 2 straipsnio 15 punkte;
 - 7) biodegalai – biodegalai, apibrėžti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2018/2001⁽¹⁹⁾ 2 straipsnio 33 punkte;
 - 8) biodujos – biodujos, apibrėžtos Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 28 punkte;
 - 9) skystieji bioproduktai – skystieji bioproduktai, apibrėžti Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 32 punkte;
 - 10) biomasė – biologiškai skaidi biologinės kilmės produktų, atliekų ir liekanų dalis, nurodyta Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 24 punkte;
 - 11) biomasės kuras – biomasės kuras, apibrėžtas Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 27 punkte;
 - 12) pajėgumų užtikrinimo mechanizmas – pajėgumų mechanizmas, apibrėžtas Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 22 punkte;
 - 13) anglies dioksido surinkimo ir saugojimo (CCS) technologijos – technologijos, kurias taikant galima surinkti pramonės įmonių išmetamą anglies dioksidą (CO₂), įskaitant išsiskiriantį proceso metu, arba jį surinkti tiesiogiai iš aplinkos oro, transportuoti į saugyklą ir suleisti į tinkamas požemines geologines formacijas nuolat saugoti;

⁽¹⁶⁾ Paskola, kuriai taikoma mažesnė nei rinkos palūkanų norma.

⁽¹⁷⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos (OL L 158, 2019 6 14, p. 54).

⁽¹⁸⁾ 2020 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/852 dėl sistemos tvariam investavimui palengvinti sukūrimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2019/2088 (OL L 198, 2020 6 22, p. 13).

⁽¹⁹⁾ 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 82).

- 14) anglies dioksido surinkimo ir naudojimo (CCU) technologijos – technologijos, kurias taikant galima surinkti pramonės įmonių išmetamą anglies dioksidą (CO₂), įskaitant išsiskiriantį proceso metu, arba jį surinkti tiesiogiai iš aplinkos oro ir transportuoti į CO₂ vartojimo arba naudojimo vietą, kad tas CO₂ būtų visiškai panaudotas;
- 15) CO₂ absorbavimas – antropogeninė veikla, kurios metu CO₂ sugeriamas iš atmosferos ir ilgą laiką saugomas geologiniuose, sausumos ar vandenynų kaupuose arba produktuose. Jam priskiriamas esamas ir galimas antropogeninis biologinių ar geocheminių absorbentų didinimas ir tiesioginis CO₂ surinkimas iš oro ir saugojimas, tačiau nepriskiriamas natūralus CO₂ pasisavinimas, tiesiogiai nesusijęs su žmogaus veikla;
- 16) tiekėjų įpareigojimo schema – schema, pagal kurią vertė sukurama už prekių ar paslaugų teikimą sertifikuojančias prekes ar paslaugas ir įpareigojant tiekėjus ar vartotojus pirkti sertifikatus;
- 17) netarši mobilioji antžeminių paslaugų teikimo įranga – su oro arba jūrų transportu susijusiai paslaugų teikimo veiklai vykdyti naudojama mobilioji įranga, kurios tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui;
- 18) netarši mobilioji paslaugų teikimo įranga – netarši mobilioji terminalo įranga ir netarši mobilioji antžeminių paslaugų teikimo įranga;
- 19) netarši mobilioji terminalo įranga – prekėms pakrauti, iškrauti ir perkrauti bei kroviniams perkelti terminalo teritorijoje naudojama mobilioji įranga ir įvairiarūšio krovininių vežimo vienetai, kurių tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui arba, jei nėra kitų alternatyvų užtikrinti, kad tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis būtų lygus nuliui, yra gerokai mažesnis nei įprastinės terminalo įrangos išmetamo CO₂ kiekis;
- 20) netarši transporto priemonė –
 - a) dviračių ir triračių transporto priemonių bei keturračių sektoriuje:
 - i) transporto priemonė, kuriai taikomas Reglamentas (ES) Nr. 168/2013 ir kurios variklio išmetamo CO₂ kiekis, apskaičiuotas pagal to reglamento 24 straipsnyje ir V priede nustatytus reikalavimus, lygus nuliui;
 - b) lengvųjų kelių transporto priemonių sektoriuje:
 - i) M1, M2 arba N1 kategorijos transporto priemonė, kurios pagal Komisijos reglamentą (ES) 2017/1151 ⁽²⁰⁾ nustatytas išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui;
 - ii) netarši transporto priemonė, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/33/EB ⁽²¹⁾ 4 straipsnio 4 punkto a papunktyje;
 - c) sunkiųjų kelių transporto priemonių sektoriuje:
 - i) nulinės taršos sunkioji transporto priemonė, apibrėžta Direktyvos 2009/33/EB 4 straipsnio 5 punkte;
 - ii) iki 2025 m. gruodžio 31 d. – mažataršė sunkioji transporto priemonė, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2019/1242 ⁽²²⁾ 3 straipsnio 12 punkte;
 - iii) iki 2025 m. gruodžio 31 d. – į Reglamento (ES) 2019/1242 taikymo sritį nepatenkanti netarši transporto priemonė, apibrėžta Direktyvos 2009/33/EB 4 straipsnio 4 punkto b papunktyje;
 - d) vidaus vandenų laivų sektoriuje:
 - i) vidaus vandenų keleivinis arba krovininis laivas, kurio tiesiogiai (iš variklio / išmetamojo vamzdžio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui;

⁽²⁰⁾ 2017 m. birželio 1 d. Komisijos reglamentas (ES) 2017/1151, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 715/2007 dėl variklinių transporto priemonių tipo patvirtinimo atsižvelgiant į išmetamųjų teršalų kiekį iš lengvųjų keleivinių ir komercinių transporto priemonių (Euro 5 ir Euro 6) ir dėl transporto priemonių remonto ir priežiūros informacijos prieigos (OL L 175, 2017 7 7, p. 1).

⁽²¹⁾ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/33/EB dėl skatinimo naudoti netaršias ir efektyviai energiją vartojančias kelių transporto priemones (OL L 120, 2009 5 15, p. 5).

⁽²²⁾ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1242, kuriuo nustatomi naujų sunkiųjų transporto priemonių išmetamo CO₂ kiekio standartai ir kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 595/2009 ir (ES) 2018/956 bei Tarybos direktyva 96/53/EB (OL L 198, 2019 7 25, p. 202).

- ii) hibridinį arba dvirūšių degalų viena laikio naudojimo variklį turintis vidaus vandenų keleivinis laivas, kurį įprastai eksploatuojant bent 50 proc. energijos gaunama iš degalų, kuriais varomas laivas tiesiogiai (iš variklio) neišmeta CO₂, arba iš elektros energijos;
- iii) vidaus vandenų krovininis laivas, tiesiogiai (iš variklio) išmetantis CO₂ kiekį tonkilometriui (g CO₂/tkm), kuris apskaičiuojamas (arba įvertinamas, jeigu tai naujas laivas) pagal Tarptautinės jūrų organizacijos nustatytą energijos vartojimo efektyvumo veiklos indeksą (EEOI) ir yra 50 proc. mažesnis už vidutinę išmetamo CO₂ kiekio atskaitos vertę, nustatytą sunkiosioms transporto priemonėms (5-LH pogrupis) pagal Reglamento (ES) 2019/1242 11 straipsnį.

Vertindama, ar laivas gali būti laikomas netaršia transporto priemone, Komisija atsižvelgs į atitinkamo sektoriaus pokyčius, be kita ko, remdamasi techninės analizės kriterijais, pagal kuriuos veikla laikoma svariai prisidedančia prie klimato kaitos švelninimo, kaip nustatyta atitinkamame deleguotajame akte pagal Reglamentą (ES) 2020/852;

e) jūrų laivų sektoriuje:

- i) jūrų ir priekrantės keleivinis arba krovininis laivas, uosto operacijoms arba pagalbinei veiklai skirtas laivas, kurių tiesiogiai (iš variklio) išmetamas CO₂ kiekis lygus nuliui, arba
- ii) hibridinį arba dvirūšių degalų viena laikio naudojimo variklį turintis jūrų ir priekrantės keleivinis, krovininis, uosto operacijoms arba pagalbinei veiklai skirtas laivas, kuriuos įprastai eksploatuojant jūroje arba uoste bent 25 proc. energijos gaunama iš degalų, kuriais varomas laivas tiesiogiai (iš variklio) neišmeta CO₂, arba iš elektros energijos, arba kurio Tarptautinės jūrų organizacijos nustatytas projektinis energijos vartojimo efektyvumo indeksas (EEDI) yra 10 proc. mažesnis už nuo 2022 m. balandžio 1 d. taikysimus EEDI reikalavimus, ir kuris gali būti varomas degalais, kuriuos naudojant tiesiogiai (iš variklio) neišmetama CO₂, arba degalais iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, arba
- iii) jūrų ir priekrantės krovininis laivas, kuris naudojamas teikti tik pakrančių ir trumpųjų nuotolių laivybos paslaugoms, kuriomis sudaromos sąlygos pereiti prie kitų transporto rūšių ir dabar sausuma vežamus krovinius vežti jūra, ir kurio tiesiogiai (iš variklio) išmetamas CO₂ kiekis, apskaičiuojamas pagal projekcinį energijos vartojimo efektyvumo indeksą, yra 50 proc. mažesnis už vidutinę išmetamo CO₂ kiekio atskaitos vertę, nustatytą sunkiosioms transporto priemonėms (5-LH pogrupis) pagal Reglamento 2019/1242 11 straipsnį.

Vertindama, ar laivas gali būti laikomas netaršia transporto priemone, Komisija atsižvelgs į atitinkamo sektoriaus pokyčius, be kita ko, remdamasi techninės analizės kriterijais, pagal kuriuos veikla laikoma svariai prisidedančia prie klimato kaitos švelninimo, kaip nustatyta atitinkamame deleguotajame akte pagal Reglamentą (ES) 2020/852;

f) geležinkelio riedmenų sektoriuje:

- i) riedmenys, kurių tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui;
- ii) riedmenys, kurių tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui, kai jie eksploatuojami geležinkelyje su būtina infrastruktūra, o jei tokios infrastruktūros nėra, naudoja įprastinį variklį (dvejopo režimo);

g) orlaivių sektoriuje:

- i) orlaivis, kurio tiesiogiai (iš variklio) išmetamo CO₂ kiekis lygus nuliui,
- ii) orlaivis, kurio aplinkosauginis veiksmingumas gerokai didesnis, palyginti su tos pačios kilimo masės orlaiviu, atitinkančiu rinkoje plačiai prieinamą alternatyvą;

21) kogeneracija, arba bendra šilumos ir elektros energijos gamyba, – kogeneracija, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES ⁽²³⁾ 2 straipsnio 30 punkte;

⁽²³⁾ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/27/ES dėl energijos vartojimo efektyvumo, kuria iš dalies keičiamos direktyvos 2009/125/EB ir 2010/30/ES bei kuria panaikinamos direktyvos 2004/8/EB ir 2006/32/EB (OL L 315, 2012 11 14, p. 1).

- 22) užteršta teritorija – teritorija, į kurią, patvirtintais duomenimis, dėl žmogaus veiklos yra patekę tiek medžiagų, kad jos, turint omenyje esamą ir patvirtintą numatomą žemės, jūros dugno ar upių naudojimą, kelia didelį pavojų žmonių sveikatai arba aplinkai;
- 23) parodomasis projektas – parodomasis projektas, apibrėžtas Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 24 punkte;
- 24) skaitmenizacija – technologijų diegimas naudojant elektroninius įtaisus ir (arba) sistemas, kurie suteikia galimybę padidinti produkto funkcionalumą, plėsti internetu teikiamas paslaugas, modernizuoti procesus arba pereiti prie verslo modelių, kuriais atsisakoma tarpininkavimo prekių gamybos procesuose ir teikiant paslaugas, ir kurie galiausiai daro pokyčius lemiantį poveikį;
- 25) šalinimas – šalinimas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/98/EB ⁽²⁴⁾ 3 straipsnio 19 punkte;
- 26) skirstymo sistemos operatorius – skirstymo sistemos operatorius, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 ⁽²⁵⁾ 2 straipsnio 29 punkte;
- 27) centralizuotas šilumos tiekimas arba centralizuotas vėsumos tiekimas – centralizuotas šildymas arba centralizuotas vėsinimas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/31/ES ⁽²⁶⁾ 2 straipsnio 19 punkte;
- 28) centralizuoto šilumos ir (arba) vėsumos tiekimo sistemos – šilumos ir (arba) vėsumos gamybos įrenginiai, šiluminės energijos kaupimo ir skirstymo tinklas, kurį sudaro tiek pirminis (perdavimo), tiek antrinis vamzdynų tinklas, kuriuo šiluma arba vėsuma tiekama vartotojams. Nuoroda į centralizuotą šilumos tiekimą turi būti suprantama kaip nuoroda į centralizuoto šilumos ir (arba) vėsumos tiekimo sistemas, atsižvelgiant į tai, ar tinklai tiekia šilumą ar vėsumą kartu, ar atskirai;
- 29) ekologinė inovacija – visų formų inovacinė veikla, įskaitant naujus gamybos procesus, naujus produktus ar paslaugas ir naujus valdymo ir verslo metodus, dėl kurių gerokai pagerėja aplinkos apsauga ir gerokai sumažėja taršos poveikis aplinkai. Pagal šią apibrėžtį inovacijomis nelaikoma:
- a) veikla, dėl kurios aplinkos apsauga pagerėja nedaug ar pokyčiai yra minimalūs;
 - b) gamybos arba paslaugų teikimo pajėgumų didinimas, įdiegiant papildomas gamybos arba logistikos sistemas, kurios yra labai panašios į jau naudojamas;
 - c) verslo praktikos, darbo vietų organizavimo arba išorės santykių pokyčiai, pagrįsti įmonėje jau naudojamais organizaciniais metodais;
 - d) valdymo strategijos pokyčiai;
 - e) susijungimai ir įsigijimai;
 - f) procesų nebetaikymas;
 - g) paprastas kapitalo pakeitimas arba padidinimas;
 - h) pokyčiai, susiję tik su veiksmų kainų pasikeitimu, gamyba pagal užsakymą, reguliarūs sezoniniai ir kiti cikliški pokyčiai;
 - i) prekyba naujais arba iš esmės patobulintais gaminiais;
- 30) ekosistema – ekosistema, apibrėžta Direktyvos (ES) 2020/852 2 straipsnio 13 punkte;
- 31) energijos vartojimo efektyvumas – energijos vartojimo efektyvumas, apibrėžtas Direktyvos 2012/27/ES 2 straipsnio 4 punkte;
- 32) energijos kaupimas – energijos kaupimas, apibrėžtas Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 59 punkte;

⁽²⁴⁾ 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/98/EB dėl atliekų ir panaikinanti kai kurias direktyvas (OL L 312, 2008 11 22, p. 3).

⁽²⁵⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/944 dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2012/27/ES (OL L 158, 2019 6 14, p. 125).

⁽²⁶⁾ 2010 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/31/ES dėl pastatų energinio naudingumo (OL L 153, 2010 6 18, p. 13).

- 33) energijos kaupimo įrenginys – energijos kaupimo įrenginys, apibrėžtas Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 60 punkte;
- 34) efektyvus centralizuotas šilumos ir vėsumos tiekimas – efektyvus centralizuotas šilumos ir vėsumos tiekimas, apibrėžtas Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/27/ES 2 straipsnio 41 punkte;
- 35) atsinaujinančiųjų išteklių energija – tik atsinaujinančiuosius energijos išteklius naudojančių jėgainių pagaminta energija, apibrėžta Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 1 punkte, taip pat energijos dalis, nustatoma pagal energijos, pagamintos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių mišrioje jėgainėje, naudojančiose ir tradicinius energijos išteklius, šiluminę vertę; tokia energija apima kaupimo sistemoms, prijungtomis prie tinklo skaitiklio (įrengtomis kartu arba kaip atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įrenginio priedas), užpildyti naudojamą atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją, tačiau ne elektros energiją, pagamintą naudojant šias kaupimo sistemas;
- 36) energetikos infrastruktūra ⁽²⁷⁾ – Sąjungoje esanti arba Sąjungą su viena ar daugiau trečiųjų šalių jungianti fizinė įranga ar įrenginys, priskiriami prie šių kategorijų:
- a) elektros energetikos sektoriuje:
- i) perdavimo ir skirstymo sistemos, kai perdavimas yra elektros energijos transportavimas sausumoje ir jūroje aukštos ir aukštosios įtampos jungtine sistema siekiant ją pristatyti galutiniams vartotojams ar skirstytojams, išskyrus tiekimą, o skirstymas yra elektros energijos transportavimas sausumoje ir jūroje aukštosios, vidutinės ar žemosios įtampos skirstymo sistemomis siekiant ją pristatyti vartotojams, išskyrus tiekimą;
 - ii) bet kokia įranga ar įrenginiai, būtini saugiam, patikimam ir efektyviam i punkte nurodytų sistemų veikimui užtikrinti, įskaitant visų lygių įtampos ir pastočių apsaugos, stebėjimo ir kontrolės sistemas;
 - iii) visiškai integruoti tinklo komponentai, apibrėžti Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 51 punkte;
 - iv) pažangieji elektros tinklai, t. y. sistemos ir komponentai, integruojantys informacines ir ryšių technologijas per veikiančias skaitmenines platformas, valdymo sistemas ir jutiklių technologijas perdavimo ir skirstymo tinklo lygmenimis, siekiant saugesnio, efektyvesnio ir pažangesnio elektros energijos perdavimo ir skirstymo tinklo, didesnio pajėgumo integruoti naujas gamybos, kaupimo ir vartojimo formas ir sudarant palankesnes sąlygas naujiems verslo modeliams bei rinkos struktūroms;
 - v) jūrinis elektros tinklas – elektros energijos perdavimo arba skirstymo infrastruktūros įranga ar įrenginiai, apibrėžti i punkte ir atliekantys dvejopą funkciją: jungia jūroje esančius gamybos objektus su dviem ar daugiau šalių ir iš tų objektų perduoda ar paskirsto jūrų atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją. Jiems priskiriami ir pažangieji tinklai, ir bet kokia gretima jūroje esanti įranga ar įrenginiai, būtini saugiam, patikimam ir efektyviam sistemų veikimui užtikrinti, įskaitant apsaugos, stebėsenos ir kontrolės sistemas ir būtinas pastotes, jei jos taip pat užtikrina technologijų sąveikumą ir, be kita ko, skirtingų technologijų tarpusavio suderinamumą;
- b) dujų (gamtinių dujų, biodujų, įskaitant biometaną, ir (arba) nebiologinės kilmės dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių sektoriuje:
- i) dujų perdavimo ir paskirstymo vamzdiniai, kurie yra tinklo dalis, išskyrus aukšto slėgio vamzdinius, naudojamus išgautų gamtinių dujų paskirstymui pradinės grandies rinkoje;
 - ii) požeminės saugyklos, sujungtos su i papunktyje minėtais didelio slėgio dujotiekiais;
 - iii) suskystintųjų arba suslėgtųjų dujų priėmimo, saugojimo, pakartotinio dujinimo ar slėgio sumažinimo įrenginiai;

⁽²⁷⁾ Projektai, sukurti vienam *ex ante* nustatytam naudotojui arba nedidelei jų grupei ir pritaikyti jų poreikiams (specialioji infrastruktūra), nelaikomi energetikos infrastruktūra.

- iv) bet kokia įranga ar įrenginys, būtini tam, kad sistema veiktų saugiai, patikimai ir efektyviai arba kad būtų užtikrintas pajėgumas transportuoti abiem kryptimis, įskaitant kompresorines;
- v) pažangieji dujų tinklai, t. y. bet kuri iš toliau nurodytos įrangos arba bet kurie iš toliau nurodytų įrenginių, kuriais siekiama sudaryti sąlygas ir palengvinti dujų iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako dujų (įskaitant vandenilį arba nebiologinės kilmės dujas) integravimą į tinklą: skaitmeninės sistemos ir komponentai, kuriuose integruotos informacinės ir ryšių technologijos, valdymo sistemos ir jutiklių technologijos, kad būtų galima vykdyti sąveikią ir pažangią dujų gamybos, perdavimo, skirstymo ir vartojimo dujų tinkle stebėseną, matavimą, kokybės kontrolę ir valdymą. Be to, pažangieji tinklai taip pat gali apimti įrangą, kurią įrengus galima užtikrinti srautus priešinga kryptimi nuo skirstymo iki perdavimo lygio ir atlikti atitinkamus būtinus esamo tinklo patobulinimus;
- c) vandenilio sektoriuje ⁽²⁸⁾:
- i) perdavimo vamzdynai, skirti vandeniliui transportuoti naudojant aukštą slėgį, taip pat skirstomieji vamzdynai, skirti vietiniam vandenilio skirstymui ir kuriais skaidriai ir nediskriminuojant suteikiama prieiga daugeliui tinklo naudotojų;
- ii) saugyklos – įrenginiai didelio grynumo vandeniliui laikyti, įskaitant jam laikyti skirtą vandenilio terminalo dalį, tačiau išskyrus tą dalį, kuri naudojama gavybos operacijoms vykdyti, bei įrenginius, skirtus vien tik vandenilio tinklo operatoriams, atliekantiems savo funkcijas. Vandenilio saugyklos apima požemines saugyklas, sujungtas su i punkte nurodytais aukšto slėgio vandenilio perdavimo arba skirstymo vamzdynais;
- iii) vandenilio arba vandenilio, įterpto į kitas chemines medžiagas, išsiuntimo, priėmimo, pakartotinio dujinimo arba slėgio sumažinimo įrenginiai, naudojami siekiant įleisti vandenilį į dujų arba vandenilio tinklą;
- iv) terminalai – įrenginiai, naudojami skystam vandeniliui transformuoti į dujinį vandenilį, įleidžiamą į vandenilio tinklą. Juose gali būti įrengta pagalbinė įranga ir veikti laikina saugykla, būtinos vandeniliui transformuoti ir vėliau įleisti į vandenilio tinklą, tačiau neapima jokios kaip saugykla naudojamos vandenilio terminalo dalies;
- v) jungtys – vandenilio tinklas (ar jo dalis), kertantis valstybių narių sieną arba valstybės narės ir trečiosios šalies sieną ir nutiestas iki valstybių narių teritorijos arba tos valstybės narės teritorinių vandenių;
- vi) bet kokia įranga ar įrenginiai, būtini tam, kad vandenilio sistema veiktų saugiai, patikimai ir efektyviai arba kad būtų užtikrintas pajėgumas transportuoti abiem kryptimis, įskaitant kompresorines;
- d) anglies dioksido sektoriuje ⁽²⁹⁾:
- i) vamzdynai, išskyrus gavybos vamzdynų tinklus, naudojami anglies dioksidui transportuoti iš daugiau nei vieno šaltinio, t. y. pramoninių įrenginių (įskaitant elektrines), kuriuose vykstant degimo procesui ar kitoms cheminėms reakcijoms, kuriems naudojami iškastiniai arba neiškastiniai junginiai, kurių sudėtyje yra anglies, susidaro anglies dioksido dujos, skirti anglies dioksidui nuolat saugoti geologinėse formacijose pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/31/EB ⁽³⁰⁾ 3 straipsnį arba jam naudoti kaip žaliavai arba biologinių procesų našumui didinti;

⁽²⁸⁾ Bet kuri i–vi punktuose dėl vandenilio nurodyta infrastruktūra gali būti naujai įrengta infrastruktūra arba vandeniliui pritaikyta gamtinių dujų infrastruktūra (keičiant paskirtį) arba jų derinys. Infrastruktūra, nurodyta i–vi punktuose dėl vandenilio, prie kurios suteikta prieiga trečiosioms šalims, laikoma energetikos infrastruktūra.

⁽²⁹⁾ Infrastruktūra, nurodyta i–iv punktuose dėl anglies dioksido, prie kurios suteikta prieiga trečiosioms šalims, laikoma energetikos infrastruktūra.

⁽³⁰⁾ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/31/EB dėl anglies dioksido geologinio saugojimo, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 85/337/EEB, direktyvas 2000/60/EB, 2001/80/EB, 2004/35/EB, 2006/12/EB, 2008/1/EB ir Reglamentą (EB) Nr. 1013/2006 (OL L 140, 2009 6 5, p. 114).

- ii) anglies dioksido skystinimo ir saugojimo įrenginiai ketinant jį transportuoti ar saugoti;
 - iii) geologinėse formacijose įrengta infrastruktūra, naudojama nuolatiniam geologiniam anglies dioksido saugojimui pagal Direktyvos 2009/31/EB 3 straipsnį, ir su tuo susiję paviršiaus bei įleidimo įrenginiai;
 - iv) bet kokia įranga ar įrenginys, būtini tinkamai, saugiai ir efektyviai eksploatuoti atitinkamą sistemą, įskaitant apsaugos, stebėjimo ir kontrolės sistemas. Jungtis gali apimti mobiliąją infrastruktūrą, skirtą anglies dioksidui transportuoti ir saugoti, jeigu tokia mobilioji infrastruktūra atitinka netaršios transporto priemonės apibrėžtį;
- e) infrastruktūra, naudojama įvairių gamintojų ir (arba) naudotojų šiluminei energijai perduoti arba paskirstyti garų, karšto vandens ar atvėsintų skysčių forma, grindžiama atsinaujinančiųjų išteklių energijos arba pramoninės paskirties atliekinės šilumos naudojimu;
- f) bendro intereso projektai, apibrėžti Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 347/2013 ⁽³¹⁾ 2 straipsnio 4 punkte, ir abipusio intereso projektai, nurodyti Sutarties 171 straipsnyje;
- g) kitų kategorijų infrastruktūra, susijusi su infrastruktūra, kuria užtikrinamas fizinis arba virtualus atsinaujinančiųjų išteklių arba anglies dioksido neišskiriančios energijos gamintojų ir vartotojų sujungimas keliuose prieigos ir išėjimo taškuose ir kuria gali naudotis trečiosios šalys, nepriklausančios infrastruktūros savininko ir (arba) valdytojo įmonėms;
- 37) energinis naudingumas – pastato energinis naudingumas, apibrėžtas Direktyvos 2010/31/ES 2 straipsnio 4 punkte;
- 38) sutaupyta energija – sutaupyta energija, apibrėžta Direktyvos 2012/27/ES 2 straipsnio 5 punkte;
- 39) aplinkos apsauga – veiksmai ar veikla, kuriais siekiama sumažinti žmogaus veiklos sukeltą taršą, neigiamą poveikį aplinkai ar kitokią žalą fizinei aplinkai (įskaitant orą, vandenį ir dirvožemį), ekosistemoms ar gamtos ištekliams arba užkirsti jiems kelią, įskaitant veiksmus, kuriais siekiama sušvelninti klimato kaitą, sumažinti tokios žalos riziką, apsaugoti ir atkurti biologinę įvairovę arba paskatinti efektyviau naudoti gamtos išteklius, įskaitant energijos taupymo priemones ir atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą bei kitus metodus, kuriais siekiama sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų kiekį, taip pat pereiti prie žiedinės ekonomikos modelių, kad būtų sumažintas pirminių medžiagų naudojimas ir padidintas efektyvumas. Ji taip pat apima veiksmus, kuriais stiprinami gebėjimai prisitaikyti ir mažinamas pažeidžiamumas dėl klimato poveikio;
- 40) aplinkosaugos arba parafiskalinis mokestis – mokestis, taikomas konkrečiai mokesčio bazei, produktams ar paslaugoms, kurie daro aiškų neigiamą poveikį aplinkai, arba kuriuo siekiama apmokestinti tam tikrą veiklą, gaminius arba paslaugas, kad į jų kainą būtų įskaičiuotos aplinkos apsaugos išlaidos arba kad gamintojai bei vartotojai būtų orientuojami į tas veiklos rūšis, kurios mažiau kenkia aplinkai;
- 41) vertinimo planas – vienai ar kelioms pagalbos schemoms taikomas dokumentas, kuriame nurodoma bent tokia informacija:
- a) vertintini tikslai;
 - b) vertinimo klausimai;
 - c) rezultatų rodikliai;
 - d) numatytas vertinimo vykdymo metodas;
 - e) duomenų rinkimo reikalavimai;

⁽³¹⁾ 2013 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 347/2013 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo panaikinamas Sprendimas Nr. 1364/2006/EB ir kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 713/2009, (EB) Nr. 714/2009 ir (EB) Nr. 715/2009 (OL L 115, 2013 4 25, p. 39).

- f) siūlomas vertinimo laikas, įskaitant tarpinės ir galutinės vertinimo ataskaitų pateikimo datas;
- g) vertinimą atliksiančios nepriklausomos įstaigos arba jos vykdomai atrankai taikysimų kriterijų aprašymas ir vertinimo rezultatų viešinimo sąlygos;
- 42) didesnės gamintojo atsakomybės sistema – didesnės gamintojo atsakomybės sistema, apibrėžta Direktyvos 2008/98/EB 2 straipsnio 21 punkte;
- 43) elektros energijos gamintojas – įmonė, gaminanti elektros energiją komerciniais tikslais;
- 44) šiltnamio efektą sukeliančios dujos – dujos, sugeramos infraraudonąją spinduliuotę, prisideda prie šiltnamio efekto, įskaitant anglies dioksidą, metaną, azoto suboksidą ir fluorintas dujas, pavyzdžiui, hidrof-luorangliavandenilius;
- 45) didelio naudingumo kogeneracija – didelio naudingumo kogeneracija, apibrėžta Direktyvos 2012/27/ES 2 straipsnio 34 punkte;
- 46) vandenilio tinklo operatorius – fizinis ar juridinis asmuo, atsakingas už vandenilio tinklą ir jo eksploatavimą bei techninės priežiūros užtikrinimą ir prireikus už jo plėtrą konkrečioje teritorijoje, taip pat tam tikrais atvejais – už jo sujungimą su kitais vandenilio tinklais bei už tai, kad būtų užtikrintas ilgalaikis sistemos pajėgumas pagrįstai vandenilio transportavimo paklausai patenkinti;
- 47) disbalansas – disbalansas, apibrėžtas Komisijos reglamento (ES) 2017/2195 2 straipsnio 8 punkte;
- 48) atsiskaitymas už disbalansą – atsiskaitymas už disbalansą, apibrėžtas Komisijos reglamento (ES) 2017/2195 2 straipsnio 9 punkte;
- 49) atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis – atsiskaitymo už disbalansą laikotarpis, apibrėžtas Reglamento (ES) 2019/943 2 straipsnio 15 punkte;
- 50) individuali pagalba – pagal pagalbos schemą suteikta *ad hoc* pagalba ir pagalba, apie kurią reikia pranešti;
- 51) pertraukiamumo schema – elektros energijos tiekimo saugumo užtikrinimo priemonė, skirta stabiliam elektros energijos sistemos dažniui užtikrinti arba trumpalaikėms tiekimo saugumo problemoms spręsti, be kita ko atjungiant apkrovą;
- 52) labai maža įmonė – įmonė, tenkinanti Komisijos rekomendacijoje dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo ⁽³²⁾ labai mažoms įmonėms nustatytas sąlygas;
- 53) gamtos procesais pagrįstas sprendimas – gamtos procesų įkvėptas ir jais pagrįstas ekonomiškai efektyvus sprendimas, teikiantis aplinkosauginę, socialinę ir ekonominę naudą, padedantis stiprinti atsparumą, ir dėl kurio miestuose, kraštovaizdžiuose ir jūros aplinkoje yra daugiau ir įvairesnių gamtos elementų ir natūralių procesų, tam pasitelkiant vietas mastu pritaikytas, veiksmingai išteklius naudojančias ir sistemines priemones;
- 54) tinklo perkrovos kompensavimo priemonė – elektros energijos tiekimo saugumo užtikrinimo priemonė, skirta elektros energijos perdavimo ar skirstymo tinklo nepakankamumui kompensuoti;
- 55) teršalas – teršalas, apibrėžtas Direktyvos (ES) 2020/852 2 straipsnio 10 punkte;
- 56) teršėjas – teršėjas, apibrėžtas Tarybos rekomendacijos 75/436/Euratomas, EAPB, EEB ⁽³³⁾ priedo 3 punkte;
- 57) tarša – tarša, apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/75/ES ⁽³⁴⁾ 3 straipsnio 2 dalyje;

⁽³²⁾ 2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo (OL L 124, 2003 5 20, p. 36).

⁽³³⁾ 1975 m. kovo 3 d. Tarybos rekomendacija dėl sąnaudų paskirstymo ir valdžios institucijų veiksmų aplinkos apsaugos srityje (OL L 194, 1975 7 25, p. 1).

⁽³⁴⁾ 2010 m. lapkričio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/75/ES dėl pramoninių išmetamų teršalų (taršos integruotos prevencijos ir kontrolės) (OL L 334, 2010 12 17, p. 17).

- 58) principas „teršėjas moka“ – principas, pagal kurį taršos šalinimo priemonių išlaidas turėtų padengti taršą sukėlęs teršėjas;
- 59) parengimas pakartotiniam naudojimui – parengimas pakartotiniam naudojimui, apibrėžtas Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 16 punkte;
- 60) įkrovimo infrastruktūra – stacionarioji arba mobilioji infrastruktūra elektros energijai netaršioms transporto priemonėms ar netaršiai mobilijai paslaugų teikimo įrangai tiekti;
- 61) naudojimas – naudojimas, apibrėžtas Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 15 punkte;
- 62) perdirbimas – perdirbimas, apibrėžtas Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 17 punkte;
- 63) etaloninis projektas – pavyzdinis projektas, atspindintis vidutinį projektą pagalbos schemos reikalavimus atitinkančių pagalbos gavėjų kategorijoje;
- 64) degalų pildymo infrastruktūra – stacionarioji arba mobilioji infrastruktūra vandeniliui, dujinės būsenos (suslėgtųjų gamtinių dujų (SGD) ir skystosios būsenos (suskystintųjų gamtinių dujų (SkGD) gamtinėms dujoms, biodujoms ir biodegalams, įskaitant pažangiuosius biodegalus, ar sintetiniams atsinaujinančiųjų išteklių ar mažo anglies dioksido pėdsako degalams tiekti;
- 65) rekultivavimas – aplinkosaugos vadybos veiksmai, kuriais siekiama atkurti tam tikrą ekosistemų funkcionavimo lygį nualintose teritorijose taip, kad būtų vėl nuolat teikiamos ekosisteminės paslaugos, bet neprivalo būti užtikrinta nustatytos natūralios ar pusiau natūralios referencinės ekosistemos biologinė įvairovė ir vientisumas;
- 66) valymas – aplinkosaugos vadybos veiksmai, pavyzdžiui, teršalų ar perteklinių maisto medžiagų šalinimas ar detoksikacija iš dirvožemio ir vandens siekiant pašalinti degradacijos šaltinius;
- 67) atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija – naudojant atsinaujinančiuosius energijos išteklius gaminama elektros energija, apibrėžta Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 1 punkte;
- 68) atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrija – atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrija, apibrėžta Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 16 punkte;
- 69) atsinaujinančiųjų išteklių energija – atsinaujinančiųjų išteklių energija, apibrėžta Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 1 punkte;
- 70) vandenilis iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių – vandenilis, pagamintas iš atsinaujinančiųjų išteklių energijos pagal Direktyvoje (ES) 2018/2001 nustatytą metodiką, taikomą nebiologinės kilmės skystiesiems ir dujiniam degalams iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių;
- 71) nebiologinės kilmės skystieji ir dujiniai degalai iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių – iš atsinaujinančiųjų išteklių pagamintas nebiologinės kilmės skystasis dujinis transporto kuras, apibrėžtas Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 36 punkte;
- 72) išteklių adekvatumas – pajėgumo lygis, kuris laikomas tinkamu paklausai prekybos zonoje bet koku konkrečiu laikotarpiu patenkinti, nustatytas remiantis įprastu statistiniu rodikliu, naudojamu organizacijų, kurių vaidmenį kuriant bendrą elektros energijos rinką Sąjungos institucijos pripažino esminiu, pavyzdžiui, Europos elektros energijos perdavimo sistemos operatorių tinklo (ENTSO-E);
- 73) efektyvus išteklių naudojimas – sąnaudų, reikalingų produkcijos vienetui pagaminti, kiekio sumažinimas arba pirminių sąnaudų pakeitimas antrinėmis sąnaudomis;
- 74) atkūrimas – procesas, kuriuo padedama atkurti ekosistemą, siekiant išsaugoti biologinę įvairovę ir didinti ekosistemų atsparumą, visų pirma klimato kaitai. Ekosistemų atkūrimas apima priemones, kurių imamasi siekiant pagerinti ekosistemos būklę ir atkurti arba atstatyti ekosistemą, kai tokia būklė buvo prarasta, taip pat ekosistemų atsparumui ir prisitaikymui prie klimato kaitos gerinti;
- 75) pakartotinis naudojimas – pakartotinis naudojimas, apibrėžtas Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 13 punkte, įskaitant bet kokią operaciją, kurios metu produktai ar sudėtinės dalys, kurie nėra atliekos, vėl naudojami kitiems tikslams nei tie, kuriems jie buvo sukurti;

- 76) mažoji įmonė – įmonė, tenkinanti Komisijos rekomendacijoje dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo mažosioms įmonėms nustatytas sąlygas;
- 77) mažoji ir vidutinė įmonė (MVI) – įmonė, tenkinanti Komisijos rekomendacijoje dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžimo nustatytas sąlygas;
- 78) maža vidutinės kapitalizacijos įmonė – įmonė, kuri nėra MVI ir kurios darbuotojų skaičius, apskaičiuotas pagal Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014 ⁽³⁵⁾ I priedo 3–6 straipsnius, neviršija 499, ir kurios metinė apyvarta neviršija 100 mln. EUR arba metinis balansas neviršija 86 mln. EUR. Keli subjektai bus laikomi viena įmone, jei tenkinama kuri nors iš Reglamento (ES) Nr. 651/2014 I priedo 3 straipsnio 3 punkte išvardytų sąlygų;
- 79) išmanusis įkrovimas – įkrovimo operacija, kai elektros energijos tiekimo baterijai intensyvumas koreguojamas realiuoju laiku pagal elektroniniu ryšiu gaunamą informaciją;
- 80) pažangusis parengtumas – pastatų arba pastato vienetų tinkamumas pritaikyti juos prie naudotojo poreikių, įskaitant energijos vartojimo efektyvumo ir bendro naudingumo optimizavimą, ir prie energetikos tinklo signalų;
- 81) įprasta atsakomybė už balansavimą – nediskriminacinė atsakomybė už balansavimą, naudojant įvairias technologijas, nuo balansavimo atsakomybės neatleidžiant nei vieno gamintojo, kaip nustatyta Reglamento (ES) 2019/943 5 straipsnyje;
- 82) darbų pradžia – pirmasis tvirtas pasizadėjimas (pavyzdžiui, užsakyti įrangą arba pradėti statybą), dėl kurio investicija tampa neatšaukiama. Žemės įsigijimas ir parengiamieji darbai, pavyzdžiui, leidimų gavimas ir preliminaros galimybių studijos, darbų pradžia nelaikomi. Perėmimo atveju darbų pradžia laikomas momentas, kai įsigyjamas su įsigyta įmone tiesiogiai susijęs turtas;
- 83) strateginis rezervas – pajėgumų užtikrinimo mechanizmas, pagal kurį elektros energijos pajėgumai, pavyzdžiui, gamybos, kaupimo ar reguliavimo apkrova pajėgumai, turimi už elektros energijos rinkos ribų ir naudojami tik konkrečiomis aplinkybėmis;
- 84) bendroji nuosavybės kaina – bendros transporto priemonės įsigijimo ir nuosavybės per visą jos eksploataavimo laikotarpį išlaidos, įskaitant transporto priemonės įsigijimo ar išperkamosios nuomos išlaidas, taip pat išlaidas degalams, priežiūrai ir remontui, draudimui, finansavimui ir mokesčiams;
- 85) perdavimo sistemos operatorius – perdavimo sistemos operatorius, apibrėžtas Direktyvos (ES) 2019/944 2 straipsnio 35 punkte;
- 86) transporto priemonė – bet kuri iš šių transporto priemonių:
- a) M1, M2, N1, M3, N2, N3 klasės arba L kategorijos kelių transporto priemonė;
 - b) vidaus vandens arba jūrų ir priekrančių keleivinis arba krovinis laivas;
 - c) riedmenys;
 - d) orlaivis;
- 87) apdorojimas – apdorojimas, apibrėžtas Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 14 punkte;
- 88) Sąjungos mažiausias mokesčių lygis – Sąjungos teisėje nustatytas mažiausias apmokestinimo lygis; energijos produktų ir elektros energijos srityje – mažiausias apmokestinimo lygis, nustatytas Tarybos direktyvos 2003/96/EB ⁽³⁶⁾ I priede;

⁽³⁵⁾ 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014 6 26, p. 1).

⁽³⁶⁾ 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyva 2003/96/EB, pakeičianti Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą (OL L 283, 2003 10 31, p. 51).

89) Sąjungos standartas –

- a) privalomas Sąjungos standartas, nustatantis rodiklius, kuriuos atskiros įmonės turi pasiekti aplinkosaugos srityje, išskyrus Sąjungos lygmeniu nustatytus standartus arba tikslus, kurie privalomi valstybėms narėms, bet ne atskiroms įmonėms;
- b) įpareigojimas taikyti geriausius prieinamus gamybos būdus (GPGB), apibrėžtus Direktyvoje 2010/75/ES, ir užtikrinti, kad išmetamųjų teršalų kiekis neviršytų kiekio, kuris būtų pasiektas taikant GPGB; jeigu su GPGB ⁽³⁷⁾ susiję išmetamųjų teršalų kiekiai nustatyti įgyvendinimo aktuose, priimtuose pagal Direktyvą 2010/75/ES ar pagal kitas taikytinas direktyvas, atsižvelgiant į šias gaires bus taikomi tie kiekiai; jeigu tie kiekiai išreikšti intervalu, bus taikoma ta riba, nuo kurios laikoma, kad atitinkama įmonė taiko GPGB;

90) atliekos – atliekos, apibrėžtos Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 1 punkte;

91) atliekinė šiluma – atliekinė šiluma, apibrėžta Direktyvos (ES) 2018/2001 2 straipsnio 9 punkte.

3. PAGALBOS SUDERINAMUMO PAGAL SUTARTIES 107 STRAIPSNIO 3 DALIES C PUNKTĄ VERTINIMAS

20. Šiose gairėse nustatomi pagalbos priemonių, kuriomis siekiama aplinkos apsaugos, įskaitant klimato apsaugą, ir energetikos tikslų, ir apie kurias privaloma pranešti pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį, suderinamumo pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą kriterijai.
21. Remdamasi Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktu, Komisija gali laikyti, kad su vidaus rinka yra suderinama pagalba, skirta tam tikrų rūšių ekonominės veiklos plėtrai Sąjungoje skatinti (pozityvioji sąlyga), jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui (negatyvioji sąlyga).
22. Ar pagalba aplinkos apsaugai ir energetikai gali būti laikoma suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą, Komisija vertins analizuodama šiuos aspektus:
 - a) pirmosios (pozityviosios) sąlygos, pagal kurią pagalba turi skatinti ekonominės veiklos plėtrą, atveju:
 - i) ekonominės veiklos, kurią priemonė skatina, apibrėžimą, jos teigiamą poveikį visai visuomenei ir, jei taikoma, svarbą konkrečioms Sąjungos politikos kryptims (žr. 3.1.1 skirsnį);
 - ii) pagalbos skatinamąjį poveikį (žr. 3.1.2 skirsnį);
 - iii) ar nėra jokių atitinkamų Sąjungos teisės nuostatų pažeidimo (žr. 3.1.3 skirsnį).
 - b) antrosios (negatyviosios) sąlygos, pagal kurią pagalba turi nepagrįstai netrikdyti prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui, atveju:
 - i) valstybės intervencijos būtinumą (žr. 3.2.1.1 skirsnį);
 - ii) pagalbos tinkamumą (žr. 3.2.1.2 skirsnį);
 - iii) pagalbos proporcingumą (minimali pagalba, būtina jos tikslui pasiekti), įskaitant sumavimą (žr. 3.2.1.3 skirsnį);
 - iv) pagalbos skaidrumą (žr. 3.2.1.4 skirsnį);
 - v) nederamo neigiamo pagalbos poveikio konkurencijai ir prekybai vengimą (žr. 3.2.2 skirsnį)
 - vi) teigiamo ir neigiamo pagalbos poveikio pasvėrimą (žr. 3.3 skirsnį).

⁽³⁷⁾ Tai gali apimti su GPGB susijusius išmetamųjų teršalų kiekius, energijos vartojimo efektyvumo lygius arba aplinkosauginio veiksmingumo lygius.

3.1 Pozityvioji sąlyga: pagalba turi skatinti ekonominės veiklos plėtrą

3.1.1 *Ekonominės veiklos, kurią priemonė skatina, apibrėžimas, jos teigiamas poveikis visai visuomenei ir, jei taikoma, svarba konkrečioms Sąjungos politikos kryptims*

23. Valstybės narės, pranešdamos apie pagalbą, turi nurodyti, kokią ekonominę veiklą skatins pagalba ir kaip remiama šios veiklos plėtra.
24. Pagalba, kuria siekiama užkirsti kelią neigiamam ekonominės veiklos poveikiui klimatui ar aplinkai arba jį sumažinti, gali skatinti ekonominės veiklos plėtrą tuo, kad ja didinamas atitinkamos ekonominės veiklos tvarumas. Pagalba taip pat gali būti užtikrinama, kad veikla galėtų būti tęsiama ateityje nedarant neproporcingos žalos aplinkai, ir prisidedama prie naujos ekonominės veiklos ir paslaugų kūrimo (remiama vadinamosios žaliosios ekonomikos plėtra).
25. Valstybės narės taip pat turi nurodyti, ar pagalba padės siekti Sąjungos klimato politikos, aplinkos politikos ir energetikos politikos tikslų ir kaip ji padės juos pasiekti, konkrečiau – kokią materialinę naudą tikimasi gauti iš pagalbos dėl to, kad ji prisidės prie aplinkos apsaugos, įskaitant klimato kaitos švelninimą, arba prie efektyvaus energijos vidaus rinkos veikimo.

3.1.2 Skatinamasis poveikis

26. Pagalba gali būti laikoma skatinančia ekonominę veiklą tik tuo atveju, jei ji turi skatinamąjį poveikį. Skatinamasis poveikis pasireiškia tada, kai pagalba paskatina pagalbos gavėją keisti elgesį, imtis papildomos ekonominės veiklos arba aplinkai palankesnės ekonominės veiklos, kurios jis be pagalbos nevykdytų arba vykdytų ribotai ar kitaip.
27. Pagalba negali būti remiamos veiklos išlaidos, kurias pagalbos gavėjas ir taip būtų patyręs, ir negali būti kompensuojama įprasta ekonominės veiklos verslo rizika⁽³⁸⁾.
28. Norint įrodyti skatinamąjį poveikį, reikia nustatyti faktinį scenarijų ir tikėtiną priešingos padėties scenarijų, jei pagalba nebūtų teikiama⁽³⁹⁾. Komisija tai nagrinės remdamasi 3.2.1.3 skirsnyje nurodytu kiekybiniu vertinimu.
29. Komisijos nuomone, pagalba nedaro skatinamojo poveikio jos gavėjui visais atvejais, kai su projektu susijusius darbus ar veiklą pagalbos gavėjas jau buvo pradėjęs prieš pateikdamas rašytinę paraišką gauti pagalbą nacionalinėms valdžios institucijoms. Kai pagalbos gavėjas pradeda įgyvendinti projektą prieš pateikdamas paraišką gauti pagalbą, bet kokia tam projektui suteikta pagalba iš esmės nebus laikoma suderinama su vidaus rinka.
30. Paraiška pagalbai gauti gali būti įvairių formų, įskaitant, pavyzdžiui, konkurenciniam konkursui pateiktą pasiūlymą. Visose paraiškose turi būti nurodytas bent jau pareiškėjo pavadinimas, projekto ar veiklos aprašymas, įskaitant jų vietą, ir pagalbos suma, reikalinga jiems įgyvendinti.
31. Tam tikrais išskirtiniais atvejais pagalba gali turėti skatinamąjį poveikį net tų projektų, kurie buvo pradėti įgyvendinti prieš pateikiant pagalbos paraišką, atveju. Visų pirma laikoma, kad pagalba turi skatinamąjį poveikį šiais atvejais:
 - a) pagalba suteikiama automatiškai pagal objektyvius ir nediskriminacinius kriterijus toliau nepaliekant valstybei narei teisės spręsti savo nuožiūra, o priemonė priimta ir galioja prieš pradėdant vykdyti su remiamu projektu ar veikla susijusius darbus, išskyrus fiskalinių teisių perėmimo schemų atveju, kai veiklai jau buvo taikomos ankstesnės schemas mokesčių lengvatų forma;

⁽³⁸⁾ Žr. 2013 m. birželio 13 d. Teisingumo Teismo sprendimo HGA ir kiti / Komisija, sujungtos bylos C-630/11 P–C-633/11 P, ECLI:EU:C:2013:387, 104 punktą.

⁽³⁹⁾ Tas scenarijus turi būti įtikinamas, tikroviškas ir susijęs su sprendimų priėmimo veiksniais, vyraujančiais tuo metu, kai pagalbos gavėjas priima sprendimą dėl projekto. Valstybių narių prašoma remtis oficialiais valdybos dokumentais, rizikos vertinimo dokumentais, finansine ataskaita, vidaus verslo planais, ekspertų nuomonėmis ir kitais su vertinamu projektu susijusių tyrimų duomenimis. Įrodyti skatinamąjį poveikį valstybėms narėms gali padėti dokumentai, kuriuose pateikiama informacija apie paklausos prognozes, išlaidų prognozes, finansines prognozes, investicijų komitetui pateikti dokumentai, kuriuose išsamiai nagrinėjami investavimo / veiklos scenarijai, arba finansų institucijoms pateikti dokumentai. Tokie dokumentai turi būti to paties laikotarpio kaip ir sprendimo dėl investavimo / veiklos priėmimo procesas.

- b) nacionalinės valdžios institucijos iki darbų pradžios paskelbė pranešimą apie ketinimą priimti siūlomą pagalbos priemonę su sąlyga, kad Komisija patvirtins priemonę, kaip reikalaujama pagal Sutarties 108 straipsnio 3 dalį. Šis pranešimas turi būti paskelbtas viešoje svetainėje arba kitoje viešai prieinamoje žiniasklaidos priemonėje, kuri yra palyginti plačiai ir lengvai prieinama, ir jame turi būti aiškiai nurodyta projektų, kuriuos valstybė narė siūlo pripažinti tinkamais finansuoti, rūšis ir momentas, nuo kurio valstybė narė ketina tokius projektus laikyti tinkamais finansuoti. Siūlomas tinkamumas finansuoti negali būti nepagrįstai ribojamas. Prieš pradėdamas darbus pagalbos gavėjas turėjo informuoti pagalbą teikiančią instituciją, kad investiciniai sprendimai buvo priimti su sąlyga, kad bus suteikta siūloma pagalbos priemonė. Jei valstybė narė skatinamąjį poveikį įrodo remdamasi tokiu pranešimu, ji privalo kartu su pranešimu apie valstybės pagalbą pateikti to pranešimo kopiją ir nuorodą į svetainę, kurioje jis buvo paskelbtas, arba atitinkamą įrodymą, kad su juo buvo galima susipažinti viešai;
- c) veiklos pagalba teikiama esamiems aplinkai nekenksmingos gamybos įrenginiams ir „darbų pradžios“ nėra, nes nėra didelių naujų investicijų. Tokiais atvejais skatinamąjį poveikį galima įrodyti, jei įrenginio eksploatavimas pakeičiamas į mažiau kenksmingą aplinkai, o ne kitą, pigesnę ir daugiau aplinkai kenksmingą eksploatavimo būdą.
32. Komisija mano, kad pagalba, teikiama tik prisitaikymo prie Sąjungos standartų išlaidoms padengti, iš esmės neturi skatinamojo poveikio. Bendroji taisyklė yra ta, kad skatinamąjį poveikį gali turėti tik pagalba, skirta Sąjungos standartams viršyti. Tačiau tais atvejais, kai atitinkamas Sąjungos standartas jau priimtas, bet dar neįsigaliojo, pagalba gali turėti skatinamąjį poveikį, jei ja skatinama investicijas iki galo įgyvendinti likus ne mažiau kaip 18 mėnesių iki standarto įsigaliojimo, nebent 4.1–4.13 skirsnuose nurodyta kitaip. Kad valstybės narės būtų suinteresuotos diegti privalomus nacionalinius standartus, kurie yra griežtesni ar platesnio užmojo nei atitinkami Sąjungos standartai, pagalbos priemonės gali daryti skatinamąjį poveikį nepriklausomai nuo to, ar tokie nacionaliniai standartai yra. Tas pats pasakytina apie pagalbą ir tada, kai, nors Sąjungos standartų nėra, yra priimti privalomi nacionaliniai standartai.

3.1.3 Nepažeidžiama jokia atitinkama Sąjungos teisės nuostata

33. Jei remiama veikla arba pagalbos priemonė ar jos sąlygomis, įskaitant jos finansavimo būdą, kai jis yra neatsiejama tos priemonės dalis, pažeidžiama atitinkama Sąjungos teisė, pagalba negali būti paskelbta suderinama su vidaus rinka. Taip gali būti, pavyzdžiui, jei pagalbai taikomos sąlygos, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusios su produktų ar įrangos kilmė, pavyzdžiui, reikalavimas, kad pagalbos gavėjas pirtų vietinius produktus.

3.2 Negatyvioji sąlyga: pagalba negali trikdyti prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui

3.2.1 Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas

3.2.1.1 Pagalbos būtinumas

34. Siūloma valstybės pagalbos priemonė turi būti skiriama tais atvejais, kai ja galima iš esmės pagerinti padėtį taip, kaip to negali padaryti pati rinka, pavyzdžiui, panaikinti rinkos nepakankamumą, susijusį su projektais ar veikla, kuriems skiriama pagalba. Nors visuotinai pripažįstama, kad konkurencingose rinkose dažniau užtikrinamas efektyvus rinkos veikimas ekonominės veiklos plėtros, kainų, produkcijos ir išteklių naudojimo požiūriu, esant rinkos nepakankamumui valstybės intervencija – valstybės pagalba – gali pagerinti rinkų veikimo efektyvumą ir taip prisidėti prie ekonominės veiklos plėtros, jeigu rinka pati negali duoti efektyvaus rezultato. Valstybė narė turėtų nustatyti rinkos nepakankamumą, kuris trukdo užtikrinti pakankamą aplinkos apsaugos lygį arba veiksmingą energijos vidaus rinką. Pagrindinės su aplinkos apsauga ir energetika susijusios rinkos nepakankamumo rūšys, kurios gali sukliudyti pasiekti optimalių rezultatų ir nulemti neefektyvius rezultatus, yra:
- a) neigiamas išorinis poveikis: jis dažniausiai būdingas pagalbos aplinkos apsaugai priemonėms ir atsiranda, kai nėra nustatyta tinkama taršos kaina, t. y. kai atitinkama įmonė nepadengia visų dėl taršos susidarancių išlaidų. Šiuo atveju sau naudos siekiančios įmonės gali neturėti pakankamai paskatų atsižvelgti į jų ekonominės veiklos nulemtą neigiamą išorinį poveikį arba priimdamos sprendimą dėl konkrečios technologijos, arba priimdamos sprendimą dėl produkcijos lygio. Kitaip tariant, įmonės patiriamos išlaidos ne visiškai atspindi vartotojams ir visuomenei tenkančias išlaidas. Todėl įmonės paprastai neturi pakankamai paskatų mažinti savo sukeltą taršą arba taikyti individualias aplinkos apsaugos priemones;

- b) teigiamas išorinis poveikis: įmonės gali investuoti nepakankamai, jei dalį su investicija susijusios naudos gaus kiti rinkos dalyviai nei pats investuotojas. Teigiamas išorinis poveikis gali pasireikšti, pavyzdžiui, kai investuojama į ekologines inovacijas, sistemos stabilumą, naujas ir novatoriškas atsinaujinančiųjų išteklių technologijas ir į novatoriškas prisitaikymo prie paklausos priemones arba, energetikos infrastruktūrų ar elektros energijos tiekimo saugumo atveju, kai priemonės yra naudingos daugeliui valstybių narių (arba daugiau vartotojų);
- c) asimetrinė informacija: tai paprastai būdinga rinkoms, kuriose vienos rinkos pusės dalyvių turima informacija ir kitos rinkos pusės dalyvių turima informacija neatitinka. Tokia situacija galėtų susidaryti, pavyzdžiui, kai išorės finansų investuotojams trūksta informacijos apie tikėtiną projekto grąžą ir riziką. Ji taip pat gali susidaryti su tarpvalstybine infrastruktūra susijusio bendradarbiavimo atveju, kai viena šalis informacijos požiūriu yra nepalankioje padėtyje, palyginti su kita šalimi. Nors rizika ar netikrumas patys savaime nenulemia rinkos nepakankamumo, asimetrinės informacijos problema yra susijusi su tokios rizikos ir netikrumo lygiu. Dažniausiai abu šie veiksniai yra didesni aplinką tausojančių investicijų, kurių amortizacijos laikotarpis paprastai yra ilgesnis, atveju ir skatina rinktis trumpalaikes investicijas; padėti galėtų pasunkinti tokioms investicijoms, visų pirma MVĮ atveju, taikomos finansavimo sąlygos;
- d) koordinavimo problemos: jos gali sutrukdyti plėtoti projektą arba veiksmingai jį parengti dėl investuotojų skirtingų interesų ir paskatų (vadinamųjų skirtingų paskatų), rangos sąnaudų arba susitarimų dėl civilinės atsakomybės draudimo, netikrumo dėl bendradarbiavimo rezultatų ir poveikio tinklui, pavyzdžiui, nepatraukiamam elektros tiekimui. Šių koordinavimo problemų gali kilti, pavyzdžiui, tarp pastato savininko ir nuomininko dėl efektyvaus energijos vartojimo sprendimų taikymo. Jos gali dar labiau padidėti dėl informacijos problemų, visų pirma susijusių su asimetrine informacija. Koordinavimo problemas taip pat gali nulemti poreikis pasiekti tam tikrą kritinę masę prieš tai, kai projektą naudinga pradėti komerciniu požiūriu – tai gali būti labai svarbus aspektas (tarpvalstybinių) infrastruktūros projektų atveju.
35. Tačiau vien tik rinkos nepakankamumas tam tikromis aplinkybėmis nėra pakankamas valstybės pagalbos būtinumo įrodymas. Tam tikroms nustatytoms rinkos nepakankamumo problemoms pašalinti gali būti jau taikoma kitų sričių politika ir priemonės. Šių priemonių pavyzdžiai: sektorinis reguliavimas, privalomieji Sąjungos taršos mažinimo standartai, tiekėjų įpareigojimai, tokie kainodaros mechanizmai, kaip Sąjungos šiltnamio efektą sukeliančių dujų apyvartinių taršos leidimų prekybos sistema (ATLPS), ir anglies dioksido mokesčiai. Papildomomis priemonėmis, įskaitant valstybės pagalbą, gali būti šalinamas tik likutinis rinkos nepakankamumas, t. y. rinkos nepakankamumas, kuris nepašalinamas kitų sričių politika ir priemonėmis. Taip pat svarbu paaiškinti, kaip valstybės pagalba sustiprina taikomą kitų sričių politiką ir priemones, skirtas tai pačiai rinkos nepakankamumo problemai pašalinti. Todėl įrodyti, kad valstybės pagalba yra būtina, yra sunkiau, jei ja mažinamas kitų sričių politikos, skirtos toms pačioms rinkos nepakankamumo problemoms pašalinti, poveikis. Todėl valstybė narė taip pat turėtų nustatyti visas esamas politikos kryptis ir priemones, kuriomis jau siekiama pašalinti nustatytą reguliavimo ar rinkos nepakankamumą.
36. Komisija laikys, kad pagalba yra būtina, jei valstybė narė įrodys, kad ja efektyviai šalinamas likutinis rinkos nepakankamumas, be kita ko, atsižvelgiant į visą kitą jau taikomą politiką ir priemones, kuriomis siekiama pašalinti tam tikrą nustatytą rinkos nepakankamumą.
37. Kai valstybės pagalba teikiama projektams arba veiklai, kurie, atsižvelgiant į jų technologinį turinį, rizikos lygį ir mastą, yra panašūs į tuos, kurie jau įgyvendinami Sąjungoje rinkos sąlygomis, Komisija iš esmės darys prielaidą, kad rinkos nepakankamumo nėra, ir prašys pateikti papildomų valstybės pagalbos būtinybės įrodymų.
38. Kad įrodytų pagalbos būtinumą, valstybė narė turi įrodyti, kad projektas arba, schemų atveju, etaloninis projektas nebūtų įgyvendintas be pagalbos. Komisija atliks vertinimą remdamasi 3.2.1.3 skirsnyje nurodytu kiekybinu įvertinimu arba valstybės narės pateikta konkrečia įrodymais pagrįsta analize, įrodančia pagalbos būtinumą.

3.2.1.2 T i n k a m u m a s

39. Siūloma pagalbos priemonė turi būti tinkama politikos priemonė numatytam pagalbos tikslui pasiekti, t. y. neturi būti kitos mažesnio iškreipiamojo poveikio politikos ir pagalbos priemonės, kuria galima pasiekti tokių pat rezultatų.

3.2.1.2.1 Tinkamumas palyginti su alternatyviomis politikos priemonėmis

40. Valstybės pagalba nėra vienintelė politikos priemonė, kuria gali naudotis valstybės narės, kad skatintų gerinti aplinkos apsaugą arba užtikrintų veiksmingą energijos vidaus rinką. Galimos ir kitos, tikslingesnės priemonės, pavyzdžiui, rinkos priemonės ar paklausos priemonės, kurioms priskiriamas reguliavimas, principo „svarbiausia – energijos vartojimo efektyvumas“⁽⁴⁰⁾ taikymas, viešieji pirkimai ar standartizavimas, taip pat viešosios infrastruktūros finansavimo didinimas ir bendrosios fiskalinės priemonės. Svarbus vaidmuo gerinant aplinkos apsaugą gali tekti ir neprivalomoms priemonėms, pavyzdžiui, savanoriškiems ekologiniams ženklams arba aplinkos atžvilgiu tvarių technologijų sklaidai⁽⁴¹⁾.
41. Skirtingos priemonės, skirtos tai pačiai rinkos nepakankamumo problemai pašalinti, gali mažinti viena kitos poveikį. Taip yra tokiu atveju, kai įdiegtas veiksmingas rinka grindžiamas mechanizmas, kuriuo konkrečiai siekiama išspręsti išorinio poveikio problemą, pavyzdžiui, Sąjungos ATLPS. Taikant papildomą paramos priemonę tai pačiai rinkos nepakankamumo problemai spręsti, gali būti susilpnintas rinka grindžiamo mechanizmo poveikis. Todėl, kai pagalbos schema siekiama pašalinti likutinį rinkos nepakankamumą, pagalbos schema turi būti parengta taip, kad nesumažintų rinka grindžiamo mechanizmo efektyvumo.
42. Aplinkos apsaugos teisės aktuose įtvirtintu principu „teršėjas moka“ siekiama užtikrinti, kad būtų ištaisyta su neigiamu išoriniu poveikiu susijęs rinkos nepakankamumas. Todėl, jeigu pagalbos gavėjas gali būti laikomas atsakingu už taršą pagal galiojančius Sąjungos ar nacionalinės teisės aktus, valstybės pagalba nėra tinkama priemonė ir negali būti teikiama.

3.2.1.2.2 Įvairių pagalbos priemonių tinkamumas

43. Valstybės pagalba aplinkos apsaugai ir energetikai gali būti skiriama įvairiomis formomis. Vis dėlto valstybės narės turėtų užtikrinti, kad pagalba būtų skiriama taip, kad būtų kuo mažiau iškraipoma prekyba ir konkurencija.
44. Todėl valstybė narė turi įrodyti, kodėl mažiau tinkama yra kitų formų potencialiai mažesnę iškraipomąjį poveikį turinti pagalba, kaip antai: grąžintini avansai, palyginti su tiesioginėmis dotacijomis, mokesčių kreditai, palyginti su mokesčių sumažinimu, arba tokių formų pagalba, kuri yra grindžiama tokiomis finansinėmis priemonėmis, kaip skolos ar nuosavybės priemonės, pavyzdžiui, mažų palūkanų paskolos arba palūkanų subsidijos, valstybės garantijos arba kitoks kapitalo teikimas palankiomis sąlygomis.
45. Pagalbos priemonės pasirinkimas turėtų atitikti rinkos nepakankamumą, kurį ta pagalbos priemone siekiama pašalinti. Kai faktinės pajamos yra neaiškios, pavyzdžiui, energijos taupymo priemonių atveju, grąžintinas avansas gali būti tinkamiausia priemonė.
46. Valstybė narė turi įrodyti, kad pagalba ir jos struktūra yra tinkamos siekti to priemonės tikslo, kurio ta pagalba siekiama.

3.2.1.3 Proporciumas

47. Pagalba yra laikoma proporcinga, jeigu pagalbos suma vienam pagalbos gavėjui yra apribota iki minimumo, kurio reikia remiamam projektui ar veiklai vykdyti.

⁽⁴⁰⁾ Pagal šį principą valstybės narės, atlikdamos planavimą energetikos srityje ir priimdamos su politika ir investicijomis susijusius sprendimus, pirmenybę turi teikti alternatyvioms ekonomiškai efektyvioms energijos vartojimo efektyvumo priemonėms, kuriomis užtikrinamas didesnis energijos poreikio ir energijos tiekimo efektyvumas, visų pirma galutinių vartotojų suvartojamo energijos kiekio mažinimo ekonomiškai efektyviu būdu priemonėmis, apkrovos atsako iniciatyvoms ir efektyvesnei energijos konversijai, perdavimui ir paskirstymui, sykiu užtikrinant, kad būtų pasiekti tų sprendimų tikslai. Žr. 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2018/1999 dėl energetikos sąjungos ir klimato politikos veiksmų valdymo, kuriuo iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 663/2009 ir (EB) Nr. 715/2009, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/22/EB, 98/70/EB, 2009/31/EB, 2009/73/EB, 2010/31/ES, 2012/27/ES ir 2013/30/ES, Tarybos direktyvos 2009/119/EB ir (ES) 2015/652 ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 525/2013 (OL L 328, 2018 12 21, p. 1).

⁽⁴¹⁾ Kitas būdas suteikti galimybę vartotojams ir (arba) naudotojams priimti apgalvotus sprendimus dėl pirkimo ir padidinti aplinką tausojančių gaminių paklausą – ekologinių ženklų ir teiginių naudojimas. Tinkamai parengti, pripažinti, suprantami, patikimi ir atitinkamų vartotojų suvokiami stiprūs ekologiniai ženklai ir tikrovę atitinkantys ekologiniai teiginiai gali būti veiksminga priemonė kaupti ir formuoti (vartotojų) elgesį taip, kad jie rinktųsi labiau aplinką tausojančius gaminius. Vienas veiksmingiausių būdų, kuriais įmonės gali įrodyti, kad jos laikosi aukštų aplinkos apsaugos standartų, yra naudoti patikimą ženklinimo ir (arba) sertifikavimo schemą, kurioje nustatyti aiškūs kriterijai ir pagal kurią atliekamas išorės (trečiosios šalies) tikrinimas. Todėl Komisija į šių gairių taikymo sritį neįtraukė specialių taisyklių dėl pagalbos aplinką tausojantiems gaminiams projektuoti ir gaminti.

48. Paprastai laikoma, kad pagalba yra apribota iki minimumo, kurio reikia remiamam projektui ar veiklai vykdyti, jei jos suma atitinka grynąsias papildomas išlaidas (trūkstantį finansavimą), kurių reikia pagalbos priemonės tikslui pasiekti, palyginti su priešingos padėties scenarijumi, jei pagalba nebūtų skirta. Grynosios papildomos išlaidos – tai remiamo projekto ir alternatyviojo projekto, kurį pagalbos gavėjas patikimai vykdytų be pagalbos, t. y. priešingos padėties scenarijaus, ekonominių pajamų ir išlaidų (įskaitant investiciją ir veiklą) skirtumas.
49. Išsamaus grynųjų papildomų išlaidų įvertinimo nereikės, jei pagalbos sumos bus nustatomos konkurencinio konkurso būdu, nes taip galima patikimai įvertinti minimalią potencialiems pagalbos gavėjams reikalingą pagalbą⁽⁴²⁾. Todėl Komisija mano, kad pagalbos proporcingumas užtikrinamas, jei laikomasi šių kriterijų:
- a) konkursas yra konkurencingas, t. y. jis yra atviras, aiškus, skaidrus ir nediskriminacinis, pagrįstas objektyviais kriterijais, nustatytais *ex ante*, atsižvelgiant į priemonės tikslą ir sumažinant strateginio kainų siūlymo riziką;
 - b) kriterijai paskelbiami likus pakankamai laiko iki paraiškų pateikimo termino pabaigos, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingai konkurencijai⁽⁴³⁾;
 - c) su konkursu susijęs biudžetas arba apimtis yra privalomas apribojimas, nes tikėtina, kad ne visi paraiškų teikėjai gaus pagalbą, numatomas konkurso dalyvių skaičius yra pakankamas, kad būtų užtikrinta veiksminga konkurencija, o kai gaunama nepakankamai pasiūlymų, procedūros įgyvendinant schemą koreguojamos taip, kad vėlesnėse pasiūlymų teikimo procedūrose arba, jei tokios galimybės nėra, kuo greičiau būtų atkurta veiksminga konkurencija;
 - d) vengiama *ex post* koreguoti pasiūlymų teikimo rezultatus (pavyzdžiui, vėliau derantis dėl pasiūlymų rezultatų arba normavimo), nes tai gali pakenkti procedūros rezultatų veiksmingumui.
50. Atrankos kriterijais, taikomais konkursiniams pasiūlymams reitinguoti ir galiausiai pagalbai paskirstyti konkurencinio konkurso metu, paprastai indėlis siekiant pagrindinių priemonės tikslų turėtų būti tiesiogiai ar netiesiogiai susietas su pareiškėjo prašoma pagalbos suma. Tai gali būti išreikšta, pavyzdžiui, pagalba vienam aplinkos apsaugos vienetui arba pagalba vienam energijos vienetui⁽⁴⁴⁾. Taip pat gali būti tikslinga įtraukti kitus atrankos kriterijus, kurie nėra tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su pagrindiniais priemonės tikslais. Tokiais atvejais šie kiti kriterijai turi sudaryti ne daugiau kaip 30 proc. visų atrankos kriterijų svorio. Valstybė narė turi pagrįsti siūlomą metodą ir užtikrinti, kad jis atitiktų siekiamus tikslus.
51. Jei pagalba teikiama ne konkurencinio konkurso būdu, grynosios papildomos išlaidos turi būti nustatomos lyginant faktinio ir priešingos padėties scenarijaus pelningumą. Kad tokiais atvejais būtų galima nustatyti trūkstantį finansavimą, valstybė narė turi pateikti visų pagrindinių išlaidų ir pajamų kiekybinį įvertinimą pagal faktinių scenarijų ir patikimą priešingos padėties scenarijų, apskaičiuotą vidutinę svertinę kapitalo kainą (VSKK), pagal kurią pagalbos gavėjai diskontuos būsimums pinigų srautus, taip pat grynąją dabartinę vertę (GDV) pagal faktinį ir priešingos padėties scenarijų per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį. Komisija patikrins, ar šis priešingos padėties scenarijus yra tikroviškas⁽⁴⁵⁾. Valstybė narė turi pagrįsti kiekvienam kiekybinio įvertinimo aspektui taikytas prielaidas ir paaiškinti bei pagrįsti visas taikytas metodikas. Tipines grynąsias papildomas išlaidas galima apskaičiuoti kaip faktinio scenarijaus ir priešingos padėties scenarijaus GDV skirtumą per etaloninio projekto įgyvendinimo laikotarpį.

⁽⁴²⁾ Tačiau tuo atveju, jei yra galimybė teikti nulinių subsidijų konkursinius pasiūlymus, valstybės narės turėtų paaiškinti, kaip bus užtikrintas proporcingumas. Nulinių subsidijų konkursiniai pasiūlymai gali būti teikiami, pavyzdžiui, dėl to, kad numatoma, jog rinkos pajamos ilgainiui didės, ir (arba) dėl to, kad sėkmingi konkurso dalyviai gaus koncesijų ar kitokios naudos, taip pat kainų paramą. Reikėtų vengti apatinių arba viršutinių kainų ribų, kurios varžo konkurso procesą ir kenkia proporcingumui, net jei jos nulinės.

⁽⁴³⁾ Paprastai pakanka šešių savaičių. Ypač sudėtingų ar naujoviškų procedūrų atveju šis terminas gali būti ilgesnis. Pagrįstais atvejais, pavyzdžiui, paprastų ar reguliarių (pasikartojančių) procesų atveju, gali būti tinkama trumpesnė trukmė.

⁽⁴⁴⁾ Vertindamos aplinkos apsaugos vienetus, valstybės narės gali, pavyzdžiui, parengti metodiką, pagal kurią būtų apskaitomi išmetamieji teršalai ar kita tarša įvairiais remiamos ekonominės veiklos etapais, projekto realizavimo trukmė arba sistemos integravimo sąnaudos. Nustatydamos indėlių siekiant pagrindinių tikslų, palyginti su prašoma pagalbos suma, valstybės narės gali, pavyzdžiui, jį pasverti pagal įvairius objektyvius kriterijus ir pasirinkti atsižvelgdamos į prašomos pagalbos sumą vienam remiantis objektyviais kriterijais nustatytam svertinio vidurkio vienetui arba iš riboto pasiūlymų, kurių pagalbos suma vienam remiantis objektyviais kriterijais nustatytam vienetui yra mažiausia, skaičiaus pasirinkti tuos, kurie pagal objektyvius kriterijus įvertinami geriausiai. Siekiant užtikrinti, kad konkurso procesas išliktų nediskriminacinis, veiksmingai konkurencingas ir atspindėtų ekonominę vertę, bet kurio tokio metodo parametrai turi būti kalibruojami.

⁽⁴⁵⁾ Priešingos padėties scenarijus, pagal kurį siūloma, kad alternatyvus investicijų ir (arba) veiklos scenarijus būtų dabartinės aplinkos atžvilgiu netvarios veiklos tęsimas ilguoju laikotarpiu, nebus laikomas tikrovišku.

52. Kartais galimas toks priešingos padėties scenarijus, kai pagalbos gavėjas nevykdo veiklos ar investicijų arba tęsia veiklą be pakeitimų. Jei įrodymai patvirtina, kad tai labiausiai tikėtinas priešingos padėties scenarijus, grynosios papildomos išlaidos gali būti prilyginamos neigiamai projekto GDV pagal faktinį scenarijų be pagalbos per visą projekto įgyvendinimo laikotarpį (taigi netiesiogiai daroma prielaida, kad priešingos padėties scenarijaus GDV yra lygi nuliui) ⁽⁴⁶⁾. Taip gali būti infrastruktūros projektų atveju.
53. Individualios pagalbos ir schemų, kurios naudingos labai ribotam pagalbos gavėjų skaičiui, atveju skaičiavimai ir prognozės 51 punkte turi būti pateikti išsamaus projekto verslo plano lygmeniu, o pagalbos schemų atveju – remiantis vienu ar keliais etaloniniais projektais. Panašiai, jei taikomas 52 punktas, patvirtinamieji įrodymai turi būti pateikti išsamaus projekto verslo plano lygmeniu, o pagalbos schemų atveju – remiantis vienu ar keliais etaloniniais projektais.
54. Tam tikromis aplinkybėmis gali būti sunku visiškai nustatyti pagalbos gavėjo gaunamą naudą ir išlaidas, taigi ir kiekybiškai įvertinti faktinio ir priešingos padėties scenarijaus GDV. Tokiems atvejams gali būti taikomi alternatyvūs metodai, kaip išsamiai aprašyta 4 skyriuje apie konkrečių rūšių pagalbą. Tokiais atvejais pagalba gali būti laikoma proporcinga, jei pagalbos suma neviršija didžiausio pagalbos intensyvumo.
55. Kai konkurencinis konkursas nerengiamas, o būsimos išlaidos ir pajamos labai neaiškios ir yra daug asimetrinės informacijos, valstybė narė gali būti priversta taikyti kompensavimo modelius, kurie yra ne visiškai *ex ante*. Vietoje to šie modeliai bus *ex ante* ir *ex post* derinys arba juose bus nustatyti *ex post* lėšų susigrąžinimo ar išlaidų stebėsenos mechanizmai, kartu išlaikant paskatas pagalbos gavėjams kuo labiau sumažinti savo išlaidas ir ilgainiui efektyviau plėtoti verslą.

3.2.1.3.1 Sumavimas

56. Pagalba gali būti suteikta vienu metu pagal kelias pagalbos schemas arba sumuojama su *ad hoc* arba *de minimis* pagalba tų pačių finansuoti tinkamų išlaidų atžvilgiu, jeigu dėl bendros projektui arba veiklai skirtos pagalbos nesusidaro kompensacijos permoka arba neviršijama didžiausia pagalbos suma, kuri leidžiama pagal šias gaires. Jei valstybė narė leidžia pagalbą pagal vieną priemonę sumuoti su pagalba pagal kitas priemones, ji turi nurodyti, pagal kokį metodą kiekvienos priemonės atveju užtikrinta atitiktis šiame punkte nustatytoms sąlygoms.
57. Centralizuotai valdomas Sąjungos finansavimas, kuris nėra tiesiogiai ar netiesiogiai kontroliuojamas valstybės narės, nėra valstybės pagalba. Kai toks Sąjungos finansavimas derinamas su valstybės pagalba, turi būti užtikrinta, kad dėl bendros viešojo finansavimo sumos, skiriamos toms pačioms tinkamoms finansuoti išlaidoms padengti, nesusidarytų kompensacijos permoka.

3.2.1.4 Skaidrumas

58. Siekdama sumažinti neigiamą poveikį ir užtikrinti, kad konkurentai galėtų susipažinti su atitinkama informacija apie remiamą veiklą, atitinkama valstybė narė turi užtikrinti, kad Komisijos skaidraus skyrimo modulyje ⁽⁴⁷⁾ arba išsamioje valstybės pagalbos svetainėje nacionaliniu ar regioniniu lygmeniu būtų skelbiama ši informacija:
 - (a) visas patvirtintos pagalbos schemas arba sprendimo dėl individualios pagalbos skyrimo ir jos įgyvendinimo nuostatų tekstas arba nuoroda į jį;
 - (b) informacija apie kiekvieną individualią pagalbą, skirtą *ad hoc* arba pagal pagalbos schemą, patvirtintą remiantis šiomis gairėmis ir viršijančią 100 000 EUR ⁽⁴⁸⁾.

⁽⁴⁶⁾ Jeigu nėra alternatyvaus projekto, Komisija patikrins, ar pagalbos suma neviršija minimalios sumos, būtinos, kad projektas, kuriam teikiama pagalba, būtų pakankamai pelningas, pavyzdžiui, jam sudarant galimybes pasiekti vidutinę gražos normą (VGN), kuri atitiktų konkretaus sektoriaus ar įmonės orientacinę normą arba minimalaus pelningumo koeficientą. Šiuo tikslu taip pat galima naudoti įprastas gražos, kurios pagalbos gavėjas reikalauja kituose panašios rūšies projektuose, normas, visos bendrovės kapitalo sąnaudas arba gražą, kuri paprastai gaunama atitinkamame pramonės sektoriuje. Turi būti atsižvelgiama į visas numatomas susijusias išlaidas ir naudą per visą projekto vykdymo laikotarpį.

⁽⁴⁷⁾ Vieša paieška valstybės pagalbos skaidrumo duomenų bazėje adresu <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=lt>.

⁽⁴⁸⁾ Valstybės narės tinkamai pagrįstu prašymu šis reikalavimas gali būti netaikomas, jei paskelbta išsami informacija pakenktų konkurencijai vėlesniuose paskirstymo etapuose, pavyzdžiui, leidžiant strateginį kainų siūlymą.

59. Valstybės narės turi savo išsamias valstybės pagalbos svetaines, kuriose skelbiama pagal šį skirsnį reikalaujama informacija, sutvarkyti taip, kad ta informacija būtų lengvai prieinama. Informacija turi būti skelbiama bendruoju lentelinės skaičiuoklės formatu, kuriuo naudojantis galima efektyviai atlikti duomenų paiešką, juos gauti, atsisiųsti ir nesunkiai skelbti internete, pavyzdžiui, CSV arba XML formatu. Prieiga prie svetainės turi būti suteikiama plačiajai visuomenei be apribojimų. Norint naudotis svetaine neturi būti reikalaujama registruotis.
60. Parafiskalinių arba kitų mokesčių lengvatų schemų atveju bus laikoma, kad 58 punkto (b) papunktyje nustatytos sąlygos yra įvykdytos, jeigu valstybės narės paskelbs reikiamą informaciją apie individualios pagalbos sumas tokiais intervalais (mln. EUR):

0,1–0,5;

0,5–1;

1–2;

2–5;

5–10;

10–30;

30–60;

60–100;

100–250;

250 ir daugiau.

61. 58 punkto (b) papunktyje nurodyta informacija turi būti paskelbta per šešis mėnesius nuo pagalbos suteikimo dienos, o pagalbos mokesčių lengvatų forma atveju – per vienus metus nuo nustatyto mokesčių deklaracijos pateikimo termino ⁽⁴⁹⁾. Valstybės narės privalės užtikrinti, kad neteisėtos, bet suderinamos pagalbos atveju ši informacija būtų paskelbta *ex post* per šešis mėnesius nuo Komisijos sprendimo, kuriuo pagalba buvo pripažinta suderinama, datos. Kad būtų galima užtikrinti valstybės pagalbos taisyklių vykdymą, informacija turi būti prieinama bent dešimt metų nuo pagalbos suteikimo dienos.
62. Nuorodas į valstybės pagalbos svetaines, nurodytas 59 punkte, Komisija paskelbs savo svetainėje.

3.2.2 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas

63. Pagal Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punktą Komisija gali pripažinti, kad pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, yra suderinama, bet tik „jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui“.
64. Norint taikyti šią negatyviąją sąlygą, pirmiausia reikia įvertinti atitinkamos pagalbos iškreipiamąjį poveikį prekybos sąlygoms. Dėl savo pobūdžio bet kokia pagalbos priemonė iškreipys arba gali iškreipyti konkurenciją ir darys arba gali daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai, nes ja stiprinama pagalbos gavėjų konkurencinė padėtis, net jei pagalbos priemonė yra būtina, tinkama, proporcinga ir skaidri.
65. Aplinkos apsaugos tikslais skiriama pagalba savaime labiau remiami aplinką tausojantys, o ne taršesni gaminiai ir technologijos, ir toks pagalbos poveikis iš principo nebus laikomas nederamu konkurencijos iškreipimu, nes ja šalinamos rinkos nepakankamumo problemos, dėl kurių pagalba yra būtina. Be to, parama klimatui nekenkiantiems produktams ir technologijoms padeda siekti 2030 ir 2050 m. Europos klimato teisės akte nustatytų tikslų. Todėl, vertindama pagalbos aplinkos apsaugai priemones, Komisija apsvarstys iškreipiamąjį poveikį konkurentams, kurie ir be pagalbos vykdo veiklą tausodami aplinką.

⁽⁴⁹⁾ Jei nėra oficialaus reikalavimo teikti metinę deklaraciją, duomenų fiksavimo tikslais pagalbos suteikimo diena bus laikoma tų metų, už kuriuos buvo suteikta pagalba, gruodžio 31 d.

66. Komisija mano, kad schemos, kuriomis gali naudotis platesnis potencialių pagalbos gavėjų ratas, turi ar gali turėti mažesnę konkurenciją iškraipantį poveikį nei parama, skirta tik ribotam konkrečių pagalbos gavėjų skaičiui, ypač kai pagalbos priemonės taikymo sritis apima visus konkurentus, norinčius teikti tą pačią paslaugą, produktą ar naudą.
67. Valstybės pagalba aplinkos apsaugos ir energetikos tikslams gali turėti nenumatytų padarinių – sumažinti rinkos atlygį efektyviausiems, novatoriškiausiems gamintojams ir paskatas tobulėti, persitvarkyti arba pasitraukti iš rinkos mažiausiai veiksmingiems gamintojams. Dėl jos taip pat gali atsirasti neefektyvumo kliūčių, trukdančių pateikti į rinką efektyvesniems ar novatoriškesniems potencialiems konkurentams. Ilgainiui tokie iškraipymai gali slopinti inovacijas, efektyvumą ir mažiau taršių technologijų diegimą. Šis iškreipiamasis poveikis gali būti ypač svarbus, kai pagalba teikiama projektams, kurie teikia ribotą laikiną naudą, tačiau ilgesniuoju laikotarpiu užkerta kelią mažiau taršioms technologijoms, įskaitant tas, kurios būtinos siekiant vidutinės trukmės ir ilgalaikių klimato politikos tikslų, įtvirtintų Europos klimato teisės akte. Pavyzdžiui, taip gali būti, kai dėl iškastinį kurą naudojančiai veiklai teikiamos paramos iš karto sumažėja išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis, tačiau ilgai išmetamųjų teršalų kiekis mažėja lėčiau. Kai visos kitos sąlygos yra vienodos, tikimybė, kad remiamos investicijos laikiną naudą nusvers galimas mažiau taršių technologijų atgrasymas, yra tuo didesnė, kuo investicijos data yra arčiau atitinkamos tikslinės datos. Todėl Komisija, atlikdama vertinimą, atsižvelgs į šį galimą trumpalaikį ir ilgalaikį neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai.
68. Pagalba taip pat gali iškraipyti konkurenciją sustiprindama didelę pagalbos gavėjo įtaką rinkoje arba padėdama ją išlaikyti. Net jei pagalba tiesiogiai nesustiprinama didelę įtaką rinkoje, tai gali būti daroma netiesiogiai – skatinant esamus konkurentus atsisakyti plėtros ar pasitraukti iš rinkos arba atgrasant naujus konkurentus nuo žengimo į rinką. Į tai reikia atsižvelgti, ypač tais atvejais, kai paramos priemonė skirta ribotam konkrečių pagalbos gavėjų skaičiui arba kai rinkoje įsitvirtinusios įmonės įgijo įtaką rinkoje prieš liberalizuojant rinką, kaip, pavyzdžiui, kartais yra energetikos rinkose. Tai taip pat svarbu rengiant konkurencinius konkursus besiformuojančiose rinkose, kai yra rizika, kad laimėtoju dažniausiai bus skelbiamas stiprią padėtį rinkoje užimantis dalyvis ir tai užkirs kelią reikšmingų naujų rinkos dalyvių atėjimui į rinką.
69. Pagalba gali ne tik sukelti iškraipymus produktų rinkose, bet ir padaryti poveikį prekybai ir vietos pasirinkimui. Kai įmonės konkuruoja tarpvalstybiniu mastu arba kai jos svarsto kitas investavimo vietas, tokių iškraipymų gali kilti ne vienoje valstybėje narėje. Dėl pagalbos, kuria siekiama išlaikyti ekonominę veiklą viename regione arba ją pritraukti iš kitų vidaus rinkos regionų, veikla ar investicijos gali būti perkeliamos iš vieno regiono į kitą, nepadarant jokio grynojo aplinkosauginio poveikio. Komisija tikrins, ar pagalba nedaro akivaizdaus neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai. Pavyzdžiui, pagalba aplinkos apsaugos ir energetikos tikslams pasiekti, dėl kurios tik pakeičiama ekonominės veiklos vieta, tačiau nepagerinamas esamas aplinkos apsaugos lygis valstybėse narėse, nebus laikoma suderinama su vidaus rinka.
70. Pagal šias gaires Komisija patvirtins priemones ne ilgesniam kaip 10 metų laikotarpiui, o kai kuriais atvejais šis laikotarpis gali būti dar labiau apribotas (žr. 76 punktą). Jei valstybė narė nori pratęsti priemonės galiojimo laikotarpį ilgiau nei tas ilgiausias laikotarpis, ji gali apie priemonę dar kartą pranešti. Tai reiškia, kad pagalba pagal patvirtintas priemones gali būti suteikta ne vėliau kaip per 10 metų nuo pranešimo apie Komisijos sprendimą, kuriuo pagalba pripažįstama suderinama, dienos.

3.3 Teigiamo pagalbos poveikio ir neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai pasvėrimas

71. Galiausiai Komisija pasvers nustatytą neigiamą pagalbos priemonės poveikį konkurencijai ir prekybos sąlygoms ir teigiamą planuojamos pagalbos poveikį remiamai ekonominei veiklai, įskaitant jos indėlį į aplinkos apsaugą ir energetikos politikos tikslus, visų pirma siekiant pereiti prie aplinkos atžvilgiu tvarios veiklos ir pasiekti teisiškai privalomus tikslus pagal Europos klimato teisės aktą [ir Sąjungos 2030 m. energetikos ir klimato srities tikslus](#).

72. Atlikdama šį palyginimą, Komisija ypatingą dėmesį skirs Reglamento (ES) 2020/852 3 straipsniui, įskaitant principą „nedaryti reikšmingos žalos“⁽⁵⁰⁾, arba kitoms panašioms metodikoms. Be to, vertindama neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai, Komisija prireikis atsižvelgs į neigiamą remiamos veiklos išorinį poveikį, jei toks išorinis poveikis neigiamai veikia konkurenciją ir prekybą tarp valstybių narių taip, kad prieštarauja bendram interesui, nes dėl jo atsiranda arba didėja rinkos neefektyvumas, įskaitant visų pirma tokių išorinį poveikį, kuris gali trukdyti siekti Sąjungos teisėje nustatytų klimato politikos tikslų⁽⁵¹⁾.
73. Komisija laikys pagalbos priemonę suderinama su vidaus rinka tik tada, kai teigiamas poveikis bus didesnis už neigiamą. Tais atvejais, kai siūloma pagalbos priemonė tinkamai ir proporcingai nesprenžiamas aiškiai nustatytas rinkos nepakankamumas, pavyzdžiui, dėl laikino naudos pobūdžio ir ilgalaikių iškraipymų, kaip nurodyta 67 punkte, neigiamas iškreipiamasis poveikis konkurencijai veikiausiai nusvers teigiamą priemonės poveikį. Todėl Komisija veikiausiai padarys išvadą, kad siūloma pagalbos priemonė yra nesuderinama.
74. Mažai tikėtina, kad priemonės, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusios su parama iškastiniam kurui, ypač taršiausiam, darytų teigiamą poveikį aplinkai – dažnai jos daro didelį neigiamą poveikį, nes gali padidinti neigiamą išorinį poveikį aplinkai rinkoje. Tas pats pasakytina ir apie priemones, susijusias su naujomis investicijomis į gamtines dujas, nebent būtų įrodyta, kad jos nedaro susaistymo poveikio⁽⁵²⁾. Iš esmės mažai tikėtina, kad tokių priemonių nauda nusvertų neigiamą poveikį, kaip išsamiau paaiškinta 4 skyriuje.
75. Komisija iš esmės palankiai vertins valstybių narių siūlomų priemonių aspektus, kuriais siekiama sudaryti palankesnes sąlygas MVĮ ir atitinkamais atvejais atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijoms dalyvauti konkurenciniame konkurse, su sąlyga, kad teigiamas dalyvavimo ir pritarimo užtikrinimo poveikis nusvertų galimą iškreipiamąjį poveikį.
76. Kiti veiksniai, į kuriuos reikia atsižvelgti sprendžiant, kas tam tikrais atvejais nusveria tam tikrų kategorijų pagalbos schemų atveju, yra šie:
- a) reikalavimas atlikti *ex post* vertinimą, kaip apibūdinta 5 skyriuje; tokiais atvejais Komisija gali apriboti schemų taikymo trukmę (paprastai iki ketverių metų ar trumpesnio laikotarpio), palikdama galimybę pakartotinai pranešti apie jų taikymo pratęsimą vėliau;
 - b) jei nerengiamas konkurencinis konkursas, reikalavimas atskirai pranešti apie tam tikro dydžio arba tam tikrais bruožais pasižyminčius paramos projektus;
 - c) reikalavimas, kad pagalbos priemonės būtų taikomos ribotą laiką.

4. PAGALBOS KATEGORIJS

4.1 Pagalba išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti ir joms absorbuoti, įskaitant paramą atsinaujinančiųjų išteklių energijai ir energijos vartojimo efektyvumui didinti

4.1.1 Pagrindimas

77. Europos klimato teisės akte Sąjunga nustatė privalomus plataus užmojo išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo iki 2030 ir 2050 m. tikslus. Reglamente (ES) 2018/1999 Sąjunga nustatė Sąjungos 2030 m. energetikos ir klimato politikos tikslus. Energijos vartojimo efektyvumo direktyvoje Sąjunga nustatė privalomus 2030 m. energijos vartojimo efektyvumo tikslus. Tiems Sąjungos tikslams pasiekti ir susijusiems nacionaliniams veiksams atlikti gali prireikti valstybės pagalbos.

⁽⁵⁰⁾ Laikoma, kad priemonės, kurios yra tapačios Tarybos patvirtintuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatytoms priemonėms, atitinka reikšmingos žalos nedarymo principą, nes tai jau buvo patikrinta.

⁽⁵¹⁾ Taip gali būti ir tuo atveju, kai pagalba iškreipia ekonominių priemonių, sukurtų tokiame neigiamame išoriniame poveikiui internalizuoti, veikimą (pavyzdžiui, paveikdama kainų signalus, kuriuos siunčia Sąjungos ATLPS ar panaši priemonė).

⁽⁵²⁾ Pavyzdžiui, tai gali būti grindžiama nacionaliniu priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo planu, kuriame nustatyti privalomi tikslai, ir (arba) tai gali būti privalomi pagalbos gavėjo įsipareigojimai įdiegti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo technologijas, pavyzdžiui, CCS / CCU, ar pakeisti gamtines dujas atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido kiekio dujomis arba uždaryti elektrinę atsizvelgiant į Sąjungos klimato politikos tikslus. Kad būtų pasiekti Sąjungos 2030 m. ir 2050 m. klimato politikos tikslai, reikia aiškių viso iškastinio kuro, įskaitant gamtines dujas, mažinimo gairių. Komisijos parengtame 2030 m. klimato politikos tikslo įgyvendinimo plano poveikio vertinime paaiškinta, kad iki 2050 m. gamtinių dujų naudojimas netaikant taršos mažinimo priemonių taps nesuderinamas su poveikio klimatui neutralumo tikslu ir jų naudojimas, palyginti su 2015 m., turi būti sumažintas 66–71 proc. (SWD(2020) 176 final).

4.1.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

78. 4.1 skirsnyje nustatytos priemonių, taikomų atsinaujinančiųjų išteklių energijai, įskaitant pagalbą atsinaujinančiųjų išteklių energijai arba sintetiniams degalams, gaminamiems naudojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją, gaminti, suderinamumo taisyklės. Jame taip pat nustatytos pagalbos priemonių, susijusių su įvairiomis kitomis technologijomis, kuriomis visų pirma siekiama sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, suderinamumo taisyklės⁽⁵³⁾.

4.1.2.1 Pagalba atsinaujinančiųjų išteklių energijai

79. Šiame skirsnyje nustatomos visų rūšių atsinaujinančiųjų išteklių energijos rėmimo priemonių suderinamumo taisyklės.
80. Parama biodegalams, skystiesiems bioproduktams, biodujoms (įskaitant biometaną) ir biomasės kurui gali būti patvirtinta tik tuo atveju, jei remiami degalai atitinka Direktyvoje (ES) 2018/2001 ir jos įgyvendinimo aktuose arba pagal ją priimtuose deleguotuose aktuose nustatytus tvarumo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo kriterijus.
81. Pagal šį skirsnį pagalba energijai gaminti iš atliekų gali būti laikoma suderinama, jeigu ji susijusi tik su atliekomis, atitinkančiomis atsinaujinančiųjų energijos išteklių apibrėžtį.
82. Pagal šį skirsnį gali būti vertinama pagalba vandeniliui gaminti iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių⁽⁵⁴⁾.

4.1.2.2 Kita pagalba išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti ir joms absorbuoti bei energijos vartojimo efektyvumui didinti

83. Visos technologijos, kuriomis prisidedama prie išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo, iš esmės atitinka reikalavimus. Tai pasakytina apie pagalbą mažo anglies dioksido kiekio energijai arba sintetiniams degalams, gaminamiems naudojant mažo anglies dioksido kiekio energiją, gaminti, pagalbą energijos vartojimo efektyvumui didinti, įskaitant didelio naudingumo kogeneraciją, pagalbą CCS / CCU, pagalbą reguliavimui apkrova ir energijai kaupti, jei taip sumažinamas išmetamųjų teršalų kiekis, ir pagalbą išmetamųjų teršalų kiekiui, atsirandančiam dėl pramoninių procesų, įskaitant žaliavų perdirbimą, mažinti arba jų išvengti. Tai taip pat apima paramą šiltnamio efektą sukeliančioms dujoms absorbuoti iš aplinkos. Šis skirsnis netaikomas priemonėms, kurių pagrindinis tikslas nėra išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimas ar jų absorbuojimas. Jei priemone padedama ne tik mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, bet ir užkirsti kelią taršai, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas, arba ją mažinti, priemonės suderinamumas bus vertinamas remiantis šiuo skirsniu arba 4.5 skirsniu, priklausomai nuo to, kuris iš šių dviejų tikslų dominuoja.
84. Šis skirsnis taip pat taikomas specialiosios infrastruktūros projektams (įskaitant vandenilio, kitų mažo anglies dioksido kiekio dujų ir anglies dioksido saugojimo / naudojimo projektus), kurie nepatenka į energetikos infrastruktūros apibrėžtį, taip pat projektams, apimantiems specialiąją infrastruktūrą arba energetikos infrastruktūrą, arba ir vieną, ir kitą, jei ji derinama su gamyba arba vartojimu / naudojimu.
85. Tiek, kiek pagalba sudaromos palankesnės sąlygos investicijoms, kuriomis siekiama didinti pramoninės veiklos energinį naudingumą, šis skirsnis taip pat taikomas pagalbai MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms, teikiančioms energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones, siekiant palengvinti sutarčių dėl energinio naudingumo sudarymą, kaip apibrėžta Direktyvos 2012/27/ES 2 straipsnio 27 punkte.
86. Pagal šį skirsnį pagalba energijai gaminti iš atliekų gali būti laikoma suderinama, jeigu ji susijusi tik su atliekomis, naudojamomis kurą deginančiuose įrenginiuose, kuriems taikoma didelio naudingumo kogeneracijos apibrėžtis.
87. Pagal šį skirsnį gali būti vertinama pagalba mažo anglies dioksido pėdsako vandeniliui gaminti.
88. Pagal šį skirsnį taip pat gali būti vertinama pagalba elektrifikacijai naudojant atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją ir (arba) mažo anglies dioksido kiekio elektros energiją, įskaitant paramą šildymo ir pramonės procesams.

⁽⁵³⁾ Tai apima ir investicijas į apleistas pramonines teritorijas, ir plyno lauko investicijas.

⁽⁵⁴⁾ Tai apima elektros energijos tinkluose veikiančius elektrolizerius, dėl kurių sudarytos atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos pirkimo sutartys su ekonominės veiklos vykdytojais, gaminančiais atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją, atitinkančią Komisijos deleguotajame reglamente, priimtame pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 27 straipsnio 3 dalį, nustatytas sąlygas.

4.1.3 Konkurencijos ir prekybos iškreipimo mažinimas

4.1.3.1 Pagalbos būtinumas

89. 34–37 punktai netaikomi išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo priemonėms. Valstybė narė turi nustatyti, kokios politikos priemonės jau taikomos siekiant mažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Vis dėlto, nors Sąjungos ATLPS ir susijusia politika bei priemonėmis kai kurios su išmetamu šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiu susijusios išlaidos internalizuojamos, kol kas jomis gali būti internalizuojamos ne visos tokios išlaidos.
90. Kaip reikalaujama 38 punkte, valstybė narė turėtų įrodyti, kad atsižvelgiant į priešingą padėtį⁽⁵⁵⁾, taip pat į atitinkamas išlaidas ir pajamas, įskaitant išlaidas ir pajamas, susijusias su ATLPS ir 89 punkte nurodyta susijusia politika ir priemonėmis, siūlomai veiklai pagalba yra būtina. Kai būsimus rinkos pokyčius, susijusius su didele verslo scenarijaus dalimi (pavyzdžiui, investicijų į atsinaujinančiųjų išteklių energiją atveju, kai pajamos iš elektros energijos nėra susietos su gamybos sąnaudomis), gaubia didelis neapibrėžtumas, gali būti laikoma, kad parama, teikiama kaip tam tikras garantuotas atlygis siekiant apriboti neigiamų scenarijų poveikį, yra būtina siekiant užtikrinti, kad būtų vykdomos privačios investicijos. Tokiais atvejais, siekiant užtikrinti proporcingumą, gali reikėti apriboti pelningumą ir (arba) nustatyti lešų susigrąžinimo sistemas, susijusias su galimais teigiamais scenarijais.
91. Jei valstybė narė įrodo, kad pagal 90 punktą pagalba yra būtina, Komisija daro prielaidą, kad išlieka rinkos nepakankamumas, kurį galima pašalinti suteikiant pagalbą priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti, nebent ji turi tai paneigiančių įrodymų.
92. Jei schemas taikomos ilgiau nei trejus metus, valstybė narė turi patvirtinti, kad ji atnaujins savo atitinkamų išlaidų ir pajamų analizę ne rečiau kaip kas trejus metus, o jei pagal schemas pagalba teikiama rečiau, – prieš suteikiant pagalbą, taip užtikrinant, kad kiekvienai reikalavimus atitinkančių pagalbos gavėjų kategorijai pagalba ir toliau būtų būtina. Jei tam tikrai pagalbos gavėjų kategorijai pagalba nebėra būtina, prieš teikiant tolesnę pagalbą ta kategorija turėtų būti panaikinta⁽⁵⁶⁾.

4.1.3.2 Tinkamumas

93. 3.2.1.2 skirsnis netaikomas išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo priemonėms. Komisija daro prielaidą, kad valstybės pagalba iš esmės gali būti tinkama priemonė siekiant priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslų, atsižvelgdama į tai, kad kitų politikos priemonių paprastai nepakanka šioms tikslams pasiekti, su sąlyga, kad laikomasi visų kitų suderinamumo sąlygų. Atsižvelgiant į priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo problemos mastą ir skubumą, gali būti naudojamos įvairios priemonės, įskaitant tiesiogines dotacijas.
94. Pagalba, kuria siekiama palengvinti sutarčių dėl energinio naudingumo sudarymą, kaip nurodyta 85 punkte, gali būti teikiama tik kaip:
- a) paskola arba garantija energinio naudingumo didinimo priemonių teikėjui pagal sutartį dėl energinio naudingumo arba
 - b) finansinis produktas, kurio tikslas – refinansuoti atitinkamą paslaugų teikėją (pavyzdžiui, faktoringas arba forfeitingas).

4.1.3.3 Tinkamumas finansuoti

95. Galima tikėtis, kad priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo priemonės, skirtos konkrečiai veiklai, kuri konkuruoja su kita nesubsidijuojama veikla, labiau iškreipys konkurenciją nei visoms konkuruojančioms veiklos rūšims atviros priemonės. Todėl valstybė narė turėtų pateikti argumentus dėl priemonių, kurios neapima visų konkuruojančių technologijų ir projektų, pavyzdžiui, visų elektros energijos rinkoje vykdomų projektų arba visų pakeičiamus produktus gaminančių įmonių, galinčių efektyviai techniškai prisidėti prie išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo⁽⁵⁷⁾. Šie argumentai turėtų būti pagrįsti objektyviomis priežastimis, susijusiomis, pavyzdžiui, su efektyvumu, išlaidomis ar kitomis svarbiomis aplinkybėmis. Šie argumentai gali, be kita ko, būti grindžiami įrodymais, surinktais per viešas konsultacijas, nurodytas 4.1.3.4 skirsnyje, jei turima.

⁽⁵⁵⁾ Priešinga padėtis – veikla, kurią pagalbos gavėjas būtų vykdęs, jei pagalba nebūtų suteikta. Kai kuriais priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo atvejais tai gali būti susijęs su investicijomis į mažiau aplinką tausojančią alternatyvą. Kitais atvejais investicijų gali nebūti arba jos gali būti atidėtos, tačiau, pavyzdžiui, tai gali būti susiję su veiklos sprendimais, kurių nauda aplinkai būtų mažesnė, pavyzdžiui, esamų statybinių įrenginių eksploatacijos pratęsimu ir (arba) energijos pirkimu.

⁽⁵⁶⁾ Tai neturėtų įtakos teisei gauti jau suteiktą pagalbą (pavyzdžiui, pagal dešimties metų sutartį).

⁽⁵⁷⁾ Komisija paprastai nereikalauja, kad priemonės būtų taikomos tarpvalstybiniu mastu, nors tai gali padėti nuraminti susirūpinimą dėl konkurencijos.

96. Komisija įvertins pateiktus argumentus ir laikysis nuomonės, kad didesnis tinkamumo finansuoti apribojimas nepagrįstai neiškraipio konkurencijos, jei, pavyzdžiui:
- a) priemonė skirta su konkrečiu sektoriumi ar technologija susietam Sąjungos teisėje nustatytam tikslui ⁽⁵⁸⁾, pavyzdžiui, tai yra atsinaujinančiųjų išteklių energijos ar energijos vartojimo efektyvumo schema ⁽⁵⁹⁾;
 - b) priemone siekiama remti būtent parodomuosius projektus;
 - c) priemone siekiama spręsti ne tik priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo, bet ir oro kokybės ar kitos taršos problemas;
 - d) valstybė narė nurodo priežastis, dėl kurių galima tikėtis, kad reikalavimus atitinkantys sektoriai arba novatoriškos technologijos ilgainiui gali svariai ir ekonomiškai efektyviai prisidėti prie aplinkos apsaugos ir esminio priklausomybės nuo iškastinio kuro sumažinimo;
 - e) priemonė reikalinga diversifikacijai, kuri būtina siekiant išvengti su tinklo stabilumu susijusių problemų paaštrėjimo ⁽⁶⁰⁾;
 - f) galima tikėtis, kad taikant atrankesnę požiūrį sumažės aplinkos apsaugos užtikrinimo išlaidų (pavyzdžiui, dėl diversifikacijos, be kita ko atsinaujinančiųjų energijos išteklių srityje, sumažėjusių sistemos integravimo sąnaudų, o tai taip pat galėtų apimti reguliavimą apkrova ir (arba) kaupimą) ir (arba) bus mažiau iškraipoma konkurencija;
 - g) projektas buvo atrinktas paskelbus atvirą kvietimą dalyvauti dideliame integruotame tarpvalstybiniame projekte, kurį bendrai parengė kelios valstybės narės ir kuriuo siekiama svariai prisidėti prie aplinkos apsaugos atsižvelgiant į bendrus Sąjungos interesus, ir arba įgyvendinant tokį projektą taikoma naujoviška technologija, kuri grindžiama paramos gavėjo arba kito subjekto vykdoma MTPI veikla, jei pirmasis įgyja teises naudotis anksčiau MTPI veiklos rezultatais, arba šis projektas yra vienas iš pirmųjų atvejų, kai atitinkamame sektoriuje diegiama naujoviška technologija.
97. Valstybės narės turi reguliariai peržiūrėti tinkamumo finansuoti taisykles ir visas su jomis susijusias taisykles, siekdamas užtikrinti, kad priežastys, kuriomis pateisinamas ribotesnis tinkamumas finansuoti, išliktų visą kiekvienos schemos įgyvendinimo laikotarpį, t. y. užtikrinti, kad bet kokie tinkamumo finansuoti apribojimai galėtų būti pateisinami net ir tada, kai sukuriama naujos technologijos ar metodai arba gaunama daugiau duomenų.

4.1.3.4 Viešos konsultacijos

98. 4.1.3.4 skirsnis taikomas nuo 2023 m. liepos 1 d.
99. Prieš pranešdamos apie pagalbą, išskyrus tinkamai pagrįstas išimtines aplinkybes, valstybės narės turi surengti viešas konsultacijas dėl priemonių, apie kurias turi būti pranešta pagal šį skirsnį, poveikio konkurencijai ir proporcingumo. Pareiga konsultuotis netaikoma nei jau patvirtintų priemonių pakeitimams, jei jais nekeičiama jų taikymo sritis ar tinkamumas finansuoti arba nepratęsiama jų trukmė ilgiau nei 10 metų nuo pranešimo apie pradinį Komisijos sprendimą, kuriuo pagalba pripažįstama suderinama, dienos, nei 100 punkte nurodytais atvejais. Siekiant nustatyti, ar priemonė yra pagrįsta atsižvelgiant į šiose gairėse nustatytus kriterijus, būtina surengti šias viešas konsultacijas ⁽⁶¹⁾:

⁽⁵⁸⁾ Pavyzdžiui, jei taikoma, vandeniliui iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių.

⁽⁵⁹⁾ Tokiu atveju tinkamumas finansuoti turėtų būti ribojamas tik pagal atitinkamas apibrėžtis, jei jos nustatytos sektoriaus teisės aktuose. Pavyzdžiui, pagrindiniam atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslui pasiekti skirta schema turėtų būti atvira visoms technologijoms, atitinkančioms 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (OL L 328, 2018 12 21, p. 8) pateiktą atsinaujinančiųjų išteklių energijos apibrėžtį, o schema, skirta Sąjungos tarpiniam tikslui pasiekti, turėtų būti atvira visoms technologijoms, kurios gali padėti tą tarpinį tikslą pasiekti. Tačiau valstybės narės taip pat gali dar labiau apriboti savo paramos priemonių taikymo sritį, be kita ko, konkrečioms atsinaujinančiųjų energijos išteklių rūšims, remdamosi kitais objektyviais kriterijais, pavyzdžiui, išvardytais 96(b)–(g) punktuose.

⁽⁶⁰⁾ Tuo atveju, kai teikiama regioninė parama, valstybė narė turėtų įrodyti, kad pagalbinėmis paslaugomis ir persikirstymo taisyklėmis sudaromos sąlygos užtikrinti, pavyzdžiui, veiksmingą atsinaujinančiųjų energijos išteklių naudojimą, energijos kaupimą ir reguliavimą apkrova ir atlyginama už pasirinktas vietas ir technologinius sprendimus, kuriais palaikomas tinklo stabilumas, laikantis Reglamento (ES) 2019/943 ir Direktyvos (ES) 2019/944. Jei valstybė narė nustato vietinę energijos tiekimo saugumo problemą, kurios vidutiniu laikotarpiu (pavyzdžiui, per 5–10 metų) neįmanoma išspręsti pagerinus rinkos struktūrą arba pakankamai sustiprinus tinklą, šiai problemai spręsti skirta priemonė turėtų būti rengiama ir vertinama pagal 4.8 skirsnį.

⁽⁶¹⁾ Laikydamosi šių reikalavimų valstybės narės gali remtis esama nacionaline konsultavimosi tvarka. Jei konsultacijos apima šiose gairėse išvardytus punktus ir rengiamos reikiamą laikotarpį, atskiros konsultacijos nereikalingos. Atskiros konsultavimosi taip pat gali būti nereikalaujama 96 punkto (g) papunktyje nurodytais atvejais.

- a) dėl priemonių, kurių numatoma vidutinė metinė pagalbos suma yra ne mažesnė kaip 150 mln. EUR per metus, rengiamos ne trumpesnės kaip 6 savaičių trukmės viešos konsultacijos, apimančios šiuos klausimus:
- i) tinkamumą finansuoti;
 - ii) subsidijos už neišmesto CO₂ ekvivalento ⁽⁶²⁾ toną apskaičiavimo metodą ir įvertį (etaloninio ar kito projekto);
 - iii) siūlomą konkurencinių konkursų rengimą, jų apimtį ir siūlomas išimtis;
 - iv) pagrindinius pagalbos skyrimo procedūros parametrus ⁽⁶³⁾, įskaitant galimybę konkuruoti skirtingų rūšių pagalbos gavėjams ⁽⁶⁴⁾;
 - v) pagrindines prielaidas, kuriomis grindžiamas kiekybinis įvertinimas, naudojamas pagalbos skatinamajam poveikiui, būtinumui ir proporcingumui įrodyti;
 - vi) jei gali būti remiamos naujos investicijos į gamtinėmis dujomis grindžiamą gamybą arba pramonės gamybą, siūlomas apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinamas suderinamumas su Sąjungos klimato politikos tikslais (žr. 129 punktą);
- b) dėl priemonių, kurių numatoma vidutinė metinė pagalbos suma yra mažesnė nei 150 mln. EUR per metus, rengiamos ne trumpesnės kaip 4 savaičių trukmės viešos konsultacijos, apimančios šiuos klausimus:
- i) tinkamumą finansuoti;
 - ii) siūlomą konkurencinių konkursų rengimą, jų apimtį ir siūlomas išimtis;
 - iii) jei gali būti remiamos naujos investicijos į gamtinėmis dujomis grindžiamą gamybą arba pramonės gamybą, siūlomas apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinamas suderinamumas su Sąjungos klimato politikos tikslais (žr. 129 punktą).
100. Viešos konsultacijos nebūtinos dėl 99 punkto (b) papunktyje nurodytų priemonių, kai taikomos konkurencinių konkursų procedūros, o priemone neremiamos investicijos į energijos gamybą, pramonės gamybą arba kitą veiklą naudojant iškastinį kurą.
101. Konsultacijų klausimynai turi būti skelbiami viešoje svetainėje. Valstybės narės turi paskelbti konsultacijų ataskaitą ir joje apibendrinti bei aptarti gautus atsiliepimus. Joje turėtų būti paaiškinta, kaip galimas neigiamas poveikis konkurencijai buvo sumažintas nustačius atitinkamą siūlomos priemonės taikymo sritį arba tinkamumo finansuoti sąlygas. Teikdamos pranešimą apie pagalbos priemones pagal šį skirsnį valstybės narės turi pateikti nuorodą į jį gautus atsakymus į konsultacijos klausimus.
102. Išimtiniais ir tinkamai pagrįstais atvejais Komisija gali svarstyti alternatyvius konsultavimosi metodus, su sąlyga, kad į suinteresuotųjų šalių nuomonę bus atsižvelgta (toliau) įgyvendinant pagalbą. Tokiais atvejais alternatyvius metodus gali tekti derinti su taisomaisiais veiksmais, kad būtų sumažintas galimas iškreipiamasis priemonės poveikis.

4.1.3.5 Proporciumas

103. Pagalba išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti paprastai turėtų būti teikiama konkurencinio konkurso būdu, kaip aprašyta 49 ir 50 punktuose, kad priemonės tikslus ⁽⁶⁵⁾ būtų galima pasiekti proporcingai ir taip būtų sumažintas konkurencijos ir prekybos iškreipymas. Su konkursu susijęs biudžetas arba apimtis yra privalomas apribojimas, nes tikėtina, kad ne visi paraiškų teikėjai gaus pagalbą, numatomas konkurso dalyvių skaičius yra pakankamas, kad būtų užtikrinta veiksminga konkurencija, o kai gaunama nepakankamai pasiūlymų,

⁽⁶²⁾ CO₂ ekvivalentas (CO₂ e) – tai metrinės sistemos matavimo vienetas, naudojamas lyginant išmetamą įvairių šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį pagal jų visuotinio atšilimo potencialą; kitų dujų kiekiai perskaičiuojami į lygiavertį anglies dioksido, turinčio tokį pat visuotinio atšilimo potencialą, kiekį.

⁽⁶³⁾ Pavyzdžiui, laiką nuo konkurso iki pristatymo laikotarpio, paraiškų ir pasiūlymų teikimo taisyklės, kainodaros taisyklės.

⁽⁶⁴⁾ Pavyzdžiui, jei sudaromos skirtingos trukmės sutartys, taikoma skirtinga reikalavimus atitinkančių pajėgumų ir (arba) produkcijos kiekio apskaičiavimo metodika, skirtinga subsidijų apskaičiavimo ar mokėjimo metodika.

⁽⁶⁵⁾ Pavyzdžiui, valstybės narės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslus.

procedūros įgyvendinant schemą koreguojamos taip, kad vėlesnėse pasiūlymų teikimo procedūrose arba, jei tokios galimybės nėra, kuo greičiau būtų atkurta veiksminga konkurencija ⁽⁶⁶⁾.

104. Konkurse iš esmės turėtų galėti dalyvauti visi reikalavimus atitinkantys pagalbos gavėjai, kad būtų galima ekonomiškai efektyviai paskirstyti pagalbą ir sumažinti konkurencijos iškraipymą. Tačiau konkurse gali būti leidžiama dalyvauti tik vienos ar kelių konkrečių kategorijų gavėjams, jei pateikiami įrodymai, įskaitant visus per viešas konsultacijas surinktus svarbius įrodymus, kad, pavyzdžiui:
- a) rengiant bendrą procedūrą, kurioje galėtų dalyvauti visi reikalavimus atitinkantys pagalbos gavėjai, būtų gautas neoptimalus rezultatas arba nebūtų pasiekti priemonės tikslai; šis pagrindimas gali būti susijęs su 96 punkte nurodytais kriterijais;
 - b) pasiūlymų dydžiai, kurie, kaip tikimasi, turėtų būti siūlomi skirtingų kategorijų pagalbos gavėjų, labai skiriasi (paprastai taip būtų tuo atveju, kai numatomi konkurso pasiūlymų dydžiai, nustatyti remiantis 90 punkte reikalaujama analize, skirtąsi daugiau kaip 10 proc.); tokiu atveju galima rengti atskirus konkurencinius konkursus, kad pagalbos gavėjai, kurių išlaidos panašios, konkuruotų tarpusavyje.
105. Jeigu valstybė narė remiasi 104 punkto (b) papunktyje nurodytomis išimtimis, taikomomis schemai, kuri galios ilgiau nei trejus metus, atliekant analizę, kurios reikalaujama pagal 92 punktą, taip pat reikėtų apsvarstyti, ar tomis išimtimis vis dar galima remtis. Visų pirma valstybės narės turi patvirtinti, kad tokios schemas laikui bėgant bus pritaikytos siekiant užtikrinti, kad technologijų, kurių pasiūlymų dydis, kaip tikimasi, skirsis ne daugiau kaip 10 proc., konkursai vyktų to paties konkurencinio konkurso metu. Be to, valstybė narė gali nuspręsti rengti atskirus konkursus, jei iš naujo atlikus analizę pagal 92 punktą paaiškėja, kad pasiūlymų dydžiai skiriasi daugiau kaip 10 proc.
106. Jei atlikus pagal 90 punktą reikalaujamą analizę paaiškėja, kad gali būti didelių pasiūlymų dydžių, kuriuos, kaip tikimasi, pasiūlys skirtingų kategorijų paramos gavėjai, skirtumų, valstybės narės turėtų atsižvelgti į riziką, kad pigesnės technologijos gali būti kompensuotos per daug. Komisija į tai taip pat atsižvelgs atlikdama vertinimą. Tam tikrais atvejais gali reikėti nustatyti viršutines pasiūlymų ribas, kad būtų apribota didžiausia atskirų tam tikrų kategorijų konkurso dalyvių siūloma kaina. Bet kokios viršutinės pasiūlymų ribos turėtų būti pagrįstos atsižvelgiant į 51, 52 ir 53 punktuose nurodytą etaloninių projektų kiekybinį įvertinimą.
107. Reikalavimo paskirstyti pagalbą ir nustatyti pagalbos dydį konkurencinio konkurso būdu išimties gali būti pateisinamos, jei pateikiami įrodymai, įskaitant viešų konsultacijų metu surinktus įrodymus, kad įvykdyta viena iš toliau nurodytų sąlygų:
- a) potencialios pasiūlos arba potencialių konkurso dalyvių skaičiaus nepakanka konkurencijai užtikrinti; tokiu atveju valstybė narė turi įrodyti, kad atitinkamais atvejais konkurencijos neįmanoma padidinti mažinant biudžetą arba sudarant palankesnes sąlygas dalyvauti konkurse (pavyzdžiui, atrenkant papildomą žemę plėtrai arba pritaikant išankstinės atrankos reikalavimus);
 - b) pagalbos gavėjai yra mažųjų projektų vykdytojai, kurie apibrėžiami taip:
 - i) elektros energijos gamybos arba saugojimo projektų atveju – projektai, kurių įrengtoji galia neviršija 1 MW;
 - ii) elektros energijos vartojimo projektų atveju – projektai, pagal kuriuos didžiausia paklausa neviršija 1 MW;

⁽⁶⁶⁾ Tokį privalomą suvaržymą galima taikyti įvairiais vienais kitą papildančiais būdais, įskaitant veiksmus, kuriais siekiama sumažinti galimus su pasiūla susijusius suvaržymus, pakoreguoti apimtį, kad ji atspindėtų tikėtiną pasiūlą tam tikru laikotarpiu, ir (arba) pakeisti kitas konkurso procedūros ypatybes (pavyzdžiui, tinkamumo dalyvauti kriterijus); siekiant priemonės tikslo (pavyzdžiui, valstybių narių priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslų) proporcingai, kad būtų kuo labiau sumažinti konkurencijos ir prekybos iškraipymai. Užtikrinamos proporcingumą ir konkurencingumą, valstybės narės taip pat gali atsižvelgti į teisėtus investuotojų lūkesčius.

- iii) šilumos ir dujų gamybos technologijų atveju – projektai, kurių įrengtoji ar lygiavertė galia neviršija 1 MW;
 - iv) 100 proc. MVĮ priklausančių arba atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijos projektų atveju – projektai, kurių įrengtoji galia arba pagal kuriuos didžiausia paklausa neviršija 6 MW;
 - v) projektų, kurie 100 proc. priklauso mažosioms ir labai mažoms įmonėms arba atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijoms tik vėjo energijos gamybos tikslais, atveju – kurių įrengtoji galia neviršija 18 MW;
 - vi) MVĮ skirtos energijos vartojimo efektyvumo priemonės, nesusijusios su energijos gamyba, kai paramos gavėjai gauna mažiau nei 300 000 EUR vienam projektui.
- c) atskiri projektai atitinka abi šias sąlygas:
- i) projektas buvo atrinktas paskelbus atvirą kvietimą dalyvauti dideliame integruotame tarpvalstybiniame projekte, kurį bendrai parengė kelios valstybės narės ir kuriuo siekiama svariai prisidėti prie aplinkos apsaugos atsižvelgiant į bendrus Sąjungos interesus;
 - ii) įgyvendinant projektą taikoma naujoviška technologija, kuri grindžiama paramos gavėjo arba kito subjekto vykdoma MTPI veikla, jei pirmasis įgyja teises naudotis ankstesnės MTPI veiklos rezultatais, arba šis projektas yra vienas iš pirmųjų atvejų, kai atitinkamame sektoriuje diegiama naujoviška technologija.
108. Valstybės narės taip pat gali naudoti konkurencinių sertifikatų arba tiekėjų įpareigojimo schemas, kad nustatytų pagalbos dydį ir paskirstytų pagalbą, jei:
- a) pagal schemą nustatyta už potencialią pasiūlą mažesnė paklausa;
 - b) išpirkimo arba baudos kaina, taikoma vartotojui arba tiekėjui, kuris neįsigijo reikalaujamo sertifikatų skaičiaus (t. y. kaina, kuri yra didžiausia suma, mokėtina už paramą), yra pakankamai didelė, kad skatintų laikytis įpareigojimo. Tačiau baudos kaina turėtų būti pagrįsta 51, 52 ir 53 punktuose nurodytu kiekybiniu įvertinimu siekiant, kad ji nebūtų pernelyg didelė ir būtų išvengta perteklinio kompensavimo;
 - c) jeigu schemose numatyta parama biodegalams, skystiesiems bioproduktams ir biomasės kurui, kad būtų išvengta kompensacijos permokos, valstybės narės turi atsižvelgti į informaciją apie jau gautą paramą masės balanso sistemos dokumentuose pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnį.
109. Valstybės narės taip pat gali parengti paramos schemas, kuriomis siekiama mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro arba didinti energijos vartojimo efektyvumą, sumažinant parafiskalinius arba kitus mokesčius, pavyzdžiui, aplinkos politikos tikslams finansuoti skirtus mokesčius. Tokioms schemoms įgyvendinti konkurencinio konkurso rengti neprivaloma. Tačiau tokia pagalba iš esmės turi būti teikiama vienodai visoms reikalavimus atitinkančioms įmonėms, veikiančioms tame pačiame ekonominės veiklos sektoriuje ir esančioms tokioje pačioje arba panašioje faktinėje padėtyje pagalbos priemonės tikslų ar uždavinių atžvilgiu. Pranešančioji valstybė narė turi įdiegti metinį stebėsenos mechanizmą, kuris leistų patikrinti, ar pagalba vis dar būtina. Šis skirsnis netaikomas mokesčių sumažinimui, kuris atspindi esmines energijos tiekimo ar susijusių paslaugų teikimo sąnaudas. Pavyzdžiui, šis skirsnis netaikomas, kai sumažinami tinklo mokesčiai arba mokesčiai, kuriais finansuojami pajėgumų užtikrinimo mechanizmai.
110. Jeigu dėl parafiskalinių arba kitų mokesčių sumažinimo sumažėja einamosios veiklos išlaidos, pagalbos suma negali viršyti aplinką tausojančio projekto ar veiklos ir mažiau aplinkai palankaus priešingos padėties scenarijaus išlaidų skirtumo. Jeigu aplinką tausojantis projektas ar veikla gali padėti sutaupyti lėšų arba gauti papildomų pajamų, į juos turi būti atsižvelgiama nustatant pagalbos proporcingumą.
111. Rengdama pagalbos schemas, valstybė narė turi atsižvelgti į informaciją apie paramą, jau gautą iš masės balanso sistemos dokumentų pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 30 straipsnį.
112. Kai pagalbos priemonių dalį sudaro koncesijos ar kitos lengvatos, pavyzdžiui, teisė naudotis žeme, jūros dugnu ar upėmis arba teisė į infrastruktūros jungtį, valstybės narės turi užtikrinti, kad tokios koncesijos būtų skiriamos remiantis objektyviais ir skaidriais kriterijais, susijusiais su priemonės tikslais (žr. 50 punktą).

113. Kai pagal sutartį dėl energinio naudingumo pagalba energinio naudingumo didinimo priemonių teikėjui teikiama kaip pirmąjį paskola, paskolų priemonėmis turėtų būti užtikrinta didelė komercinių skolų finansavimo teikėjų bendro investavimo norma. Daroma prielaida, kad taip yra tuo atveju, kai tokia norma yra ne mažesnė kaip 30 proc. teikėjo pagrindinių sutarčių dėl energinio naudingumo portfelio vertės. Energinio naudingumo didinimo priemonių teikėjas turi grąžinti bent jau nominalią paskolos vertę. Jei pagalba teikiama garantijos forma, valstybės garantija turi neviršyti 80 proc. pagrindinės paskolos sumos, o nuostolius proporcingai ir tokiais pačiomis sąlygomis turi padengti kredito įstaiga ir valstybė. Garantuota suma turi proporcingai sumažėti taip, kad garantija niekada nepadengtų daugiau kaip 80 proc. negrąžintos paskolos. Viešoji paskola arba garantija energinio naudingumo didinimo priemonių teikėjui gali būti teikiama ne ilgiau nei 10 metų.

4.1.4 Nedaroma neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas

114. 3.2.2 ir 3.3 skirsniai, išskyrus 70 punktą, išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo priemonėmis netaikomi.
115. Šis punktas taikomas nuo 2023 m. liepos 1 d. Kiekvieno projekto, o schemų atveju – kiekvieno etaloninio projekto atveju turi būti apskaičiuota subsidija už neišmesto CO₂ ekvivalento toną ir pateiktos šio skaičiavimo prielaidos bei metodika. Kiek įmanoma, tuo skaičiavimu turėtų būti nustatytas grynojo išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo dėl veiklos, atsižvelgiant į per visą būvio ciklą išmestą ar sumažintą išmetamųjų teršalų kiekį. Be to, reikėtų įvertinti trumpalaikę ir ilgalaikę sąveiką su kitomis atitinkamomis politikos kryptimis ar priemonėmis, įskaitant Sąjungos ATLPS. Kad būtų galima palyginti skirtingų aplinkos apsaugos priemonių sąnaudas, visų valstybės narės skatinamų priemonių metodika iš esmės turėtų būti panaši⁽⁶⁷⁾.
116. Kad būtų pasiektas teigiamas poveikis aplinkai, susijęs su priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimu, teikiant pagalbą išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis turi būti ne perkeltas iš vieno sektoriaus į kitą, bet apskritai sumažintas.
117. Siekiant išvengti dvigubo subsidijavimo rizikos ir užtikrinti, kad būtų galima patikrinti išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimą, pagalba, skiriama pramonės veiklos rūšių priklausomybei nuo iškastinio kuro sumažinti, turi būti mažinamas tiesiogiai su ta pramonės veikla susijęs išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis. Teikiant pagalbą pramoninės veiklos energijos vartojimo efektyvumui didinti, turi būti didinamas pagalbos gavėjų veiklos energijos vartojimo efektyvumas.
118. Nukrypstant nuo paskutiniame 117 punkto sakinyje nustatyto reikalavimo, pramoninės veiklos energijos vartojimo efektyvumo didinimas gali būti remiamas teikiant pagalbą, kuria siekiama palengvinti sutarčių dėl energinio naudingumo sudarymą.
119. Kai pagalba, kuria siekiama palengvinti sutarčių dėl energinio naudingumo sudarymą, nėra teikiama dėl to, kad buvo surengtas konkurencinis konkursas, valstybės pagalba iš esmės turi būti teikiama vienodai visoms reikalingoms atitinkančioms įmonėms, veikiančioms tame pačiame ekonominės veiklos sektoriuje ir esančioms tokioje pačioje arba panašioje faktinėje padėtyje pagalbos priemonės tikslų ar uždavinių atžvilgiu.
120. Kad biudžeto lėšos nebūtų skiriamos projektams, kurie nebus įgyvendinti (tai galėtų užkirsti kelią naujiems dalyviams patekti į rinką), valstybės narės turi įrodyti, kad bus imtasi pagrįstų priemonių užtikrinti, jog projektai, kuriems suteikta pagalba, bus iš tikrųjų įgyvendinti, pavyzdžiui, nustatyti aiškius projektų įgyvendinimo terminus, tikrinti projektų įgyvendinamumą prieš skirdamos pagalbą, reikalauti, kad dalyviai sumokėtų užstatą, arba stebėti projektų plėtrą ir statybą. Tačiau projektams, kuriuos parengė MVĮ arba atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijos ir kurie 100 proc. joms priklauso, valstybės narės gali taikyti lankstesnius išankstinės atrankos reikalavimus kaip priemonę jų dalyvavimo kliūtims sumažinti⁽⁶⁸⁾.

⁽⁶⁷⁾ Naudingas orientyras – ES inovacijų fondui taikomi išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimo apskaičiavimo principai, kurie skelbiami adresu https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/innovfund/wp-call/2021/call-annex_c_innovfund-lsc-2021_en.pdf. Tačiau tais atvejais, kai kaip įvestis naudojama elektros energija, taikomoje metodikoje turi būti atsižvelgiama į gaminant šią elektros energiją išmetamų teršalų kiekį. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad valstybės narės savo pagalbos priemonėse kaip atrankos kriterijų gali pasirinkti subsidijos už neišmesto CO₂ ekvivalento toną dydį, tačiau to daryti neprivalo.

⁽⁶⁸⁾ Be to, kaip nurodyta 75 punkte, Komisija iš esmės palankiai vertins kitus valstybių narių pasiūlytus aspektus, kuriais siekiama sudaryti palankesnes sąlygas MVĮ ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijoms dalyvauti konkurenciniame konkurse, su sąlyga, kad teigiamas dalyvavimo ir pritarimo užtikrinimo poveikis nusvertų galimą iškreipiamąjį poveikį.

121. Pagalba priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti gali būti teikiama įvairiomis formomis, įskaitant išankstines dotacijas ir sutartis dėl nuolatinių pagalbos išmokų, pavyzdžiui, sandorius dėl kainų skirtumo⁽⁶⁹⁾. Pagalba, kuria padengiamos su eksploatavimu, o ne investicijomis susijusios išlaidos, turėtų būti naudojama tik tada, kai valstybė narė įrodo, kad dėl to priimami aplinkai palankesni veiklos sprendimai.
122. Kai pagalba pirmiausia reikalinga trumpalaikėms išlaidoms, kurios gali kisti, pavyzdžiui, biomasės kuro sąnaudoms arba elektros energijos sąnaudoms, padengti ir mokamos ilgesniais nei vienų metų laikotarpiais, valstybės narės turėtų patvirtinti, kad gamybos sąnaudos, kuriomis grindžiama pagalbos suma, bus stebimos, o pagalbos suma tikslinama bent kartą per metus.
123. Pagalba turi būti tokia, kad būtų išvengta bet kokio nepagrįsto efektyvaus rinkų veikimo iškraipymo, visų pirma, kad būtų išsaugotos efektyvios veiklos paskatos ir kainų signalai. Pavyzdžiui, pagalbos gavėjai ir toliau turėtų patirti kainų svyravimo ir rinkos riziką, nebent tai trukdytų pasiekti pagalbos tikslą. Visų pirma, pagalbos gavėjai neturėtų būti skatinami siūlyti savo produkciją už mažesnę kainą nei jų ribinės sąnaudos ir neturi gauti pagalbos gamybai tais laikotarpiais, kai tos produkcijos rinkos vertė yra neigiamą⁽⁷⁰⁾.
124. Komisija atliks individualių priemonių, kurios apima specialios infrastruktūros projektus, vertinimą. Atlikdama vertinimą Komisija, be kita ko, atsižvelgs į infrastruktūros dydį, palyginti su atitinkama rinka, poveikį papildomų rinkos investicijų tikimybei, į tai, kiek infrastruktūra iš pradžių skirta atskiram naudotojui ar naudotojų grupei, ir ar yra patikimas planas arba tvirtas išsipareigojimas dėl prijungimo prie platesnio tinklo, į bet kokių nukrypti leidžiančių nuostatų ar vidaus rinką reglamentuojančių teisės aktų išimčių taikymo trukmę, atitinkamos rinkos struktūrą ir pagalbos gavėjų padėtį toje rinkoje.
125. Pavyzdžiui, jei prie infrastruktūros iš pradžių prijungiamas tik ribotas naudotojų skaičius, iškreipiamąjį poveikį galima sumažinti, jei ji yra platesnio Sąjungos tinklo plėtros plano dalis, remiantis toliau nurodytais kriterijais:
- a) infrastruktūros apskaita turėtų būti atskirta nuo bet kokios kitos veiklos, o prieigos ir naudojimo sąnaudos turėtų būti skaidrios;
 - b) jei tai netrukdo pasiekti pagalbos tikslo, pagalba turėtų būti teikiama su sąlyga, kad infrastruktūra⁽⁷¹⁾ būtų leidžiama naudotis trečiosioms šalims sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis (įskaitant viešus kvietimus teikti prašymus dėl prisijungimo lygiavertėmis sąlygomis);
 - c) pagalbos gavėjams gali tekti kompensuoti jų gautą naudą iki platesnės plėtros, pavyzdžiui, prisidedant prie tolesnės tinklo plėtros;
 - d) specialių naudotojų gaunamą pranašumą gali tekti apriboti ir (arba) dalytis su kitais dalyviais.
126. Kad nebūtų pakenkta priemonės tikslui arba kitiems Sąjungos aplinkos apsaugos tikslams, negalima skatinti gaminti energiją, kuri išstumtų mažiau taršias energijos rūšis. Pavyzdžiui, jei remiama kogeneracija iš neatsinaujinančiųjų išteklių arba energijos gamyba iš biomasės, jei įmanoma, neturi būti sukuriamos paskatos gaminti elektros energiją ar šilumą tuo metu, kai tai reikštų, kad būtų ribojama netarši gamyba iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių.

⁽⁶⁹⁾ Sandoriais dėl kainų skirtumo pagalbos gavėjui suteikiama teisė gauti išmoką, lygią fiksuotos „vykdymo“ kainos ir referencinės kainos, pavyzdžiui, rinkos kainos, už produkcijos vienetą skirtumui. Pastaraisiais metais šie sandoriai buvo sudaromi dėl elektros energijos gamybos priemonių, tačiau jie taip pat gali apimti su ATLPS susietą referencinę kainą, t. y. sandorius dėl anglies dioksido kainų skirtumo. Tokie sandoriai dėl anglies dioksido kainų skirtumo gali būti naudinga priemonė, kuria rinkai būtų pateikiamos proveržio technologijos, kurių gali prireikti siekiant sumažinti pramonės priklausomybę nuo iškastinio kuro. Sandoriuose dėl kainų skirtumo taip pat gali būti numatyta, kad pagalbos gavėjai turi grąžinti lėšas mokesčių mokėtojams arba vartotojams už laikotarpį, kai referencinė kaina viršija vykdymo kainą.

⁽⁷⁰⁾ Mažiams atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos gamybos įrenginiams gali būti teikiama tiesioginė kainų parama, kuria padengiamos visos veiklos sąnaudos, ir nereikalaujama, kad jie parduotų savo elektros energiją rinkoje, laikantis Direktyvos (ES) 2018/2001 4 straipsnio 3 dalyje nustatytos išimties. Įrenginiai laikomi mažais, jei jų galia yra mažesnė už Reglamento (ES) 2019/943 5 straipsnyje nustatytą taikomą ribą.

⁽⁷¹⁾ Tai susiję su 19 punkto (36) papunktyje pateiktu infrastruktūros sąrašu.

127. Pagalba priklausomybei nuo iškastinio kuro mažinti gali nepagrįstai iškraipyti konkurenciją, jei ja išstumiamos investicijos į mažiau taršias ir rinkoje jau esančias alternatyvas arba susisaistoma su tam tikromis technologijomis ir taip trukdoma platesnei mažiau taršių sprendimų rinkos plėtrai ir jų naudojimui. Todėl Komisija taip pat tikrins, ar pagalbos priemone neskatinamas arba neprailginamas iškastinio kuro ir energijos naudojimas ⁽⁷²⁾ ir taip stabdoma mažiau taršių alternatyvų plėtra ir gerokai mažinama bendra investicijų nauda aplinkai. Valstybės narės turėtų paaiškinti, kaip jos ketina išvengti šio pavojaus, be kita ko, nustatydamos privalomus įpareigojimus naudoti daugiausia atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido kiekio degalus arba laipsniškai atsisakyti kuro iš iškastinių šaltinių.
128. Komisija mano, kad tam tikros pagalbos priemonės daro neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai, kurį vargu ar galima kompensuoti. Visų pirma, tam tikros pagalbos priemonės gali padidinti rinkos nepakankamumą, lemti neefektyvumą ir pakenkti vartotojams bei socialinei gerovei. Pavyzdžiui, priemonės, kuriomis skatinamos naujos investicijos į energijos ar pramonės gamybą naudojant labiausiai aplinką teršiantį iškastinį kurą (anglis, dyzeliną, lignitą, naftą, durpes ir degiuosius skalūnus), didina neigiamą išorinį poveikį aplinkai rinkoje. Atsižvelgiant į tai, kad šis kuras nesuderinamas su Europos Sąjungos klimato politikos tikslais, bus laikoma, kad jis nedaro jokio teigiamo poveikio aplinkai.
129. Analogiškai priemonės, kuriomis skatinamos naujos investicijos į energijos ar pramonės gamybą naudojant gamtines dujas, gali sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų kiekį trumpuoju laikotarpiu, tačiau ilgai, palyginti su alternatyviomis investicijomis, padidinti neigiamą išorinį poveikį aplinkai. Kad investicijos į gamtines dujas būtų vertinamos kaip darančios teigiamą poveikį aplinkai, valstybės narės turi paaiškinti, kaip jos užtikrins, kad investicijomis būtų prisidedama prie Sąjungos 2030 m. klimato politikos tikslo ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo įgyvendinimo. Visų pirma, valstybės narės turi paaiškinti, kaip bus išvengta susisaistymo su šia energijos gamyba deginant dujas arba gamybos įranga, naudojama dujomis deginti. Pavyzdžiui, tai gali būti grindžiama nacionaliniu priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo planu, kuriame nustatyti privalomi tikslai, ir (arba) tai gali būti privalomi pagalbos gavėjo įsipareigojimai įdiegti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo technologijas, pavyzdžiui, CCS / CCU, ar pakeisti gamtines dujas atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido kiekio dujomis arba uždaryti elektrinę atsižvelgiant į Sąjungos klimato politikos tikslus. Į įsipareigojimus turėtų būti įtrauktas vienas ar keli patikimi išmetamųjų teršalų kiekio mažinimo etapai siekiant iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui.
130. Gaminant biodegalus iš maistinių ir pašarinių augalų gali padidėti žemės poreikis ir žemės ūkio paskirties žemės plotai gali būti plečiami užimant žemės, kurioje yra didelių anglies sandėpų, plotus, pavyzdžiui, miškus, šlapynes ir durpynus, taip sukuriant papildomą išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį. Todėl Direktyva (ES) 2018/2001 ribojamas biodegalų, skystųjų bioproduktų ir biomasės kuro iš maistinių ir pašarinių augalų kiekis, kuris įskaičiuojamas kaip indėlis siekiant atsinaujinančiųjų išteklių energijos tikslų. Komisija mano, kad kai kurios pagalbos priemonės gali padidinti netiesioginį neigiamą išorės poveikį. Todėl Komisija iš esmės laikysis nuomonės, kad valstybės pagalba biodegalams, skystiesiems bioproduktams, biodujoms ir biomasės kurui, viršijanti jiems nustatytas viršutines tinkamumo finansuoti ribas apskaičiuojant atitinkamos valstybės narės bendrą galutinį atsinaujinančiųjų išteklių energijos suvartojimą pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 26 straipsnį, greičiausiai neturės teigiamo poveikio, kuris galėtų nusverti neigiamą priemonės poveikį.
131. Jei nustatoma papildomo konkurencijos iškraipymo rizika arba priemonės yra ypač naujos ar sudėtingos, Komisija gali nustatyti 76 punkte nurodytas sąlygas.
132. Individualios pagalbos priemonių arba schemų, skirtų ypač ribotam pagalbos gavėjų skaičiui arba įsitvirtinusioms pagalbos gavėjui, atveju valstybės narės taip pat turėtų įrodyti, kad siūloma pagalbos priemonė neiškraipys konkurencijos, pavyzdžiui, dėl didesnės įtakos rinkoje. Net jei pagalba tiesiogiai nesustiprinama didelė įtaka rinkoje, tai gali būti daroma netiesiogiai – skatinant esamus konkurentus atsisakyti plėtos ar pasitraukti iš rinkos arba atgrasant naujus konkurentus nuo žengimo į rinką. Vertinama neigiamą tokių pagalbos priemonių poveikį, Komisija analizėje kreips dėmesį į numatomą pagalbos poveikį įmonių konkurencijai atitinkamoje produktų rinkoje, taip pat, kai tinkama, gamintojų grandies ir vartotojų grandies rinkose, ir į perteklinių pajėgumų riziką. Komisija taip pat įvertins galimą neigiamą poveikį prekybai, taip pat valstybių narių tarpusavio varžymosi dėl subsidijų riziką, kuri visų pirma gali kilti dėl pasirinktos vietos.

⁽⁷²⁾ Įskaitant mažo anglies dioksido kiekio kurą iš neatsinaujinančiųjų išteklių ir energijos nešiklius, dėl kurių teršalai neišmetami iš variklio, tačiau daug anglies dioksido išmetama jų gamybos metu.

133. Jei pagalba teikiama nerengiant konkurencinio konkurso ir priemonė naudinga ypač ribotam pagalbos gavėjų skaičiui arba išvirtinusiui pagalbos gavėjui, Komisija gali reikalauti, kad valstybė narė užtikrintų, jog pagalbos gavėjas skleistų praktinę patirtį, įgytą vykdamas remiamą projektą, siekiant paspartinti technologijų, kurios pasirodė esančios perspektyvios, diegimą.
134. Jeigu tenkinamos visos kitos suderinamumo sąlygos, Komisija paprastai nustatys, kad priklausomybės nuo išskatinio kuro mažinimo priemonių balansas yra teigiamas (t. y. vidaus rinkos iškraipymus nusveria teigiamas poveikis), atsižvelgdama į jų indėlį į klimato kaitos švelninimą, kuris Reglamente (ES) 2020/852 apibrėžiamas kaip aplinkos apsaugos tikslas, ir (arba) į jų indėlį siekiant Sąjungos energetikos ir klimato politikos tikslų, jeigu nėra akivaizdžių požymių, kad nesilaikoma reikšmingos žalos nedarymo principo ⁽⁷³⁾. Jei pirmiau nurodyta prielaida netaikoma, Komisija įvertins, ar teigiamas poveikis (įskaitant atitiktį 4.1.4 skirsnio punktams ir bet kokiems su 129 punktu susijusiems išpareigojimams) nusveria neigiamą poveikį vidaus rinkai.

4.2 Pagalba pastatų energiniam naudingumui ir aplinkosauginiam veiksmingumui didinti

4.2.1 Pagalbos pagrindimas

135. Priemonės, kuriomis siekiama padidinti pastatų energinį naudingumą ir aplinkosauginį veiksmingumą, yra skirtos neigiamam išoriniam poveikiui mažinti sukuriant individualias paskatas siekti energijos taupymo ir išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio bei oro teršalų kiekio mažinimo tikslų. Be 3 skyriuje nustatytų bendrųjų rinkos nepakankamumo problemų, pastatų energinio naudingumo ir aplinkosauginio veiksmingumo srityje gali atsirasti savitas rinkos nepakankamumas. Pavyzdžiui, kai svarstomi pastatų renovacijos darbai, energinio naudingumo ir aplinkosauginio veiksmingumo priemonių nauda dažniausiai tenka ne tik pastato savininkui, kuris paprastai padengia renovacijos išlaidas, bet ir nuomininkui. Todėl Komisija mano, kad, siekiant paskatinti investuoti į pastatų energinio naudingumo ir aplinkosauginio veiksmingumo didinimą, gali būti reikalinga teikti valstybės pagalbą.

4.2.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

136. Pagalba gali būti teikiama pastatų energijos vartojimo efektyvumui didinti.
137. Tokia pagalba gali būti derinama su pagalba bet kuriai arba visoms toliau išvardytoms priemonėms:
- į objektą integruoto atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginio, gaminančio elektros energiją, šilumą arba vėsumą, diegimui;
 - vietoje esančių atsinaujinančiųjų išteklių energijos įrenginių pagamintai energijai kaupti skirtos įrangos įrengimui;
 - įkrovimo infrastruktūros, skirtos naudoti pastato naudotojams, ir susijusios infrastruktūros, pavyzdžiui, kabelių kanalų, statybai ir įrengimui, kai automobilių stovėjimo aikštelės yra pastato viduje arba fiziškai greta pastato;
 - pastato aplinkosauginio ir energetinio valdymo ir kontrolės skaitmenizacijai skirtos įrangos įrengimui, visų pirma siekiant padidinti jo pažangųjį parengtumą, įskaitant pasyviąją elektros instaliaciją pastato viduje arba duomenų tinklų struktūrizuotą kabelių sistemą, ir pasyviojo tinklo papildomą dalį už pastato ribų esančioje privačioje nuosavybėje, išskyrus nuosavybei nepriklausančių duomenų tinklų laidų ar kabelių sistemas;
 - kitoms investicijoms, kuriomis gerinamas pastato energinis naudingumas arba aplinkosauginis veiksmingumas, įskaitant investicijas į žaliuosius stogus ir lietaus vandens surinkimo įrangą.
138. Pagalba taip pat gali būti teikiama pastato viduje esančios šildymo ar vėsinimo įrangos energiniam naudingumui didinti. Pagalba šilumos ar vėsumos tiekimo įrangai, tiesiogiai susietai su centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemomis, bus vertinama pagal 4.10 skirsnyje nustatytas pagalbai centralizuotam šilumos ir vėsumos tiekimui taikomas sąlygas. Pagalba gamybos procesų ir energijos gamybos įrangos, kuria elektros energija teikiama mašinoms, energijos vartojimo efektyvumui didinti bus vertinama pagal 4.1 skirsnyje nustatytas sąlygas, taikomas pagalbai išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti ir joms absorbuoti.

⁽⁷³⁾ Laikoma, kad priemonės, kurios yra tapačios Tarybos patvirtintuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose numatytoms priemonėms, atitinka reikšmingos žalos nedarymo principą, nes tai jau buvo patikrinta.

139. Pagalba turi skatinti:

- a) esamų pastatų renovacijos atveju – didesnę energinį naudingumą, kuris lemtų bent 20 proc. mažesnę pirminės energijos poreikį, palyginti su padėtimi iki investavimo, arba, jei didesnis energinis naudingumas yra pakopinės renovacijos dalis, bent 30 proc. mažesnę pirminės energijos poreikį, palyginti su padėtimi iki investavimo, per penkerių metų laikotarpį,
- b) renovacijos priemonių, susijusių tik su vienos rūšies pastato dalių įrengimu arba pakeitimu ⁽⁷⁴⁾, kaip apibrėžta Direktyvos 2010/31/ES 2 straipsnio 9 punkte, atveju bent 10 proc. mažesnę pirminės energijos poreikį, palyginti su padėtimi iki investavimo, jei valstybė narė įrodo, kad priemonė schemos lygmeniu apskritai turi reikšmingą poveikį pirminės energijos poreikio mažinimui,
- c) naujų pastatų atveju – didesnę energinį naudingumą, dėl kurio pirminės energijos poreikis sumažėja bent 10 proc., palyginti su ribine verte, nustatyta beveik nulinės energijos pastatų reikalavimams nacionalinėse priemonėse, kuriomis įgyvendinama Direktyva 2010/31/ES.

140. Pagalba pastatų energiniam naudingumui didinti taip pat gali būti teikiama MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms, taikančioms energinio naudingumo didinimo priemones, siekiant palengvinti sutarčių dėl energinio naudingumo sudarymą, kaip apibrėžta Direktyvos 2012/27/ES 2 straipsnio 27 punkte.

4.2.3 Skatinamasis poveikis

141. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 142 ir 143 punktuose nustatyti reikalavimai.

142. Komisija laikosi nuomonės, kad iš esmės pagalba projektams, kurių gražos laikotarpis ⁽⁷⁵⁾ yra trumpesnis nei penkeri metai, neturi skatinamojo poveikio. Tačiau valstybė narė gali pateikti įrodymų, patvirtinančių, kad pagalba yra būtina siekiant paskatinti elgsenos pokytį, net ir trumpesnio gražos laikotarpio projektų atveju.

143. Jeigu Sąjungos teisės aktais įmonėms nustatomi minimalūs energinio naudingumo standartai, kurie laikomi Sąjungos standartais, pagalba visoms būtinoms investicijoms, kad įmonės galėtų laikytis tų standartų, bus laikoma turinčia skatinamąjį poveikį, su sąlyga, kad pagalba bus suteikta prieš tai, kai reikalavimai atitinkamai įmonei tampa privalomi ⁽⁷⁶⁾. Valstybės narės turi užtikrinti, kad paramos gavėjai pateiktų tikslų renovacijos planą ir tvarkaraštį, įrodančius, kad remiama renovacija yra bent pakankama, kad pastatas atitiktų minėtus minimalius energinio naudingumo reikalavimus.

4.2.4 Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas

4.2.4.1 Tinkamumas

144. Be 3.2.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomas ir 145 punkte nustatytas reikalavimas.

145. Pagalba, kuria siekiama palengvinti sutarčių dėl energinio naudingumo sudarymą, gali būti teikiama kaip paskola ar garantija energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones taikančiam subjektui pagal sutartį dėl energinio naudingumo arba kaip finansinis produktas, skirtas subjektui finansuoti (pavyzdžiui, faktoringas arba forfeitingas).

4.2.4.2 Proporcingumas

146. Tinkamomis finansuoti laikomos investicinės išlaidos, tiesiogiai susijusios su pasiektu aukštesniu energijos naudingumo arba aplinkosauginio veiksmingumo lygiu.

147. Pagalbos intensyvumas negali viršyti 30 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, susijusių su 139 punkto (a) ir (c) papunkčiuose nurodytomis priemonėmis. 139 punkto (b) papunktyje nurodytų priemonių atveju pagalbos intensyvumas negali viršyti 25 proc. Jeigu pagalba investicijoms, kuriomis įmonėms sudaromos sąlygos laikytis minimalių energinio naudingumo standartų, kurie laikomi Sąjungos standartais, teikiama likus mažiau nei 18 mėnesių iki Sąjungos standartų įsigaliojimo, pagalbos intensyvumas negali viršyti 20 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, susijusių su 139 punkto (a) ir (c) papunkčiuose nurodytomis priemonėmis, arba 15 proc. tinkamų finansuoti išlaidų, susijusių su 139 punkto (b) papunktyje nurodytomis priemonėmis.

⁽⁷⁴⁾ Tokiomis investicijomis galėtų būti siekiama, pavyzdžiui, pakeisti pastato langus ar katilus arba pirmiausia apšiltinti sienas.

⁽⁷⁵⁾ Gražos laikotarpis – laiko tarpas, kurio reikia investicijų sąnaudoms susigrąžinti (be pagalbos).

⁽⁷⁶⁾ Tai taikoma tais atvejais, kai pagalba teikiama tam, kad įmonės galėtų laikytis minimalių energinio naudingumo standartų, kurie laikomi Sąjungos standartais, prieš tai, kai jie atitinkamai įmonei tampa privalomi, nepriklausomai nuo to, ar yra ankstesni jau galiojantys Sąjungos standartai.

148. Kai pagalba teikiama esamų pastatų energiniam naudingumui didinti, pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 15 procentinių punktų, jei padidinus energinį naudingumą pirminės energijos poreikis sumažėja bent 40 proc. Tačiau šis pagalbos intensyvumo padidinimas netaikomas, jei projektu, nors ir 40 proc. ar daugiau sumažinus pirminės energijos poreikį, pastato energinis naudingumas nepadidėja daugiau nei nustatyta per mažiau nei 18 mėnesių įsigaliosiančiais minimaliais energinio naudingumo standartais, kurie laikomi Sąjungos standartais.
149. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 20 procentinių punktų, kai pagalba teikiama mažosioms įmonėms, arba 10 procentinių punktų, kai pagalba teikiama vidutinėms įmonėms.
150. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 15 procentinių punktų, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies a punkto sąlygas, arba 5 procentiniais punktais, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punkto sąlygas.
151. Priklausomai nuo konkrečių priemonės ypatybių, valstybė narė taip pat gali įrodyti, remdamasi 48, 51 ir 52 punktuose nurodyta trūkstamo finansavimo analize, kad reikia didesnės pagalbos sumos. Pagalbos suma turi neviršyti trūkstamo finansavimo, nurodyto 51 ir 52 punktuose. Jeigu pagalba investicijoms, kuriomis įmonėms sudaromos sąlygos laikytis minimalių energinio naudingumo standartų, kurie laikomi Sąjungos standartais, teikiama likus mažiau nei 18 mėnesių iki Sąjungos standartų įsigaliojimo, didžiausia pagalbos suma negali viršyti 70 proc. trūkstamo finansavimo.
152. Jei pagalba teikiama surengus konkurencinį konkursą, kuris vykdomas laikantis 49 ir 50 punktuose nurodytų kriterijų, pagalbos suma laikoma proporcinga. Jeigu pagalba investicijoms, kuriomis įmonėms sudaromos sąlygos laikytis minimalių energinio naudingumo standartų, kurie laikomi Sąjungos standartais, teikiama likus mažiau nei 18 mėnesių iki Sąjungos standartų įsigaliojimo, valstybė narė turi užtikrinti, kad būtų tinkamai atsižvelgta į kompensacijos permokos riziką, pavyzdžiui, nustatydamą pasiūlymų viršutinę ribą.
153. Finansinių priemonių forma teikiamai pagalbai netaikomas didžiausias pagalbos intensyvumas, nustatytas 147–151 punktuose. Jei pagalba teikiama garantijos forma, garantija turėtų neviršyti 80 proc. pagrindinės paskolos. Jei pagalba teikiama paskolos forma, pastato savininkas (-ai) energijos vartojimo efektyvumo fondui arba atsinaujinančiųjų išteklių energijos fondui arba kitam finansų tarpininkui turi grąžinti bent jau nominalią paskolos vertę.

4.2.4.3 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas

154. Be 3.2.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 155–157 punktuose nustatyti reikalavimai.
155. Pagalba investicijoms į gamtines dujas deginančią įrangą, kuria siekiama pagerinti pastatų energijos vartojimo efektyvumą, gali sumažinti energijos poreikį trumpuoju laikotarpiu, tačiau ilgainiui, palyginti su alternatyviomis investicijomis, gali padidinti neigiamą išorinį poveikį aplinkai. Pagalba gamtines dujas deginančiai įrangai įrengti gali nepagrįstai iškraipyti konkurenciją, jei ja išstumiamos investicijos į mažiau taršias ir rinkoje jau esančias alternatyvas arba susisaistoma su tam tikromis technologijomis ir taip trukdoma mažiau taršių technologijų rinkos plėtrai ir jų naudojimui. Mažai tikėtina, kad teigiamas priemonių, kurios lemia tokią išstumimą ar susisaistymą, poveikis nusvertų jų neigiamą poveikį konkurencijai. Atlikdama vertinimą, Komisija atsižvelgs į tai, ar gamtines dujas deginančia įranga pakeičiama taršiausią iškastinį kurą, pavyzdžiui, naftą ir anglis, naudojančią energijos gamybos įrangą.
156. Rinkoje jau yra taršių iškastinį kurą, pavyzdžiui, naftą ir anglis, deginančios energijos gamybos įrangos alternatyvų. Atsižvelgiant į tai, manoma, kad pagalba efektyviai energiją naudojančiai energijos gamybos įrangai, deginančiai tokią kurą, įrengti neturi tokio paties teigiamo poveikio, kaip pagalba mažiau taršiai energijos gamybos įrangai įrengti. Pirma, nedidelį pagerėjimą, susijusį su energijos poreikio sumažinimu, atsveria didesnis išmetamo anglies dioksido kiekis dėl iškastinio kuro naudojimo. Antra, teikiant pagalbą kietąjį arba skystąjį iškastinį kurą deginančiai energijos gamybos įrangai įrengti kyla didelis pavojus, kad bus susisaistyta su iškastinį kurą naudojančiomis technologijomis, o investicijos į mažiau taršias ir novatoriškesnes rinkoje esančias alternatyvas bus išstumiamos iš rinkos mažinant kietojo arba skystojo iškastinio kuro nedeginančios energijos gamybos įrangos paklausą. Tai taip pat trukdytų toliau plėtoti iškastinio kuro nenaudojančių technologijų rinką. Todėl Komisija mano, kad neigiamas pagalbos energijos gamybos įrangai, naudojančiai kietąjį arba skystąjį iškastinį kurą, poveikis konkurencijai greičiausiai nebus kompensuotas.

157. Jei pagalba teikiama kaip lėšos, nuosavas kapitalas, garantija arba paskola energijos vartojimo efektyvumo fondui ar atsinaujinančiųjų išteklių energijos fondui ar kitam finansų tarpininkui, Komisija patikrins, ar yra nustatytos sąlygos, užtikrinančios, kad energijos vartojimo efektyvumo fondas ar atsinaujinančiųjų išteklių energijos fondas ar kitas finansų tarpininkas neįgytų jokio nederamo pranašumo ir įgyvendindamas pagalbos energiniam naudingumui priemonę taikytų komerciškai pagrįstą investavimo strategiją. Visų pirma turi būti tenkinamos šios sąlygos:
- finansų tarpininkai ar fondų valdytojai turi būti atrenkami pagal atvirą, skaidrią ir nediskriminacinę procedūrą laikantis taikomų Sąjungos ir nacionalinės teisės aktų;
 - turi būti nustatytos sąlygos, kuriomis užtikrinama, kad finansų tarpininkai, įskaitant energijos vartojimo efektyvumo fondus ar atsinaujinančiųjų išteklių energijos fondus, būtų valdomi komerciniu pagrindu ir būtų priimami finansavimo sprendimai, kuriais siekiama pelno;
 - energijos vartojimo efektyvumo fondo ar atsinaujinančiųjų išteklių energijos fondo valdytojai ar kiti finansų tarpininkai kuo daugiau naudos turi perduoti galutiniam naudotojams (pastato savininkui (-ams) arba nuomininkui (-ams)), t. y. suteikdami daugiau finansavimo, taikydami mažesnius užstato reikalavimus, mažesnes garantijų priemokas ar mažesnes palūkanų normas.

4.3 Pagalba netaršiam judumui

158. 4.3.1 ir 4.3.2 skirsniuose nustatytos sąlygos, kuriomis valstybės pagalba tam tikroms investicijoms, kuriomis siekiama sumažinti oro, kelių, geležinkelių, vandens ir jūrų transporto sektorių išmetamo CO₂ ir kitų teršalų kiekį arba jų išvengti, gali padėti plėtoti ekonominę veiklą aplinkai nekenksmingu būdu ir nepadarytų neigiamo poveikio prekybos sąlygoms taip, kad tai prieštarautų bendriems Sąjungos interesams.

159. Pagalba investicijoms į lengvasias ir sunkiasias kelių transporto priemones, kuriose naudojamos dujos (visų pirma SGD, SkGD ir biodujos), ir į atitinkamą dujų pildymo infrastruktūrą kelių transporto priemonėms, išskyrus suskystintų gamtinių dujų infrastruktūrą, skirtą tik sunkiosioms kelių transporto priemonėms papildyti, nepatenka į šių gairių taikymo sritį. Atsižvelgiant į dabartinį rinkos raidos etapą, numatoma, kad šios technologijos turės daug mažesnę potencialą prisidėti prie klimato kaitos švelninimo ir oro taršos mažinimo, palyginti su švaresnėmis ir novatoriškesnėmis alternatyvomis, todėl numatoma, kad jos nepagrįstai iškraipys konkurenciją, nes investicijos būtų nukreiptos nuo tų mažiau taršių alternatyvų ir būtų susisaisstyta su judumo sprendimais, kurie 2030 m. ir 2050 m. tikslų neatitinka.

4.3.1 *Pagalba netaršioms transporto priemonėms ir netaršiai mobiliatai paslaugų teikimo įrangai įsigyti ir nuomotis išperkamąja nuoma, taip pat transporto priemonėms ir mobiliatai paslaugų teikimo įrangai modernizuoti*

4.3.1.1 Pagalbos pagrindimas

160. Siekiant iki 2050 m. pasiekti teisiškai privalomą Sąjungos poveikio klimatui neutralumo tikslą, Komunikate dėl Europos žaliojo kurso nustatytas tikslas iki 2050 m. transporto išmetamų teršalų kiekį sumažinti bent 90 proc., palyginti su 1990 m. lygiu. Komunikate dėl darnaus ir išmanaus judumo strategijos⁽⁷⁷⁾ nustatyta, kokiais būdais siekti to tikslo, t. y. mažinant tiek atskirų transporto rūšių, tiek visos transporto grandinės priklausomybę nuo iškastinio kuro⁽⁷⁸⁾.

161. Nors esama politika, būtent gamintojams nustatytos privalomos naujo kelių transporto priemonių parko CO₂ teršalų išmetimo normos⁽⁷⁹⁾, su klimatu ir aplinka susijusio išorinio poveikio internalizavimas⁽⁸⁰⁾ ar transporto priemonių paklausos skatinimas viešaisiais pirkimais⁽⁸¹⁾, gali kurti paskatas rinktis netaršias transporto priemones, jos gali nepakakti, kad būtų visiškai pašalintas atitinkamo sektoriaus rinkos nepakankamumas. Nepaisant vykdomos politikos, tam tikros rinkos kliūtys ir rinkos nepakankamumas gali likti nepašalinti, įskaitant netaršių transporto priemonių įperkumą, palyginti su įprastomis transporto priemonėmis, ribotą įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūros prieinamumą ir su aplinka susijusį išorinį poveikį. Todėl valstybės narės gali teikti pagalbą, kad pašalintų šį likutinį rinkos nepakankamumą ir skatintų netaršaus judumo sektoriaus plėtrą.

⁽⁷⁷⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Darnaus ir išmanaus judumo strategija. Europos transporto kelias į ateitį“, COM(2020) 789 final.

⁽⁷⁸⁾ Vienas iš komunikate nustatytų tikslų – užtikrinti, kad iki 2030 m. būtų naudojama ne mažiau kaip 30 mln. nulinės taršos lengvųjų automobilių, 80 000 nulinės taršos sunkvežimių, o iki 2050 m. beveik visi lengvieji automobiliai, mikroautobusai, autobusai ir naujos sunkiosios transporto priemonės būtų nulinės taršos.

⁽⁷⁹⁾ Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1242 ir 2019 m. balandžio 17 d. Reglamentas (ES) 2019/631, kuriuo nustatomos naujų lengvųjų automobilių ir naujų lengvųjų komercinių transporto priemonių išmetamo CO₂ normos ir kuriuo panaikinami reglamentai (EB) Nr. 443/2009 ir (ES) Nr. 510/2011 (OL L 111, 2019 4 25, p. 13).

⁽⁸⁰⁾ Pavyzdžiui, taikant 1999 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 1999/62/EB dėl sunkiasvorių krovinių transporto priemonių apmokestinimo už naudojimąsi tam tikra infrastruktūra (OL L 187, 1999 7 20, p. 42) ir Sąjungos ATLPS.

⁽⁸¹⁾ Pavyzdžiui, taikant Direktyvą 2009/33/EB.

4.3.1.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

162. Pagalba gali būti teikiama naujoms ar naudotoms netaršioms transporto priemonėms, taip pat netaršiai mobiliajai paslaugų teikimo įrangai įsigyti ar nuomoti išperkamąja nuoma.
163. Pagalba taip pat gali būti teikiama transporto priemonėms arba mobiliajai paslaugų teikimo įrangai modernizuoti, atnaujinti ir pritaikyti šiais atvejais:
- (a) kai jos dėl to tampa netaršiomis transporto priemonėmis arba netaršia mobiliąja paslaugų teikimo įranga arba
 - (b) kai būtina sudaryti sąlygas laivams ir orlaiviams vietoj iškastinio kuro ar kaip jo alternatyvą naudoti biodegalus ir sintetinius degalus, įskaitant nebiologinės kilmės skystuosius ir dujinius degalus iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, arba padidinti jų dalį, arba
 - (c) kai būtina sudaryti sąlygas laivams naudotis vėjovaros sistemomis.

4.3.1.3 Skatinamasis poveikis

164. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 165–169 punktuose nustatyti reikalavimai.
165. Valstybė narė turi pateikti patikimą priešingos padėties, jei pagalba nebūtų teikiama, scenarijų. Priešingos padėties scenarijus atitinka investiciją, kurios dydis, naudojimo laikotarpis ir, jei tinkama, kitos svarbios techninės charakteristikos yra tokios pačios, kaip aplinkai nekenksmingos investicijos. Kai investicija susijusi su netaršių transporto priemonių arba netaršios mobiliosios paslaugų teikimo įrangos įsigijimu arba išperkamąja nuoma, priešingos padėties scenarijus paprastai reiškia tos pačios kategorijos ir tokio pat pajėgumo bent Sąjungos standartus, jei tokie taikomi, atitinkančių transporto priemonių arba mobiliosios paslaugų teikimo įrangos, kurios būtų įsigytos arba išsinuomosotos nesuteikus pagalbos, įsigijimą arba išperkamąją nuomą.
166. Priešingos padėties scenarijus galėtų būti esamos transporto priemonės arba mobiliosios paslaugų teikimo įrangos eksploatavimas laikotarpiu, atitinkančiu visą aplinkai nekenksmingos investicijos naudojimo laikotarpį. Tokiu atveju reikėtų atsižvelgti į diskontuotas to laikotarpio techninės priežiūros, remonto ir modernizavimo išlaidas.
167. Kitais atvejais priešingos padėties scenarijų gali sudaryti vėlesnis transporto priemonės arba mobiliosios paslaugų teikimo įrangos pakeitimas, o tokiu atveju reikėtų atsižvelgti į diskontuotą transporto priemonės arba mobiliosios paslaugų teikimo įrangos vertę ir išlyginti atitinkamo įrangos ekonominio naudingumo laikotarpio skirtumą. Šis metodas gali būti ypač aktualus transporto priemonėms, kurių ekonominio naudingumo laikotarpis yra ilgesnis, pavyzdžiui, laivams, geležinkelių riedmenims ar orlaiviams.
168. Transporto priemonių arba mobiliosios paslaugų teikimo įrangos, dėl kurių sudaryti išperkamosios nuomos susitarimai, atveju netaršių transporto priemonių arba netaršios mobiliosios paslaugų teikimo įrangos išperkamosios nuomos diskontuota vertė turėtų būti lyginama su labiau kenksmingos įrangos, kuri būtų naudojama nesuteikus pagalbos, išperkamosios nuomos diskontuota verte.
169. Jeigu investicija susijusi su įranga, kuri įdiegiama į esamą transporto priemonę arba mobiliąją paslaugų teikimo įrangą, siekiant padidinti jos aplinkosauginį veiksmingumą (pavyzdžiui, taršos kontrolės sistemų modifikavimas), tinkamas finansuoti išlaidas gali sudaryti visos investicinės išlaidos.

4.3.1.4 Konkurencijos ir prekybos iškreipymo mažinimas

4.3.1.4.1 Tinkamumas

170. Be 3.2.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 171 punkte nustatyti reikalavimai.
171. Tikrinant įvairių alternatyvių politikos priemonių tinkamumą, reikėtų atsižvelgti į kitų rūšių intervencijos, išskyrus valstybės pagalbą, galimybes skatinti netaršaus judumo rinkos plėtrą ir jų tikėtiną poveikį, palyginti su siūlomos priemonės poveikiu. Tokios kitų rūšių intervencijos gali apimti bendrųjų priemonių, kuriomis siekiama skatinti netaršių transporto priemonių įsigijimą, pavyzdžiui, ekologinio premijavimo schemų ar atidavimo į metalo laužą schemų, nustatymą arba mažataršių zonų atitinkamoje valstybėje narėje sukūrimą.

4.3.1.4.2 Proporcingumas

172. Pagalba neturi viršyti išlaidų, būtinų atitinkamos ekonominės veiklos plėtrai palengvinti taip, kad būtų padidintas aplinkos apsaugos lygis (tai yra pereinant nuo įprastų prie netaršių transporto priemonių ir netaršios mobiliosios paslaugų teikimo įrangos), palyginti su priešingos padėties scenarijumi, pagal kurį pagalba nebūtų teikiama. Valstybės pagalba gali būti laikoma proporcinga, jei tenkinamos 173–181 punktuose nurodytos sąlygos.

173. Pagalba paprastai turi būti teikiama konkurencinio konkurso būdu, laikantis kriterijų, nurodytų 49 ir 50 punktuose.
174. Jei į konkurso sąlygas įtraukiami kiti kriterijai nei pareiškėjo prašoma pagalbos suma, taikomas 50 punktas. Atrankos kriterijai gali būti susiję, pavyzdžiui, su numatoma investicijos nauda aplinkai, išreikšta CO₂ ekvivalentu, arba kitų teršalų kiekio sumažinimu per visą jos gyvavimo laikotarpį. Tokiais atvejais, kad būtų lengviau nustatyti naudą aplinkai, valstybė narė gali reikalauti, kad pareiškėjai pasiūlymuose nurodytų, kiek dėl investicijos numatoma sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį, palyginti su panašios transporto priemonės, atitinkančios Sąjungos standartus (jei taikomi), išmetamųjų teršalų kiekiu. Konkurenciniam konkursui taikomi aplinkosauginiai kriterijai taip pat gali būti formuluojami atsižvelgiant į visą gyvavimo ciklą, pavyzdžiui, apimti eksploatuoti nebetinkamo produkto tvarkymo poveikį aplinkai.
175. Konkurencinio konkurso procedūra turi būti užtikrinta, kad pareiškėjams liktų pakankamai paskatų teikti pasiūlymus dėl projektų, susijusių su atitinkamos transporto rūšies nulinės taršos transporto priemonių (jei tokių yra), kurios paprastai yra brangesnės už mažiau aplinką tausojančias alternatyvas, įsigijimu. Tai apima užtikrinimą, kad dėl atrankos kriterijų taikymo šie projektai neatsidurtų nepalankioje padėtyje, palyginti su kitomis netaisomomis transporto priemonėmis, kurios nelaikomos nulinės taršos transporto priemonėmis. Pavyzdžiui, aplinkosauginiai kriterijai gali būti nustatomi kaip priedai, leidžiantys skirti daugiau balų projektams, kuriais sukuriama daugiau naudos aplinkai, nei numatyta taikant tinkamumo finansuoti reikalavimus arba siekiant pirminio priemonės tikslo. Tam tikrais atvejais gali reikėti nustatyti viršutinės pasiūlymų ribas, kad būtų apribota didžiausia atskirų tam tikrų kategorijų konkurso dalyvių siūloma kaina. Bet kokios viršutinės pasiūlymų ribos turėtų būti pagrįstos atsižvelgiant į 51, 52 ir 53 punktuose nurodytą etaloninių projektų kiekybinį įvertinimą.
176. Nukrypstant nuo 173–175 punktų, pagalba gali būti teikiama nerengiant konkurencinio konkurso šiais atvejais:
- kai numatomas dalyvių skaičius nėra pakankamas, kad būtų užtikrinta veiksminga konkurencija arba išvengta strateginio kainų siūlymo;
 - kai valstybė narė tinkamai pagrindžia, kad konkurencinis konkursas, kaip aprašyta 49 ir 50 punktuose, nėra tinkama priemonė pagalbos proporcingumui užtikrinti ir kad dėl 177–180 punktuose nurodytų alternatyvių metodų taikymo nepadidėtų nederamo konkurencijos iškraipymo rizika⁽⁸²⁾, atsižvelgiant į priemonės arba atitinkamų sektorių ar transporto rūšių ypatumus, arba
 - kai ji teikiama transporto priemonėms, skirtoms naudoti viešojo keleivinio sausumos, geležinkelių arba vandens transporto sektoriuje veikiančioms įmonėms, įsigyti ar nuomotis išperkamąja nuoma.
177. 176 punkte nurodytais atvejais pagalba gali būti laikoma proporcinga, jei ji neviršija 40 proc. tinkamų finansuoti išlaidų. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 10 procentinių punktų nulinės taršos transporto priemonėms ir 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms arba 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms.
178. Tinkamos finansuoti išlaidos yra grynosios papildomos investicinės išlaidos. Jos apskaičiuojamos kaip planuojamos įsigyti arba išsinuototi išperkamąja nuoma netaisios transporto priemonės bendrosios nuosavybės kainos ir pagalbos sumos bei bendrosios nuosavybės kainos pagal priešingos padėties scenarijų skirtumas. Išlaidos, tiesiogiai nesusijusios su aukštesnio aplinkos apsaugos lygio užtikrinimu, nėra tinkamos finansuoti.
179. Transporto priemonių arba mobiliosios paslaugų teikimo įrangos modernizavimo atveju pagal 169 punktą tinkamos finansuoti išlaidos gali būti visos modernizavimo išlaidos, jeigu pagal priešingos padėties scenarijų transporto priemonių arba mobiliosios paslaugų teikimo įrangos ekonominio naudingumo laikotarpis neatlikus modernizavimo būtų toks pats.
180. Priklausomai nuo konkrečių priemonės ypatybių, valstybė narė taip pat gali įrodyti, remdamasi 48, 51 ir 52 punktuose nurodyta trūkstamo finansavimo analize, kad reikia didesnės pagalbos sumos. Tokiu atveju valstybė narė turi atlikti *ex post* stebėseną, kad patikrintų, ar pasiteisino prielaidos dėl reikalingos pagalbos dydžio, ir nustatyti lėšų susigrąžinimo mechanizmą, kaip nurodyta 55 punkte. Pagalbos suma turi neviršyti trūkstamo finansavimo, nurodyto 51 ir 52 punktuose.

⁽⁸²⁾ Tai galima įrodyti užtikrinant, kad pagalba būtų teikiama skaidriai ir nediskriminuojant ir kad potencialios suinteresuotosios šalys būtų pakankamai informuotos apie priemonės taikymo sritį ir galimas pagalbos teikimo sąlygas.

181. Individualios pagalbos atveju pagalbos suma turi būti nustatyta remiantis trūkstamo finansavimo analize, kaip nurodyta 48, 51 ir 52 punktuose. Tokiais atvejais valstybė narė turi atlikti *ex post* stebėseną, kad patikrintų, ar pasiteisino prielaidos dėl reikalingos pagalbos dydžio, ir nustatyti lėšų susigrąžinimo mechanizmą, kaip nurodyta 55 punkte.

4.3.1.5 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas

182. Be 3.2.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 183–189 punktuose nustatyti reikalavimai.

183. Komisija mano, kad dėl pagalbos investicijoms į gamtines dujas deginančias transporto priemones ir mobiliąją paslaugų teikimo įrangą trumpuoju laikotarpiu gali sumažėti išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų kiekis, tačiau ilginiui, palyginti su alternatyviomis investicijomis, gali padidėti neigiamas išorinis poveikis aplinkai. Pagalba gamtines dujas deginančioms transporto priemonėms ir mobilijai paslaugų teikimo įrangai įsigyti gali nepagrįstai iškraipyti konkurenciją, jei ja išstumiamos investicijos į mažiau taršias ir rinkoje jau esančias alternatyvas arba susisaistoma su tam tikromis technologijomis ir taip trukdoma mažiau taršių technologijų rinkos plėtrai ir jų naudojimui. Todėl tais atvejais Komisija mano, kad neigiamas pagalbos gamtines dujas deginančioms transporto priemonėms ir mobilijai paslaugų teikimo įrangai poveikis greičiausiai nebus kompensuotas.

184. Tačiau pagalba SGD ir SkGD varomoms vandens transporto priemonėms ir mobilijai paslaugų teikimo įrangai įsigyti ar nuomotis išperkamąja nuoma gali būti laikoma neturinti ilgalaikio susaistymo poveikio arba neišstumiančia investicijų į mažiau taršias technologijas, jei valstybė narė įrodo, kad mažiau taršių alternatyvų rinkoje dar nėra ir nesitikima, kad artimiausiu metu jų atsiras ⁽⁸³⁾.

185. Rinkoje jau yra alternatyvų transporto priemonėms, varomoms taršiausiu iškastiniu kuru, pavyzdžiui, dyzelinu, benzinu arba suskystintomis naftos dujomis, kurios gali būti naudojamoms kelių, vandens ir geležinkelių transporto sektoriuose. Teikiant pagalbą toms transporto priemonėms kyla didelė rizika, kad bus susisaistyta su tradicinėmis technologijomis ir bus išstumtos investicijos į rinkoje esančias mažiau taršias alternatyvas, nes bus sumažinta labiau aplinką tausojančių transporto priemonių paklausa. Tai taip pat trukdytų toliau plėtoti iškastinio kuro nenaudojančių technologijų rinką. Šiomis aplinkybėmis nelaikoma, kad pagalba šioms transporto priemonėms, įskaitant naujos kartos transporto priemones, viršijančias taikomus Sąjungos standartus, įsigyti ar nuomotis išperkamąja nuoma turės tokį patį teigiamą poveikį, kaip pagalba netaršioms transporto priemonėms, kurių tiesiogiai (iš variklio / išmetamojo vamzdžio) išmetamo CO₂ kiekis yra mažesnis, įsigyti ar nuomotis išperkamąja nuoma. Todėl Komisija mano, kad neigiamas pagalbos transporto priemonėms, varomoms taršiausiu iškastiniu kuru, pavyzdžiui, dyzelinu, benzinu arba suskystintomis naftos dujomis, poveikis konkurencijai greičiausiai nebus kompensuotas.

186. Trumpuoju laikotarpiu rinkoje nesitikima nulinės taršos orlaivių – elektrinių ar varomų vandeniliu. Tuo remdamasi Komisija mano, kad neigiamą valstybės pagalbos kitų rūšių netaršioms orlaiviams nei nulinės taršos orlaiviai poveikį gali kompensuoti teigiamas pagalbos poveikis, jei ja prisidedama prie naujų, veiksmingesnių ir iš esmės labiau aplinką tausojančių orlaivių pateikimo rinkai arba spartesnio jų įsitvirtinimo, laikantis poveikio klimatui neutralumo gairių, nesusisaistant su tam tikromis technologijomis ir neišstumiant investicijų į mažiau taršias alternatyvas.

187. Oro transporto srityje, kai tinkama, siekiant sušvelninti didelį iškreipiamąjį pagalbos poveikį, be kita ko, atsižvelgiant į pagalbos gavėjo padėtį rinkoje, arba padidinti teigiamą priemonių poveikį, Komisija gali reikalauti, kad pagalbos gavėjas nutrauktų tokio pat skaičiaus mažiau aplinką tausojančių orlaivių, kurių kilimo masė yra panaši kaip ir orlaivių, įsigytų arba išsinuomotų išperkamąja nuoma naudojantis valstybės pagalba, eksploataciją.

188. Vertindama, ar pagalba transporto priemonėms ar mobilijai paslaugų teikimo įrangai įsigyti ar nuomotis išperkamąja nuoma neiškreipia konkurencijos, Komisija atsižvelgs į tai, ar naujų transporto priemonių eksploatavimas nesukels ar nepadidins esamo rinkos nepakankamumo, pavyzdžiui, perteklinių pajėgumų atitinkamame sektoriuje.

⁽⁸³⁾ Atlikdama tokį vertinimą ir atsižvelgdama į atitinkamus sektorius ir transporto rūšis, Komisija paprastai vertins laikotarpį nuo dvejų iki penkerių metų nuo pranešimo apie pagalbos priemonę arba nuo jos įgyvendinimo. Savo vertinimą ji grįs valstybės narės pateiktais nepriklausomais rinkos tyrimais ar kitais tinkamais įrodymais.

189. Jeigu konkurencinis konkursas nerengiamas, siekdamą sumažinti tikėtiną didesnę priemonių, kuriomis teikiama tikslinė parama atskiram pagalbos gavėjui arba ribotam tam tikrų paramos gavėjų skaičiui⁽⁸⁴⁾, iškreipiamąjį poveikį, valstybė narė turi tinkamai pagrįsti priemonę ir įrodyti, kad deramai atsižvelgiama į didesnę konkurencijos iškraipymo riziką⁽⁸⁵⁾.

4.3.2 Pagalba įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūrai diegti

4.3.2.1 Pagalbos pagrindimas

190. Siekiant sudaryti sąlygas plačiai naudoti netaršias transporto priemones ir pereiti prie nulinės taršos judumo, būtinas didelis įkrovimo ir degalų pildymo infrastruktūros tinklas. Iš tiesų ribotas infrastruktūros, skirtos transporto priemonėms įkrauti ar papildyti degalais, prieinamumas yra ypač didelė kliūtis, trukdanti netaršioms transporto priemonėms išsivirti rinkoje. Be to, įkrovimo ir degalų pildymo infrastruktūra nėra tolygiai išplėta visose valstybėse narėse. Kol eksploatuojamų netaršių transporto priemonių dalis išliks nedidelė, rinka pati savaime gali būti nepajėgi užtikrinti reikiamą įkrovimo ir degalų pildymo infrastruktūrą.
191. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/94/ES⁽⁸⁶⁾ sukuria bendra alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo Sąjungos transporto sektoriuje priemonių sistema ir nustatoma tokios infrastruktūros diegimo bendrų priemonių sistema. Be to, kitomis politikos priemonėmis, kuriomis skatinamas netaršių transporto priemonių naudojimas, jau gali būti siunčiami investiciniai signalai įkrovimo ir degalų pildymo infrastruktūrai diegti. Tačiau vien šių politikos priemonių gali nepakakti, kad būtų visiškai pašalintos nustatytos rinkos nepakankamumo problemos. Todėl valstybės narės gali teikti pagalbą, kad pašalintų šį likutinį rinkos nepakankamumą ir skatintų įkrovimo ir degalų pildymo infrastruktūros diegimą.

4.3.2.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

192. Pagalba gali būti teikiama įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūrai statyti, įrengti, atnaujinti arba išplėsti.
193. Projektai taip pat gali apimti išmaniojo įkrovimo ir atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos, vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ar mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio gamybos vietoje įrenginius, kurie tiesiogine jungtimi sujungti su įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūra, taip pat elektros energijos, vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ar mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio, kurie bus tiekiami kaip transporto degalai, saugojimo įrenginius vietoje. Elektros energijos arba vandenilio gamybos vietoje įrenginio nominalūs gamybos pajėgumai turėtų būti proporcingi įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūros, su kuria jis yra sujungtas, vardinei išėjimo galiai ar degalų pildymo pajėgumui.

4.3.2.3 Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas

4.3.2.3.1 Pagalbos būtinumas

194. Valstybė narė, rengdama *ex ante* atviras viešas konsultacijas, užsakydama nepriklausomą rinkos tyrimą arba remdamasi bet kokiais kitais tinkamais įrodymais, kaip nurodyta 3.2.1.1 skirsnyje, turi patikrinti, ar pagalba, skirta tos pačios kategorijos įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūros, kuri būtų diegiama su valstybės pagalba⁽⁸⁷⁾, diegimui skatinti, yra būtina. Visų pirma, valstybė narė turi įrodyti, kad artimiausiu metu panaši infrastruktūra greičiausiai nebus sukurta komercinėmis sąlygomis⁽⁸⁸⁾, ir prirėkus apsvarstyti ATLPS poveikį.
195. Vertinant, ar pagalba įkrovimo ir degalų pildymo infrastruktūrai, kuria gali naudotis kiti naudotojai nei pagalbos gavėjas ar gavėjai, įskaitant viešai prieinamą įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūrą, diegti yra būtina, gali būti atsižvelgiama į netaršių transporto priemonių, kurioms būtų skirta tokia infrastruktūra, skverbties į rinką lygį ir eismo intensyvumą atitinkamame regione ar regionuose.

⁽⁸⁴⁾ Žr. 66 punktą.

⁽⁸⁵⁾ Tai gali reikšti, kad, be kita ko, reikės užtikrinti, jog nebūtų kompensacijos permokos, – tikrinti, ar pagalba neviršija grynujų papildomų išlaidų, kaip matyti palyginus trūkstamą finansavimą pagal faktinį ir priešingos padėties scenarijų, ir ar valstybė narė diegia *ex post* stebėsenos mechanizmą prielaidoms dėl reikalingos pagalbos dydžio tikrinti, taip pat lėšų susigrąžinimo mechanizmą.

⁽⁸⁶⁾ 2014 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/94/ES dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo (OL L 307, 2014 10 28, p. 1).

⁽⁸⁷⁾ Pavyzdžiui, įkrovimo infrastruktūros atveju tai gali būti įprastos ar didelės galios įkrovimo infrastruktūra.

⁽⁸⁸⁾ Atlikdama tokį vertinimą Komisija paprastai atsižvelgs į tai, ar tikimasi, kad įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūra bus įdiegta komercinėmis sąlygomis per atitinkamą laikotarpį, atsižvelgiant į priemonės galiojimo trukmę. Savo vertinimą ji grįš *ex ante* viešų konsultacijų rezultatais, valstybės narės pateiktais nepriklausomais rinkos tyrimais arba bet kokiais kitais tinkamais įrodymais.

4.3.2.3.2 Tinkamumas

196. Be 3.2.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taip pat taikomas 197 punkte nustatytas reikalavimas.
197. Tikrinant įvairių alternatyvių politikos priemonių tinkamumą, reikėtų atsižvelgti į naujos reguliavimo intervencijos galimybes skatinti perėjimą prie netaršaus judumo ir jų tikėtiną poveikį, palyginti su siūlomos priemonės poveikiu.

4.3.2.3.3 Proporcingumas

198. Pagalba turi neviršyti būtiniausių išlaidų, kurių reikia, kad atitinkamos ekonominės veiklos plėtra būtų palengvinta tiek, kad padidėtų aplinkos apsaugos lygis. Pagalba gali būti laikoma proporcinga, jei tenkinamos 199–204 punktuose nurodytos sąlygos.
199. Pagalba turi būti teikiama konkurencinio konkurso būdu, laikantis kriterijų, nurodytų 49 ir 50 punktuose. Konkurencinio konkurso procedūra turi būti užtikrinta, kad pareiškėjams liktų pakankamai paskatų teikti pasiūlymus dėl projektų, susijusių su įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūra, kuria teikiama tik atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija arba vandenilis iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių. Taikant sutarties skyrimo kriterijus neturi būti sudarytos nepalankios sąlygos įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūros, kuria teikiama tik atsinaujinančioji elektros energija arba vandenilis iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, projektams, palyginti su įkrovimo ar degalų pildymo infrastruktūros, kuria teikiama ir elektros energija ar vandenilis, kuriuos gaminant išskiriama daugiau CO₂, palyginti su atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija arba vandeniliu iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, arba kurie nėra gaminami iš atsinaujinančiųjų išteklių energijos, projektais. Tam tikrais atvejais gali reikėti nustatyti viršutines pasiūlymų ribas, kad būtų apribota didžiausia atskirų tam tikrų kategorijų konkurso dalyvių siūloma kaina. Bet kokios viršutinės pasiūlymų ribos turėtų būti pagrįstos atsižvelgiant į 51, 52 ir 53 punktuose nurodytą etaloninių projektų kiekybinį įvertinimą.
200. Nukrypstant nuo 199 punkto, pagalba gali būti teikiama ne konkurencinio konkurso būdu, o kitais metodais šiais atvejais:
- a) kai numatomas dalyvių skaičius nėra pakankamas, kad būtų užtikrinta veiksminga konkurencija arba išvengta strateginio kainų siūlymo;
 - b) kai 49 ir 50 punktuose nurodyto konkurencinio konkurso suorganizuoti negalima;
 - c) kai pagalba teikiama įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūrai, skirtai išimtinai arba visų pirma įmonėms, vykdančioms veiklą viešojo keleivinio sausumos, geležinkelių arba vandens transporto sektoriuje ⁽⁸⁹⁾;
 - d) kai pagalba teikiama įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūrai, skirtai išimtinai arba visų pirma pagalbos gavėjui naudoti ir kuri nėra prieinama visuomenei ⁽⁹⁰⁾, jei atitinkama valstybė narė tai tinkamai pagrindžia, arba
 - e) kai pagalba teikiama įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūrai, skirtai naudoti tam tikrų tipų transporto priemonėse, kurių atitinkamas skverbties į atitinkamos valstybės narės rinką rodiklis (pagal atitinkamą transporto priemonės tipą) arba eismo intensyvumas atitinkamame regione ar regionuose yra labai ribotas ⁽⁹¹⁾.
201. 200 punkte išvardytais atvejais pagalbos suma gali būti nustatoma remiantis trūkstamo finansavimo analize, kaip nurodyta 48, 51 ir 52 punktuose. Valstybė narė turi atlikti *ex post* stebėseną, kad patikrintų, ar pasiteisino prielaidos dėl reikalingos pagalbos dydžio, ir nustatyti lėšų susigrąžinimo mechanizmą, kaip nurodyta 55 punkte.
202. Be 201 punkte nurodytų atvejų, pagalba gali būti laikoma proporcinga ir tuomet, jei ji neviršija 30 proc. tinkamų finansuoti išlaidų arba – jei įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūra teikiama tik atsinaujinančiųjų išteklių elektros energija arba vandenilis iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių – 40 proc. tinkamų finansuoti išlaidų. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 15 procentinių punktų, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies a punkto sąlygas, arba 5 procentiniais punktais, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punkto sąlygas.

⁽⁸⁹⁾ Įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūra, skirta visų pirma įmonėms, vykdančioms veiklą viešojo keleivinio sausumos, geležinkelių arba vandens transporto sektoriuje, gali papildomai naudotis tų įmonių darbuotojai, išorės rangovai arba tiekėjai.

⁽⁹⁰⁾ Įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūra, skirta visų pirma pagalbos gavėjui, gali papildomai naudotis pagalbos gavėjo darbuotojai, išorės rangovai arba tiekėjai.

⁽⁹¹⁾ Pavyzdžiui, priemonė, skirta pagalbai investicijoms į sunkiųjų transporto priemonių vandenilio degalų pildymo punktus krovinių terminaluose ir logistikos parkuose valstybėje narėje, kurioje vandeniliu varomų sunkiųjų transporto priemonių rinkos dalis yra mažesnė nei 2 proc.

203. Tokiais atvejais tinkamos finansuoti išlaidos yra visos įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūros statybos, įrengimo, atnaujinimo arba išplėtimo investicinės išlaidos. Pavyzdžiui, į jas gali būti įtrauktos išlaidos, susijusios su:
- įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūra ir susijusia technine įranga;
 - elektros ar kitų komponentų, įskaitant elektros kabelius ir galios transformatorius, reikalingų įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūrai prijungti prie tinklo arba prie vietoje gaminamos elektros energijos ar vandenilio ar jų kaupimo įrenginio ir pažangiajam įkrovimo infrastruktūros parengtumui užtikrinti, įrengimu arba atnaujinimu;
 - civilinės inžinerijos darbai, žemės ar kelių pritaikymo darbai, taip pat įrengimo išlaidos ir susijusių leidimų gavimo išlaidos.
204. Jei projektas apima atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos, vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ar mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio gamybą vietoje arba elektros energijos, vandenilio iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių ar mažo anglies dioksido pėdsako vandenilio kaupimą vietoje, į tinkamas finansuoti išlaidas gali būti įtrauktos gamybos vienetų arba saugyklų investicinės išlaidos.

4.3.2.4 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas

205. Be 3.2.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 206–216 punktuose nustatyti reikalavimai.
206. Naujoje įkrovimo infrastruktūroje, leidžiančioje perduoti elektros energiją, kurios išėjimo galia yra iki 22 kW, turi veikti išmaniojo įkrovimo funkcijos. Taip būtų užtikrinta, kad įkrovimo operacijos būtų optimizuotos ir valdomos taip, kad nesusidarytų spūstys ir būtų visapusiškai išnaudojamos galimybės naudoti atsinaujinančiųjų išteklių elektros energiją ir užtikrinti žemas elektros energijos kainas sistemoje.
207. Siekiant išvengti infrastruktūros dubliavimo ir išnaudoti turtą, kurio ekonominio tarnavimo laikas dar nepasibaigė, vandens ir oro transporto degalų pildymo infrastruktūros, kuria tiekiami sintetiniai degalai, įskaitant nebiologinės kilmės skystuosius ir dujinius degalus iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, ar biodegalai⁽⁹²⁾, atveju valstybė narė, atsižvelgdama į degalų ar degalų, kurie turi būti tiekiami naudojant tą infrastruktūrą, technines charakteristikas, turi pagrįsti naujos infrastruktūros poreikį. Pakaitinių⁽⁹³⁾ sintetinių degalų arba biodegalų atveju valstybė narė turi apsvaistyti, kokių mastu esama infrastruktūra gali būti naudojama pakaitiniams sintetiniams degalams arba biodegalams tiekti.
208. Pagalba įkrovimo ar degalų pildymo infrastruktūrai statyti, įrengti, atnaujinti arba išplėsti gali nepagrįstai iškraipyti konkurenciją, jei ja išstumiamos investicijos į mažiau taršias ir rinkoje jau esančias alternatyvas arba susisaistoma su tam tikromis technologijomis ir taip trukdoma mažiau taršių technologijų rinkos plėtrai ir jų naudojimui. Todėl Komisija mano, kad tokiais atvejais mažai tikėtina, kad bus kompensuotas neigiamas pagalbos, skirtos degalų pildymo infrastruktūrai, kuria tiekiami gamtinių dujų degalai, poveikis konkurencijai.
209. Atsižvelgiant į dabartinį netaršaus judumo technologijų rinkos raidos vandens transporto sektoriuose etapą, pagalba SGD ir SkGD degalų pildymo infrastruktūrai, skirtai vandens transportui jūrų uostuose, statyti, įrengti, atnaujinti arba išplėsti, gali būti laikoma neturinti ilgalaikio susaistymo poveikio ir neišstumiančia investicijų į mažiau taršias technologijas, jei valstybė narė įrodo, kad rinkoje dar nėra mažiau taršių alternatyvų, ir nesitikima, kad artimiausiu metu jų atsiras⁽⁹⁴⁾, ir su sąlyga, kad infrastruktūra būtų naudojama siekiant paskatinti perėjimą prie mažo anglies dioksido pėdsako kuro. Vertindama tokią pagalbą Komisija atsižvelgs į tai, ar investicijos yra patikimo priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo plano dalis ir ar pagalba padeda siekti Sąjungos teisės aktuose dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo nustatytų tikslų.

⁽⁹²⁾ Tai apima tvarius aviacinius degalus.

⁽⁹³⁾ Pakaitiniai degalai – degalai, kurie funkcinio požiūriu yra lygiaverčiai šiuo metu naudojamam iškastiniam kurui ir visiškai sudeginami su skirstymo infrastruktūra ir transporto priemonėse įrengtais mechanizmais bei varikliais.

⁽⁹⁴⁾ Atlikdama tokį vertinimą, Komisija paprastai vertins laikotarpį nuo dvejų iki penkerių metų nuo pranešimo apie pagalbos priemonę arba nuo jos įgyvendinimo. Savo vertinimą ji grįs valstybės narės pateiktais nepriklausomais rinkos tyrimais ar kitais tinkamais įrodymais.

210. Kelių transporto sektoriuje, ypač jo lengvųjų transporto priemonių segmente, nulinės taršos transporto priemonės jau yra reali alternatyva. Tikimasi, kad artimiausioje ateityje sunkiosios transporto priemonės rinkoje taip pat taps plačiau prieinamos. Todėl tikėtina, kad po 2025 m. suteikta pagalba sunkiųjų transporto priemonių SkGD pildymo infrastruktūrai turės neigiamą poveikį konkurencijai, kurio joks teigiamas poveikis greičiausiai nekompensuos. Vertindama pagalbą sunkiųjų transporto priemonių degalų pildymo infrastruktūrai, Komisija atsižvelgs į tai, ar ji padeda siekti Sąjungos teisės aktuose dėl alternatyviųjų degalų infrastruktūros diegimo nustatytų tikslų.
211. Rinkoje jau yra iškastinio kuro alternatyvų, kurias galima naudoti kelių transporto sektoriuje, taip pat tam tikruose vandens ir geležinkelių transporto sektorių segmentuose. Šiomis aplinkybėmis nelaikoma, kad pagalba degalų pildymo infrastruktūrai, kuria tiekiami degalai, pagaminti iš iškastinio kuro arba energijos, įskaitant vandenilį iš iškastinio kuro ⁽⁹⁵⁾, diegti daro tokį patį teigiamą poveikį kaip pagalba degalų pildymo infrastruktūrai, kuria tiekiami neiškastiniai arba mažo anglies dioksido pėdsako degalai, diegti. Pirma, tikėtina, kad transporto sektoriuje išmetamo CO₂ kiekio sumažinimą atvers su iškastinio kuro gamyba ir naudojimu susijęs tolesnis CO₂ išmetimas, ypač tais atvejais, kai CO₂ nėra veiksmingai surenkamas ir saugomas. Antra, teikiant pagalbą degalų pildymo infrastruktūrai, kuria tiekiamas mažo anglies dioksido pėdsako iškastinis kuras, gali kilti pavojus, kad bus susisaistyta su tam tikromis gamybos technologijomis, taip išstumiant investicijas į mažiau taršias alternatyvas, nes sumažinama gamybos procesų, kuriems vykstant nenaudojami iškastiniai išteklių ar energija arba kurių anglies dioksido pėdsakas yra mažas, paklausa. Tai taip pat trukdytų plėtoti netaršių iškastinio kuro nenaudojančių technologijų rinką ir taip siekti netaršaus judumo, o taip pat gaminti degalus ir energiją iš neiškastinių išteklių. Todėl Komisija mano, kad, nesant patikimo būdo tiekti ir naudoti atsinaujinančiųjų išteklių arba mažo anglies dioksido pėdsako degalus vidutinės trukmės laikotarpiu, pagalbos degalų pildymo infrastruktūrai, įskaitant vandenilį iš iškastinio kuro, kai gaminant vandenilį išmetamos šiltnamio efektą sukeliančios dujos nėra veiksmingai surenkamos, neigiamas poveikis konkurencijai greičiausiai nebus kompensuotas.
212. Todėl pagalba vandenilio degalų pildymo infrastruktūrai, kuria tiekiamas ne tik vandenilis iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių arba mažo anglies dioksido pėdsako vandenilis, gali būti laikoma neturinčia ilgalaikio susaistymo poveikio arba neišstumiančia investicijų į mažiau taršias technologijas, jei valstybė narė įrodo, kad yra patikimas būdas palaipsniui iki 2035 m. degalų pildymo infrastruktūroje atsisakyti vandenilio, kuris nėra pagamintas iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių arba kuris nėra mažo anglies dioksido kiekio vandenilis;
213. Nesant tinkamų apsaugos priemonių, dėl pagalbos gali būti sukurta arba sustiprinta įtaka rinkoje, o tai gali užkirsti kelią veiksmingai konkurencijai besiformuojančiose arba besivystančiose rinkose arba jai pakenkti. Todėl valstybė narė turi užtikrinti, kad pagalbos priemonėje būtų numatytos tinkamos apsaugos priemonės šiai rizikai mažinti. Tokios apsaugos priemonės gali būti, pavyzdžiui, priemonės biudžeto didžiausios procentinės dalies, kurią galima skirti vienai įmonei, nustatymas.
214. Prireikus Komisija įvertins, ar taikomos pakankamos apsaugos priemonės siekiant užtikrinti, kad įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūros operatoriai, siūlantys arba leidžiantys už savo infrastruktūrą mokėti pagal sutartį, nepagrįstai nediskriminuotų judumo paslaugų teikėjų, pavyzdžiui, taikydami nepagrįstas lengvatines prieigos sąlygas arba nepagrįstai diferencijuodami kainas. Jei tokios apsaugos priemonės netaikomos, Komisija mano, kad priemonė gali turėti nederamą neigiamą poveikį konkurencijai judumo paslaugų rinkoje.
215. Bet kokia koncesija arba kitoks patikėjimas trečiajai šaliai eksploatuoti įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūrą turi būti suteikiamas konkurencingai, skaidriai ir nediskriminuojant, prireikus deramai atsižvelgiant į Sąjungos viešųjų pirkimų taisykles.
216. Jei pagalba teikiama įkrovimo ar degalų pildymo infrastruktūrai, kuria gali naudotis kiti naudotojai nei pagalbos gavėjas ar gavėjai, įskaitant viešai prieinamą įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūrą, statyti, įrengti, atnaujinti arba išplėsti, infrastruktūra turi būti prieinama visuomenei ir turi būti sudarytos nediskriminacinės sąlygos naudotojams, įskaitant, jei reikia, tarifų, tapatumo nustatymo ir mokėjimo metodų bei kitų naudojimo sąlygų atžvilgiu. Be to, valstybė narė turi užtikrinti, kad naudotojams, kurie nėra pagalbos gavėjas arba gavėjai, už naudojimąsi įkrovimo arba degalų pildymo infrastruktūra taikomi mokesčiai atitiktų rinkos kainas.

⁽⁹⁵⁾ Žr. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Neutralaus poveikio klimatui Europos vandenilio strategija“, COM(2020) 301 final, p. 3.

4.4 Pagalba efektyviam išteklių naudojimui ir perėjimui prie žiedinės ekonomikos remti

4.4.1 Pagalbos pagrindimas

217. Žiedinės ekonomikos veikslių plane⁽⁹⁶⁾ pateikiama į ateitį orientuota darbotvarkė, kuria siekiama paspartinti Sąjungos perėjimą prie žiedinės ekonomikos įgyvendinant Komunikatu dėl Europos žaliojo kurso skatinamas permainas. Šiuo veikslių planu skatinami žiedinės ekonomikos procesai, tvarus vartojimas ir gamyba bei siekiama užtikrinti, kad būtų išvengta atliekų susidarymo, o naudojami išteklių kuo ilgiau išliktų Sąjungos ekonomikoje. Šie tikslai taip pat yra būtina sąlyga siekiant Sąjungos tikslo iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui ir sukurti švaresnę bei tvaresnę ekonomiką.
218. Žiedinės ekonomikos veikslių plane konkrečiai nurodyta, kad persvarstant valstybės pagalbos gaires aplinkos ir energetikos srityje būtina atsižvelgti į žiedinės ekonomikos tikslus. Šiuo atžvilgiu finansinė parama valstybės pagalbos forma, derinama su plačiomis, aiškiomis ir nuosekliomis taisyklėmis, gali atlikti svarbų vaidmenį remiant gamybos procesų žiediskumą, kuris yra platesnio masto Sąjungos pramonės pertvarkos siekiant neutralizuoti poveikį klimatui ir užtikrinti ilgalaikį konkurencingumą dalis. Ji taip pat gali atlikti svarbų vaidmenį padedant sukurti gerai veikiančią Sąjungos antrinių žaliavų rinką ir taip sumažinti spaudimą gamtiniams ištekliams, užtikrinti tvarų ekonomikos augimą ir darbo vietų kūrimą, taip pat padidinti atsparumą.
219. Žiedinės ekonomikos veikslių plane taip pat pripažįstama, kad vis didėja biologinių išteklių, kaip svarbios ES ekonomikos žaliavos, vaidmuo. Pagal ES bioekonomikos strategiją⁽⁹⁷⁾ bioekonomika padeda siekti Europos žaliojo kurso tikslų, nes ja prisidedama prie anglies dioksido neišskiriančios ekonomikos kūrimo, didinamas aplinkos, ekonominis ir socialinis tvarumas ir skatinamas aplinkos atžvilgiu tvarus augimas. Finansinė parama valstybės pagalbos forma gali atlikti svarbų vaidmenį remiant tvarios bioekonomikos praktikos, pavyzdžiui, paramos tvariai gaminamoms biologinėms medžiagoms ir produktams, taikymą, nes ji gali padėti neutralizuoti poveikį klimatui ir be jos tokia bioekonomikos praktika pati savaime rinkoje neišsivertins.

4.4.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

220. Pagalba pagal šį skirsnį gali būti teikiama šių rūšių investicijoms:

- a) investicijoms, kuriomis siekiama gerinti efektyvų išteklių naudojimą, pasitelkiant bet kurią iš šių priemonių:
- i) grynąjį išteklių, sunaudojamų tam pačiam produkcijos kiekiui pagaminti, sumažėjimą⁽⁹⁸⁾;
 - ii) pirminių žaliavinių medžiagų arba žaliavų pakeitimą antrinėmis (pakartotinai naudojamomis arba perdirbtomis) ar regeneruotomis žaliavinėmis medžiagomis arba žaliavomis arba
 - iii) iškastinių žaliavinių medžiagų ar žaliavų pakeitimą biologinėmis žaliavinėmis medžiagomis ar žaliavomis;
- b) investicijoms į paramos gavėjui susidarančių atliekų mažinimą, prevenciją, parengimą pakartotiniam naudojimui, naudojimą medžiagoms gauti, nukenksminimą ir perdirbimą⁽⁹⁹⁾;
- c) investicijoms į trečiosioms šalims susidarančių atliekų parengimą pakartotiniam naudojimui, naudojimą medžiagoms gauti, nukenksminimą ir perdirbimą, jei jos kitaip būtų šalinamos arba apdorojamos pagal atliekų apdorojimo operaciją, kuri atliekų hierarchijoje⁽¹⁰⁰⁾ yra žemesnėje pozicijoje, arba mažiau efektyviai naudojant išteklius, arba kurių perdirbimo kokybė būtų prastesnė;

⁽⁹⁶⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Naujas žiedinės ekonomikos veikslių planas, kuriuo siekiama švaresnės ir konkurencingesnės Europos“, COM(2020) 98 *final*.

⁽⁹⁷⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Tvari Europos bioekonomika. Ekonomikos, visuomenės ir aplinkos sąsajų stiprinimas“, COM(2018) 673 *final* ir SWD(2018) 431.

⁽⁹⁸⁾ Sunaudojami išteklių gali apimti visus sunaudojamus materialiuosius išteklius, išskyrus energiją. Sumažėjimas gali būti nustatomas matuojant arba apskaičiuojant suvartojimą prieš ir po pagalbos priemonės įgyvendinimo, įskaitant bet koki koregavimą atsižvelgiant į išorės sąlygas, kurios gali turėti įtakos išteklių suvartojimui.

⁽⁹⁹⁾ Žr. pakartotinio naudojimo, naudojimo, parengimo pakartotiniam naudojimui, perdirbimo ir atliekų apibrėžtis 19 punkto (59), (61), (62), (75) ir (90) papunkčiuose.

⁽¹⁰⁰⁾ Atliekų tvarkymo hierarchiją sudaro a) prevencija, b) parengimas pakartotiniam naudojimui, c) perdirbimas, d) kitas atliekų naudojimas, pavyzdžiui, energijos gamyba iš atliekų ir e) šalinimas. Žr. Direktyvos 2008/98/EB 4 straipsnio 1 punktą.

- d) investicijoms į pagalbos gavėjui arba trečiosioms šalims susidariusių kitų produktų, medžiagų ar cheminių medžiagų⁽¹⁰¹⁾, kurie nebūtinai laikomi atliekomis ir kurie kitu atveju būtų nepanaudoti, pašalinti ar perdirbti mažiau efektyviai naudojant išteklius, taptų atliekomis, jei nebūtų pakartotinai panaudoti, arba kurių perdirbimo kokybė būtų prastesnė, mažinimą, prevenciją, parengimą pakartotiniam naudojimui, naudojamą medžiagoms gauti, nukenksminimą ir perdirbimą;
- e) investicijoms į rūšiuojamąjį atliekų ar kitų produktų, medžiagų ar cheminių medžiagų surinkimą⁽¹⁰²⁾ ir rūšiovimą, siekiant juos parengti pakartotiniam naudojimui ar perdirbimui.
221. Tam tikromis sąlygomis pagalba veiklos išlaidoms padengti gali būti teikiama už rūšiuojamąjį atliekų surinkimą ir rūšiovimą, susijusį su tam tikrais atliekų šrautais ar atliekų rūšimis (žr. 247 punktą).
222. Pagalba, susijusi su gamybos procesų atliekinės šilumos naudojimu, arba pagalba, susijusi su CCU, bus vertinama pagal 4.1 skirsnyje nustatytas pagalbai išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti taikomas sąlygas.
223. Pagalba, susijusi su biodegalų, skystųjų bioproduktų, biodujų ir biomasės kuro gamyba iš atliekų, bus vertinama pagal 4.1 skirsnyje nustatytas pagalbai išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti taikomas sąlygas.
224. Pagalba energijai gaminti iš atliekų bus vertinama pagal 4.1 skirsnyje nustatytas pagalbai išmetamam šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekiui mažinti taikomas sąlygas. Jei pagalba yra susijusi su investicijomis į centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemas arba su jų eksploatavimu, pagalba energijai arba šilumai gaminti iš atliekų bus vertinama pagal 4.10 skirsnyje nustatytas sąlygas, taikomas pagalbai centralizuotam šilumos ir vėsumos tiekimui.
- 4.4.3 Skatinamasis poveikis
225. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 226–233 punktuose nustatyti reikalavimai.
226. Kalbant apie 28 punkte nurodytą reikalavimą valstybei narei nustatyti patikimą priešingos padėties scenarijų, priešingos padėties scenarijus paprastai turi atitikti investiciją, kurios dydis, naudojimo laikotarpis ir, jei reikia, kitos svarbios techninės charakteristikos yra tokios pačios, kaip aplinkai nekenksmingos investicijos.
227. Priešingos padėties scenarijuje taip pat galėtų būti numatytas tolesnis esamų įrenginių ar įrangos eksploatavimas laikotarpiu, atitinkančiu aplinkai nekenksmingos investicijos naudojimo laikotarpi. Tokiu atveju reikėtų atsižvelgti į diskontuotas to laikotarpio techninės priežiūros, remonto ir modernizavimo išlaidas.
228. Tam tikrais atvejais priešingos padėties scenarijų gali sudaryti vėlesnis įrenginių ar įrangos pakeitimas, – tokiu atveju reikėtų atsižvelgti į diskontuotą įrenginių ar įrangos vertę ir išlyginti atitinkamo įrenginių ar įrangos ekonominio naudingumo laikotarpio skirtumą.
229. Įrangos, dėl kurios sudaryti išperkamosios nuomos susitarimai, atveju aplinkai nekenksmingos įrangos išperkamosios nuomos diskontuota vertė turėtų būti lyginama su mažiau aplinkai nekenksmingos įrangos, kuri būtų naudojama nesuteikus pagalbos, išperkamosios nuomos diskontuota verte.
230. Jei investicija susijusi su esamos infrastruktūros, įrenginių ar įrangos papildymu įrenginiais ar įranga, tinkamas finansuoti išlaidas sudarys visos investicinės išlaidos.
231. Komisija laikosi nuomonės, kad iš esmės pagalba projektams, kurių grąžos laikotarpis yra trumpesnis nei penkeri metai, neturi skatinamojo poveikio. Tačiau valstybė narė gali pateikti įrodymų, patvirtinančių, kad pagalba yra būtina siekiant paskatinti elgsenos pokytį, net ir trumpesnio grąžos laikotarpio projektų atveju.

⁽¹⁰¹⁾ Kiti produktai, medžiagos ar cheminės medžiagos gali, be kita ko, būti šalutiniai produktai (kaip nurodyta Direktyvos 2008/98/EB 5 straipsnyje), žemės ūkio, akvakultūros, žvejybos ir miškininkystės atliekos, nuotekos, lietaus ir nutekamasis vanduo, mineralai, kasybos atliekos, maisto medžiagos, gamybos procesų liekamosios dujos, nereikalingi produktai, dalys ir medžiagos ir pan. Nereikalingi produktai, dalys ir medžiagos – tai produktai, dalys ar medžiagos, kurie nebereikalingi ar nebenaudingi jų turėtojui, tačiau tinkami naudoti pakartotinai.

⁽¹⁰²⁾ Žr. sąvokos „rūšiuojamasis surinkimas“ apibrėžtį Direktyvos 2008/98/EB 3 straipsnio 11 punkte.

232. Pagalba investicijoms, kuriomis įmonėms sudaromos sąlygos tik laikytis jau galiojančių privalomų Sąjungos standartų, nebūs laikoma turinčia skatinamąjį poveikį (žr. 32 punktą). Kaip paaiškinta 32 punkte, pagalba gali būti laikoma turinčia skatinamąjį poveikį, kai ja įmonei sudaromos sąlygos gerinti aplinkos apsaugą laikantis privalomų nacionalinių standartų, kurie yra griežtesni nei Sąjungos standartai arba tie standartai, kurie priimami nesant Sąjungos standartų.

233. Pagalba, skirta prisitaikyti prie jau priimtų, bet dar neįsigaliojusių Sąjungos standartų, bus laikoma turinčia skatinamąjį poveikį, jeigu investicija iki galo įgyvendinama likus bent 18 mėnesių iki Sąjungos standartų įsigaliojimo.

4.4.4 Konkurencijos ir prekybos iškreipimo mažinimas

4.4.4.1 Pagalbos būtinumas

234. Be 3.2.1.1 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 235 ir 236 punktuose nustatyti reikalavimai.

235. Investicijomis turi būti viršijama tai, kas yra nusistovėjusi komercinė praktika, kuri paprastai taikoma visoje Sąjungoje ir įvairiose technologijų srityse ⁽¹⁰³⁾.

236. Jei pagalba teikiama atliekų ar kitų produktų, medžiagų ar cheminių medžiagų rūšiuojamajam surinkimui ir rūšiovimui, valstybė narė turi įrodyti, kad toks rūšiuojamasis surinkimas ir rūšiovimas toje valstybėje narėje yra nepakankamai išplėtotas ⁽¹⁰⁴⁾. Jei teikiama pagalba veiklos išlaidoms padengti, valstybė narė turi įrodyti, kad tokia pagalba reikalinga pereinamuoju laikotarpiu, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas plėtoti veiklą, susijusią su rūšiuojamuoju atliekų surinkimu ir rūšiovimu. Valstybė narė turi atsižvelgti į visus įpareigojimus, tenkančius įmonėms pagal didesnės gamintojo atsakomybės sistemas, kurias ji galėjo įgyvendinti pagal Direktyvos 2008/98/EB 8 straipsnį.

4.4.4.2 Tinkamumas

237. Be 3.2.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 238 punkte nustatyti reikalavimai.

238. Vadovaujantis principu „teršėjas moka“ ⁽¹⁰⁵⁾, įmonės turėtų padengti savo atliekų apdorojimo išlaidas. Todėl dėl pagalbos įmonės, dėl kurių veiklos susidaro atliekos, neturėtų būti atleidžiamos nuo jokių išlaidų ar prievolių, susijusių su atliekų apdorojimu, už kurį jos yra atsakingos pagal Sąjungos ar nacionalinę teisę, įskaitant didesnės gamintojo atsakomybės sistemas. Be to, pagalba neturėtų kompensuoti įmonių išlaidų, kurios turėtų būti laikomos įprastomis įmonės išlaidomis.

4.4.4.3 Proporciumas

239. Tinkamos finansuoti išlaidos yra papildomos investicinės išlaidos, nustatytos visas projekto investicines išlaidas lyginant su aplinką mažiau tausojančio projekto ar veiklos išlaidomis, ir gali būti kurios nors iš šių:

a) panaši investicija, aprašyta 226 punkte, kuri būtų tikėtina įgyvendinta be pagalbos ir kuria nepasiekiamas toks pats efektyvus išteklių naudojimas;

b) atliekų apdorojimas atliekant atliekų apdorojimo operaciją, kuriai atliekų hierarchijoje teikiamas mažesnis prioritetas, arba ne taip efektyviai naudojant išteklius;

c) įprastas gamybos procesas, susijęs su pirmine žaliava ar produktu, jei vietoje pakartotinai naudojamo ar perdirbto (antrinio) produkto techniškai ir ekonomiškai įmanoma naudoti pirminę žaliavą ar produktą;

d) bet kuris kitas priešingos padėties scenarijus, grindžiamas tinkamai pagrįstomis prielaidomis.

240. Kai produktas, medžiaga ar cheminė medžiaga taptų atliekomis, jei nebūtų pakartotinai panaudoti, ir nėra teisinio reikalavimo tą produktą, medžiagą ar cheminę medžiagą šalinti ar kitaip apdoroti, tinkamos finansuoti išlaidos gali atitikti investicijas, būtinas atitinkamam produktui, medžiagai ar cheminei medžiagai panaudoti.

⁽¹⁰³⁾ Technologiniu požiūriu investicijomis turėtų būti užtikrintas didesnis perdirbamumas arba aukštesnė perdirbtos medžiagos kokybė, palyginti su įprasta praktika.

⁽¹⁰⁴⁾ Jei valstybė narė pateikia tinkamų argumentų, taip pat gali būti atsižvelgiama į konkrečią atitinkamo regiono ar regionų padėtį.

⁽¹⁰⁵⁾ Žr. apibrėžtį 19 punkto (58) papunktyje.

241. Pagalbos intensyvumas negali viršyti 40 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.
242. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms.
243. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 15 procentinių punktų, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies a punkto sąlygas, arba 5 procentiniais punktais, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punkto sąlygas.
244. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 10 procentinių punktų ekologinių inovacijų veiklai, jeigu tenkinamos visos šios sąlygos:
- ekologinių inovacijų veikla turi būti nauja arba iš esmės patobulinta, palyginti su naujausiomis technologijomis atitinkamame Sąjungos sektoriuje ⁽¹⁰⁶⁾;
 - tikėtina nauda aplinkai turi būti gerokai didesnė už tą, kurią lemtų patobulinimas dėl bendrosios naujausių technologijų raidos panašios veiklos srityse ⁽¹⁰⁷⁾;
 - veiklos novatoriškumas susijęs su aiškia technologine, rinkos arba finansine rizika, kuri yra didesnė už riziką, paprastai siejamą su panašia ne inovacijų veikla ⁽¹⁰⁸⁾.
245. Nukrypstant nuo 241–244 punktų, valstybė narė taip pat gali įrodyti, remdamasi 48, 51 ir 52 punktuose nurodyta trūkstamo finansavimo analize, kad reikia didesnio pagalbos intensyvumo Tokiu atveju valstybė narė turi atlikti *ex post* stebėseną, kad patikrintų, ar pasiteisino prielaidos dėl reikalingos pagalbos dydžio, ir nustatyti lėšų susigrąžinimo mechanizmą, kaip nurodyta 55 punkte. Pagalbos suma turi neviršyti trūkstamo finansavimo, nurodyto 51 ir 52 punktuose.
246. Jei pagalba teikiama surengus konkurencinį konkursą, kuris vykdomas laikantis 49 ir 50 punktuose nurodytų kriterijų, pagalbos suma laikoma proporcinga.
247. Pagalba gali būti skiriama veiklos išlaidoms padengti, jei ji susijusi su rūšiuojamuoju atliekų ar kitų produktų, medžiagų ar cheminių medžiagų, susijusių su konkrečiais atliekų srautais ar atliekų rūšimis, surinkimu ir rūšiovimu, siekiant jas parengti pakartotiniam naudojimui ar perdirbimui arba perdirbti; šiuo atveju turi būti tenkinamos šios sąlygos:
- pagalba turi būti teikiama konkurencinio konkurso būdu, laikantis kriterijų, nurodytų 49 ir 50 punktuose, ir kuris turi būti atviras, nediskriminacinis ir kuriame gali dalyvauti visi veiklos vykdytojai, teikiantys rūšiuojamojo surinkimo ir rūšiovimo paslaugas;
 - jei esama didelio netikrumo dėl būsimų veiklos išlaidų pokyčių priemonės galiojimo laikotarpiu, į konkurencinio konkurso tvarką gali būti įtrauktos taisyklės, ribojančios pagalbos teikimą tam tikromis aiškiai nustatytais aplinkybėmis, jei tos taisyklės ir aplinkybės yra nustatytos *ex ante*;
 - bet kokia investicinė pagalba, suteikta įrenginiui, naudojamam rūšiuojamajam atliekų surinkimui ir rūšiovimui pagal konkrečius atliekų srautus ar rūšis, turi būti atimama iš veiklos pagalbos, suteiktos tam pačiam įrenginiui, kai abi pagalbos formos padengia tas pačias finansuoti tinkamas išlaidas;
 - pagalba gali būti teikiama ne ilgiau kaip penkerius metus.

⁽¹⁰⁶⁾ Naujoviškumą valstybės narės galėtų įrodyti, pavyzdžiui, pateikdamos išsamų inovacijos ir jos diegimo arba skleidimo rinkos sąlygų aprašymą, palygindamos ją su naujausiais procesais arba organizavimo metodais, kuriuos tame pačiame sektoriuje paprastai taiko kitos įmonės.

⁽¹⁰⁷⁾ Jeigu ekologinių inovacijų diegimo veiklai ir įprastai ne novatoriškai veiklai palyginti gali būti naudojami kiekybiniai parametrai, „gerokai didesnė“ reiškia, kad ribinis pagerėjimas, kurio tikimasi dėl ekologinių inovacijų diegimo veiklos, t. y. mažesnės rizikos aplinkai, mažesnės taršos arba didesnio energijos vartojimo arba išteklių naudojimo efektyvumo, turėtų būti bent dvigubai didesnis už ribinį pagerėjimą, kurio tikimasi dėl bendrosios panašios ne novatoriškos veiklos raidos. Jeigu siūlomas metodas konkrečiu atveju netinka arba jeigu kiekybinio palyginimo atlikti neįmanoma, paraiškos gauti valstybės pagalbą dokumentuose turėtų būti išsamus šiam kriterijui vertinti naudojamo metodo aprašymas užtikrinant standartą, kuris būtų panašus į siūlomą metodą.

⁽¹⁰⁸⁾ Šią riziką valstybė narė galėtų įrodyti, pavyzdžiui, taip: palyginti išlaidas su bendrovės apyvarta, nurodyti plėtrai reikalingą laiką, numatomą ekologinių inovacijų veiklos naudą, palyginti su išlaidomis, ir nesėkmės tikimybę.

4.4.5 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas

248. Be 3.2.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 249–252 punktuose nustatyti reikalavimai.
249. Pagalba neturi skatinti atliekų susidarymo ar didesnio išteklių naudojimo.
250. Teikiant pagalbą negalima tik padidinti atliekų ar kitų medžiagų ir išteklių, skirtų naudoti pakartotinai, perdirbti ar panaudoti, paklausa nepažadinant šių medžiagų surinkimo.
251. Vertindama pagalbos poveikį rinkai, Komisija atsižvelgs į galimą pagalbos poveikį pirminių ir antrinių medžiagų, susijusių su atitinkamais produktais, rinkų veikimui.
252. Visų pirma, vertindama pagalbos veiklos išlaidoms, susijusioms su atliekų ar kitų produktų, medžiagų arba cheminių medžiagų rūšiuojamuoju surinkimu ir rūšiuojimu pagal konkrečius atliekų srautus ar atliekų rūšis, siekiant juos parengti pakartotiniam naudojimui ar perdirbimui, padengti skirtos pagalbos poveikį rinkai, Komisija visų pirma atsižvelgs į galimą sąveiką su atitinkamoje valstybėje narėje taikomomis didesnės gamintojo atsakomybės sistemomis.

4.5 Pagalba taršos, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas, prevencijai arba mažinimui

4.5.1 Pagalbos pagrindimas

253. Igyvendinant Komunikate dėl Europos žaliojo kurso nustatytą siekį sukurti aplinką be toksinių medžiagų turėtų būti užtikrinta, kad iki 2050 m. tarša būtų sumažinta iki tokio lygio, kuris nebebūtų kenksmingas žmonėms ir natūralioms ekosistemoms ir atitiktų mūsų planetos galimybių ribas, taip sukuriant aplinką be toksinių medžiagų, atitinkančią JT Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m.⁽¹⁰⁹⁾ ir 8-osios aplinkosaugos veiksnių programos⁽¹¹⁰⁾ ilgalaikius tikslus. Sąjunga yra nustatiusi konkrečius taršos lygio mažinimo tikslus, pavyzdžiui, švaresnio oro⁽¹¹¹⁾ ir nulinės vandens telkinių taršos⁽¹¹²⁾, mažesnio triukšmo, susirūpinimą keliančių medžiagų naudojimo ir išleidimo mažinimo, plastiko šiukšlių ir mikroplastiko taršos ir atliekų⁽¹¹³⁾, taip pat tikslus, susijusius su maisto medžiagų ir trąšų, pavojingų pesticidų ir antimikrobinį atsparumą sukeliančių medžiagų pertekliumi⁽¹¹⁴⁾.
254. Finansinė parama, teikiama kaip valstybės pagalba, gali labai prisidėti prie aplinkos apsaugos tikslo mažinti taršą, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas.

4.5.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

255. Pagalba taršos, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas, prevencijai arba mažinimui gali būti teikiama investicijoms, kurios leidžia įmonėms viršyti Sąjungos aplinkos apsaugos standartus, o jei jų nėra – padidinti aplinkos apsaugos lygį arba laikytis priimtų, bet dar neįsigaliojusį Sąjungos standartų.

⁽¹⁰⁹⁾ JT Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 m. paskelbta adresu: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>.

⁽¹¹⁰⁾ Pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo dėl bendrosios Sąjungos aplinkosaugos veiksnių programos iki 2030 m. (COM(2020) 652 final).

⁽¹¹¹⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos švaresnio oro programa“ (COM(2013) 918 final). Taip pat žr. 2004 m. gruodžio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/107/EB dėl arseno, kadmio, gyvsidabrio, nikelio ir policiklinių aromatinių angliavandenilių aplinkos ore (OL L 23, 2005 1 26, p. 3) ir 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje (OL L 152, 2008 6 11, p. 1), kurios taikomos pažemio ozonui, kietosioms dalelėms, azoto oksidams, pavojingiems sunkiesiems metalams ir kai kuriems kitiems teršalams. Taip pat žr. 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB (OL L 344, 2016 12 17, p. 1), taikomą svarbiausiems tarpvalstybiniais oro teršalams: sieros dioksidams, azoto oksidams, amoniakui, nemetaniniams lakiesiems organiniams junginiams ir kietosioms dalelėms.

⁽¹¹²⁾ 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2000/60/EB, nustatančioje Bendrijos veiksnių vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1), reikalaujama, kad visų paviršinio ir požeminio vandens telkinių ekologinė būklė būtų gera, nebent taikomos išimtys.

⁽¹¹³⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Kuriame sveiką planetą visiems. ES veiksnių planas „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos“ (COM(2021) 400 final).

⁽¹¹⁴⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Sąžininga, sveika ir aplinkai palanki maisto sistema pagal strategiją „Nuo ūkio iki stalo“ (COM(2020) 381 final).

256. Jei pagalba teikiama išduodant prekiajamų leidimų⁽¹¹⁵⁾, pagalbos priemonė turi būti parengta taip, kad ja būtų pasiekti aplinkos apsaugos tikslai, kad būtų užkirstas kelias taršai arba ji būtų sumažinta tiek, kad jie viršytų tuos, kuriuos ketinama pasiekti remiantis atitinkamoms įmonėms privalomais Sąjungos standartais.
257. Pagalba turi būti skirta taršos, tiesiogiai susijusios su pagalbos gavėjo veikla, prevencijai arba mažinimui.
258. Pagalba negali būti teikiama taip, kad tarša būtų tik perkeliama iš vieno sektoriaus į kitą arba iš vienos aplinkos terpės į kitą (pavyzdžiui, iš oro į vandenį). Jei pagalba skirta taršai mažinti, ja turi būti užtikrinamas bendras taršos sumažėjimas.
259. 4.5 skirsnis netaikomas pagalbos priemonėms, kurioms taikomas 4.1 skirsnis. Jei priemone prisidedama prie šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo prevencijos arba mažinimo ir taršos, kuri nėra šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimas, prevencijos arba mažinimo, priemonės suderinamumas bus vertinamas remiantis 4.1 skirsniu arba šiuo skirsniu, priklausomai nuo to, kuris iš šių dviejų tikslų yra svarbesnis⁽¹¹⁶⁾.

4.5.3 Skatinamasis poveikis

260. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 261 ir 262 punktuose nustatyti reikalavimai.
261. Pagalba laikoma turinčia skatinamąjį poveikį, kai ja įmonei sudaromos sąlygos užkirsti kelią taršai arba ją sumažinti nesant Sąjungos standartų arba viršijant jau galiojančiuose Sąjungos standartuose reikalaujamus tikslus. Kaip paaiškinta 32 punkte, pagalba taip pat gali būti laikoma turinčia skatinamąjį poveikį, kai ja įmonei sudaromos sąlygos užkirsti kelią taršai arba ją sumažinti laikantis privalomų nacionalinių standartų, kurie yra griežtesni nei Sąjungos standartai arba tie standartai, kurie priimami nesant Sąjungos standartų.
262. Pagalba, skirta prisitaikyti prie jau priimtų, bet dar neįsigaliojusių Sąjungos standartų, bus laikoma turinčia skatinamąjį poveikį, jeigu investicija iki galo įgyvendinama likus bent 18 mėnesių iki Sąjungos standartų įsigaliojimo.

4.5.4 Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas

4.5.4.1 Pagalbos būtinumas

263. Be 3.2.1.1 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 264 punkte nustatyti reikalavimai.
264. Kai pagalba teikiama prekiajamų leidimų forma⁽¹¹⁷⁾, valstybė narė turi įrodyti, kad yra įvykdytos visos šios sąlygos:
- visus leidimus parduodant aukcione labai padidėja kiekvieno sektoriaus arba kiekvienos kategorijos pagalbos gavėjų gamybos sąnaudos;
 - labai padidėjusių gamybos sąnaudų vartotojams neįmanoma perkelti taip, kad smarkiai nesumažėtų pardavimas⁽¹¹⁸⁾;
 - sektoriuje veikiančios atskiros įmonės negali sumažinti teršalų išmetimo lygio taip, kad sumažintų su sertifikatais susijusias išlaidas iki toms įmonėms priimtino lygio. Tai, kad vartojimas negali būti sumažintas, galima įrodyti palyginant išmetamųjų teršalų kiekius su tais išmetamųjų teršalų kiekiais, kurie išmetami taikant geriausią Europos ekonominės erdvės technologiją. Bet kuri geriausią technologiją taikanti įmonė daugiausia gali gauti tik tam tikrą skaičių leidimų pagal apyvartinių taršos leidimų sistemą, atitinkantį atsiradusį gamybos sąnaudų padidėjimą, kurio vartotojams perkelti neįmanoma. Įmonei, kurios aplinkosauginis veiksmingumas mažesnis, suteikiama mažiau leidimų proporcingai jos aplinkosauginiam veiksmingumui.

⁽¹¹⁵⁾ Prekiajamų leidimų skyrimas gali būti valstybės pagalba, pavyzdžiui, kai valstybės narės suteikia leidimus mažesne nei rinkos kaina.

⁽¹¹⁶⁾ Siekdama tai nustatyti, Komisija gali reikalauti, kad valstybė narė, remdamasi patikimais ir išsamiais kiekybiniais skaičiavimais, pateiktų tikėtinų priemonės rezultatų, susijusių su šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų išmetimo prevencija arba mažinimu, palyginimą.

⁽¹¹⁷⁾ Prekiajamų leidimų skyrimas gali būti valstybės pagalba, pavyzdžiui, kai valstybės narės suteikia leidimus mažesne nei rinkos kaina.

⁽¹¹⁸⁾ Šis tyrimas gali būti atliekamas remiantis, be kitų veiksnių, atitinkamo sektoriaus produkto kainos elastingumo įverčiais, taip pat prarastos apyvartos ir jos poveikio pagalbos gavėjo pelningumui įverčiais.

4.5.4.2 Proporciumas

265. Tinkamos finansuoti išlaidos yra papildomos investicinės išlaidos, tiesiogiai susijusios su aukštesnio aplinkos apsaugos lygio pasiekimu.
266. Papildomas investicines išlaidas sudaro remiamų investicinių išlaidų ir investicijų išlaidų pagal priešingos padėties scenarijų, aprašytą 226–230 punktuose, skirtumas. Jei projektas skirtas ankstyvam prisitaikymui prie dar neįsigaliojusių Sąjungos standartų, priešingos padėties scenarijus iš esmės turėtų būti toks, kaip nurodyta 228 punkte.
267. Pagalbos intensyvumas negali viršyti 40 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.
268. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms.
269. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 15 procentinių punktų, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies a punkto sąlygas, arba 5 procentiniais punktais, kai investicijos vykdomos remiamose vietovėse, atitinkančiose Sutarties 107 straipsnio 3 dalies c punkto sąlygas.
270. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 10 procentinių punktų ekologinių inovacijų veiklai, jeigu tenkinamos 244 punkto (a)–(c) papunkčiuose išdėstytos sąlygos.
271. Nukrypstant nuo 267–270 punktų, valstybė narė taip pat gali, remdamasi 48, 51 ir 52 punktuose nurodyta trūkstamo finansavimo analize, įrodyti, kad reikia didesnės pagalbos sumos. Tokiu atveju valstybė narė turi atlikti *ex post* stebėseną, kad patikrintų, ar pasiteisino prielaidos dėl reikalingos pagalbos dydžio, ir nustatyti lėšų susigrąžinimo mechanizmą, kaip nurodyta 55 punkte. Pagalbos suma turi neviršyti trūkstamo finansavimo, nurodyto 51 ir 52 punktuose.
272. Jei pagalba teikiama surengus konkurencinį konkursą, kuris vykdomas laikantis 49 ir 50 punktuose nurodytų kriterijų, pagalbos suma laikoma proporcinga.
273. Kai pagalba bus teikiama prekiaujamų leidimų forma, Komisija taip pat patikrins, ar:
- leidimai būtų paskirstomi skaidriai, remiantis objektyviais kriterijais ir kuo geresnės kokybės duomenų šaltiniais, ir
 - kiekvienai įmonei mažesne nei rinkos kaina suteikiamų prekiaujamų leidimų bendras skaičius neviršija numatomų jos poreikių, įvertintų remiantis padėtimi, kuri būtų, jei leidimų prekybos sistemos nebūtų.

4.5.5 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas

274. Be 3.2.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 275 punkte nustatyti reikalavimai.
275. Kai pagalba bus teikiama prekiaujamų leidimų forma, Komisija taip pat patikrins, ar:
- renkantis pagalbos gavėjus remiamasi objektyviais ir skaidriais kriterijais, o pagalba teikiama iš esmės tokiu pačiu būdu visiems konkurentams, veikiantiems tame pačiame sektoriuje, jei jų faktinė padėtis yra panaši;
 - leidimų paskirstymo metodika nėra palanki tam tikroms įmonėms⁽¹⁹⁾ arba tam tikriems sektoriams, išskyrus atvejus, kai tai pagrįsta schemas aplinkosaugine logika arba jeigu tokios taisyklės yra reikalingos darnai su kitomis aplinkos politikos kryptimis užtikrinti;
 - nauji rinkos dalyviai iš esmės negauna leidimų palankesniais sąlygomis nei esamos tose pačiose rinkose veikiančios įmonės;
 - jei esamiems įrenginiams skiriama daugiau leidimų, palyginti su naujais rinkos dalyviais, dėl to neatsiranda nepagrįstų kliūčių patekti į rinką.

⁽¹⁹⁾ Pavyzdžiui, naujiems rinkos dalyviams arba, priešingai, esamoms įmonėms ar įrenginiams.

4.6 Pagalba teritorijoms, kuriose padaryta žala aplinkai, valyti, natūralioms buveinėms ir ekosistemoms rekvivuoti, biologinei įvairovei apsaugoti ar atkurti ir gamtos procesais pagrįstiems prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo sprendimams įgyvendinti

4.6.1 Pagalbos pagrindimas

276. 2030 m. ES biologinės įvairovės strategija ⁽¹²⁰⁾ siekiama apsaugoti gamtą, sustabdyti ekosistemų nykimą ir paskatinti Sąjungos biologinę įvairovę atsigauti iki 2030 m. Joje, kaip vienoje iš pagrindinių Komunikato dėl Europos žaliojo kurso dalių, nustatyti plataus užmojo tikslai ir išpareigojimai iki 2030 m. pasiekti, kad ekosistemos taptų sveikos ir atsparios.
277. Finansinė parama, teikiama kaip valstybės pagalba, gali labai padėti siekti aplinkos apsaugos tikslo apsaugoti ir atkurti biologinę įvairovę ir ekosistemas keliais būdais, pavyzdžiui, ja gali būti skatinama atitaisyti užterštoms teritorijoms padarytą žalą, rekvivuoti nualintas natūralias buveines ir ekosistemas arba investuoti į ekosistemų apsaugą.
278. ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija ⁽¹²¹⁾ siekiama skatinti investicijas į gamtos procesais pagrįstus prisitaikymo prie klimato kaitos sprendimus ⁽¹²²⁾, atsižvelgiant į tai, kad jų įgyvendinimas dideliu mastu padidintų atsparumą klimato kaitai ir prisidėtų prie daugelio Europos žaliojo kurso tikslų.

4.6.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

279. Šiame skirsnyje nustatomos pagalbos priemonių, skirtų teritorijoms, kuriose padaryta žala aplinkai, valyti, natūralioms buveinėms ir ekosistemoms rekvivuoti, biologinei įvairovei apsaugoti ar atkurti ir gamtos procesais pagrįstiems prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo sprendimams įgyvendinti, suderinamumo taisyklės.
280. Šis skirsnis netaikomas:
- a) pagalbai valymui ar rekvivavimui po elektrinių uždarymo ir kasybos ar gavybos operacijų nutraukimo tiek, kiek aptariamai pagalbai taikomas 4.12 skirsnis ⁽¹²³⁾;
 - b) pagalbai gaivalinių nelaimių, pavyzdžiui, žemės drebėjimų, lavinų, nuošliaužų, potvynių, tornadų, uraganų, ugnikalnių išsiveržimų ir natūralios kilmės gamtos gaisrų padarytai žalai atlyginti.
281. Pagalba pagal šį skirsnį gali būti teikiama toliau nurodytai veiklai:
- a) teritorijų, kuriose padaryta žala aplinkai, įskaitant žalą dirvožemio, paviršinio ar požeminio vandens kokybei arba jūros aplinkai, valymui;
 - b) nualintų natūralių buveinių ir ekosistemų rekvivavimui;
 - c) biologinės įvairovės ar ekosistemų apsaugai ar atkūrimui, siekiant užtikrinti gerą ekosistemų būklę arba apsaugoti jau geros būklės ekosistemas;
 - d) gamtos procesais pagrįstų prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo sprendimų įgyvendinimui.
282. Šis skirsnis netaikomas pagalbos priemonėms, kurioms taikomas 4.1 skirsnis. Jeigu priemone prisidedama prie išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio mažinimo ir teritorijų, kuriose padaryta žala aplinkai, valymo, natūralių buveinių ir ekosistemų rekvivavimo, biologinės įvairovės apsaugos ar atkūrimo ir gamtos procesais pagrįstų prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo sprendimų įgyvendinimo, priemonės suderinamumas bus vertinamas arba pagal 4.1 skirsnį, arba pagal šį skirsnį, priklausomai nuo to, kuris iš šių dviejų tikslų yra svarbesnis ⁽¹²⁴⁾.

⁽¹²⁰⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2030 m. ES biologinės įvairovės strategija. Gamtos grąžinimas į savo gyvenimą“ (COM(2020) 380 *final*).

⁽¹²¹⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“ (COM(2021) 82 *final*).

⁽¹²²⁾ <https://www.eea.europa.eu/publications/nature-based-solutions-in-europe/>.

⁽¹²³⁾ Pavyzdžiui, pagalbai durpynų drėgnumui atkurti, nesusijusi su pagalba durpių gavybos veiklai nutraukti pirma laiko arba su pagalba su tokia veikla susijusioms išskirtinėms išlaidoms padengti, gali būti taikomas 4.6 skirsnis.

⁽¹²⁴⁾ Siekdama nustatyti, kuris iš šių dviejų tikslų yra svarbesnis, Komisija gali reikalauti, kad valstybė narė pateiktų tikėtinų priemonės rezultatų, susijusių su šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo prevencija arba mažinimu ir teritorijų, kuriose padaryta žala aplinkai, valymu, natūralių buveinių ir ekosistemų rekvivavimu, biologinės įvairovės apsauga ar atkūrimu ir gamtos procesais pagrįstų prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo sprendimų įgyvendinimu, palyginimą, prirėkus remdamasi patikimais ir išsamiais kiekybiniais įvertinimais.

4.6.3 Skatinamasis poveikis

283. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 284–287 punktuose nustatyti reikalavimai.
284. Nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai 2004/35/EB ar kitoms atitinkamoms Sąjungos taisyklėms⁽¹²⁵⁾, pagalba teritorijoms, kuriose padaryta žala aplinkai, valyti, natūralioms buveinėms ir ekosistemoms reikultivuoti, biologinei įvairovei apsaugoti ar atkurti ir gamtos procesais pagrįstiems prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo sprendimams įgyvendinti gali būti laikoma turinčia skatinamąjį poveikį tik tais atvejais, kai žalą aplinkai sukėlus objektas arba įmonė negali būti nustatyti arba negali būti laikomi teisiškai atsakingais už darbų, būtinų siekiant užkirsti kelią žalai aplinkai ir ją ištaisyti laikantis principo „teršėjas moka“, finansavimą.
285. Valstybė narė turi įrodyti, kad buvo imtasi visų būtinų priemonių, įskaitant teisinius veiksmus, kad nustatytų atsakingą subjektą ar įmonę ir įpareigotų jį ar ją atitinkamas išlaidas padengti. Jeigu pagal taikytiną teisę atsakingo subjekto arba įmonės negalima nustatyti arba įpareigoti padengti išlaidas, pagalba gali būti teikiama siekiant paremti visus valymo ar reikultivavimo darbus ir gali būti laikoma turinčia skatinamąjį poveikį. Komisija gali nuspręsti, kad įmonės negalima priversti padengti jos sukeltos taršos aplinkai valymo išlaidas, jei ji teisiškai nebeegzistuoja ir jokia kita įmonė negali būti laikoma jos teisių ar ekonominės veiklos perėmėja⁽¹²⁶⁾ arba jei finansinė garantija yra nepakankama valymo išlaidoms padengti.
286. Pagalba kompensacinėms priemonėms, nurodytoms Tarybos direktyvos 92/43/EEB⁽¹²⁷⁾ 6 straipsnio 4 dalyje, įgyvendinti, neturi skatinamojo poveikio. Gali būti pripažinta, kad pagalba, skirta papildomoms išlaidoms, būtinoms tų priemonių taikymo srčiai arba užmojiui padidinti, viršijant teisinius įsipareigojimus pagal tos direktyvos 6 straipsnio 4 punktą, padengti, gali turėti skatinamąjį poveikį.
287. Bus laikoma, kad pagalba teritorijoms, kuriose padaryta žala aplinkai, valyti ir natūralioms buveinėms bei ekosistemoms reikultivuoti turi skatinamąjį poveikį, kai valymo arba reikultivavimo išlaidos viršija žemės vertės padidėjimą (žr. 288 punktą).

4.6.4 Proporciumas

288. Investicijų į teritorijų, kuriose padaryta žala aplinkai, valymą arba natūralių buveinių ir ekosistemų reikultivavimą atveju tinkamos finansuoti išlaidos yra valymo arba reikultivavimo darbų išlaidos, atėmus žemės ar turto vertės padidėjimą. Žemės arba nuosavybės vertės padidėjimą dėl valymo arba reikultivavimo turi įvertinti nepriklausomas kvalifikuotas ekspertas.
289. Kai tai investicijos į biologinės įvairovės apsaugą ar atkūrimą ir į gamtos procesais pagrįstų prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo sprendimų įgyvendinimą, tinkamos finansuoti išlaidos yra visos darbų, kuriais prisidedama prie biologinės įvairovės apsaugos ar atkūrimo arba gamtos procesais pagrįstų prisitaikymo prie klimato kaitos ir jos švelninimo sprendimų įgyvendinimo, išlaidos.
290. Kai pagalba teikiama gamtos procesais pagrįstiems sprendimams įgyvendinti pastatuose, kuriems išduotas energinio naudingumo sertifikatas, valstybės narės turėtų įrodyti, kad šios investicijos netrukdo įgyvendinti energinio naudingumo sertifikate rekomenduotų energijos vartojimo efektyvumo priemonių.
291. Didžiausias pagalbos intensyvumas gali būti iki 100 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.

4.7 Pagalba parafiskalinių ar kitų mokesčių sumažinimo forma

292. 4.7 skirsnyje aptariama pagalba aplinkos apsaugos srityje, teikiama parafiskalinių ar kitų mokesčių sumažinimo forma. Ji sudarytas iš dviejų poskirsnų; jų logika skiriasi. 4.7.1 skirsnyje aptariami mokesčiai, kuriais baudžiama už aplinkai žalingą elgesį ir taip siekiama įmones ir vartotojus paskatinti rinktis aplinkai palankesnius sprendimus. Pagal 4.7.2 skirsnį valstybės narės, tikslingai sumažindamos mokesčius, gali nuspręsti skatinti įmones keisti arba pritaikyti savo elgseną – vykdyti ekologiškesnius projektus ar veiklą.

⁽¹²⁵⁾ 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (OL L 143, 2004 4 30, p. 56). Taip pat žr. Komisijos pranešimą „Gairės dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) 2 straipsnyje apibrėžto termino „žala aplinkai“ bendro supratimo“ (OL C 118, 2021 4 7, p. 1).

⁽¹²⁶⁾ Žr. 2012 m. spalio 17 d. Komisijos sprendimo C(2012) 558 *final* byloje SA.33496 (2011/N) – Austrija – Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, 65–69 konstatuojamasis dalis (OL C 14, 2013 1 17, p. 1).

⁽¹²⁷⁾ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7).

4.7.1 Pagalba aplinkosaugos arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo forma

4.7.1.1 Pagalbos pagrindimas

293. Aplinkosaugos arba parafiskaliniai mokesčiai nustatomi siekiant internalizuoti aplinkai žalingo elgesio išorines išlaidas ir taip atgrasyti nuo tokio elgesio bei gerinti aplinkos apsaugą. Iš esmės aplinkosaugos ir parafiskaliniai mokesčiai turėtų atspindėti bendras visuomenės išlaidas (išorines išlaidas) ir atitinkamai parafiskalinio ar kito mokesčio suma, mokama už išmetamųjų ar kitų teršalų vienetą ar sunaudojamų išteklių kiekį turėtų būti vienoda visoms įmonėms, kurios yra atsakingos už aplinkai žalingą elgesį. Nors sumažinant aplinkosaugos arba parafiskalinius mokesčius gali būti neigiamai paveiktas aplinkos apsaugos tikslas, tai vis dėlto gali būti reikalinga tuo atveju, jeigu dėl aplinkosaugos arba parafiskalinio mokesčio pagalbos gavėjai atsidurtų tokioje nepalankioje konkurencinėje padėtyje, kad nebūtų įmanoma apskritai nustatyti tokio mokesčio.
294. Tais atvejais, kai aplinkosaugos arba parafiskalinių mokesčių nebūtų galima taikyti nekeliant pavojaus tam tikrų įmonių ekonominei veiklai, kai kurioms įmonėms taikant palankesnes sąlygas, gali būti surinkta daugiau aplinkosaugos arba parafiskalinių mokesčių. Taigi tam tikromis aplinkybėmis sumažinant aplinkosaugos ar parafiskalinius mokesčius galima netiesiogiai padėti gerinti aplinkos apsaugą. Tačiau jie neturėtų trukdyti siekti bendro aplinkosaugos arba parafiskalinio mokesčio tikslo – atgrasyti nuo aplinkai žalingo elgesio ir (arba) padidinti už tokį elgesį tenkančias išlaidas, kai tinkamų alternatyvų nėra.

4.7.1.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

295. Komisija laikys, kad pagalba mokesčių sumažinimo forma gali būti teikiama, jei valstybė narė įrodo, kad tenkinamos abi šios sąlygos:
- mokesčiai sumažinami įmonėms, kurioms aplinkosaugos mokestis daro didžiausią poveikį ir kurios be sumažinimo negalėtų tvariai vykdyti savo ekonominės veiklos;
 - aplinkos apsaugos lygis, faktiškai pasiektas taikant sumažintus mokesčius, yra aukštesnis nei tas, kuris būtų pasiektas sumažintų mokesčių netaikant.
296. Kad įrodytų, jog abi 295 punkte nurodytos sąlygos įvykdytos, valstybė narė Komisijai turi pateikti šią informaciją:
- pagalbos gavėjų, kuriems gali būti taikomi sumažinti mokesčiai, sektorių arba kategorijų aprašymą,
 - didžiausių pagalbos gavėjų kiekviename atitinkamame sektoriuje sąrašą, jų apyvartą, rinkos dalis, mokesčio bazės dydį ir ikimokestinio pelno dalį, sumažinus mokestį ir jo nesumažinus,
 - tų pagalbos gavėjų padėties aprašymą, paaiškinant, kodėl jie negalėtų mokėti standartinio aplinkosaugos mokesčio tarifo,
 - paaiškinimą, kaip sumažintu mokesčiu būtų prisidedama prie faktinio aplinkos apsaugos lygio padidėjimo, palyginti su aplinkos apsaugos lygiu, kuris turi būti pasiektas netaikant sumažintų mokesčių (pavyzdžiui, lyginant standartinį tarifą, taikytiną sumažintų mokesčių atveju, su standartiniu tarifu, taikytinu nesumažintų mokesčių atveju, bendrą įmonių, kurioms būtų taikomas mokestis, skaičių arba kitus rodiklius, rodančius faktinį aplinkai žalingo elgesio pokytį).

4.7.1.3 Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas

297. Jeigu aplinkosaugos mokesčiai yra suvienodinti, Komisija gali vertinti pagalbos būtinumą ir proporcingumą supaprastinta tvarka. Pagal Direktyvą 2003/96/EB Komisija mokesčių sumažinimui gali taikyti supaprastintą metodą, kuriuo laikomasi 298 ir 299 punktuose nustatyto Sąjungos mažiausio mokesčių lygio.
298. Komisija laikys, kad pagalba suderintų mokesčių sumažinimo forma yra būtina ir proporcinga, jeigu tenkinamos visos šios sąlygos:
- pagalbos gavėjai moka mokesčius, atitinkančius bent Sąjungos mažiausią mokesčių lygį, nustatytą taikomoje direktyvoje;

- b) pagalbos gavėjai atrenkami remiantis objektyviais ir skaidriais kriterijais;
 - c) pagalba teikiama iš esmės tokiu pačiu būdu visoms įmonėms, vykdančioms veiklą tame pačiame sektoriuje, jei jų faktinė padėtis yra panaši;
 - d) valstybė narė patikrina, ar pagalba yra būtina siekiant netiesiogiai prisidėti prie aukštesnio aplinkos apsaugos lygio, rengdama *ex ante* atviras viešas konsultacijas, kuriose aiškiai apibrėžiami sektoriai, kuriems gali būti sumažinti mokesčiai, ir pateikiamas didžiausių kiekvieno sektoriaus pagalbos gavėjų sąrašas.
299. Valstybės narės gali teikti pagalbą sumažinto mokesčio tarifo forma arba fiksuotos metinės kompensacijos sumos (mokesčio grąžinimo) forma, arba derindamos abu būdus. Mokesčio grąžinimo metodo privalumas yra tas, kad įmonės tebeauga aplinkosaugos mokesčiu siunčiamą kainos signalą. Gražintina mokesčio suma turėtų būti apskaičiuojama remiantis ankstesnio laikotarpio duomenimis, t. y. įmonės gamybos apimtimi ir suvartojimu arba tarša atitinkamais ataskaitiniais metais. Gražintina mokesčio suma neturi viršyti Sąjungos minimalios mokesčio sumos, kuri kitu atveju būtų mokėtina už bazinius metus.
300. Kai aplinkosaugos mokesčiai yra nesuderinti arba pagalbos gavėjai moka mažiau nei Sąjungos minimalus suderinto mokesčio lygis, kai tai leidžiama pagal taikomą direktyvą, reikia atlikti išsamų pagalbos būtinumo ir proporcingumo vertinimą, kaip nustatyta 4.7.1.3.1–4.7.1.3.3 skirsniuose.

4.7.1.3.1 Būtinumas

301. Be 3.2.1.1 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 302 ir 303 punktuose nustatyti reikalavimai.
302. Komisija laikys, kad pagalba yra būtina, jeigu įvykdomos visos šios sąlygos:
- a) pagalbos gavėjai atrenkami remiantis objektyviais ir skaidriais kriterijais, o pagalba teikiama vienodai visoms reikalavimus atitinkančioms įmonėms, veikiančioms tame pačiame ekonominės veiklos sektoriuje ir esančioms tokioje pačioje arba panašioje faktinėje padėtyje, atsižvelgiant į pagalbos priemonės tikslus ar uždavinius;
 - b) nesumažinus aplinkosaugos arba parafiskalinio mokesčio, labai padidėtų gamybos sąnaudos, kurios skaičiuojamos kaip kiekvieno sektoriaus ar pagalbos gavėjų kategorijos bendrosios pridėtinės vertės dalis;
 - c) labai padidėjusių gamybos sąnaudų vartotojams neįmanoma perkelti taip, kad smarkiai nesumažėtų pardavimo apimtis;
303. Kad mokesčius biodegalams, skystiesiems bioproduktams ir biomasės kurui būtų galima sumažinti, valstybė narė turi įdiegti mechanizmą, kuris leistų patikrinti, ar priemonė vis dar būtina, taikydama 4.1.3.1 skirsnyje nustatytas būtinumo sąlygas, ir imtis atitinkamų priemonių, pavyzdžiui, panaikinti atleidimą nuo mokesčio arba sumažinti paramos dydį.

4.7.1.3.2 Tinkamumas

304. Be 3.2.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 305 ir 306 punktuose nustatyti reikalavimai.
305. Komisija patvirtins pagalbos schemas ne ilgesniam kaip dešimties metų laikotarpiui, kuriam pasibaigus valstybė narė, pakartotinai įvertinusi atitinkamos pagalbos priemonės tinkamumą, gali vėl apie ją pranešti.
306. Kai pagalba teikiama kaip mokesčio grąžinimas, gražintina mokesčio suma turėtų būti apskaičiuojama remiantis ankstesnių laikotarpių duomenimis, t. y. įmonės gamybos apimtimi ir suvartojimu arba tarša atitinkamais ataskaitiniais metais.

4.7.1.3.3 Proporciumas

307. 3.2.1.3 skirsnis netaikomas pagalbai aplinkosaugos arba parafiskalinių mokesčių sumažinimo forma.
308. Komisija pagalbą laikys proporcinga, jeigu įvykdoma viena iš šių sąlygų:
- a) kiekvienas pagalbos gavėjas moka ne mažiau kaip 20 proc. nominalios aplinkosaugos arba parafiskalinio mokesčio sumos, kuri būtų taikoma tam pagalbos gavėjui, jei mokestis nebūtų sumažintas;

- b) mokesčio sumažinimas yra ne didesnis nei 100 proc. nacionalinio aplinkosaugos arba parafiskalinio mokesčio ir taikomas tik tada, jei valstybė narė ir pagalbos gavėjai arba pagalbos gavėjų asociacijos sudaro susitarimus, kuriais pagalbos gavėjai arba pagalbos gavėjų asociacijos įsipareigoja siekti aplinkos apsaugos tikslų, kurių poveikis yra toks, koks būtų tuo atveju, jeigu pagalbos gavėjai ar pagalbos gavėjų asociacijos mokėtų bent 20 proc. nacionalinio mokesčio. Tokie susitarimai arba įsipareigojimai gali būti susiję, be kita ko, su energijos vartojimo mažinimu, šiltnamio efektą sukeliančių dujų ir kitų teršalų kiekio mažinimu arba bet kuria kita aplinkos apsaugos priemone.

309. Tokie susitarimai turi atitikti visas šias sąlygas:

- a) dėl susitarimo turinio susitarta valstybės narės lygmeniu ir jame nustatyti tikslai bei jų pasiekimo terminai;
- b) valstybė narė užtikrina nepriklausomą ir reguliarią tuose susitarimuose nustatytų įsipareigojimų vykdymo stebėseną;
- c) susitarimai yra periodiškai peržiūrimi atsižvelgiant į technologijos bei kitokius pokyčius ir juose turi būti nustatytos veiksmingos sankcijos už įpareigojimų nevykdymą.

4.7.2 Pagalba aplinkos apsaugai parafiskalinių ar kitų mokesčių sumažinimo forma

4.7.2.1 Pagalbos pagrindimas

310. Valstybės narės gali apsvaistinti galimybę skatinti įmones dalyvauti projektuose ar veikloje, kuriais gerinama aplinkos apsauga mažinant parafiskalinius ar kitus mokesčius. Jei tokiais sumažinimais siekiama pagalbos gavėjus paskatinti imtis projektų ar veiklos, dėl kurių mažiau teršiama ar suvartojama mažiau išteklių, Komisija priemonės vertins atsižvelgdama į 4.7.2 skirsnyje nustatytus reikalavimus.

4.7.2.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

311. Šis skirsnis taikomas pagalbai aplinką tausojantiems projektams ir veiklai, kuri patenka į 4.2–4.6 skirsnių taikymo sritį ir kuri teikiama kaip parafiskalinių ar kitų mokesčių sumažinimo forma.
312. Jei mokesčių sumažinimu visų pirma siekiama priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo tikslo, taikomas 4.1 skirsnis.
313. Šis skirsnis netaikomas mokesčių sumažinimui, kuris atspindi esmines energijos tiekimo ar susijusių paslaugų teikimo sąnaudas. Pavyzdžiui, 4.7.2 skirsnis netaikomas, kai sumažinami tinklo mokesčiai arba mokesčiai, kuriais finansuojami pajėgumų užtikrinimo mechanizmai. Šis skirsnis netaikomas elektros energijos suvartojimo mokesčių, kurių lėšomis finansuojamas energetikos politikos tikslas, sumažinimui.

4.7.2.3 Skatinamasis poveikis

314. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi 315 ir 316 punktuose nustatyti reikalavimai.
315. Valstybė narė turi Komisijai pateikti kiekvieno reikalavimus atitinkančio projekto arba etaloninio projekto, skirto pagalbos gavėjų kategorijai, kiekybinį įvertinimą, kaip nurodyta 51 punkte, arba lygiaverčius duomenis, kuriuose palyginamas etaloninio projekto arba veiklos pelningumas sumažinus parafiskalinį ar kitą mokesťį ir jo (jų) nesumažinus ir įrodoma, kad mokesčio sumažinimu skatinama įgyvendinti aplinką tausojantį projektą arba veiklą.
316. Laikoma, kad pagalba projektams, pradėtiems vykdyti prieš pateikiant paraišką pagalbai gauti, turi skatinamąjį poveikį, jei tenkinamos visos šios sąlygos:
- a) priemone suteikiama teisė į pagalbą pagal objektyvius ir nediskriminacinius kriterijus toliau nepaliekant valstybei narei teisės spręsti savo nuožiūra;
- b) priemonė priimta ir galioja prieš pradėdant vykdyti su remiamu projektu ar veikla susijusius darbus, išskyrus fiskalinių teisų perėmimo schemų atveju, jeigu veiklai jau buvo taikomos ankstesnės schemos parafiskalinių ar kitų mokesčių lengvatų forma.

4.7.2.4 Proporcingumas

317. 3.2.1.3 skirsnis netaikomas pagalbai aplinkos apsaugai parafiskalinių ar kitų mokesčių sumažinimo forma
318. Pagalba turi neviršyti įprasto mokesčio tarifo ar dydžio, kuris būtų taikomas kitu atveju.
319. Jei parafiskalinio ar kito mokesčio sumažinimas susijęs su investicinėmis išlaidomis, pagalba bus laikoma proporcinga, jei ji neviršys 4.2–4.6 skirsniuose nurodyto pagalbos intensyvumo ir didžiausių pagalbos sumų. Jeigu pagal tuos skirsnius reikalaujama rengti konkurencinį konkursą, toks reikalavimas netaikomas pagalbai parafiskalinių ar kitų mokesčių sumažinimo forma.
320. Jeigu dėl parafiskalinių ar kitų mokesčių sumažinimo sumažėja einamosios veiklos išlaidos, pagalbos suma negali viršyti aplinką tausojančio projekto ar veiklos ir mažiau aplinkai palankaus priešingos padėties scenarijaus einamųjų išlaidų skirtumo. Jeigu aplinką tausojantis projektas ar veikla gali padėti sutaupyti lėšų arba gauti papildomų pajamų, į juos turi būti atsižvelgiama nustatant pagalbos proporcingumą.

4.7.2.5 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas

321. Be 3.2.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomi ir 322–324 punktuose nustatyti reikalavimai.
322. Valstybės pagalba turi būti teikiama vienodai visoms reikalavimus atitinkančioms įmonėms, veikiančioms tame pačiame ekonominės veiklos sektoriuje ir esančioms tokioje pačioje arba panašioje faktinėje padėtyje, atsižvelgiant į pagalbos priemonės tikslus ar uždavinius.
323. Valstybė narė turi užtikrinti, kad pagalba išliktų būtina schemų, kurios taikomos ilgiau nei trejus metus, įgyvendinimo laikotarpiu, ir vertinti schemas ne rečiau kaip kas trejus metus.
324. Jei parafiskalinių ar kitų mokesčių sumažinimas susijęs su projektais, patenkančiais į:
- a) 4.2 skirsnio taikymo sritį, taikomi 154–156 punktai;
 - b) 4.3.1 skirsnio taikymo sritį, taikomi 183–188 punktai;
 - c) 4.3.2 skirsnio taikymo sritį, taikomi 206–216 punktai.

4.8 Pagalba elektros energijos tiekimo saugumui didinti

4.8.1 Pagalbos pagrindimas

325. Rinkos ir reguliavimo nepakankamumas gali reikšti, kad kainų signalai nesuteikia veiksmingų paskatų investuoti, todėl netinkamai pasirenkamas, pavyzdžiui, elektros energijos išteklių derinys, pajėgumai ar veiklos vieta arba tinkamai neužtikrinamas lankstumas. Be to, dėl technologinių pokyčių ir klimato problemų vykstant didelėms elektros energijos sektoriaus permainingoms kyla naujų su elektros energijos tiekimo saugumu susijusių iššūkių. Nors vis labiau integruota elektros energijos rinka paprastai leis keistis elektros energija visoje ES ir taip sumažės nacionalinių tiekimo saugumo problemų, gali susidaryti tokia padėtis, kai net ir susietose rinkose tiekimo saugumas kai kuriose valstybėse narėse ar regionuose gali būti ne visą laiką užtikrinamas. Dėl to valstybės narės gali svarstyti galimybę imtis priemonių tam tikram elektros energijos tiekimo saugumo lygiui užtikrinti.

4.8.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

326. Šiame skirsnyje nustatytos pagalbos priemonių, kuriomis siekiama padidinti elektros energijos tiekimo saugumą, suderinamumo taisyklės. Jos apima pajėgumų užtikrinimo mechanizmus ir visas kitas priemones, skirtas spręsti ilgalaikes ir trumpalaikes tiekimo saugumo problemas, kylančias dėl rinkos nepakankamumo ir trukdančias pakankamai investuoti į elektros energijos gamybos pajėgumus, kaupimą ar reguliavimą apkrova, jungtis, taip pat tinklo perkrovos kompensavimo priemones, kuriomis siekiama spręsti elektros energijos perdavimo ir skirstymo tinklų nepakankamumo problemas⁽¹²⁸⁾.

⁽¹²⁸⁾ Šis skirsnis netaikomas papildomoms paslaugoms, įskaitant sistemos apsaugos planų priemones pagal Komisijos reglamentą (ES) 2017/2196, kuriomis siekiama užtikrinti tinklo eksploatavimo saugumą ir kurias perka perdavimo sistemos operatorius ar skirstymo sistemos operatorius nediskriminaciniame konkurenciniame konkurse, kuris yra atviras visiems ištekliams, galintiems padėti įvykdyti nustatytą tinklo eksploatavimo saugumo reikalavimą, o valstybė nedalyvauja paslaugos pirkimo ir finansavimo procese.

327. Tokios priemonės taip pat gali būti skirtos aplinkos apsaugos tikslams remti, pavyzdžiui, neįtraukiant labiau taršių pajėgumų, arba taikant priemones, kuriomis aplinkai naudingesniems pajėgumams suteikiamas pranašumas atrankos procese.
328. Skelbdamos pranešimą, valstybės narės turėtų nurodyti, kokia ekonominė veikla bus plėtojama suteikus pagalbą. Pagalba elektros energijos tiekimo saugumui didinti tiesiogiai skatina ekonominės veiklos, susijusios su elektros energijos gamyba, kaupimu ir reguliavimu apkrova, plėtrą, įskaitant naujas investicijas ir veiksmingą esamo turto atnaujinimą bei priežiūrą. Ji taip pat gali netiesiogiai skatinti įvairią ekonominę veiklą, kuriai vykdyti reikalinga elektros energija, pavyzdžiui, šildymo ir transporto elektrifikavimą.
- 4.8.3 *Skatinamasis poveikis*
329. Taikomos 29, 30, 31 ir 32 punktuose nurodytos taisyklės dėl skatinamojo poveikio.
- 4.8.4 *Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas*
- 4.8.4.1 *Būtinumas*
330. 3.2.1.1 skirsnis netaikomas elektros energijos tiekimo saugumo priemonėms.
331. Elektros energijos tiekimo saugumo problemos pobūdis ir priežastys, taigi ir valstybės pagalbos poreikis elektros energijos tiekimo saugumui užtikrinti, turi būti tinkamai išanalizuoti ir kiekybiškai įvertinti, taip pat turi būti nurodyta, kada ir kur gali kilti problema, atsižvelgiant į, jei tinkama, patikimumo standartą, apibrėžtą Reglamento (ES) 2019/943 25 straipsnyje. Tinklo perkrovos kompensavimo priemonių atveju valstybė narė turėtų pateikti analizę (pasikonsultavusi su atsakinga nacionaline reguliavimo institucija ir atsižvelgdama į jos nuomonę), kurioje būtų nurodytas ir sąnaudų ir naudos analize pagrįstas tiekimo saugumo lygis, kurio siekiama siūloma priemone. Visų tiekimo saugumo priemonių atveju reikėtų apibūdinti kiekybinio vertinimo mato vienetą ir pateikti skaičiavimo metodą, pateikiant nuorodas į visus su tuo susijusius sektorius teisės aktų reikalavimus.
332. Kai taikoma, elektros energijos tiekimo saugumo problemos nustatymas turėtų atitikti naujausią turimą analizę, kurią ENTSO-E atliko elektros energijos srityje pagal energijos vidaus rinką reglamentuojančius teisės aktus, visų pirma:
- a) priemonių, kuriomis siekiama užtikrinti išteklių adekvatumą, atveju – Europos išteklių adekvatumo vertinimus, nurodytus Reglamento (ES) 2019/943 23 straipsnyje;
- b) tinklo perkrovos kompensavimo priemonių atveju – Reglamento (ES) 2019/943 14 straipsnio 2 dalyje nurodytas ataskaitas dėl struktūrinių perkrovų ir kitų didelių fizinių perkrovų tarp prekybos zonų ir jų viduje.
333. Valstybės narės taip pat gali remtis nacionaliniais išteklių adekvatumo vertinimais, kad įrodytų pajėgumų užtikrinimo mechanizmų būtinumą, kiek tai leidžiama pagal Reglamento (ES) 2019/943 24 straipsnį. Kitų tiekimo saugumo priemonių, įskaitant tinklo perkrovos kompensavimo priemones, atveju valstybės narės taip pat gali remtis nacionaliniu siūlomos intervencijos būtinumo vertinimu. Šiame punkte nurodytus nacionalinius vertinimus turėtų patvirtinti arba peržiūrėti atsakinga nacionalinė reguliavimo institucija.
334. Priemonės, susijusios su elektros energijos krizių rizika, turėtų būti nurodytos nacionaliniame pasirengimo valdyti riziką plane, numatytame Reglamento (ES) 2019/941⁽¹²⁹⁾ 11 straipsnyje.
335. Valstybės narės, siūlančios nustatyti kelias priemones, skirtas elektros energijos tiekimo saugumui užtikrinti, turi išsamiai paaiškinti, kokia jų sąveika užtikrinant bendrą visų priemonių, skirtų tiekimo saugumui užtikrinti, ekonominį efektyvumą, pavyzdžiui, kiek tai susiję su pajėgumų užtikrinimo mechanizmais, paaiškindamos, kaip jais pasiekiamas (bet neviršijamas) 331 punkte nurodytas patikimumo standartas.
336. Turi būti nurodytas reguliavimo arba rinkos nepakankamumas, taip pat visos kitos problemos, dėl kurių, nesant intervencijos, negalima užtikrinti pakankamo elektros energijos tiekimo saugumo (ir aplinkos apsaugos, jei aktualu) lygio.

⁽¹²⁹⁾ 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/941 dėl pasirengimo valdyti riziką elektros energijos sektoriuje (pasirengimo valdyti riziką reglamentas) (OL L 158, 2019 6 14, p. 1).

337. Taip pat turi būti nurodytos esamos priemonės, kuriomis jau sprendžiama rinkos arba reguliavimo nepakankamumo problema ar kitos 336 punkte iškeltos problemos.
338. Valstybės narės, atsižvelgdamos į rinkos reformas ir valstybės narės planuojamus patobulinimus bei technologinę plėtrą, turi nurodyti priežastis, kodėl nesitikima, kad be valstybės pagalbos rinkoje bus užtikrintas elektros energijos tiekimo saugumas.
339. Atlikdama vertinimą Komisija atsižvelgs į šią valstybės narės pateiktiną informaciją:
- a) nepastovios elektros energijos gamybos poveikio vertinimą, įskaitant elektros energiją, tiekiamą iš gretimų sistemų;
 - b) dalyvavimo kontroliuojant paklausą ir kaupimą poveikio vertinimą, įskaitant paklausos valdymo skatinimo priemonių aprašymą;
 - c) faktinių ar galimų jungčių bei pagrindinės vidaus perdavimo tinklų infrastruktūros vertinimą, įskaitant vykdomų ir planuojamų projektų aprašą;
 - d) kitų aspektų, kurie gali sukelti ar paaštrinti elektros energijos tiekimo saugumo problemą, pavyzdžiui, didmeninių kainų viršutinių ribų arba kito reguliavimo ar rinkos nepakankamumo, vertinimą. Jei to reikalaujama pagal Reglamentą (ES) 2019/943, prieš suteikiant pagalbą turi būti gauta Komisijos nuomonė dėl to reglamento 20 straipsnio 3 dalyje nurodyto įgyvendinimo plano. Į įgyvendinimo planą ir nuomonę bus atsižvelgta atliekant būtinumo vertinimą; taip pat
 - e) bet kokių svarbų veikslių plano pagal Reglamento (ES) 2019/943 15 straipsnį turinį.

4.8.4.2 T i n k a m u m a s

340. 3.2.1.2 skirsnis netaikomas elektros energijos tiekimo saugumo priemonėms.
341. Valstybės narės iš pradžių turėtų apsvarstyti alternatyvius būdus, kaip užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą, visų pirma veiksmingesnę elektros energijos rinkos struktūrą, kuri galėtų sumažinti rinkos nepakankamumą, kenkiantį elektros energijos tiekimo saugumui. Pavyzdžiui, gerinti atsiskaitymo už elektros energijos disbalansą veikimą, geriau integruoti kintamą elektros energijos gamybą, skatinti ir integruoti reguliavimą apkrova ir kaupimą, sudaryti sąlygas veiksmingiems kainų signalams, šalinti tarpvalstybinės prekybos kliūtis ir gerinti infrastruktūrą, įskaitant tinklų jungtis. Pagalba tiekimo saugumo priemonėms gali būti laikoma tinkama, kai, nepaisant tinkamų ir proporcingų rinkos struktūros patobulinimų⁽¹³⁰⁾ ir investicijų į tinklo infrastruktūrą (nesvarbu, ar jos jau įgyvendintos, ar planuojamos), tiekimo saugumo problema išlieka.
342. Tinklo perkrovos kompensavimo priemonių atveju valstybės narės taip pat turėtų paaiškinti, kaip pagal Reglamento (ES) 2019/943 13 straipsnį didinamas persikirstymo priemonių veiksmingumas.

4.8.4.3 T i n k a m u m a s f i n a n s u o t i

343. Pagalbos priemonė turėtų būti atvira visiems pagalbos gavėjams arba projektams, kurie turi techninių galimybių veiksmingai prisidėti prie tiekimo saugumo tikslo įgyvendinimo. Tai apima gamybą, kaupimą ir reguliavimą apkrova, taip pat mažų šių rūšių pajėgumų vienetų sujungimą į didesnius blokus.
344. Dalyvavimo tiekimo saugumo priemonėse apribojimai, kuriais siekiama užtikrinti, kad šios priemonės nekenktų aplinkos apsaugai, laikomi tinkamais (žr. 368 ir 369 punktus).
345. Valstybės narės skatinamos į tiekimo saugumo priemones įtraukti papildomų kriterijų ar elementų, kad būtų skatinamas labiau aplinką tausojančių technologijų naudojimas (arba mažinamas taršių technologijų naudojimas), būtinas Sąjungos aplinkos apsaugos tikslams įgyvendinti. Tokie papildomi kriterijai ar elementai turi būti objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminaciniai, susiję su aiškiai nustatytais aplinkos apsaugos tikslais, ir neturi lemti didesnių kompensacijų pagalbos gavėjams.

⁽¹³⁰⁾ Atsižvelgiant į Reglamentą (ES) 2019/943 ir Direktyvą (ES) 2019/944.

346. Kai tai techniškai įmanoma, elektros energijos tiekimo saugumo priemonės turi būti atviros tiesioginiam tarpvalstybiniam pajėgumų teikėjų, esančių kitoje valstybėje narėje, dalyvavimui ⁽¹³¹⁾. Valstybės narės turi užtikrinti, kad užsienio pajėgumų, kurie gali užtikrinti lygiavertės vidaus pajėgumams technines veikimo charakteristikas, teikėjai galėtų dalyvauti tame pačiame konkurso procese, kuriame dalyvauja vidaus pajėgumų teikėjai. Valstybės narės gali reikalauti, kad užsienio pajėgumai būtų valstybėje narėje, turinčioje tiesioginę tinklo jungtį, jungiančią tą valstybę narę ir priemonę taikančią valstybę narę. Jei tinkama, taip pat būtina laikytis atitinkamų taisyklių, nustatytų Reglamento (ES) 2019/943 26 straipsnyje.

4.8.4.4 Viešos konsultacijos

347. 4.8.4.4 skirsnis taikomas nuo 2023 m. liepos 1 d.

348. Prieš pranešdamos apie pagalbą, išskyrus tinkamai pagrįstas išimtines aplinkybes, valstybės narės turi surengti viešas konsultacijas dėl priemonių, apie kurias turi būti pranešta pagal šį skirsnį, proporcingumo ir poveikio konkurencijai. Pareiga konsultuotis netaikoma nei jau patvirtintų priemonių pakeitimams, jei jais nekeičiama jų taikymo sritis ar tinkamumas finansuoti arba nepratęsiama jų trukmė ilgiau nei 10 metų nuo pradinio sprendimo dienos, nei 349 punkte nurodytais atvejais. Siekiant nustatyti, ar priemonė yra pagrįsta atsižvelgiant į šiose gairėse nustatytus kriterijus, būtina surengti šias viešas konsultacijas ⁽¹³²⁾:

a) dėl priemonių, kurių numatoma vidutinė metinė pagalbos suma yra ne mažesnė kaip 100 mln. EUR per metus, rengiamos ne trumpesnės kaip 6 savaičių trukmės viešos konsultacijos, apimančios šiuos klausimus:

i) tinkamumą finansuoti;

ii) siūlomą konkurencinių konkursų rengimą, jų apimtį ir siūlomas išimtis;

iii) pagrindinius pagalbos skyrimo procedūros parametrus ⁽¹³³⁾, įskaitant galimybę konkuruoti skirtingų rūšių pagalbos gavėjams ⁽¹³⁴⁾;

iv) priemonės sąnaudų paskirstymo vartotojams metodiką;

v) jei konkurencinis konkursas nerengiamas, prielaidos ir duomenys, kuriais grindžiamas kiekybinis įvertinimas, naudojamas pagalbos proporcingumui įrodyti, įskaitant išlaidas, pajamas, veiklos prielaidas ir trukmę bei VSKK, ir

vi) jei gali būti remiamos naujos investicijos į gamtinėmis dujomis grindžiamą gamybą, siūlomas apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinamas suderinamumas su Sąjungos klimato politikos tikslais;

b) dėl priemonių, kurių numatoma vidutinė metinė pagalbos suma yra mažesnė nei 100 mln. EUR per metus, rengiamos ne trumpesnės kaip 4 savaičių trukmės viešos konsultacijos, apimančios šiuos klausimus:

i) tinkamumą finansuoti;

ii) siūlomą konkurencinių konkursų rengimą, jų apimtį ir siūlomas išimtis;

iii) priemonės sąnaudų paskirstymo vartotojams metodiką; taip pat

iv) jei gali būti remiamos naujos investicijos į gamtinėmis dujomis grindžiamą gamybą, siūlomas apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinamas suderinamumas su Sąjungos klimato politikos tikslais.

349. Viešos konsultacijos nebūtinės dėl 348 punkto b papunktyje nurodytų priemonių, kai taikomos konkurencinio konkurso procedūros, o priemone neremiamos investicijos į energijos gamybą naudojant iškastinį kurą.

⁽¹³¹⁾ Daroma prielaida, kad tai techniškai įmanoma, jei yra sukurti pajėgumų užtikrinimo mechanizmai, kuriuose pagal Reglamentą (ES) 2019/943 būtina dalyvauti tarpvalstybiniu lygiu.

⁽¹³²⁾ Laikydamosi šių reikalavimų valstybės narės gali remtis esama nacionaline konsultavimosi tvarka. Jei konsultacijos apima čia išvardytus klausimus, atskiros konsultacijos nereikalingos.

⁽¹³³⁾ Pavyzdžiui, laiką nuo konkurso iki tiekimo saugumo užtikrinimo laikotarpio, paraiškų / pasiūlymų teikimo taisykles, kainodaros taisykles.

⁽¹³⁴⁾ Pavyzdžiui, jei sudaromos skirtingos trukmės sutartys, taikoma skirtinga reikalavimus atitinkančių pajėgumų ir (arba) produkcijos kiekio apskaičiavimo metodika, skirtinga subsidijų apskaičiavimo ar mokėjimo metodika.

350. Konsultacijų klausimynai turi būti skelbiami viešoje svetainėje. Valstybės narės turi paskelbti konsultacijų ataskaitą ir joje apibendrinti bei aptarti gautus atsiliepimus. Turėtų būti paaiškinta, kaip dėl siūlomos priemonės taikymo srities ir (arba) tinkamumo finansuoti buvo sumažintas galimas poveikis konkurencijai. Teikdamos pranešimą apie pagalbos priemones pagal šį skirsnį valstybės narės turi pateikti nuorodą į konsultacijų grįžtamąją informaciją.
351. Išimtiniais ir tinkamai pagrįstais atvejais Komisija gali svarstyti alternatyvius konsultavimosi metodus, su sąlyga, kad į suinteresuotųjų šalių nuomonę bus atsižvelgta (toliau) įgyvendinant pagalbą. Tokiais atvejais konsultacijas gali tekti derinti su taisomaisiais veiksmais, kad būtų sumažintas galimas iškreipiamasis priemonės poveikis.

4.8.4.5 Proporciumas

352. Be 49, 50, 51, 52, 53 ir 55 punktuose nustatytų taisyklių, taikomos ir 353, 354, 355, 356 ir 357 punktuose nustatytos taisyklės.
353. Tiekimo saugumo priemonių paklausa turėtų būti nustatoma remiantis patikimumo standartu arba sąnaudų ir naudos analize, nurodyta 331 punkte, ir remiantis pagal 332, 333 ir 334 punktus atlikta analize, taip pat ištekliais, kurių reikia tinkamam tiekimo saugumo lygiui užtikrinti. Tuo metu, kai nustatomas paklausos lygis, paklausos lygiui nustatyti naudojama analizė turi būti ne senesnė kaip dvylikos mėnesių.
354. Laikotarpis nuo pagalbos suteikimo iki galutinio termino, iki kurio projektai turi būti įgyvendinti, turėtų sudaryti sąlygas veiksmingai įvairių reikalavimus atitinkančių projektų konkurencijai.
355. Reikalavimo skirti pagalbą ir nustatyti pagalbos dydį konkurencinio konkurso būdu išimtys gali būti pateisinamos tik:
- kai pateikiami įrodymai, įskaitant, kai taikytina, visus per viešas konsultacijas surinktus įrodymus, patvirtinantys, kad tokia konkurse gali dalyvauti nepakankamai potencialių dalyvių, kad būtų užtikrinta konkurencija, arba
 - tik tinklo perkrovos kompensavimo priemonių atveju, kai valstybė narė pateikia analizę (pasikonsultavusi su atsakinga nacionaline reguliavimo institucija ir atsižvelgdama į jos nuomonę), remdamasi įrodymais, įskaitant, kai taikytina, per viešas konsultacijas surinktus įrodymus, kad konkursas būtų ne toks ekonomiškai efektyvus, pavyzdžiui, dėl strateginio kainų siūlymo arba rinkos iškraipymo.
356. Tiekimo saugumo priemonių gavėjai turėtų būti veiksmingai motyvuojami prisidėti prie tiekimo saugumo užtikrinimo paramos įgyvendinimo laikotarpiu. Apskritai šios paskatos turėtų būti susijusios su prarastos apkrovos verte ⁽¹³⁵⁾. Pavyzdžiui, jei pagalbos gavėjas negali tiekti elektros energijos, jam turėtų būti taikoma su prarastos apkrovos verte susijusi bauda. Siekiant išvengti rinkos veikimo iškraipymų, ši bauda, išskyrus tinklo perkrovos kompensavimo priemones, paprastai turėtų būti pagrįsta atsiskaitymo už elektros energijos disbalansą kainomis.
357. Valstybės narės taip pat gali taikyti konkurencinių sertifikatų ir (arba) tiekėjų įpareigojimo schemas, jeigu:
- pagal schemą nustatyta už potencialią pasiūlą mažesnė paklausa; ir
 - išpirkimo ir (arba) baudos kaina, taikoma vartotojui ir (arba) tiekėjui, kuris neįsigijo reikalaujamo sertifikatų skaičiaus (t. y. kaina, kuri yra didžiausia suma, mokėtina pagalbos gavėjams), yra tokia, kad būtų užtikrinta, jog pagalbos gavėjai negautų per didelės kompensacijos.

4.8.5 Nedaromo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas

358. Išskyrus 70 punktą, 3.2.2 skirsnis netaikomas elektros energijos tiekimo saugumo priemonėms.
359. Pagalba turi būti tokia, kad būtų išlaikytas veiksmingas rinkų veikimas ir išsaugotos veiksmingos veiklos paskatos ir kainų signalai.
360. Negalima skatinti gaminti energijos, kuri išstumtų mažiau taršias energijos rūšis.

⁽¹³⁵⁾ Kuri nustatoma pagal Reglamento (ES) 2019/943 11 straipsnį.

361. 359 ir 360 punktų reikalavimai paprastai bus įvykdyti, jei pagal priemonę bus mokama už pajėgumus (EUR už megavatą (MW), o ne už elektros energijos gamybą (EUR/MWh). Kai mokama už MWh, reikia skirti papildomą dėmesį siekiant užtikrinti, kad būtų išvengta neigiamo poveikio rinkai ir nebūtų išstumti mažiau taršūs gamybos šaltiniai.
362. Tiekimo saugumo priemonės turi atitikti visas taikytinas Reglamento (ES) 2019/943 22 straipsnyje nurodytas rengimo sąlygas ⁽¹³⁶⁾.
363. Strateginių rezervų ir bet kurių kitų išteklių adekvatumo priemonių atveju, įskaitant pertraukiamumo schemas, kai pajėgumai laikomi ne rinkoje, siekiant užtikrinti, kad nebūtų iškraipomas rinkos kainų sudarymas, taikomi visi šie papildomi reikalavimai:
- priemonės ištekliai turi būti skirstomi tik tuo atveju, jei tikėtina, kad perdavimo sistemos operatoriai išnaudos savo balansavimo išteklius, kad užtikrintų paklausos ir pasiūlos pusiausvyrą ⁽¹³⁷⁾;
 - atsiskaitymo už disbalansą laikotarpiams, kai skirstomi priemonės ištekliai, už disbalansą rinkoje turi būti atsiskaitytama tokia kaina, kuri lygi bent prarastos apkrovos vertei arba vertei, didesnei už techninę dienos kainos ribą ⁽¹³⁸⁾, pasirenkant didesniąją vertę;
 - priemonės našumas po skirstymo priskiriamas už balansą atsakingoms šalims taikant atsiskaitymo už disbalansą mechanizmą;
 - už išteklius negaunamas atlygis iš didmeninės elektros energijos rinkos arba balansavimo rinkų;
 - į priemonę įtraukti ištekliai turi būti laikomi ne energijos rinkose bent sutarties galiojimo laikotarpiu.
364. Tinklo perkrovos kompensavimo priemonių atveju, kai ištekliai laikomi ne rinkoje, bent sutarties galiojimo laikotarpiu už tuos išteklius negali būti gaunamas atlygis iš didmeninės elektros energijos rinkos arba balansavimo rinkų ir jie turi būti laikomi ne energijos rinkose.
365. Kitų nei strateginiai rezervai pajėgumų užtikrinimo mechanizmų atveju valstybės narės turi užtikrinti, kad:
- priemonė parengta siekiant užtikrinti, kad kaina už pajėgumą automatiškai sumažėtų iki nulio, kai pajėgumo pasiūlos lygis tampa pakankamas, kad patenkintų jo paklausą;
 - už naudojamus išteklius atlyginama tik už jų prieinamumą ir užtikrinama, kad atlygis neturėtų poveikio pajėgumų teikėjo sprendimams gaminti ar negaminti, ir
 - suteikiama galimybė reikalavimus atitinkantiems pajėgumų teikėjams pajėgumo pareigas perleisti vieni kitiems.
366. Elektros energijos tiekimo saugumo priemonėmis neturėtų būti:
- sukuriamas nepagrįstas rinkos iškraipymas ar ribojama tarpzoninė prekyba;
 - mažinamos paskatos investuoti į jungčių pajėgumus – pavyzdžiui, mažinant esamų arba naujų jungiamųjų linijų perkrovos pajamas;
 - trikdomas rinkų susiejimas, įskaitant dienos ir balansavimo rinkas;
 - pažeidžiami prieš priemonę priimti sprendimai dėl investicijų į pajėgumus.
367. Siekiant nesumažinti paskatų vykdyti reguliavimą apkrova ir nedidinti rinkos nepakankamumo, dėl kurio atsiranda poreikis taikyti tiekimo saugumo priemones, ir užtikrinti, kad tiekimo saugumo intervencijos apimtis būtų kuo mažesnė, tiekimo saugumo priemonės išlaidas turėtų padengti rinkos dalyviai, dėl kurių ši priemonė yra reikalinga. Pavyzdžiui, to galima pasiekti tiekimo saugumo priemonės išlaidas paskirstant elektros energijos vartotojams didžiausios elektros energijos paklausos laikotarpiams arba tinklo perkrovos kompensavimo priemonės išlaidas paskirstant regiono, kuriame jaučiamas elektros energijos trūkumas tais laikotarpiams, kai skirstomi priemonės pajėgumai, vartotojams. Tačiau tokio išlaidų paskirstymo gali būti nereikalaujama, jei valstybė narė pateikia analizę, grindžiamą įrodymais, įskaitant per viešas konsultacijas surinktus įrodymus, kad tokiu būdu paskirstant išlaidas sumažėtų priemonės ekonominis veiksmingumas arba atsirastų didelių konkurencijos iškraipymų, kurie akivaizdžiai pakenktų galimai tokio išlaidų paskirstymo naudai.

⁽¹³⁶⁾ Dėl priemonių, įtrauktų į Reglamento (ES) 2019/941 nurodytą pasirengimo valdyti riziką planą, taip pat žr. to reglamento 12 straipsnio 1 dalį.

⁽¹³⁷⁾ Šiuo reikalavimu nedaromas poveikis išteklių aktyvavimui prieš faktinį paskirstymą, kad būtų atsižvelgta į taikomus kitimo suvaržymus ir išteklių eksploatavimo reikalavimus. Strateginio rezervo našumas per aktyvinimo laikotarpį negali būti paskirstomas balansavimo grupėms didmeninėse rinkose ir negali pakeisti jų disbalanso.

⁽¹³⁸⁾ Kaip nurodyta Reglamento (ES) 2019/943 10 straipsnio 1 dalyje.

368. Komisija mano, kad tam tikros pagalbos priemonės daro neigiamą poveikį konkurencijai ir prekybai, kurį vargu ar galima kompensuoti. Visų pirma, tam tikros pagalbos priemonės gali padidinti rinkos nepakankamumą, sukelti neveiksmingumą ir pakenkti vartotojams bei socialinei gerovei. Pavyzdžiui, priemonės, įskaitant tinklo perkrovos kompensavimo priemones ir pertraukiamumo schemas, kurios neatitinka pajėgumų užtikrinimo mechanizmams taikomos išmetamųjų teršalų ribos, nustatytos Reglamento (ES) 2019/943 22 straipsnyje, ir kuriomis gali būti skatinamos naujos investicijos į energetiką, pagrįstą taršiausiu iškastiniu kuru, pavyzdžiui, anglimis, dyzelinu, lignitu, nafta, durpėmis ir degiaisiais skalūnais, didina neigiamą išorinį poveikį aplinkai rinkoje.
369. Priemonės, kuriomis skatinamos naujos investicijos į energijos gamybą naudojant gamtines dujas, gali padėti užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą, tačiau ilgainiui didina neigiamą išorinį poveikį aplinkai, palyginti su alternatyviomis investicijomis į netaršias technologijas. Kad Komisija, atlikdama pusiausvyros tyrimą, galėtų patikrinti, ar tokių priemonių neigiamą poveikį gali kompensuoti teigiamas poveikis, valstybės narės turėtų paaiškinti, kaip jos užtikrins, kad tokiomis investicijomis būtų prisidedama prie Sąjungos 2030 m. klimato tikslo ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo įgyvendinimo. Visų pirma, valstybės narės turi paaiškinti, kaip bus išvengta susisaistymo su šia energijos gamyba deginant dujas. Pavyzdžiui, tai gali būti privalomi pagalbos gavėjo įsipareigojimai įdiegti priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo technologijas (pvz., CCS / CCU), pakeisti gamtines dujas atsinaujinančiųjų išteklių ir mažo anglies dioksido pėdsako dujomis arba uždaryti elektrinę atsižvelgiant į Sąjungos klimato politikos tikslus.
370. Individualios pagalbos priemonių arba schemų, skirtų tik ypač ribotam pagalbos gavėjų skaičiui arba įsitvirtinusiame pagalbos gavėjui, atveju valstybės narės taip pat turėtų įrodyti, kad dėl siūlomos pagalbos priemonės nepadidės įtaka rinkoje.

4.9 Pagalba energetikos infrastruktūrai

4.9.1 Pagalbos pagrindimas

371. Norint pasiekti Sąjungos klimato politikos tikslus, reikės daug investuoti į energetikos infrastruktūrą ir ją atnaujinti. Klimato politikos tikslus atitinkančiai ir kartu tiekimo saugumą Sąjungoje užtikrinančiai integruotai energetikos rinkai labai svarbi moderni energetikos infrastruktūra. Tinkama energetikos infrastruktūra yra būtinas veiksmingos energijos rinkos elementas. Gerinant energetikos infrastruktūrą didinamas sistemos stabilumas, išteklių adekvatumas, skirtingų energijos išteklių integracija ir energijos tiekimas nepakankamai išplėtotuose tinkluose.
372. Jeigu rinkos dalyviai negali sukurti būtiniosios infrastruktūros, gali reikėti teikti valstybės pagalbą siekiant pašalinti rinkos nepakankamumą ir užtikrinti, kad būtų patenkinti svarbiausi Sąjungos infrastruktūros poreikiai. Vienos rūšies rinkos nepakankamumas, kuris gali atsirasti energetikos infrastruktūros srityje, yra susijęs su koordinavimo problemomis. Skirtingi investuotojų interesai ir netikrumas dėl bendradarbiavimo padarinių ir poveikio tinklui gali apsunkinti projekto plėtrą ar veiksmingą jo rengimą. Be to, energetikos infrastruktūra gali turėti didelį teigiamą išorinį poveikį, tačiau infrastruktūros išlaidos ir nauda gali būti asimetriškai paskirstytos skirtingiems rinkos dalyviams ir valstybės narėms. Todėl Komisija mano, kad pagalba energetikos infrastruktūrai, padedanti šalinti šias rinkos nepakankamumo problemas, gali būti naudinga vidaus rinkai. Tai visų pirma pasakytina apie tarpvalstybinį poveikį turinčius infrastruktūros projektus, pavyzdžiui, bendro intereso projektus, apibrėžtus Reglamento (EB) Nr. 347/2013 2 straipsnio 4 punkte.
373. Pagal Pranešimą dėl pagalbos sąvokos⁽¹³⁹⁾ valstybės pagalbos taisyklės netaikomos paramai energetikos infrastruktūrai teisėto monopolio sąlygomis. Energetikos sektoriuje tai ypač aktualu toms valstybės narėms, kuriose tam tikros infrastruktūros statyba ir eksploatavimas teisės aktais išimtinai pavedamas tik perdavimo sistemos operatoriui arba skirstymo sistemos operatoriui.
374. Komisija mano, kad teisėtas monopolis, kuris neleidžia iškraipyti konkurencijos, egzistuoja, kai tenkinamos visos šios sąlygos:

⁽¹³⁹⁾ Žr. Komisijos pranešimą dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje vartojamos valstybės pagalbos sąvokos (OL C 262, 2016 7 19, p. 1). Atsižvelgiant į tai, kad valstybės pagalbos sąvoka yra Sutartyje tiesiogiai apibrėžta objektyvi ir teisinė sąvoka (2008 m. gruodžio 22 d. Teisingumo Teismo sprendimo *British Aggregates* / Komisija, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, 111 punktas), 373–375 punktuose išdėstyta nuomonė nedaro poveikio Sąjungos teismų pateiktam valstybės pagalbos sąvokos aiškinimui (2011 m. liepos 21 d. Teisingumo Teismo sprendimo *Alcoa Trasformazioni* / Komisija, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, 125 punktas); aiškinant Sutartį visais atvejais pirmiausia remiamasi Sąjungos teismų praktika.

- a) infrastruktūros statyba ir eksploatavimas vykdomas teisėto monopolio, nustatyto laikantis Sąjungos teisės, sąlygomis; taip yra tada, kai perdavimo sistemos operatorius / skirstymo sistemos operatorius teisiškai yra vienintelis subjektas, turintis teisę atlikti tam tikros rūšies investicijas ar veiklą, ir joks kitas subjektas alternatyvaus tinklo eksploatuoti negali⁽¹⁴⁰⁾;
- b) teisėtu monopoliumi ne tik panaikinama konkurencija rinkoje, bet ir konkurencija dėl rinkos, t. y. panaikinama bet kokia galima konkurencija tapti išimtiniumi atitinkamos infrastruktūros valdytoju;
- c) paslauga nekonkuruoja su kitomis paslaugomis;
- d) jeigu energetikos infrastruktūros valdytojas veikia kitoje konkurencijai atviroje (geografinėje ar produkto) rinkoje, turi nebūti kryžminio subsidijavimo; tam užtikrinti turi būti tvarkoma atskira apskaita, tinkamai paskirstomos išlaidos ir pajamos ir teisėto monopolio sąlygomis teiktinai paslaugai teikti suteiktas viešasis finansavimas negali būti naudojamas kitai veiklai. Elektros energijos ir dujų infrastruktūros atveju, kadangi pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/944 56 straipsnį ir Direktyvos 2009/73/EB 31 straipsnį reikalaujama, kad vertikaliai integruoti subjektai tvarkytų atskirą kiekvienos veiklos rūšies apskaitą, šis reikalavimas greičiausiai bus įvykdytas.
375. Komisija analogiškai mano, kad valstybės pagalba nėra teikiama atliekant investicijas, kai energetikos infrastruktūra yra valdoma „natūralaus monopolio“ sąlygomis; laikoma, kad jis egzistuoja, jei tenkinamos visos šios sąlygos:
- a) dėl infrastruktūros nėra tiesioginės konkurencijos, t. y. kai energetikos infrastruktūros negalima ekonomiškai atkartoti, taigi, kai nėra kitų operatorių, išskyrus perdavimo sistemos operatorių / skirstymo sistemos operatorių;
- b) alternatyvus tinklo infrastruktūros finansavimas, be tinklo finansavimo, yra nereikšmingas atitinkamame sektoriuje ir valstybėje narėje;
- c) infrastruktūra sukurta ne tam, kad būtų atrankiai teikiama parama konkrečiai įmonei ar sektoriui, o yra naudinga visai visuomenei.
- d) Valstybės narės taip pat turi užtikrinti, kad energijos tinklų infrastruktūros statybai ir (arba) eksploatavimui skirtas finansavimas negalėtų būti naudojamas kryžminiam subsidijavimui ar netiesioginiam kitos ekonominės veiklos subsidijavimui. Elektros energijos ir dujų infrastruktūros atveju žr. 374 punkto papunktį.

4.9.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

376. Šis 4.9 skirsnis taikomas pagalbai energetikos infrastruktūros statybos ar modernizavimo investicijoms, kaip apibūdinta 19 skirsnio (36) punkto⁽¹⁴¹⁾ papunktyje. Reikalavimus atitinkančios investicijos gali apimti energetikos infrastruktūros skaitmenizaciją ir pažangumo didinimą, pavyzdžiui, siekiant sudaryti sąlygas integruoti atsinaujinančiųjų išteklių arba mažo anglies dioksido kiekio energiją, taip pat modernizavimą atsparumo klimato kaitai sumetimais. Veiklos išlaidas paprastai turėtų padengti tinklo naudotojai, todėl pagalbos šioms išlaidoms padengti paprastai neturėtų būti prašoma. Išimtinėmis aplinkybėmis, kai valstybė narė įrodo, kad veiklos išlaidų iš tinklo naudotojų negalima susigrąžinti, ir kai veiklos pagalba yra nesusijusi su negrįžtamosiomis išlaidomis, tačiau lemia elgsenos pokytį, kuriuo galima užtikrinti tiekimo saugumą arba aplinkos apsaugos tikslų įgyvendinimą, veiklos pagalba infrastruktūrai gali būti laikoma suderinama. Išskyrus atvejus, kai projektui netaikoma valstybės pagalbos kontrolė (žr. 374 ir 375 punktus), Komisija jį vertins, kaip nurodyta šiame skirsnyje.
377. Šis 4.9 skirsnis iki 2023 m. gruodžio 31 d. taip pat bus taikomas energijos kaupimo įrenginiams, prijungtiems prie perdavimo ar skirstymo linijų (atskiras elektros energijos kaupimas⁽¹⁴²⁾), nepriklausomai nuo įtampos lygio⁽¹⁴³⁾.

⁽¹⁴⁰⁾ Teisėtas monopolis egzistuoja tada, kai teikti konkrečią paslaugą pagal teisės aktus arba reguliavimo priemones pavesta išimtiniam teikėjui nustatytoje geografinėje teritorijoje (taip pat ir vienoje valstybėje narėje), o visiems kitiems veiklos vykdytojams yra aiškiai uždrausta teikti tokią paslaugą (net ir galimai likutinei tam tikrų vartotojų grupių paklausai patenkinti). Tačiau vien tai, kad viešosios paslaugos teikimo užduotis pavesta konkrečiai įmonei, nereiškia, kad tokia įmonė turi teisėtą monopolį.

⁽¹⁴¹⁾ Šis skirsnis netaikomas projektams, apimantiems specialiąją infrastruktūrą ir (arba) kitą energetikos infrastruktūrą kartu su gamybos ir (arba) vartojimo veikla.

⁽¹⁴²⁾ Skiriasi nuo kaupimo įrenginių, prijungtų prie tinklo skaitiklio.

⁽¹⁴³⁾ Parama energijai kaupti prirėkus taip pat gali būti vertinama pagal 4.1, 4.2, 4.3 ir 4.8 skirsnius. Kaupimo įrenginiai, pagal taikytinus TEN-E teisės aktus atrinkti kaip bendro intereso projektai (BIP), laikomi šiame skirsnyje aptariama energetikos infrastruktūra ir parama jiems būtų vertinama pagal 4.9 skirsnį. 4.9 skirsnis taip pat taikomas paramai kaupimo įrenginiams, kurie nuosavybės teise priklauso perdavimo sistemos operatoriumi ar skirstymo sistemos operatoriumi arba kuriuos jie kontroliuoja pagal Direktyvos 944/2019 54 ir (arba) 36 straipsnius.

4.9.3 Konkurencijos ir prekybos iškreipimo mažinimas

4.9.3.1 Pagalbos būtinumas ir tinkamumas

378. 3.2.1.1 ir 3.2.1.2 skirsniai netaikomi paramai energetikos infrastruktūrai.
379. Energetikos infrastruktūra paprastai finansuojama vartotojų tarifų lėšomis. Daugelio kategorijų infrastruktūros atveju tie tarifai yra reguliuojami, kad būtų užtikrintas būtinas investicijų lygis ir kartu apsaugotos naudotojų teisės, būtų atspindimos išlaidos, o tarifai būtų nustatomi nesikišant valstybei.
380. Valstybės pagalbos teikimas yra vienas iš rinkos nepakankamumo, kurio negalima visiškai pašalinti taikant privalomus naudotojų tarifus, problemų sprendimo būdų. Todėl, siekiant įrodyti valstybės pagalbos būtinumą, taikomi šie principai:
- Komisija mano, kad bendro intereso projektų, apibrėžtų Reglamento (ES) Nr. 347/2013 2 straipsnio 4 punkte, visiškai reguliuojamų energijos vidaus rinkos teisės aktais, atveju rinkos nepakankamumas, susijęs su koordinavimo problemomis, yra toks, kad tarifinio finansavimo gali nepakakti ir gali būti teikiama valstybės pagalba;
 - bendro intereso projektų, kuriems iš dalies ar visiškai netaikomi energijos vidaus rinkos teisės aktai, atveju, taip pat kitų infrastruktūros kategorijų atveju Komisija valstybės pagalbos poreikį vertins kiekvienu atveju atskirai. Savo vertinime ji apsvarstys šiuos veiksnius: i) kokių mastu rinkos nepakankamumas lemia neoptimalų būtinos infrastruktūros užtikrinimą; ii) kokių mastu infrastruktūra gali naudotis trečiosios šalys ir kiek jai taikomas tarifinis reguliavimas, ir iii) kokių mastu projektas padeda didinti Sąjungos energijos tiekimo saugumą arba siekti Sąjungos poveikio klimatui neutralumo tikslų. Sąjungos ir trečiosios šalies infrastruktūros atveju, jei projektas neištrauktas į abipusio intereso projektų sąrašą, vertinant suderinamumą su vidaus rinkos taisyklėmis taip pat gali būti atsižvelgiama į kitus veiksnius⁽¹⁴⁴⁾;
 - Elektros energijos kaupimo įrenginių atveju Komisija gali reikalauti, kad valstybė narė įrodytų konkretų rinkos nepakankamumą, susijusį su įrenginių, skirtų panašioms paslaugoms teikti, plėtra.

4.9.3.2 Proporcingumas

381. Proporcingumas bus vertinamas remiantis 48, 51 ir 52 punktuose nurodytu trūkstamo finansavimo principu. Pagalbos infrastruktūrai atveju, kaip paaiškinta 52 punkte, daroma prielaida, kad priešingos padėties scenarijus atitinka padėtį, kuri būtų, jei projektas nebūtų įgyvendinamas. Kai yra nenumatyto pelno rizika, pavyzdžiui, kai pagalba yra artima didžiausiai leistinai sumai, gali reikėti nustatyti stebėsenos ir lėšų susigrąžinimo mechanizmus, kartu išlaikant paskatas pagalbos gavėjams kuo labiau mažinti išlaidas ir ilgainiui efektyviau plėtoti verslą.

4.9.4 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas

382. 3.2.2 skirsnis netaikomas energetikos infrastruktūrai. Analizuodama valstybės pagalbos energetikos infrastruktūrai poveikį konkurencijai, Komisija laikysis šio požiūrio:
- atsižvelgdama į energijos vidaus rinkos teisės aktuose nustatytus galiojančius reikalavimus, kuriais siekiama stiprinti konkurenciją, Komisija apskritai laikys, kad pagalba energetikos infrastruktūrai, visiškai reguliuojamai vidaus rinkos taisyklėmis, neturi nederamo iškreipiamojo poveikio⁽¹⁴⁵⁾;

⁽¹⁴⁴⁾ Visų pirma Komisija apsvarstys, ar susijusi (-ios) trečioji (-iosios) šalis (-ys) yra pasiekusi (-ios) aukštą reguliavimo suderinimo lygį, ir remia bendrus Sąjungos politikos tikslus, visų pirma susijusius su gerai veikiančia energijos vidaus rinka; bendradarbiavimu ir solidarumu grindžiamą energijos tiekimo saugumą; energetikos sistemą, kuria siekiama mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro pagal Paryžiaus susitarimą ir Sąjungos klimato politikos tikslus, ir anglies dioksido nutekėjimo vengimą.

⁽¹⁴⁵⁾ Infrastruktūros tarp vienos valstybės narės ir vienos ar daugiau trečiųjų šalių atveju; – Sąjungos teritorijoje esanti projekto dalis turės atitikti direktyvas 2009/73/EB ir (ES) 2019/944; – susijusios trečiosios (-ių) šalies (-ių) atveju turės būti užtikrintas aukštas projektų reguliavimo suderinimo lygis ir jie turės padėti siekti bendrų Sąjungos politikos tikslų: visų pirma užtikrinti gerai veikiančią energijos vidaus rinką, energijos tiekimo saugumą, grindžiamą bendradarbiavimu ir solidarumu, ir energetikos sistemą, kuria siekiama mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro pagal Paryžiaus susitarimą ir Sąjungos klimato politikos tikslus; ir ypač vengti anglies dioksido nutekėjimo;

- b) infrastruktūros projektų, kuriems visiškai arba iš dalies netaikomi energijos vidaus rinkos teisės aktai, atveju Komisija kiekvienu konkrečiu atveju įvertins galimą konkurencijos iškreipimą, visų pirma atsižvelgdama į trečiųjų šalių prieigą prie remiamos infrastruktūros, galimybę naudotis alternatyvia infrastruktūra, privačių investicijų išstūmimą ir pagalbos gavėjo ar gavėjų konkurencinę padėtį. Infrastruktūros, kuriai visiškai netaikomi energijos vidaus rinkos teisės aktai, atveju neigiamas konkurencijos iškreipiamasis poveikis laikomas ypač dideliu;
- c) be a ir b punktuose išdėstyto požiūrio, Komisija mano, kad investicijų į gamtinių dujų infrastruktūrą atveju valstybės narės turi įrodyti toliau nurodytą teigiamą poveikį, galintį kompensuoti neigiamą poveikį konkurencijai: i) ar infrastruktūra yra parengta naudoti vandenilį ir dėl jos didėja atsinaujinančiųjų išteklių dujų naudojimas, arba, kitu atveju, kodėl projekto neįmanoma parengti taip, kad jis būtų tinkamas naudoti vandenilį, kaip projektu nesukuriamas susisaistymo su gamtinių dujų naudojimu poveikis; ir ii) kaip investicija padeda siekti Sąjungos 2030 m. klimato politikos tikslo ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo;
- d) kalbant apie paramą elektros energijos kaupimo įrenginiams, taip pat kitiems infrastruktūros BIP ir abipusio intereso projektams (AIP), kuriems vidaus rinkos teisės aktai netaikomi, Komisija visų pirma įvertins konkurencijos iškreipimo riziką, kuri gali kilti susijusiose paslaugų rinkose ir kitose energijos rinkose.

4.10 Pagalba centralizuotam šilumos ir vėsumos tiekimui

4.10.1 Pagalbos pagrindimas

383. Centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų statyba arba modernizavimas gali teigiamai prisidėti prie aplinkos apsaugos, nes didinamas remiamos sistemos energijos vartojimo efektyvumas ir tvarumas. Sektorių teisės aktuose dėl atsinaujinančiųjų išteklių energijos skatinimo (Direktyva (ES) 2018/2001) konkrečiai reikalaujama, kad valstybės narės imtųsi reikiamų veiksmų siekdamos plėtoti efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo infrastruktūrą, kad būtų skatinamas šildymas ir vėsinimas naudojant atsinaujinančiuosius energijos išteklius⁽¹⁴⁶⁾.
384. Tačiau su centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų eksploatavimu susijęs išorinis poveikis aplinkai gali lemti neefektyvias ir nepakankamas investicijas į centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemų statybą ir modernizavimą. Valstybės pagalba gali padėti spręsti šią rinkos nepakankamumo problemą, skatindama papildomas efektyvias investicijas arba remdama išskirtines veiklos išlaidas, atsirandančias dėl poreikio skatinti siekti centralizuoto šilumos tiekimo sistemų aplinkosauginio tikslo.

4.10.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

385. Tam tikromis aplinkybėmis gali būti laikoma, kad parama, teikiama tik centralizuoto šilumos tiekimo tinklams, kaip infrastruktūros priemonė, nedaranti poveikio konkurencijai ir prekybai, nepatenka į valstybės pagalbos kontrolės aprėptį. Taip visų pirma būtų tuo atveju, kai centralizuoto šilumos tiekimo tinklai valdomi taip pat kaip ir kiti energetikos infrastruktūros objektai – atskiriant nuo šilumos gamybos, teikiant prieigą trečiosioms šalims ir taikant reguliuojamus tarifus.
386. Tokiomis aplinkybėmis, kai centralizuoto šilumos tiekimo tinklai eksploatuojami natūralaus ar teisėto monopolio sąlygomis arba abiem atvejais, taikomos tos pačios 374 ir 375 punktuose nurodytos sąlygos⁽¹⁴⁷⁾.
387. Išskyrus atvejus, kai projektui netaikoma valstybės pagalbos kontrolė (žr. 385 punktą⁽¹⁴⁸⁾), Komisija jį vertins, kaip nurodyta šiame skirsnyje.
388. Šis skirsnis taikomas pagalbai šilumos ar vėsumos gamybos ir saugojimo įrenginiams arba skirstymo tinklui, arba ir įrenginiams, ir tinklui statyti, modernizuoti ar eksploatuoti.

⁽¹⁴⁶⁾ Direktyvos (ES) 2018/2001 20 straipsnyje teigiama, kad „valstybės narės prirėikus imasi būtinų veiksmų, kad plėtotų centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo infrastruktūrą, siekdamos sudaryti sąlygas šilumos ir vėsumos gamybai didelėse biomasės, saulės, aplinkos energijos ir geoterminėse jėgainėse, taip pat naudojant atliekinę šilumą ir vėsumą“.

⁽¹⁴⁷⁾ Siekiant užtikrinti, kad skirstomasis tinklas iš tiesų būtų naudotojams atvira infrastruktūra pagal komunikatą „Tvarios Europos investicijų planas“ (žr. 2020 m. sausio 14 d. Komisijos komunikato „Tvarios Europos investicijų planas. Europos žaliajo kurso investicijų planas“ 4.3.3 skirsnį, COM(2020) 21 *final*), paprastai (pagal analogiją su vidaus rinkos taisyklėmis, taikomomis energetikos sektoriui, visų pirma dujų ar elektros energijos sektoriui) reikėtų nustatyti specialias taisykles (įpareigojančias trečiosioms šalims suteikti prieigą, užtikrinti atsiejimą ir reguliuojamus tarifus), o ne tik „atskirą apskaitą“.

⁽¹⁴⁸⁾ Nors natūralaus ar teisėto monopolio sąlygomis arba abiem atvejais parama centralizuoto šilumos tiekimo infrastruktūrai nepatenka į valstybės pagalbos taisyklių taikymo sritį (jei tenkinamos tam tikros sąlygos), bet kokiam paramai centralizuotos šilumos gamybos veiklai ir toliau būtų taikomos valstybės pagalbos taisyklės.

389. Tokios pagalbos priemonės paprastai apima gamybos įrenginio statybą, modernizavimą arba eksploatavimą, kad būtų naudojama atsinaujinančiųjų išteklių energija⁽¹⁴⁹⁾, atliekinė šiluma arba didelio efektyvumo kogeneracija, įskaitant šiluminės energijos kaupimo sprendimus, arba skirstymo tinklo modernizavimą, kad būtų sumažinti nuostoliai ir padidintas efektyvumas, įskaitant pažangius skaitmeninius sprendimus⁽¹⁵⁰⁾. Pagal šį skirsnį pagalba energijai gaminti iš atliekų gali būti laikoma suderinama, jei ji teikiama tik atliekoms, atitinkančioms atsinaujinančiųjų energijos išteklių apibrėžtį, arba atliekoms, naudojamoms kuro įrenginiuose, atitinkančiuose didelio naudingumo kogeneracijos apibrėžtį.
390. Jei pagalba teikiama centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemai modernizuoti, tuo etapu neatitinkant efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo standarto⁽¹⁵¹⁾, valstybė narė turi išpareigoti užtikrinti, kad pagalbos gavėjas per trejus metus nuo modernizavimo darbų pradėtų darbus, reikalingus tam standartui pasiekti.

4.10.3 Pagalbos būtinumas ir tinkamumas

391. 3.2.1.1 ir 3.2.1.2 skirsniai netaikomi pagalbai centralizuotam šilumos ar vėsumos tiekimui. Komisija mano, kad valstybės pagalba gali padėti spręsti rinkos nepakankamumo problemą, nes ji lemia investicines išlaidas, reikalingas efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoms kurti, plėtoti ar modernizuoti.
392. Veiklos išlaidas paprastai turėtų padengti šilumos vartotojai, todėl pagalbos šioms išlaidoms padengti paprastai neturėtų būti prašoma. Jei valstybė narė įrodo, kad veiklos išlaidų šilumos vartotojams neįmanoma perkelti nepakenkiant aplinkos apsaugai, veiklos pagalba šilumai gaminti gali būti laikoma suderinama, jei grynosios papildomos veiklos išlaidos (palyginti su priešingos padėties scenarijumi) padeda užtikrinti naudą aplinkai (pavyzdžiui, sumažinti išmetamo CO₂ kiekį ir kitą taršą, palyginti su alternatyviais šildymo sprendimais⁽¹⁵²⁾). Taip, pavyzdžiui, būtų tuo atveju, kai yra įrodymų, kad gyvenamųjų patalpų šilumos vartotojai (arba kiti ekonominės veiklos nevykdantys subjektai) be veiklos pagalbos pereitų prie taršesnių šilumos šaltinių⁽¹⁵³⁾ arba kad be paramos dėl labiau aplinką teršiančių šildymo sprendimų kiltų grėsmė ilgalaikiam centralizuoto šilumos tiekimo sistemos gyvybingumui. Veiklos pagalbai centralizuoto šilumos tiekimo įrenginiams taikomi 122 ir 126 punktai.
393. Be to, valstybės pagalba efektyvaus centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoms, kaip kurą naudojančioms atliekas, gali padėti gerinti aplinkos apsaugą, jeigu ji teikiama neapeinant atliekų hierarchijos principo⁽¹⁵⁴⁾.

4.10.4 Pagalbos priemonės proporcingumas

394. Proporcingumas bus vertinamas remiantis 48, 51 ir 52 punktuose nurodytu trūkstamo finansavimo principu.
395. Skirstymo tinklų statybos, modernizavimo ir eksploatavimo atveju 52 punkte nurodytas priešingos padėties scenarijus būtų tokia padėtis, kai projektas nebūtų įgyvendintas.

⁽¹⁴⁹⁾ Šilumos siurblių surinktos energijos, laikomos atsinaujinančiųjų išteklių energija, kiekis apskaičiuojamas pagal Direktyvos (ES) 2018/2001 VII priedą. Be to, tais atvejais, kai naudojama elektros energija, ji gali būti laikoma visiškai atsinaujinančiųjų išteklių energija pagal analogiją su metodais, taikomais siekiant elektros energiją laikyti visiškai atsinaujinančiųjų išteklių energija pagal Direktyvą (ES) 2018/2001, taip pat deleguotaisiais teisės aktais arba kitais lygiaverčiais metodais, kuriais užtikrinama, kad visa faktiškai naudojama elektros energija būtų pagaminta iš atsinaujinančiųjų išteklių, su sąlyga, kad būtų išvengta dvigubo atsinaujinančiųjų išteklių energijos skaičiavimo ir kompensacijos permokos. Parama naujoms investicijoms ar modernizavimui, taip pat eksploatavimui jokiū būdu neturi būti susijusi su bendro kuro deginimo įrenginiais, kuriuose naudojamas kitas kuras nei atsinaujinančiųjų išteklių energija ar atliekinė šiluma.

⁽¹⁵⁰⁾ Tai taip pat gali būti taikoma šilumos ir vėsumos tiekimo įrangai, įskaitant šiluminės energijos kaupimą, vartotojų patalpose, kaip nurodyta 138 punkte, kai ji susijusi su centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo sistemomis.

⁽¹⁵¹⁾ Žr. Direktyvos 2012/27/ES 2 straipsnio 41 punktą.

⁽¹⁵²⁾ Atsižvelgdamos į tai, valstybės narės visų pirma turi įrodyti, kad remiamose centralizuoto šilumos tiekimo sistemose įdiegtos būtinos priemonės veiksmingumui didinti, CO₂ ir kitiems taršos šaltiniams mažinti, taip pat tinklo nuostoliams šalinti.

⁽¹⁵³⁾ Siekiant išvengti konkurencijos iškraipymo kitose rinkose, šilumos vartotojai, kurie yra ekonominę veiklą vykdančios įmonės, bet kuriuo atveju privalo apmokėti visą savo šildymo išlaidų dalį, bent jau atitinkančią jų pigiausią alternatyvų šilumos šaltinį.

⁽¹⁵⁴⁾ Atliekų hierarchiją sudaro a) prevencija, b) parengimas pakartotiniam naudojimui, c) perdirbimas, d) kitas atliekų naudojimas, pavyzdžiui, energijos gavyba iš atliekų ir e) šalinimas. Žr. Direktyvos 2008/98/EB 4 straipsnio 1 punktą.

4.10.5 Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas ir pusiausvyros užtikrinimas

396. 3.2.2 skirsnis netaikomas pagalbai centralizuotam šilumos ar vėsumos tiekimui. Komisija mano, kad parama centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoms, kuriose naudojamas taršiausias iškastinis kuras (anglys, lignitas, nafta ir dyzelinas), modernizuoti, statyti ar eksploatuoti turi neigiamų padarinių konkurencijai ir prekybai, kuriuos vargu ar pavyks kompensuoti, nebent bus įvykdytos visos šios sąlygos:
- a) pagalba teikiama tik investicijoms į skirstymo tinklą;
 - b) skirstymo tinklas jau suteikia galimybę transportuoti šilumą ar vėsumą, pagamintą iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių, atliekinės šilumos arba anglies dioksido neišskiriančių šaltinių;
 - c) pagalba nepadidinama energijos gamyba iš taršiausio iškastinio kuro (pavyzdžiui, prijungiant papildomus vartotojus) ⁽¹⁵⁵⁾;
 - d) yra aiškus tvarkaraštis, kuriame numatyti tvirti išsipareigojimai atsisakyti taršiausio iškastinio kuro, siekiant Sąjungos 2030 m. klimato politikos tikslo ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo ⁽¹⁵⁶⁾.
397. Centralizuoto šilumos tiekimo gamybos įrenginių statybos, modernizavimo ar eksploatavimo atveju priemonės, kuriomis skatinamos naujos investicijos į gamtines dujas naudojančius energijos gamybos įrenginius arba jų eksploatavimas, gali sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį trumpuoju laikotarpiu, tačiau ilgai, palyginti su alternatyviomis investicijomis arba priešingos padėties scenarijais, padidinti neigiamą išorinį poveikį aplinkai. Kad tos investicijos į gamtines dujas arba jų naudojimas būtų vertinami kaip darantys teigiamą poveikį aplinkai, valstybės narės turi paaiškinti, kaip jos užtikrins, kad pagalba būtų prisidedama prie Sąjungos 2030 m. klimato politikos tikslo ir 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslo įgyvendinimo ir, visų pirma, kaip bus išvengta susisaistymo su energijos gamyba deginant dujas ir kaip ja nebus išstumiamos investicijos į mažiau taršias ir rinkoje jau esančias alternatyvas, taip trukdant kurti mažiau taršias technologijas ir jas naudoti. Pavyzdžiui, tai gali būti privalomi pagalbos gavėjo išsipareigojimai įdiegti CCS / CCU technologijas ar pakeisti gamtines dujas atsinaujinančiųjų išteklių ar mažo anglies dioksido pėdsako dujomis arba uždaryti elektrinę atsišvelgiant į Sąjungos klimato politikos tikslus.
398. Analizuodama valstybės pagalbos centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemoms poveikį konkurencijai, Komisija atliks vertinimą, lygindama projekto naudą energijos vartojimo efektyvumo ir tvarumo ⁽¹⁵⁷⁾ atžvilgiu ir neigiamą poveikį konkurencijai, ypač galimą neigiamą poveikį alternatyvioms technologijoms arba šilumos ir vėsumos tiekimo paslaugų ir tinklų teikėjams. Šiomis aplinkybėmis Komisija atsižvelgs į tai, ar centralizuoto šilumos tiekimo sistema yra arba gali būti prieinama trečiosioms šalims ⁽¹⁵⁸⁾ ir ar galimi tvarūs alternatyvūs šildymo sprendimai ⁽¹⁵⁹⁾.

4.11 Pagalba sumažinant elektros energijos mokesčius daug energijos naudojančioms vartotojams

4.11.1 Pagalbos pagrindimas

399. Sąjungos ekonomikos pertvarkymas atsižvelgiant į Komunikatą dėl Europos žaliojo kurso iš dalies finansuojamas mokesčių už suvartotą elektros energiją lėšomis. Norint įgyvendinti žaliojo kurso tikslus reikia, kad valstybės narės vykdytų plataus užmojo priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo politiką, kad iki 2030 m. būtų gerokai sumažintas Sąjungos išmetamas šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekis ir iki 2050 m. neutralizuotas poveikis klimatui. Atsižvelgiant į tai, tikėtina, kad valstybės narės ir toliau finansuos tokią politiką mokesčių lėšomis, todėl gali būti, kad šie mokesčiai didės. Paramos priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui finansavimas iš mokesčių savaime nėra skirtas neigiamam išoriniam poveikiui mažinti. Todėl pagal šias gaires tie mokesčiai nėra aplinkosaugos mokesčiai ir 4.7.1 skirsnis šiems mokesčiams netaikomas.

⁽¹⁵⁵⁾ Valstybės narės turi įrodyti, kad, siekiant patenkinti naujų vartotojų poreikius, imtasi priemonių, siekiant į sistemą įtraukti tvarių šildymo šaltinių.

⁽¹⁵⁶⁾ Valstybės narės, pavyzdžiui, turėtų pateikti įrodymų, kad centralizuoto šilumos tiekimo sistemos, dėl kurių prašoma pagalbos, yra arba nacionalinių ar vietos lygmens priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo planų dalis, arba dalis integruotų nacionalinių energetikos ir klimato srities veiksmų planų, parengtų pagal Reglamento (ES) 2018/1999 I priedą, dėl būtinumo kurti naują centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo iš atsinaujinančiųjų išteklių infrastruktūrą, kad būtų pasiektas Direktyvos (ES) 2018/2001 3 straipsnio 1 dalyje nustatytas Sąjungos tikslas, ir išsipareigoti atsisakyti iškastinio kuro, siekiant tarpinių ir galutinių 2050 m. poveikio klimatui neutralumo tikslų.

⁽¹⁵⁷⁾ Atsižvelgiant į jų indėlį į klimato kaitos švelninimą, kuris Reglamente (ES) 2020/852 apibrėžtas kaip aplinkos apsaugos tikslas, jei nėra akivaizdžių požymių, kad nesilaikoma principo nedaryti reikšmingos žalos.

⁽¹⁵⁸⁾ Taip pat žr. Direktyvos (ES) 2018/2001 24 straipsnį.

⁽¹⁵⁹⁾ Taip pat žr. Direktyvos (ES) 2018/2001 18 straipsnio 5 dalį ir 24 straipsnį.

400. Tam tikruose ekonomikos sektoriuose, kurie yra ypač priklausomi nuo tarptautinės prekybos ir kuriuose vertei sukurti naudojama daug elektros energijos, prievolė mokėti visą elektros energijos suvartojimo mokesčių sumą, kuria finansuojami energetikos ir aplinkos politikos tikslai, gali padidinti riziką, kad šių sektorių veikla bus perkelta už Sąjungos ribų, t. y. ten, kur aplinkosaugos reikalavimai netaikomi arba yra ne tokie griežti. Be to, tokie mokesčiai didina elektros energijos kainą, palyginti su tiesioginių išmetamųjų teršalų, susidaranciu naudojant kitus energijos šaltinius, sąnaudomis, todėl gali atgrasyti nuo gamybos procesų elektrifikavimo, kuris yra labai svarbus siekiant sėkmingai mažinti Sąjungos ekonomikos priklausomybę nuo iškastinio kuro. Siekdamas sumažinti šią riziką ir neigiamą poveikį aplinkai, valstybės narės gali sumažinti tokius mokesčius atitinkamuose ekonomikos sektoriuose veikiančioms bendrovėms.
401. Šiame skirsnyje nustatyti kriterijai, kuriuos Komisija taikys vertindama ekonominės veiklos plėtrą, skatinamąjį poveikį, būtinumą, tinkamumą, proporcingumą ir poveikį konkurencijai, kai tam tikriems daug energijos naudojančioms vartotojams mažinami elektros energijos mokesčiai. 3 skyriuje nustatyti suderinamumo kriterijai taikomi tik tuo atveju, jei 4.11 skirsnyje nėra konkrečių taisyklių.
402. Komisija taikydama atitinkamas priemones nustatė sektorius, kuriems visų pirma kyla 400 punkte nurodyta rizika, ir įvedė proporcingumo reikalavimus, atsižvelgdama į tai, kad, jei mokesčiai bus sumažinti per daug arba taikomi per dideliu elektros energijos vartotojų skaičiui, gali kilti grėsmė bendram paramos atsinaujinančiųjų išteklių energijai finansavimui ir gali būti ypač iškraipyta konkurencija ir prekyba.

4.11.2 Taikymo sritis: mokesčiai, kurie gali būti sumažinti

403. Valstybės narės gali sumažinti elektros energijos suvartojimo mokesčius, kurių lėšomis finansuojami energetikos ir aplinkos politikos tikslai. Tai apima mokesčius, kuriais finansuojama parama atsinaujinantiesiems ištekliams arba bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai, ir mokesčius, kuriais finansuojami socialiniai tarifai arba energijos kainos izoliuotuose regionuose. 4.11 skirsnis netaikomas mokesčiams, kurie atspindi dalį elektros energijos tiekimo atitinkamiems pagalbos gavėjams sąnaudų. Pavyzdžiui, šis skirsnis netaikomas, kai atleidžiama nuo tinklo mokesčių arba mokesčių, kuriais finansuojami pajėgumų užtikrinimo mechanizmai. Šis skirsnis taip pat netaikomas mokesčiams už kitų rūšių energijos, visų pirma gamtinių dujų, vartojimą.
404. Įmonių sprendimai dėl veiklos vietos ir su tuo susijęs neigiamas poveikis aplinkai priklauso nuo bendro mokesčių, kuriuos galima sumažinti, finansinio poveikio. Todėl valstybės narės, norinčios taikyti priemonę, kuri turi būti vertinama pagal šį skirsnį, turi įtraukti visas tokias lengvatas į vieną schemą ir teikdamos pranešimą turi informuoti Komisiją apie bendrą visų reikalavimus atitinkančių mokesčių ir visų siūlomų lengvatų poveikį. Jei valstybė narė vėliau nuspręstų papildomai sumažinti mokesčius, kuriems taikomas šis skirsnis, ji turės pranešti apie esamos schemos pakeitimą.

4.11.3 Konkurencijos ir prekybos iškraipymo mažinimas

4.11.3.1 Tinkamumas finansuoti

405. Kalbant apie 4.11.2 punkte nurodytus mokesčius, rizika, kad tam tikrų sektorių veikla bus perkelta už Europos Sąjungos ribų, t. y. ten, kur aplinkosaugos reikalavimai netaikomi arba yra ne tokie griežti, iš esmės priklauso nuo atitinkamo sektoriaus elektros energijos vartojimo intensyvumo ir jo atvirumo tarptautinei prekybai. Todėl pagalba gali būti teikiama tik įmonėms, kurios vykdo veiklą:
- a) didelę riziką patiriančiuose sektoriuose, kurių prekybos intensyvumo ir elektros energijos vartojimo intensyvumo padidėjimas Sąjungos lygmeniu siekia bent 2 proc. ir kurių prekybos intensyvumas ir elektros energijos vartojimo intensyvumas Sąjungos lygmeniu yra bent 5 proc. pagal kiekvieną rodiklį;
 - b) riziką patiriančiuose sektoriuose, kurių prekybos intensyvumo ir elektros energijos vartojimo intensyvumo padidėjimas Sąjungos lygmeniu siekia bent 0,6 proc. ir kurių prekybos intensyvumas ir elektros energijos vartojimo intensyvumas Sąjungos lygmeniu atitinkamai yra bent 4 proc. ir 5 proc.

Šiuos tinkamumo kriterijus atitinkantys sektoriai išvardyti I priede.

406. Į I priedą neįtrauktas sektorius ar pasektorius ⁽¹⁶⁰⁾ taip pat bus laikomas atitinkančiu reikalavimus, jei jis atitinka 405 punkte nurodytus tinkamumo kriterijus ir jei valstybės narės tai įrodo pateikdamos sektoriaus ar pasektorio Sąjungos lygmens duomenis ⁽¹⁶¹⁾, kuriuos patikrino nepriklausomas ekspertas ir kurie grindžiami bent trejų metų iš eilės laikotarpiu, prasidedančiu ne anksčiau kaip 2013 m.
407. Jei valstybė narė paramą skiria tik daliai reikalavimus atitinkančių pagalbos gavėjų arba skirtingo dydžio lengvatas taiko tai pačiai 405 punkto a arba b papunktyje nurodytai kategorijai priskiriamiems reikalavimus atitinkantiems pagalbos gavėjams, ji turi įrodyti, kad toks sprendimas priimtas remiantis objektyviais, nediskriminaciniais ir skaidriais kriterijais ir kad pagalba iš esmės vienodai skiriama visiems tame pačiame sektoriuje veikiantiems reikalavimus atitinkantiems pagalbos gavėjams, jei jų faktinė padėtis yra panaši.

4.11.3.2 Pagalbos priemonės proporcingumas

408. Komisija pagalbą laikys proporcinga, jei pagalbos gavėjai, vykdydami veiklą 405 punkto a ir b papunkčiuose nurodytuose sektoriuose, atitinkamai padengs ne mažiau kaip 15 proc. ir 25 proc. išlaidų, patiriamų dėl elektros energijos mokesčių, kuriuos valstybė narė įtraukia į savo schemą. Komisija taip pat mano, jog tam, kad pagalba būtų proporcinga, dėl tokio sumažinimo mokestis turi būti ne mažesnis nei 0,5 EUR/MWh.
409. Tačiau 408 punktu grindžiami nuosavi įnašai gali būti didesni nei suma, kurią gali padengti ypač pažeidžiamos įmonės. Todėl vietoje to valstybė narė gali apriboti papildomas išlaidas, atsirandančias dėl elektros energijos mokesčių, kad jos neviršytų 0,5 proc. 405 punkto a papunktyje nurodytų sektorių įmonių bendrosios pridėtinės vertės (BPV) ir 1 proc. 405 punkto b papunktyje nurodytų sektorių įmonių BPV. Komisija taip pat mano, jog tam, kad pagalba būtų proporcinga, dėl tokio sumažinimo mokestis turi būti ne mažesnis nei 0,5 EUR/MWh.
410. Komisija pagalbą laikys proporcinga, jei didesnio pagalbos intensyvumo taikymas pagal 408 ir 409 punktus bus taikomas ir 405 punkto b papunktyje nurodytų sektorių įmonėms, su sąlyga, kad atitinkamos įmonės sumažins vartojant elektros energiją išmetamo anglies dioksido rodiklį. Šiuo tikslu paramos gavėjai bent 50 proc. savo suvartojamos elektros energijos gaus iš anglies dioksido neišskiriančių šaltinių ir iš jų bent 10 proc. bus perkama pagal išankstinį sandorį, pavyzdžiui, elektros energijos pirkimo sutartį, arba bent 5 proc. bus gaminama veiklos vietoje arba netoli jos.
411. Taikant 409 punktą, įmonės BPV – bendroji pridėtinė vertė faktorinėmis kainomis, kuri yra BPV rinkos kainomis atėmus visus netiesioginius mokesčius ir pridėjus visas subsidijas. Bendrąją pridėtinę vertę faktorinėmis kainomis galima apskaičiuoti pagal apyvartą, pridėjus kapitalizuotą produkciją, pridėjus kitas veiklos pajamas, pridėjus arba atėmus atsargų pokyčius, atėmus pirktų prekių ir paslaugų vertę ⁽¹⁶²⁾, atėmus kitus su apyvarta susijusius, bet neišskaitytus produktų mokesčius ir atėmus su gamyba susijusius muitus ir mokesčius. Kitaip BPV faktorinėmis kainomis galima apskaičiuoti pagal bendrąją likutinį perteklių pridėjus personalo išlaikymo sąnaudas. Į pridėtinę vertę neįtraukiamos įmonių sąskaitose prie finansinių arba ypatingųjų pajamų ir išlaidų priskiriamos pajamos ir išlaidos. Pridėtinė vertė faktorinėmis kainomis apskaičiuojama kaip bendra pridėtinė vertė, nes vertės patikslinimai (pavyzdžiui, nusidėvėjimas) neatimami ⁽¹⁶³⁾.
412. Taikant 411 punktą, bus naudojamas pastarųjų trejų metų, kurių BPV duomenys yra, aritmetinis vidurkis.

4.11.3.3 Valstybės pagalbos forma

413. Valstybės narės gali teikti pagalbą mokesčių sumažinimo forma arba fiksuotos metinės kompensacijos sumos (mokesčių grąžinimo) forma, arba derindamos abu būdus ⁽¹⁶⁴⁾. Jeigu pagalba teikiama mokesčių sumažinimo forma, turi būti sukurtas *ex post* stebėsenos mechanizmas, kuriuo užtikrinama, kad visos pagalbos permokos būtų grąžintos iki kitų metų liepos 1 d. Jei pagalba teikiama grąžinant mokesčius, ji turi būti apskaičiuojama remiantis nustatytu elektros energijos suvartojimo lygiu ir, jei taikoma, bendrąja pridėtine verte per laikotarpį, kuriuo buvo taikomi reikalavimus atitinkantys mokesčiai.

⁽¹⁶⁰⁾ Pagal Europos bendrijos statistinio ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus apibrėžtį (NACE 2 red. klasifikatorius) iki ne didesnio kaip aštuonių skaitmenų suskirstymo lygio (PRODCOM lygmuo).

⁽¹⁶¹⁾ Pavyzdžiui, duomenis, apimančius didelę atitinkamo sektoriaus ar pasektorio bendrosios pridėtinės vertės procentinę dalį ES lygmeniu.

⁽¹⁶²⁾ „Prekėms ir paslaugoms“ nepriskiriamos išlaidos personalui.

⁽¹⁶³⁾ Kodas 12 15 0 pagal teisinį pagrindą, nustatytą 1996 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamente (EB, Euratomas) Nr. 58/97 dėl verslo struktūros statistikos (OL L 014, 1997 1 17, p. 1).

⁽¹⁶⁴⁾ Fiksuotų metinių kompensacijų (mokesčių grąžinimo) taikymo privalumas yra tas, kad pagalbą gaunančios įmonės turi padengti tokį patį elektros energijos ribinių sąnaudų padidėjimą (t. y. elektros energijos išlaidos už kiekvieną papildomai suvartotą MWh padidėja tiek pat), todėl apribojami galimi konkurencijos iškraipymai sektoriuje.

4.11.3.4 Energijos vartojimo auditas ir vadybos sistemos

414. Pagal 4.11 skirsnį suteiktos pagalbos atveju valstybės narės turi išpareigoti patikrinti, ar pagalbos gavėjas laikosi savo išpareigojimo atlikti energijos vartojimo auditą, kaip apibrėžta Direktyvos 2012/27/ES 8 straipsnyje. Tai gali būti arba atskiras energijos vartojimo auditas, arba auditas pagal sertifikuotą energijos naudojimo vadybos sistemą ar aplinkosaugos vadybos sistemą, kaip nurodyta Energijos vartojimo efektyvumo direktyvos 8 straipsnyje.
415. Be to, valstybė narė turi išpareigoti stebėti, ar pagalbos gavėjai, kurie turi atlikti energijos vartojimo auditą pagal Direktyvos 2012/27/ES 8 straipsnio 4 dalį:
- igyvendina audito ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, su sąlyga, kad atitinkamų investicijų atsipirkimo laikas neviršija trejų metų ir jų investicijų sąnaudos proporcingos,
 - sumažina vartojant elektros energiją išmetamo anglies dioksido rodiklį taip, kad bent 30 proc. jų suvartojamos elektros energijos būtų pagaminta iš anglies dioksido neišskiriančių šaltinių,
 - investuoja ne mažiau kaip 50 proc. pagalbos sumos į projektus, kuriais padedama iš esmės sumažinti įrenginio išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį; kai taikoma, investicijos turėtų padėti sumažinti išmetamųjų teršalų kiekį gerokai mažiau nei atitinkamas santykinis taršos rodiklis, naudojamas nemokamai paskirstant Sąjungos apyvartinius taršos leidimus.

4.11.3.5 Pereinamojo laikotarpio taisyklės

416. Siekiant išvengti radikalių mokesčių naštos pokyčių atskiroms įmonėms, kurios neatitinka 4.11 skirsnyje nustatytų tinkamumo finansuoti sąlygų, valstybės narės gali parengti toms įmonėms skirtą pereinamojo laikotarpio planą. Pereinamojo laikotarpio planas bus taikomas tik toms įmonėms, kurios atitinka šiuos du kriterijus:
- bent vienus iš dvejų paskutinių metų iki pritaikymo pagal 468 punkto a papunktį jos gavo pagalbą sumažintų mokesčių forma pagal nacionalinę pagalbos schemą, kuri paskelbta suderinama pagal 2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairių ⁽¹⁶⁵⁾ 3.7.2 skirsnį;
 - tuo metu, kai buvo suteikta pagalba pagal 416 punkto a papunktį, jos atitiko 2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairių 3.7.2 skirsnyje nustatytus tinkamumo kriterijus.
417. Toks pereinamojo laikotarpio planas apims laipsnišką ir visapusišką sąlygų, atsirandančių taikant 4.11 skirsnyje nustatytus tinkamumo ir proporcingumo kriterijus, pritaikymą, kuris turi būti užbaigtas iki 2028 m., laikantis šio tvarkaraščio:
- už mokesčius, taikytinus už metus iki 2026 m., atitinkamos įmonės sumoka bent 35 proc. išlaidų, patirtų dėl elektros energijos mokesčių, kuriuos valstybė narė įtraukia į savo schemą, arba atitinkamai 1,5 proc. savo BPV;
 - už mokesčius, taikytinus už metus iki 2027 m., atitinkamos įmonės sumoka bent 55 proc. išlaidų, patirtų dėl elektros energijos mokesčių, kuriuos valstybė narė įtraukia į savo schemą, arba atitinkamai 2,5 proc. savo BPV;
 - už mokesčius, taikytinus už metus iki 2028 m., atitinkamos įmonės sumoka bent 80 proc. išlaidų, patirtų dėl elektros energijos mokesčių, kuriuos valstybė narė įtraukia į savo schemą, arba atitinkamai 3,5 proc. savo BPV.
418. Pereinamojo laikotarpio plane gali būti numatyta, kad pagalbos intensyvumas pagal 417 punkto a papunktį taikomas visą pereinamąjį laikotarpį, su sąlyga, kad atitinkamos įmonės sumažins vartojant elektros energiją išmetamo anglies dioksido rodiklį. Šiuo tikslu paramos gavėjai bent 50 proc. savo suvartojamos elektros energijos gaus iš anglies dioksido neišskiriančių šaltinių ir iš jų bent 10 proc. bus perkama pagal išankstinį sandorį, pavyzdžiui, elektros energijos pirkimo sutartį, arba bent 5 proc. bus gaminama veiklos vietoje arba netoli jos.

⁽¹⁶⁵⁾ Komisijos komunikatas „2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairės“ (OL C 200, 2014 6 28, p. 1).

419. Komisija mano, kad pagalba, apie kurią nebuvo pranešta ir kuri buvo suteikta sumažinus elektros energijos mokesčius daug energijos naudojančioms įmonėms laikotarpiu iki šių gairių paskelbimo, gali būti pripažinta suderinama su vidaus rinka visomis šiomis sąlygomis:

a) pagalba buvo būtina pagalbos gavėjų vykdomai ekonominei veiklai plėtoti;

b) buvo išvengta pernelyg didelio konkurencijos iškreipimo.

4.12 Pagalba elektrinėms, naudojančioms anglis, durpes arba degiuosius skalūnus, uždaryti ir kasybos veiklai, susijusiai su anglių, durpių arba degių skalūnų gavyba, nutraukti

420. Elektros energijos gamybos iš anglių, durpių ir degių skalūnų atsisakymas yra vienas svarbiausių Sąjungos energetikos sektoriaus priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo veiksnių. 4.12.1 ir 4.12.2 skirsniuose nustatytos suderinamumo taisyklės, taikomos dviejų rūšių priemonėms, kurių valstybės narės gali imtis siekdamos skatinti uždaryti elektrines, kuriose deginamos anglys (įskaitant akmens anglis ir lignitą), durpės arba degieji skalūnai, ir šių rūšių kuro kasyklas (toliau kartu – anglių, durpių ir degių skalūnų veikla).

421. 4.12.1 ir 4.12.2 skirsniuose nustatyti kriterijai, kuriuos Komisija taikys vertindama priemonės skatinamąjį poveikį, būtinumą, tinkamumą, proporcingumą ir poveikį konkurencijai bei prekybai. 3 skyriuje nurodyti suderinamumo kriterijai taikomi tik tiems kriterijams, dėl kurių 4.12.1 ir 4.12.2 skirsniuose nenustatyta konkrečių taisyklių.

422. Energetikos pertvarką ypač sunku paspartinti valstybėse narėse, kuriose pajamos vienam gyventojui yra labai mažos. Siekiant remti žaliąją pertvarką labiausiai paveiktuose regionuose laipsniškai atsisakant taršiausių energijos šaltinių, valstybėms narėms gali tekti laipsniškai atsisakyti anglių, durpių ar degių skalūnų veiklos ir kartu investuoti į mažiau aplinkai kenksmingą energijos gamybą, pavyzdžiui, iš gamtinių dujų. Išimties tvarka iki 2023 m. gruodžio 31 d. Komisija, vertindama tokias investicijas valstybėse narėse, kurių realusis BVP vienam gyventojui rinkos kainomis (EUR) 2019 m. buvo 35 proc. Sąjungos vidurkio arba mažesnis, gali remtis kriterijais, nukrypstančiais nuo šių gairių. Projektai, kuriems taikomas šis punktas, turi:

a) užtikrinti, kad ne vėliau kaip 2026 m. tuo pačiu metu, kai atidaromos naujos kartos elektrinės, kurioms skiriamos investicijos, būtų uždaromos tokio paties pajėgumo elektrinės, naudojančios anglis, durpes ar degiuosius skalūnus;

b) būti susiję su valstybėmis narėmis, kurios neturi pajėgumų užtikrinimo mechanizmo ir kurios įsipareigoja imtis būtinų rinkos reformų, kad ateityje būtų galima užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą nenaudojant individualių paramos priemonių, ir

c) būti įtraukti į patikimą ir plataus užmojo priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimo strategiją, įskaitant neišnaudojamo turto prevenciją atsižvelgiant į 2030 m. ir 2050 m. tikslus (žr. 129 punktą).

4.12.1 Pagalba ankstyvam pelningos anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimui

4.12.1.1 Pagalbos pagrindimas

423. Anglių, durpių ir degių skalūnų atsisakymą daugiausia lemia reguliavimas, rinkos jėgos, pavyzdžiui, anglies dioksido kainų poveikis ir konkurencija su atsinaujinančiais išteklių, kurių ribinės sąnaudos yra mažos.

424. Tačiau valstybės narės gali nuspręsti paspartinti šį rinkos nulemtą perėjimą, nuo tam tikros dienos uždrausdamos gaminti elektros energiją naudojant šį kūrą. Dėl tokio draudimo gali susidaryti padėtis, kai pelninga anglių, durpių ir degių skalūnų veikla turi būti nutraukta dar nepasibaigus jos ekonominio naudingumo laikotarpiui, todėl gali būti prarastas pelnas. Valstybės narės gali pageidauti skirti kompensaciją ne pagal teismo procedūras, taip siekdamas užtikrinti teisini tikrumą ir nuspėjamumą ir sudaryti palankesnes sąlygas žaliajai pertvarkai.

4.12.1.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

425. Šiame skirsnyje nustatytos suderinamumo taisyklės, taikomos priemonėms, kurių imtasi siekiant paspartinti pelningos anglies, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimą ir kompensuoti nukentėjusioms įmonėms jų patirtus nuostolius. Tokia kompensacija paprastai būtų apskaičiuojama remiantis dėl ankstyvo veiklos nutraukimo įmonių prarastu pelnu. Iš jos taip pat gali būti dengiamos papildomos įmonių patirtos išlaidos, pavyzdžiui, susijusios su papildomomis socialinėmis ir aplinkos apsaugos išlaidomis, jei tas išlaidas tiesiogiai lėmė ankstyvas pelningos veiklos nutraukimas. Papildomos išlaidos negali apimti išlaidų, jei jos būtų patirtos ir pagal priešingos padėties scenarijų.
426. Šiame skirsnyje numatytos priemonės gali palengvinti tam tikros ekonominės veiklos rūšių plėtrą ar vietovių vystymąsi. Pavyzdžiui, tokiomis priemonėmis gali būti sudarytos sąlygos plėtoti kitą elektros energijos gamybos veiklą pagal žaliąjį kursą, siekiant kompensuoti dėl ankstyvo veiklos nutraukimo sumažėjusius elektros energijos gamybos pajėgumus. Jei priemonė nebūtų taikoma, tokia plėtra gali būti ne tokio masto. Be to, tokiomis priemonėmis užtikrinamas nuspėjamumas ir teisinis tikrumas gali padėti palengvinti privalomą anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimą.

4.12.1.3 Skatinamasis poveikis

427. Priemonė turi paskatinti ūkio subjektų, kurie nutraukia savo anglių, durpių ir degių skalūnų veiklą anksčiau, nei baigiasi jos ekonominio naudingumo laikotarpis, ekonominio elgesio pokyčius. Siekdama nustatyti, ar taip yra, Komisija palygins faktinį scenarijų (t. y. priemonės poveikį) su priešingos padėties scenarijumi (jei priemonės nebūtų). Priemone neturėtų būti apeinamos tiekimo saugumo priemonėms taikomos taisyklės.

4.12.1.4 Pagalbos būtinumas ir tinkamumas

428. Komisija manys, kad priemonė reikalinga, jei valstybė narė galės įrodyti, kad ja galima iš esmės pagerinti padėtį taip, kaip rinka pati to negali padaryti. Pavyzdžiui, ja sudaromos sąlygos palaipsniui atsisakyti elektros energijos gamybos iš anglių, durpių ir degių skalūnų pajėgumų ir taip prisidėti prie elektros energijos gamybos iš alternatyvių šaltinių ekonominės veiklos plėtos, kuri be priemonės nebūtų vykdoma tokiu pačiu mastu. Atsižvelgdama į tai, Komisija taip pat gali apsvarstyti, ar vien rinkos sąlygomis būtų pasiektas panašus išmetamo CO₂ kiekio sumažinimas netaikant priemonės, ar priemonė labai padeda užtikrinti teisinį tikrumą ir nuspėjamumą, kurio nebūtų, jei priemonė nebūtų taikoma, ir taip sudaryti palankesnes sąlygas žaliajai pertvarkai.
429. Be to, valstybė narė turėtų įrodyti, kad priemonė yra tinkama politikos priemonė numatytam tikslui pasiekti, t. y. kad nėra kitos mažesnio iškreipiamojo poveikio politikos ir pagalbos priemonės, kuria galima pasiekti tokių pat rezultatų. Pavyzdžiui, jei priemonė yra tikslingai nukreipta, kad skatintų elektros energijos gamybos iš alternatyvių šaltinių plėtrą, mažintų poveikį elektros energijos rinkos veikimui ir užimtumui, užtikrintų uždarymo nuspėjamumą ir kartu prisidėtų prie išmetamo CO₂ kiekio mažinimo tikslų.

4.12.1.5 Proporcingumas

430. Pagalba iš esmės turi būti teikiama konkurencinio konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, kaip nurodyta 3.2.1.3 skirsnyje⁽¹⁶⁶⁾. Šis reikalavimas netaikomas, jei valstybė narė įrodo, kad konkursas negali būti konkurencingas dėl objektyvių priežasčių. Taip gali būti, pavyzdžiui, tuo atveju, kai potencialių dalyvių skaičius yra ribotas, jei tai nėra susiję su diskriminaciniais tinkamumo kriterijais.
431. Jei pagalba teikiama konkurencinio konkurso būdu, Komisija darys prielaidą, kad pagalba yra proporcinga ir neviršija būtino minimumo.
432. Jei konkurencinis konkursas nerengiamas, Komisija, siekdama patikrinti, ar kompensacija yra apribota iki būtino minimumo, proporcingumą vertins kiekvienu konkrečiu atveju. Atsižvelgdama į tai, Komisija išsamiai išanalizuos prielaidas, kuriomis valstybė narė rėmėsi nustatydamas negautą pelną ir papildomas išlaidas, kuriomis remiantis buvo apskaičiuota kompensacija už ankstyvą veiklos nutraukimą, lygindama numatomą pelningumą pagal faktinį ir priešingos padėties scenarijus. Priešingos padėties scenarijus turėtų būti pagrįstas tinkamai pagrįstomis prielaidomis, tikroviškais rinkos pokyčiais ir atspindėti numatomas kiekvieno atitinkamo subjekto pajamas ir išlaidas, kartu atsižvelgiant į galimus tiesioginius funkcinius subjektų ryšius.

⁽¹⁶⁶⁾ 50 punkte nustatytas 30 proc. reikalavimas netaikomas konkursams pagal šį 4.12 skirsnį. Valstybės narės gali apsvarstyti galimybę taikyti papildomus kriterijus, pavyzdžiui, kitą siektiną naudą aplinkai.

433. Jei anglių, durpių ir degių skalūnų veikla nutraukiama praėjus daugiau nei trejiems metams nuo kompensacijos skyrimo, valstybė narė turi nustatyti mechanizmą, pagal kurį kompensacijos apskaičiavimas būtų atnaujinamas remiantis naujausiomis prielaidomis, nebent ji gali įrodyti, kodėl tokio mechanizmo taikymas nepateisinamas dėl išskirtinių konkrečių atvejo aplinkybių.

4.12.1.6 Nedaromo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas

434. Valstybė narė turi nustatyti ir kiekybiškai įvertinti numatomą priemonės naudą aplinkai, jei įmanoma, išreikštą pagalbos dydžiu už neišmesto CO₂ ekvivalento toną. Be to, Komisija taip pat teigiamai vertins, jei priemonės apims savanorišką CO₂ apyvartinių taršos leidimų panaikinimą nacionaliniu lygmeniu.

435. Svarbu užtikrinti, kad priemonės struktūra būtų kuo labiau sumažintas bet koks konkurencijos iškraipymas rinkoje. Jei pagalba teikiama konkurencinio konkurso būdu, kuriame nediskriminuojant gali dalyvauti visi anglių, durpių ar degių skalūnų veiklos vykdytojai, Komisija darys prielaidą, kad pagalba nedaro didelio iškreipiamojo poveikio konkurencijai ir prekybai. Jei konkurencinis konkursas nevykdomas, Komisija vertins pagalbos poveikį konkurencijai ir prekybai remdamasi priemonės struktūra ir jos poveikiu atitinkamai rinkai.

4.12.2 Pagalba išskirtinėms išlaidoms, susijusioms su nekonkurencingos anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimu, padengti

4.12.2.1 Pagalbos pagrindimas

436. Dėl nekonkurencingos anglių, durpių ir degių skalūnų kasybos veiklos nutraukimo gali atsirasti didelių socialinių ir aplinkos apsaugos išlaidų elektrinių ir kasybos įmonių lygmeniu. Valstybės narės gali nuspręsti tokias išskirtines išlaidas padengti, kad sumažintų veiklos nutraukimo socialines ir regionines pasekmes.

4.12.2.2 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

437. Šiame skirsnyje nustatytos suderinamumo taisyklės, taikomos priemonėms, kurių imtasi nekonkurencingos anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimo išskirtinėms išlaidoms padengti.

438. Šiame skirsnyje aptariamomis priemonėmis gali būti palengvinta su socialiniais, aplinkosaugos ir saugos aspektais susijusi pertvarka atitinkamoje teritorijoje.

439. Šis skirsnis taikomas, jei priemonei netaikomas 2010 m. gruodžio 10 d. Tarybos sprendimas dėl valstybės pagalbos nekonkurencingų anglių kasyklų uždarymui palengvinti⁽¹⁶⁷⁾.

4.12.2.3 Pagalbos būtinumas ir tinkamumas

440. Komisija manys, kad pagalba išskirtinėms išlaidoms padengti yra būtina ir tinkama tiek, kiek ji gali padėti sumažinti nekonkurencingos anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimo socialinį ir aplinkosauginį poveikį atitinkamame regione ir valstybėje narėje.

4.12.2.4 Skatinamasis poveikis ir proporcingumas

441. Valstybės pagalba išskirtinėms išlaidoms padengti gali būti naudojama tik išlaidoms, kurios patirtos dėl nekonkurencingos anglių, durpių ir degių skalūnų veiklos nutraukimo, padengti.

442. Reikalavimus atitinkančių išlaidų kategorijos nustatytos II priede. Išlaidos, patirtos dėl aplinkos apsaugos taisyklių nesilaikymo, ir su dabartine gamyba susijusios išlaidos nėra tinkamos finansuoti.

⁽¹⁶⁷⁾ 2010 m. gruodžio 10 d. Tarybos sprendimas dėl valstybės pagalbos nekonkurencingų anglių kasyklų uždarymui palengvinti (OL L 336, 2010 12 21, p. 24).

443. Nedarant poveikio Europos Parlamento ir Tarybos direktyvai 2004/35/EB⁽¹⁶⁸⁾ ar kitoms atitinkamoms Sąjungos taisyklėms⁽¹⁶⁹⁾, pagalba, skirta išskirtinėms aplinkos apsaugos išlaidoms padengti, gali būti laikoma turinčia skatinamąjį poveikį tik tais atvejais, kai žalą aplinkai sukėlus subjektas arba įmonė negali būti nustatyti arba laikomi teisiškai atsakingais už darbus, būtinų siekiant užkirsti kelią žalai aplinkai ir ją ištaisyti laikantis principo „teršėjas moka“, finansavimą.
444. Valstybė narė turi įrodyti, kad buvo imtasi visų būtinų priemonių, įskaitant teisinius veiksmus, kad nustatytų atsakingą subjektą ar įmonę ir įpareigotų jį ar ją atitinkamas išlaidas padengti. Jeigu pagal taikytiną teisę atsakingo subjekto arba įmonės negalima nustatyti arba įpareigoti padengti išlaidas, pagalba gali būti teikiama siekiant paremti visus valymo ar rekultivavimo darbus ir gali būti laikoma turinčia skatinamąjį poveikį. Komisija gali nuspręsti, kad įmonės negalima priversti padengti jos sukeltos taršos aplinkai valymo išlaidas, jei ji teisiškai nebeegzistuoja ir jokia kita įmonė negali būti laikoma jos teisiu ar ekonominės veiklos perėmėja⁽¹⁷⁰⁾ arba jei finansinė garantija yra nepakankama valymo išlaidoms padengti.
445. Pagalbos suma turi apsiriboti išskirtinių pagalbos gavėjo išlaidų padengimu ir neviršyti faktiškai patirtų išlaidų. Komisija reikalaus, kad valstybė narė aiškiai ir atskirai nurodytų kiekvienos tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos pagalbos sumą, kaip nurodyta II priede. Jei valstybė narė padengia tokias išlaidas remdamasi įverčiais, dar prieš pagalbos gavėjui jas faktiškai patiriant, ji turi atlikti patirtų išlaidų *ex post* patikrinimą, remdamasi pagalbos gavėjo pagalbos teikėjui pateiktomis išsamiomis ataskaitomis, įskaitant sąskaitas faktūras arba sertifikatus, kuriuose nurodytos patirtos išskirtinės išlaidos, ir atitinkamai pakoreguoti skiriamas sumas.

4.12.2.5 Nedarant neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimas

446. Jei pagalba skiriama tik išskirtinėms pagalbos gavėjo išlaidoms padengti, Komisija mano, kad jos iškreipiamasis poveikis konkurencijai ir prekybai yra ribotas.
447. Pagalba, gauta išskirtinėms išlaidoms padengti, turėtų būti įtraukiama į pagalbos gavėjo pelno (nuostolių) ataskaitas kaip atskiras pajamų straipsnis, nesusijęs su apyvarta. Jei pagalbos gavėjas, nutraukęs atitinkamą anglių, durpių ir degiųjų skalūnų veiklą, tęsia prekybą ar veiklą, jis turi vesti tikslią ir atskirą šios veiklos apskaitą. Suteikta pagalba turi būti tvarkoma taip, kad nebūtų galimybės ją perkelti į kitą tos pačios įmonės ekonominę veiklą.

4.13 Pagalba tyrimams ar konsultavimo paslaugoms klimato, aplinkos apsaugos ir energetikos klausimais

4.13.1 Taikymo sritis ir remiamos veiklos rūšys

448. Šis skirsnis taikomas pagalbai tyrimams ar konsultavimo paslaugoms, tiesiogiai susijusioms su projektais ar veikla, kuriems taikomos šios gairės, klimato, aplinkos apsaugos ir energetikos klausimais. Pagalba gali būti teikiama neatsižvelgiant į tai, ar po tyrimo arba konsultavimo paslaugos bus atliekamos investicijos, kurioms taikomos šios gairės.
449. Tyrimas ar konsultavimo paslauga neturi būti nuolatinė ar periodinė veikla ir neturi būti susijusi su įprastomis įmonės veiklos išlaidomis.

4.13.2 Skatinamasis poveikis

450. Be 3.1.2 skirsnyje nustatytų reikalavimų, taikomas ir 451 punkte nustatytas reikalavimas.
451. Gali būti laikoma, kad pagalba energijos vartojimo auditui, kuris turi būti atliekamas pagal Direktyvą 2012/27/ES, turi skatinamąjį poveikį tik tuo atveju, jei energijos vartojimo auditas atliekamas kartu su privalomu energijos vartojimo auditu pagal tą direktyvą.

⁽¹⁶⁸⁾ 2004 m. balandžio 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) (OL L 143, 2004 4 30, p. 56).

⁽¹⁶⁹⁾ Taip pat žr. Komisijos pranešimą „Gairės dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2004/35/EB dėl atsakomybės už aplinkos apsaugą siekiant išvengti žalos aplinkai ir ją ištaisyti (atlyginti) 2 straipsnyje apibrėžto termino „žala aplinkai“ bendro supratimo“ 2021/C 118/01 (OL C 118, 2021 4 7, p. 1).

⁽¹⁷⁰⁾ Žr. 2012 m. spalio 17 d. Komisijos sprendimo C(2012) 558 *final* byloje SA.33496 (2011/N) – Austrija – Einzelfall, Altlast, DECON Umwelttechnik GmbH, 65–69 konstatuojamasis dalis (OL C 14, 2013 1 17, p. 1).

4.13.3 Proporcingumas

452. Tinkamos finansuoti išlaidos yra tyrimų ar konsultavimo paslaugų, susijusių su projektais ar veikla, kuriems taikomos šios gairės, išlaidos. Jei tik dalis tyrimo ar konsultavimo paslaugos yra susijusi su investicijomis, kurioms taikomos šios gairės, tinkamos finansuoti išlaidos yra su šiomis investicijomis susijusių tyrimo ar konsultavimo paslaugos dalių išlaidos.
453. Pagalbos intensyvumas negali viršyti 60 proc. tinkamų finansuoti išlaidų.
454. Pagalbos intensyvumas gali būti padidintas 20 procentinių punktų, kai tyrimai atliekami arba konsultacijos teikiamos mažųjų įmonių užsakymu, ir 10 procentinių punktų, kai tyrimai atliekami arba konsultacijos teikiamos vidutinių įmonių užsakymu.

5. VERTINIMAS

455. Siekdama papildomai užtikrinti, kad konkurencijos ir prekybos iškraipymas būtų ribotas, Komisija gali reikalauti, kad būtų atliekamas pagalbos schemų, apie kurias būtina pranešti, *ex post* vertinimas. Vertinamos turėtų būti tos schemos, kurių iškraipomasis poveikis konkurencijai ir prekybai gali būti itin didelis, t. y., kuriomis gali būti labai apribota ar iškraipyta konkurencija, jei jų įgyvendinimas nebus laiku peržiūretas.
456. *Ex post* vertinimo reikalavimas bus taikomas schemoms, kurių pagalbos biudžetai yra dideli ar kurios turi naujoviškų bruožų, arba kai numatomi reikšmingi rinkos, technologijų ar reguliavimo pokyčiai. Bet kuriuo atveju *ex post* vertinimas bus privalomas schemoms, kurių valstybės pagalbos biudžetas ar į apskaitą įtrauktos išlaidos bet kuriais metais viršija 150 mln. EUR arba 750 mln. EUR per visą schemų trukmę. Visą schemų trukmę sudaro bendra schemos ir prieš ją buvusios schemos, taikytos panašiu tikslu ir panašioje geografinėje vietovėje, galiojimo trukmę, pradedant nuo 2022 m. sausio 1 d. Atsižvelgiant į vertinimo tikslus ir siekiant išvengti neproporcingos naštos valstybėms narėms ir mažesniems pagalbos projektams, nuo 2022 m. sausio 1 d. *ex post* vertinimo reikalavimas taikomas tik pagalbos schemoms, kurių bendra galiojimo trukmė viršija trejus metus.
457. *Ex post* vertinimo reikalavimas gali būti netaikomas pagalbos schemoms, kurios pradedamos taikyti iš karto po panašiu tikslu ir panašioje geografinėje vietovėje taikytų schemų, kurių vertinimas buvo atliktas, parengta galutinė vertinimo ataskaita pagal Komisijos patvirtintą vertinimo planą ir nebuvo jokių neigiamų išvadų. Bet kokia schema, kurios galutinė vertinimo ataskaita neatitinka patvirtinto vertinimo plano, turi būti nedelsiant stabdoma.
458. *Ex post* vertinimu turėtų būti siekiama patikrinti, ar pasitvirtino schemos suderinamumą pagrindžiančios prielaidos ir ar laikomasi suderinamumo sąlygų, visų pirma turėtų būti patikrintas pagalbos priemonės būtinumas ir veiksmingumas, atsižvelgiant į jos bendruosius ir specialiuosius tikslus, ir pateikti schemos poveikio konkurencijai ir prekybai rodikliai.
459. Valstybė narė turi pateikti vertinimo plano projektą, kuris bus neatsiejama Komisijos atliekamo schemos vertinimo dalis:
- kartu su pagalbos schema, jeigu jos valstybės pagalbos biudžetas viršija 150 mln. EUR bet kuriais metais arba 750 mln. EUR per visą jos įgyvendinimo laikotarpį, arba
 - per 30 darbo dienų po reikšmingo pakeitimo, dėl kurio schemos biudžetas padidėjo ir viršija 150 mln. EUR bet kuriais metais arba 750 mln. EUR per visą schemos galiojimo trukmę, arba
 - schemų, kurioms netaikomas a arba b punktas, atveju – per 30 darbo dienų oficialiojoje apskaitoje užregistravus 150 mln. EUR viršijančias praėjusių metų išlaidas.
460. Vertinimo plano projektas turi atitikti Komisijos nurodytus bendruosius metodinius principus⁽¹⁷¹⁾. Komisijos patvirtintas vertinimo planas turi būti skelbiamas viešai.
461. *Ex post* vertinimą turi atlikti nuo pagalbą teikiančios institucijos nepriklausantis ekspertas, remdamasis vertinimo planu. Atliekant kiekvieną vertinimą turi būti parengta bent viena tarpinė ir viena galutinė vertinimo ataskaita. Abi ataskaitos turi būti skelbiamos viešai.

⁽¹⁷¹⁾ 2014 m. gegužės 28 d. Komisijos tarnybų darbinis dokumentas „Bendra valstybės pagalbos vertinimo metodika“ (SWD(2014) 179 final).

462. Jeigu pagalbos schemoms bendrosios išimties reglamentas netaikomas vien dėl jų didelio biudžeto, jų suderinamumą Komisija vertins remdamasi tik vertinimo planu.
463. Galutinė vertinimo ataskaita Komisijai turi būti pateikta laiku, kad ji galėtų įvertinti galimybę pratęsti pagalbos schemos galiojimą, ir ne vėliau nei likus devyniems mėnesiams iki jos galiojimo pabaigos. Šis terminas galėtų būti sutrumpintas schemoms, kurios turi būti įvertintos per paskutinius dvejus įgyvendinimo metus. Konkretus kiekvieno vertinimo mastas ir priemonės bus nustatyti sprendime, kuriuo tvirtinama pagalbos schema. Teikiant bet kokią paskesnę pagalbos priemonę, kuria siekiama panašaus tikslo, reikia paaiškinti, kaip buvo atsižvelgta į vertinimo rezultatus.

6. ATASKAITŲ TEIKIMAS IR STEBĖSENA

464. Pagal Tarybos reglamentą (ES) 2015/1589 ⁽¹⁷²⁾ ir Komisijos reglamentą (EB) Nr. 794/2004 ⁽¹⁷³⁾ valstybės narės turi teikti metines ataskaitas Komisijai.
465. Valstybės narės turi tvarkyti išsamią visų pagalbos priemonių apskaitą. Apskaitos dokumentuose turi būti nurodyta visa informacija, būtina nustatyti, kad tinkamų finansuoti išlaidų ir didžiausio pagalbos intensyvumo sąlygos yra tenkinamos. Tie apskaitos dokumentai turi būti saugomi dešimt metų nuo pagalbos suteikimo dienos ir pateikiami Komisijai, jei ji to paprašo.

7. TAIKYMAS

466. Komisija šias gaires taikys vertindama visos nuo 2022 m. sausio 27 d. suteiktos arba ketinamos suteikti pagalbos klimato ir aplinkos apsaugai ir energetikai, apie kurią būtina pranešti, suderinamumą. Neteisėta pagalba bus vertinama pagal pagalbos suteikimo dieną galiojusias taisykles.
467. Šios gairės pakeičia 2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gaires ⁽¹⁷⁴⁾.
468. Pagal Sutarties 108 straipsnio 1 punktą Komisija siūlo valstybėms narėms šias tinkamas priemones:
- a) prireikus valstybės narės iš dalies pakeičia esamas aplinkos apsaugos ir energetikos pagalbos schemas, kad jos atitiktų šias gaires ne vėliau kaip 2023 m. gruodžio 31 d.;
 - b) per du mėnesius nuo šių gairių paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* dienos valstybės narės praneša apie savo aiškų besąlyginį pritarimą 468 punkto (a) papunktyje nurodytoms tinkamoms priemonėms. Nesulaukusi atsakymo, Komisija darys prielaidą, kad atitinkama valstybė narė nesutinka su siūlomomis priemonėmis.

8. PERŽIŪRA

469. Nuo 2027 m. gruodžio 31 d. Komisija ketina atlikti šių gairių vertinimą, kad įvertintų jų veiksmingumą, efektyvumą, aktualumą, nuoseklumą ir pridėtinę vertę.
470. Komisija gali nuspręsti bet kuriuo metu peržiūrėti arba iš dalies pakeisti šias gaires, jei tai būtų reikalinga dėl priežasčių, susijusių su konkurencijos politika, siekdama atsižvelgti į kitas Sąjungos politikos sritis ir tarptautinius įsipareigojimus arba dėl kitų pagrįstų priežasčių.

⁽¹⁷²⁾ 2015 m. liepos 13 d. Tarybos reglamentas (ES) 2015/1589, nustatantis išsamią Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio taikymo taisykles (OL L 248, 2015 9 24, p. 9).

⁽¹⁷³⁾ 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamią EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles (OL L 140, 2004 4 30, p. 1).

⁽¹⁷⁴⁾ Komisijos komunikatas „2014–2020 m. Valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ir energetikai gairės“ (OL C 200, 2014 6 28, p. 1).

I PRIEDAS

4.11 skirsnio tinkamumo reikalavimus atitinkantys sektoriai

4.11.3.1 skirsnyje nurodyti didelę riziką patiriantys sektoriai

NACE kodas	Aprašymas
0510	Juodųjų akmens anglių (antracito) kasyba
0620	Gamtinių dujų gavyba
0710	Geležies rūdų kasyba
0729	Kitų spalvotųjų metalų rūdų kasyba
0811	Dekoratyvinio ir statybinio akmens, klinčių, gipso, kreidos ir skalūno karjerų eksploatavimas
0891	Mineralinių iškasenų chemijos pramonei ir trąšoms gaminti kasyba
0893	Druskos gavyba
0899	Kita, niekur kitur nepriskirta, kasyba ir karjerų eksploatavimas
1020	Žuvų, vėžiagyvių ir moliuskų perdirbimas ir konservavimas
1031	Bulvių perdirbimas ir konservavimas
1032	Vaisių, uogų ir daržovių sulčių gamyba
1039	Kitas vaisių ir daržovių perdirbimas ir konservavimas
1041	Aliejaus ir riebalų gamyba
1062	Krakmolo ir krakmolo produktų gamyba
1081	Cukraus gamyba
1086	Homogenizuotų ir dietinių maisto produktų gamyba
1104	Kitų nedistiliuotų fermentuotų gėrimų gamyba
1106	Salyklo gamyba
1310	Tekstilės pluoštų paruošimas ir verpimas
1320	Tekstilės audimas
1330	Tekstilės apdaila
1391	Megztų (trikotažinių) ir nertų medžiagų gamyba
1393	Kilimų ir kilimėlių gamyba
1394	Virvių, lynų, virvelių ir tinklų gamyba
1395	Neaustinių medžiagų ir neaustinių medžiagų gaminių ir dirbinių, išskyrus drabužius, gamyba
1396	Kitų techninės ir pramoninės tekstilės gaminių ir dirbinių gamyba
1411	Odinių drabužių siuvimas
1431	Pėdkelnių, triko, kojinių ir kitų panašių megztų (trikotažinių) ir nertų gaminių bei dirbinių gamyba

NACE kodas	Aprašymas
1511	Odų rauginimas ir išdirbimas; kailių išdirbimas ir dažymas
1610	Medienos pjaustymas ir obliavimas
1621	Faneravimo dangos ir medienos plokščių gamyba
1622	Sumontuotų parketo grindų gamyba
1629	Kitų medienos gaminių gamyba; dirbinių iš kamštienos, šiaudų ir pynimo medžiagų gamyba
1711	Plaušienos gamyba
1712	Popieriaus ir kartono gamyba
1722	Buitinių ir higienos reikmenų bei tualetų reikmenų gamyba
1724	Sienų apmušalų (tapetų) gamyba
1920	Rafinuotų naftos produktų gamyba
2011	Pramoninių dujų gamyba
2012	Dažiklių ir pigmentų gamyba
2013	Kitų pagrindinių neorganinių chemikalų gamyba
2014	Kitų pagrindinių organinių chemikalų gamyba
2015	Trąšų ir azoto junginių gamyba
2016	Pirminių plastikų gamyba
2017	Pirminio sintetinio kaučiuko gamyba
2059	Kitų, niekur kitur nepriskirtų, cheminių medžiagų gamyba
2060	Cheminių pluoštų gamyba
2110	Pagrindinių vaistų pramonės gaminių gamyba
2211	Guminių padangų ir kamerų gamyba; guminių padangų restauravimas ir atnaujinimas
2219	Kitų guminių gaminių gamyba
2221	Plastikinių plokščių, lakštų, vamzdžių ir profiliuotųjų gamyba
2222	Plastikinių pakuočių gamyba
2229	Kitų plastikinių gaminių gamyba
2311	Plokščiojo stiklo gamyba
2312	Plokščiojo stiklo pjaustymas ir apdorojimas
2313	Tuščiavidurio stiklo gamyba
2314	Stiklo pluoštų gamyba
2319	Kito stiklo, įskaitant skirto techninėms reikmėms, gamyba ir apdorojimas
2320	Ugniai atsparių gaminių gamyba

NACE kodas	Aprašymas
2331	Keraminių apdailos ir šaligatvio plytelių gamyba
2342	Keraminių santechnikos gaminių ir dirbinių gamyba
2343	Keraminių izoliatorių ir keraminių izoliacinių detalių gamyba
2344	Kitų techninės paskirties keraminių gaminių ir dirbinių gamyba
2349	Kitų keraminių gaminių ir dirbinių gamyba
2351	Cemento gamyba
2391	Abrazyvinių gaminių gamyba
2399	Kitų, niekur kitur nepriskirtų, nemetalo mineralinių produktų gamyba
2410	Tomo ketaus ir plieno bei ferolydinių gamyba
2420	Plieninių vamzdžių, vamzdelių, tuščiavidurių profilių ir susijusių jungiamųjų detalių gamyba
2431	Šaltasis strypų tempimas
2432	Šaltasis siaurų juostų valcavimas
2434	Šaltasis vielos tempimas
2442	Aliuminio gamyba
2443	Švino, cinko ir alavo gamyba
2444	Vario gamyba
2445	Kitų spalvotųjų metalų gamyba
2446	Branduolinio kuro perdirbimas
2451	Geležies liejinių gamyba
2550	Metalo kalimas, presavimas, štapavimas ir profiliavimas; miltelių metalurgija
2561	Metalų apdorojimas ir dengimas
2571	Valgomųjų ir kitų pjovimo įrankių gamyba
2593	Vielos gaminių, grandinių ir spyruoklių gamyba
2594	Tvirtinimo detalių ir sriegimo mašinų gaminių gamyba
2611	Elektroninių komponentų gamyba
2720	Baterijų ir akumuliatorių gamyba
2731	Skaidulinės optikos kabelių gamyba
2732	Kitų elektronikos bei elektros laidų ir kabelių gamyba
2790	Kitos elektros įrangos gamyba
2815	Guolių, krumpliaraičių, krumplinių pavarų ir varomųjų elementų gamyba
3091	Motociklų gamyba
3099	Kitos, niekur kitur nepriskirtos, transporto įrangos gamyba

4.11.3.1 skirsnyje nurodyti riziką patiriantys sektoriai

NACE kodas	Aprašymas
1011	Mėsos perdirbimas ir konservavimas
1012	Paukštienos perdirbimas ir konservavimas
1042	Margarino ir panašių valgomųjų riebalų gamyba
1051	Pieninių veikla ir sūrių gamyba
1061	Grūdų malimo produktų gamyba
1072	Džiūvėsių ir sausainių gamyba; ilgai išlaikančių konditerijos kepinų ir pyragaičių gamyba
1073	Makaronų, vermišelių, kuskuso ir panašių miltinių produktų gamyba
1082	Kakavos, šokolado ir cukraus saldumynų gamyba
1085	Paruoštų rupinių ir valgių gamyba
1089	Kitų, niekur kitur nepriskirtų, maisto produktų gamyba
1091	Paruoštų pašarų ūkio gyvuliams gamyba
1092	Paruošto édalo naminiams gyvūnėliams gamyba
1107	Gaiviųjų gėrimų gamyba; mineralinio ir kito, pilstomo į butelius, vandens gamyba
1723	Popierinių raštinės reikmenų gamyba
1729	Kitų popierinių ir kartoninių gaminių gamyba
2051	Sprogiųjų medžiagų gamyba
2052	Klijų gamyba
2332	Degto molio plytų, plytelių ir statybinių dirbinių gamyba
2352	Kalkių ir gipso gamyba
2365	Fibrolito gamyba
2452	Plieno liejinių gamyba
2453	Lengvųjų metalų liejinių gamyba
2591	Plieninių statinių ir panašių talpyklų gamyba
2592	Lengvųjų metalų taros gamyba
2932	Variklinių transporto priemonių ir jų kitų dalių bei reikmenų gamyba

2 PRIEDAS

4.12.2 skirsnyje nurodytų išlaidų apibrėžtis

1. Įmonių, kurios nutraukė arba nutraukia su anglimis, durpėmis ir degiaisiais skalūnais susijusią veiklą, išlaidos

Tik toliau išvardytų kategorijų išlaidos ir tik tuo atveju, jei jos atsiranda dėl su anglimis, durpėmis ir degiaisiais skalūnais susijusios veiklos nutraukimo:

- (a) dėl darbuotojų išėjimo į pensiją nesulaukus teisės aktų nustatyto pensinio amžiaus mokėtinų socialinių išmokų išlaidos;
- (b) kitos su darbą praradusiais arba prarandančiais darbuotojais susijusios išskirtinės išlaidos;
- (c) ne pagal teisės aktų nustatytą sistemą mokėtinų pensijų ir išmokų darbą praradusiems arba prarandantiems darbuotojams ir darbuotojams, turintiems teisę į tokias išmokas dar iki veiklos nutraukimo, išlaidos;
- (d) įmonių padengiamos darbuotojų prisitaikymo prie naujų sąlygų išlaidos, siekiant padėti jiems susirasti naują darbą ne su anglimis, durpėmis ir degiaisiais skalūnais susijusios veiklos srityje, visų pirma mokymo išlaidos;
- (e) nemokamų anglių, durpių ir degiųjų skalūnų tiekimas darbą praradusiems arba prarandantiems darbuotojams ir darbuotojams, turintiems teisę į tokį tiekimą dar iki veiklos nutraukimo, arba piniginis ekvivalentas;
- (f) likutinės išlaidos, atsirandančios dėl administracinių, teisinių arba mokestinių nuostatų, kurios yra konkrečiai būdingos su anglimis, durpėmis ir degiaisiais skalūnais susijusiai veiklai;
- (g) papildomų požeminių saugos darbų, atliekamų nutraukiant su anglimis, durpėmis ir degiaisiais skalūnais susijusią veiklą, išlaidos;
- (h) kasybos veiklos sukeltos žalos atlyginimo išlaidos su sąlyga, kad ją sukėlė nutraukta arba nutraukiama su anglimis, durpėmis ir degiaisiais skalūnais susijusi veikla;
- (i) visos tinkamai pagrįstos išlaidos, susijusios su buvusių elektrinių ir kasyklų teritorijos rekultivavimu, įskaitant:
 - likutines išlaidas, atsirandančias dėl subjektų, atsakingų už vandens tiekimą ir nuotekų šalinimą, finansavimo;
 - kitas likutines išlaidas, atsirandančias dėl vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo;
- (j) buvusių darbuotojų sveikatos draudimo likutinės išlaidos;
- (k) išlaidos, susijusios su tebegaliojančių sutarčių nutraukimu arba pakeitimu (neviršijant 6 mėnesių gamybos vertės);
- (l) išimtinio esminio turto nuvertėjimo išlaidos su sąlyga, kad jos atsiranda dėl su anglimis, durpėmis ir degiaisiais skalūnais susijusios veiklos nutraukimo;
- (m) žemės paviršiaus rekultivavimo išlaidos.

Iš g, h, i ir m punktuose nurodytų išlaidų kategorijų reikalavimus atitinkančių išlaidų turi būti išskaičiuota žemės vertės padidėjimo suma.

2. Kelių įmonių patirtos išlaidos

Tik toliau išvardytų kategorijų išlaidos:

- (a) ne pagal teisės aktų nustatytą sistemą mokėtinų įmokų, skirtų padengti socialinio draudimo išlaidas, atsiradusias dėl su anglimi, durpėmis ir degiaisiais skalūnais susijusios veiklos nutraukimo sumažėjus įmokų mokėtojų skaičiui, padidėjimo išlaidos;

-
- (b) dėl su anglimi, durpėmis ir degiaisiais skalūnais susijusios veiklos nutraukimo atsiradusios vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo išlaidos;
 - (c) subjektų, atsakingų už vandens tiekimą ir nuotekų šalinimą, finansavimo padidėjimo išlaidos su sąlyga, kad jos padidėjo dėl su anglimi, durpėmis ir degiaisiais skalūnais susijusios veiklos nutraukimo sumažėjus apmokestinamos anglių gavybos mastui.
-